

Raport z realizacji Programu ochrony
środowiska województwa
zachodniopomorskiego na lata 2016 –
2020 z perspektywą do 2024
za lata 2018-2020

Opracowanie współfinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W SZCZECINIE

Zespół autorski:

pod kierownictwem mgr Katarzyny Cholewy

Zespół autorski:

mgr inż. Aneta Lochno

mgr Anna Wahlig

dr inż. Ewelina Wikarek-Paluch

mgr inż. Justyna Budzik

dr inż. Jacek Pietrzyk

mgr inż. Tomasz Werhun

mgr inż. Karolina Surmiak

mgr Agnieszka Niemczynowicz

mgr inż. Barbara Markiel

mgr Wojciech Wahlig

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	8
1.1. Podstawa prawna	8
1.2. Cel i zakres opracowania.....	8
1.3. Metody i źródło pozyskania danych do Raportu	8
2. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ.....	11
2.1. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)	11
2.1.1. Cel: OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	11
2.1.2. Cel: OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.....	40
2.1.3. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – ochrona klimatu i jakości powietrza	42
2.2. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zagrożenia hałasem (ZH).....	42
2.2.1. Cel: ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim.....	42
2.2.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zagrożenia hałasem.....	50
2.3. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: promieniowanie elektromagnetyczne (PEM).....	51
2.3.1. Cel: PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	51
2.3.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – promieniowanie elektromagnetyczne	53
2.4. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarowanie wodami (GW).....	53
2.4.1. Cel: GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych	53
2.4.1. Cel: GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna	61
2.4.2. Cel: GW.III. Ochrona pasa wybrzeża	63
2.4.3. Cel: GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	65
2.4.4. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarowanie wodami 75	
2.5. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarka wodno-ściekowa (GWS).....	75
2.5.1. Cel: GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	75
2.5.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarka wodno-ściekowa	92
2.6. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zasoby geologiczne (ZG).....	92
2.6.1. Cel: ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	92
2.6.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zasoby geologiczne	94
2.7. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gleby (GL).....	95
2.7.1. Cel: GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	95
2.7.2. Cel: GL.II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele	101
2.7.3. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gleby	101

2.8. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)	102
2.8.1. Cel: GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego	102
2.8.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	125
2.9. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zasoby przyrodnicze (ZP)	125
2.9.1. Cel: ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej.....	125
2.9.2. Cel: ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.....	151
2.9.3. Cel: ZP.III. Zwiększanie lesistości.....	157
2.9.4. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zasoby przyrodnicze ..	159
2.10. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zagrożenia poważnymi awariami (PAP)	159
2.10.1. Cel: PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	159
2.10.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zagrożenia poważnymi awariami	166
3. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	166
4. OCENA ZGODNOŚCI WYKONANYCH ZADAŃ Z HARMONOGRAMEM	167
5. OCENA SYSTEMU MONITORINGU REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	168
6. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE	176
7. STRESZCZENIE	182
8. SPIS TABEL	184
9. SPIS RYSUNKÓW	187

Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

IlaPGW	Druga aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami
aPGW	Aktualizacja planów gospodarowania wodami
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	Najlepsze dostępne techniki (<i>ang. Best available technology</i>) standard służący określaniu wielkości emisji zanieczyszczeń dla większych zakładów przemysłowych w UE
DPN	Drawieński Park Narodowy
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie
GIOŚ RWMS w Szczecinie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie
GOZ	Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IMGW-PIB	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy
ITS	Inteligentny System Transportowy
IUNG-PIB	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	jednolite części wód podziemnych
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
Kpgo 2022	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
L _{DWN}	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wskaźnik obliczany jako średnia ważona z poziomu hałasu dla pory dnia, wieczoru i nocy, fizycznie niemierzalny
L _N	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wskaźnik będący średnim poziomem dźwięku wyznaczonym dla pory nocy (22:00-6:00)
MBP	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów
MPA	Miejski plan adaptacji do zmian klimatu
MPHP	mapy podziału hydrograficznego Polski
mpzp	miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
MRP	Mapy Ryzyka Powodziowego
MZP	Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OChK	Obszar Chronionego Krajobrazu
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	odnawialne źródła energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW Wody Polskie	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG – PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy Oddział Pomorski
PLB	Obszary specjalnej ochrony ptaków
PLH	Specjalne obszary ochrony siedlisk
PM10	pył zawieszony o średnicy do 10µm

*Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata
2016 – 2020 z perspektywą do 2024*

za lata 2018-2020

PM2,5	pył zawieszony o średnicy do 2,5µm
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POliŚ 2014-2020	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020
PSP	Państwowa Straż Pożarna
Program	Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
PSHM	Państwowa Służba Hydrologiczno-Meteorologiczna
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PZŁ	Polski Związek Łowiecki
PZO	Plan Zadań Ochronnych
PZPWZ	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (uchwała nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego)
PZRP	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
Raport	Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024, za lata 2018-2020
Raport 2016-2017	Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024, za lata 2016-2017
RBGP	Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie
RCB	Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RPO WZP 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 – 2020
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEP	System Edukacji Powodziowej
SIP-OS	System Informacji Przestrzennej Optymalizacji Sił i Środków
SKŁ	System Komunikacji i Łączności
SMSR	System Monitoringu Suszy Rolniczej
SOM	Szczeciński Obszar Metropolitalny
SWOP	System Wczesnego Ostrzegania przed Powodzią
SZOT	System Zarządzania Organizacją w Terenie
Ustawa POŚ	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.)
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie
WOMP	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
WPGO 2020	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032 (uchwała Nr XX/240/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 października 2020 roku)
WPN	Woliński Park Narodowy
ZDR	Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
ZODR	Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

*Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata
2016 – 2020 z perspektywą do 2024*

za lata 2018-2020

ZPA	Zachodniopomorski Program Antysmogowy
ZPKWZ	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego
ZZDW	Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie
ZZMiUW	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych *
ZZR	Zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

* Od dnia 1 stycznia 2018 roku zadania realizowane dotychczas przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych przeszły w kompetencje PGW Wody Polskie

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna

„Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 roku, za lata 2018-2020”, (zwany dalej „Raportem”), został opracowany zgodnie z art. 18 ustawy POŚ. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 roku (zwany dalej „Programem”) został przyjęty Uchwałą nr XVI/298/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 listopada 2016 r. Program został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska i obejmuje 10 obszarów interwencji, dla których zostały ustalone cele, kierunki działań oraz wskazane zostały zadania do realizacji na lata 2016-2020 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

1.2. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego Raportu jest sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 roku. Program realizuje cele wyznaczone na poziomie krajowym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem przyjętej *Polityki ekologicznej państwa 2030* oraz *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030*.

Celem Raportu jest dokonanie oceny jakościowej oraz ilościowej (w ramach możliwych do pozyskania danych) w zakresie postępu realizacji zadań ujętych w Programie. Wskazano nakłady finansowe poniesione na realizację poszczególnych zadań.

Dla każdego z zadań wyodrębniono przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej. Wykonano także analizę realizacji założonych wskaźników monitoringu, które w sposób obiektywny pozwalają określić stopień wykonania Programu w całym jego okresie realizacji.

1.3. Metody i źródło pozyskania danych do Raportu

W celu opracowania Raportu wykorzystano z udostępnionej przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego dokumentacji Programu ochrony środowiska, jak również z baz danych dostępnych w internecie, w tym Głównego Urzędu Statystycznego, specjalistycznych publikacji i opracowań. Ocena realizacji zadań, wskazanych w Programie ochrony środowiska, została dokonana na podstawie informacji przekazanych pisemnie przez jednostki realizujące lub koordynujące poszczególne działania.

Proces ankietyzacji i zbierania danych prowadzono w dwóch turach: od 15 do 31 maja oraz od 6 do 15 września 2021 roku. W celu pozyskania niezbędnych danych wystąpiono z prośbą o przekazanie informacji do następujących instytucji:

- 113 urzędów gmin;
- 18 starostw powiatowych;
- 3 miast na prawach powiatu;
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Drawieńskiego Parku Narodowego;

- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie;
- Goleniowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.;
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego;
- Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie;
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie;
- Łobeskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.;
- Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Koszalinie;
- Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Szczecinku;
- Miejskiej Energetyki Ciepłej w Kołobrzegu Sp. z o.o.;
- Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu;
- Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gorzowie Wielkopolskim;
- Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Koszalinie;
- Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Szczecinie;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, Oddział Pomorski;
- PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Akcyjna - Elektrownia Dolna Odra;
- PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. – Centrum Realizacji Inwestycji;
- POLREGIO Sp. z o.o. – Zachodniopomorskiego Zakładu w Szczecinie;
- Portu Lotniczego Szczecin Goleniów Sp. z o.o.;
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Goleniów Sp. z o.o.;
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej PEC Sp. z o.o. w Stargardzie;
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w Policach;
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Barlinku;
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Świnoujściu;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie;
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile;
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie;
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- Stacji pogotowia ratunkowego, działu usług medycznych;
- Szczecińskiej Energetyki Ciepłej w Myśliborzu Sp. z o.o.;
- Szczecińskiej Energetyki Ciepłej w Szczecinie Sp. z o.o.;
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego;
- Urzędu Morskiego w Gdyni;
- Urzędu Morskiego w Szczecinie;

- Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie;
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, Zakładu Energetyki Ciepłej Południe;
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Szczecinie;
- Wojskowego Ośrodka Medycyny Prewencyjnej – Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w Gdyni;
- Wolińskiego Parku Narodowego;
- Zachodniopomorskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach;
- Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie;
- Zakładu Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mirosławcu;
- Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.;
- Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie;
- Zarządu Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o.;
- Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego;

Wysłano łącznie 212 specjalnie opracowanych ankiet dedykowanych dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, instytucji oraz podmiotów działających na terenie województwa. Odpowiedzi udzieliło łącznie około 2/3 respondentów.

Tabela 1. Ankietyzacja na potrzeby sporządzenia Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska.

	Ogólna liczba respondentów	Udzielili odpowiedzi	Nie udzielili odpowiedzi	Udział procentowy udzielonych odpowiedzi
Instytucje i podmioty	78	52	26	66,67%
Jednostki samorządowe, w tym:				
Urzędy miast i gmin (w tym miasta na prawach powiatu)	116	79	37	68,10%
Starostwa powiatowe	18	12	6	66,67%
Razem	212	143	69	67,45%

Otrzymane ankiety z danymi od wyżej wymienionych instytucji nie zawsze posiadały kompletne dane (uwzględniające pełny zakres przedstawionych w ankiecie pytań). Taka sytuacja dotyczyła przede wszystkim wskazania kosztów działań i mogła wynikać z trudności związanych z ich oszacowaniem. Dodatkowo zakres realizacji danego zadania często powiela się w różnych obszarach interwencji oraz innych działaniach wykonywanych przez daną jednostkę. Jest to również prawdopodobną przyczyną braku informacji o dokładnych kosztach dla niektórych zadań (koszty nie możliwe do wydzielenia z innych projektów i do obliczenia). W związku z powyższym nakłady finansowe na realizację wyznaczonych zadań, w niektórych przypadkach, przedstawione zostały w Raporcie w sposób szacunkowy.

Oceny realizacji wskaźników monitorowania Programu ochrony środowiska dokonano na podstawie danych przekazanych przez odpowiednie jednostki lub w oparciu o badania, analizy, informacje i dane udostępnione przez właściwe podmioty, a także udostępnione jako

ogólnodostępne bazy danych czy sprawozdania. Dane dotyczące monitoringu środowiska zostały udostępnione przez GIOŚ RWMS w Szczecinie.

Do oceny stopnia realizacji zadań zastosowano następującą skalę:

zadania	zrealizowane
	realizowano
	w trakcie realizacji
	niezrealizowane

- **zrealizowane** – zadania, których realizacja została zakończona w latach 2018-2020;
- **realizowano** – zadania, które były realizowane w latach 2018-2020 i dały efekty rzeczowe w tym okresie. Zadania cykliczne lub zadania, które będą kontynuowane w kolejnych latach;
- **w trakcie realizacji** – zadania, których realizacja została rozpoczęta w latach 2018-2020. Zadanie rozpoczęte, a nie zakończone w okresie sprawozdawczym;
- **niezrealizowane** – zadania, których realizacji nie podjęto w latach 2018-2020.

2. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ

2.1. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

2.1.1. Cel: OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Wskaźniki monitoringu:

- liczba stref, dla których opracowano programy ochrony powietrza [szt.];
- sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe [GJ/rok];
- udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [%];
- liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób];
- linie kolejowe ogółem na 10 tysięcy mieszkańców [km];
- długość ścieżek rowerowych [km];
- emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok];
- emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok];
- odsetek energii cieplnej produkowanej w skojarzeniu [%].

2.1.1.1. Kierunek interwencji: OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie zachodniopomorskim

Zadanie OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych

W latach 2018-2020 opracowano Programy ochrony powietrza wraz z Planami działań krótkoterminowych dla wszystkich stref jakości powietrza w regionie. Programy zostały przyjęte uchwałami:

- Uchwała nr XVI/204/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2020 roku w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska;
- Uchwała nr XVI/205/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2020 roku w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin;
- Uchwała nr XVI/206/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2020 roku w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej.

Zadanie zrealizowano ze środków budżetu państwa (180 000,00 zł) oraz WFOŚiGW w Szczecinie (99 210,00 zł).

Zadanie OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej

Jednostki samorządowe realizują zadanie poprzez opracowanie lub aktualizowanie Programów ograniczania niskiej emisji, bądź Programów Gospodarki Niskoemisyjnej. Sukcesywnie odbywa się wdrażanie opracowanych programów i ich monitoring. Deklarację realizacji zadania potwierdziły gminy: Łobez, Wierzchowo, Marianowo, Świeszyno, Szczecin, Biesiekierz, Białogard, Myślibórz, Goleniów, Dobrzany, Drawsko Pomorskie, Gryfino, Mirosławiec, Stargard, Bielice, Borne Sulinowo, Dygowo, Kozielice, Manowo, Kołobrzeg, Barlinek, Stepnica, Kalisz Pomorski, Szczecinek oraz powiat szczecinecki i choszczeński.

Zadanie OKJP.1.3. Opracowanie mpzp z uwzględnieniem korytarzy przewietrzania miast w pracach planistycznych, przede wszystkim dla obszarów występowania przekroczeń wartości normatywnych stężeń substancji.

Zadanie realizują gminy poprzez wprowadzanie do opracowywanych lub aktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wskazań dotyczących uwzględniania potrzeb ochrony powietrza, m.in. poprzez zachowanie korytarzy przewietrzania miast, ochrony terenów zielonych, zachowania terenów wolnych od zabudowy. Jednostki realizujące zadanie to gminy: Gryfino, Świeszyno, Dygowo, Szczecinek oraz Szczecin.

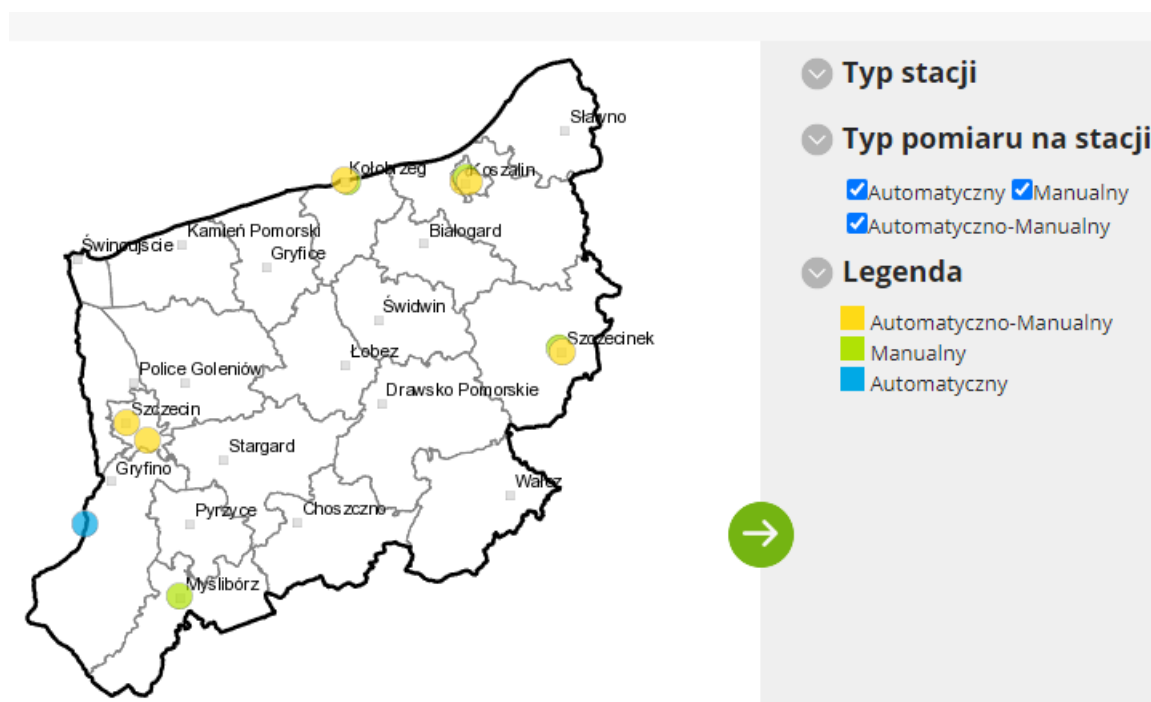
Zadanie OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń

Monitoring jakości powietrza prowadzi na terenie województwa zachodniopomorskiego GIOŚ RWMŚ (do 2018 r. WIOŚ w Szczecinie). System monitoringu opiera się na sieci stacji pomiarowych automatycznych i manualnych wykonujących pomiary następujących substancji: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenki azotu, benzen, tlenek węgla, ozon, pyły zawieszone PM10 i PM2,5, a także ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren zawarte w pyłe PM10. Wyniki pomiarów automatycznych udostępniane są na portalu internetowym oraz w aplikacjach mobilnych. Zwalidowane wyniki pomiarów jakości powietrza publikowane są w formie raportów jako Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim (do 30 kwietnia każdego roku).

Zgodnie z oceną za rok 2020 w województwie zachodniopomorskim pomiary prowadzone były na jedenastu stanowiskach pomiarowych spełniających kryteria dotyczące kompletności danych pomiarowych.

Tabela 2. Stacje pomiarowe uwzględnione w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za 2020 rok.

Lp.	Nazwa strefy	Adres stacji	Powiat	Gmina	Typ obszaru	Typ stacji
1.	Aglomeracja Szczecińska	ul. Andrzejewskiego 23	Szczecin	Szczecin	miejski	tło
2.		ul. Piłsudskiego 1	Szczecin	Szczecin	miejski	komunikacyjna
3.	Miasto Koszalin	ul. Armii Krajowej	Koszalin	Koszalin	miejski	komunikacyjna
4.		ul. Chopina 42	Koszalin	Koszalin	miejski	tło
5.		ul. Spasowskiego 2f	Koszalin	Koszalin	miejski	tło
6.	Strefa zachodniopomorska	ul. Żółkiewskiego	kołobrzeski	Kołobrzeg	miejski	tło
7.		ul. Za Bramką 8	myśliborski	Myślibórz	miejski	tło
8.		ul. Solankowa 8	świdwiński	Połczyn-Zdrój	miejski	tło
9.		ul. 1 Maja 22	szczecinecki	Szczecinek	miejski	tło
10.		ul. Przemysłowa 5	szczecinecki	Szczecinek	miejski	przemysłowa
11.		ul. Bulwary Rybackie 1	gryfiński	Widuchowa	poza-miejski	tło

Rysunek 1. Lokalizacja stacji pomiarowych w roku 2020 na terenie województwa zachodniopomorskiego¹

Zadanie OKJP.1.5. Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków, ale także promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego)

W latach 2018-2019 Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego ufundował nagrody dla laureatów wojewódzkiego etapu Olimpiady Wiedzy Ekologicznej oraz Wojewódzkiego Konkursu „Mistrz OZE”. Kwota jaką przeznaczono na ten cel to 2 150,00 zł (2018 rok) oraz 2 990,00 zł (2019 rok). W roku 2020 ze względu na panującą epidemię wirusa SARS-CoV-2, odstąpiono od realizacji tego typu zadań.

¹ źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/measuringstation?woj=zachodniopomorskie&rwms=true>

za lata 2018-2020

Tabela 3. Zadania o charakterze edukacyjnym i informacyjnym realizowane w ramach działania OKJP.1.5.

Lp.	Jednostka zadanie	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [zł]
2018 rok			
Dotacja celowa z budżetu województwa udzielona w trybie otwartego konkursu ofert			
1.	Liga Ochrony Przyrody, Okręg w Szczecinie	Kampania edukacyjno-informacyjna „Dobre praktyki dla poprawy jakości powietrza”	24 850
2.	Fundacja Rozwoju Regionalnego BIELIK w Szczecinie	„Świadomy turysta – jak ekologicznie zwiedzać Pomorze Zachodnie”	24 700
Dotacja celowa z budżetu województwa udzielona w trybie pozakonkursowym			
3.	Stowarzyszenie Pojazdy Elektryczne, Ekologia i Ekonomia Inwestycji z siedzibą w Policach	„Nie dym! – konkurs ekologiczny”	5 900
2019 rok			
Dotacja celowa z budżetu województwa udzielona w trybie otwartego konkursu ofert			
4.	Fundacja Europejski Instytut Rozwoju Zrównoważonego w Szczecinie	Akcja edukacyjna: "Nie truj powietrza - żyj zdrowo"	24 965
5.	Fundacja Europejski Instytut Rozwoju Zrównoważonego w Szczecinie	Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza pt. „Chroń przyrodę - walcz ze smogiem!"	24 800
6.	Fundacja Rozwoju Regionalnego BIELIK w Szczecinie	„Szkolenia internetowe w służbie ochrony powietrza”	24 800
Dotacja celowa z budżetu województwa udzielona w trybie pozakonkursowym			
7.	Stowarzyszenie Pojazdy Elektryczne, Ekologia i Ekonomia Inwestycji z siedzibą w Policach	Nie palę byle czym! – konkurs ekologiczny	9 245

Tabela 4. Realizacja zadania OKJP 1.5. przez jednostki samorządowe

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Gmina Świeszyno	Udzielanie informacji dotyczącej możliwości uzyskania dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”	2020	-	środki własne
2.	Gmina Rymań	Publikowanie informacji promocyjnych na stronie internetowej gminy, a także uruchomienie punktu konsultacyjnego programu „Czyste Powietrze”	2019-2020	-	środki własne
3.	Gmina Miasto Szczecin	Realizacja kampanii edukacyjnej w zakresie promocji programów oferujących dofinansowanie do wymiany źródeł ogrzewania	2018-2020	111 358	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO WZP 2014-2020
4.	Gmina Gryfino	Promocja wymiany źródeł ciepła na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz w prasie lokalnej	2018-2020	-	środki własne
5.	Gmina Karnice	Promocja programu „Czyste Powietrze”	2019-2020	-	środki własne
6.	Gmina Myślibórz	Realizacja działań promocyjnych przyczyniających się do poprawy jakości powietrza	2018-2020	9 740	środki własne

za lata 2018-2020

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
7.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Realizacja działań promocyjnych przyczyniających się do poprawy jakości powietrza	2018-2020	-	środki własne
8.	Gmina Miasto Stepnica	Wsparcie Urzędu Miasta we wnioskowaniu o wymianę źródeł ogrzewania	2018	-	środki własne
9.	Gmina Miasto Stargard	Kampanie edukacyjne i spotkania z mieszkańcami, ponadto artykuły promocyjne w prasie	2018-2020	-	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Biesiekierz, Chojna, Czaplinek, Bielice, Borne Sulinowo, Dygowo, Barlinek, Kalisz Pomorski, Szczecinek, Tuczno, Kołobrzeg oraz powiat białogardzki.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 5. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.1.1-1.5.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	zrealizowane
OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	monitorowane: gminy i powiaty, przedsiębiorstwa	realizowano
OKJP.1.3. Opracowanie mpzp z uwzględnieniem korytarzy przewietrzania miast w pracach planistycznych, przede wszystkim dla obszarów występowania przekroczeń wartości normatywnych stężeń substancji	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego (RBGP) monitorowane: gminy	realizowano
OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń	monitorowane: od 2018 r. GIOŚ RWMŚ	zrealizowane
OKJP.1.5. Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków, ale także promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego)	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy i powiaty, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	realizowano
Legenda:		zrealizowane
		realizowano
		w trakcie realizacji
		niezrealizowane

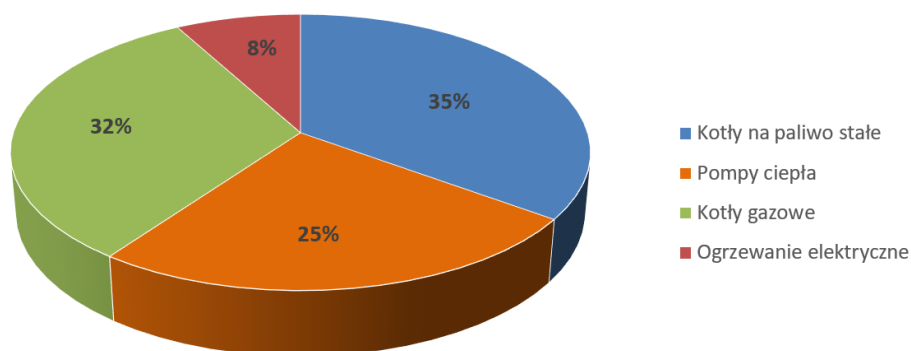
2.1.1.2. Kierunek interwencji: OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej

Zadanie OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych

Zadanie realizowano przede wszystkim z dotacji do wymian źródeł ciepła, wymian urządzeń w budynkach użyteczności publicznej, a także do wykonania przyłączy sieci ciepłowniczej.

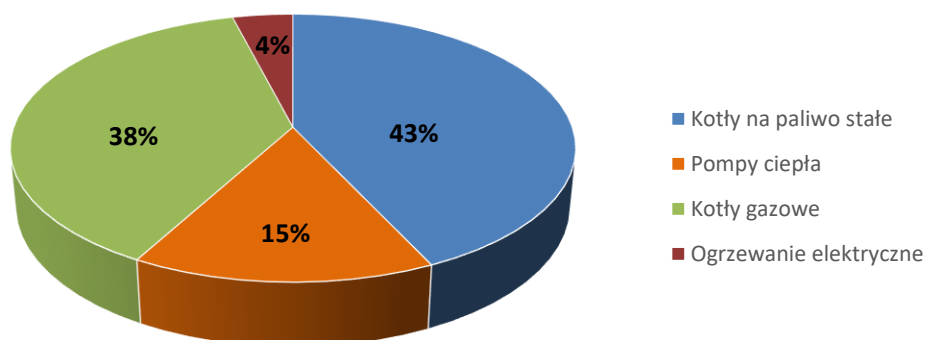
WFOŚiGW w Szczecinie prowadzi dofinansowania w ramach programu „Czyste Powietrze”, z którego beneficjenci otrzymują wsparcie finansowe na wymianę starych pieców na niskoemisyjne źródła ciepła, a także instalację centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wentylację mechaniczną lub mikroinstalacje fotowoltaiczne. Jednostki samorządowe zawierają stosowne porozumienia z WFOŚiGW w Szczecinie, dotyczące wsparcia i obsługi beneficjentów programu „Czyste Powietrze” oraz działań informacyjnych.

W roku 2018 rozpoczął się nabór wniosków w ramach programu „Czyste Powietrze”. Od dnia 19 września do końca 2018 roku wpłynęło 813 wniosków (na łączną kwotę dofinansowania prawie 18 mln zł), z czego 729 wniosków dotyczyło wymiany źródła ciepła (Rysunek 2)².

Rysunek 2. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2018 roku

W sprawozdaniu WFOŚiGW w Szczecinie za rok 2019 opublikowano informację, iż w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku w ramach programu wpłynęło 2 469 wniosków na łączną kwotę 48 683 tys. zł (w tym: wnioski na dotację – 34 480 tys. zł, wnioski o pożyczki – 13 203 tys. zł.) W ramach zakresu rzeczowego 1 317 wniosków dotyczyło wymiany źródeł ciepła (Rysunek 3).³

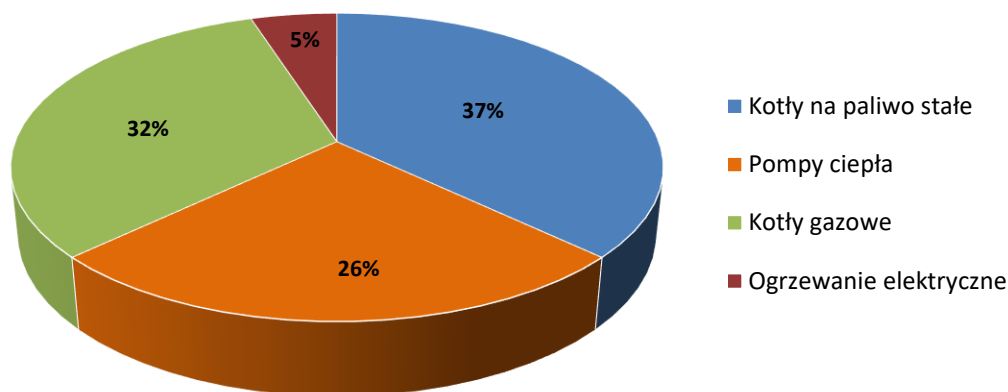

Rysunek 3. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2019 roku

² źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2018 r.

³ źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2019 r.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku w ramach programu wpłynęło 1 986 wniosków na łączną kwotę ok. 29 330 tys. zł, z czego 1 768 wniosków dotyczyło wymiany podstawowego źródła ciepła (Rysunek 4).⁴

Rysunek 4. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2020 roku

Zadanie realizowane było także w jednostkach samorządowych województwa m.in. ze środków pozyskanych w ramach Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego, uruchomionego przez Zarząd Województwa w 2019 roku. Nabór wniosków odbywał się w ramach działania 2.14 Poprawa jakości powietrza oraz działania 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych RPO WZP 2014-2020. Zachodniopomorski Program Antysmogowy to tzw. projekt parasolowy. Oznacza to, że w pierwszej kolejności gminy składały wniosek o dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego, a następnie, po rozstrzygnięciu konkursów przez Urząd Marszałkowski, mieszkańcy składali uproszczone wnioski o pomoc finansową już w swoich miejscowościach. Łącznie, dzięki realizacji 39 projektów dofinansowanych kwotą 34 mln zł, w regionie zostanie wymienionych 2511 źródeł ciepła i zostanie przeprowadzona termomodernizacja 433 budynków.

Tabela 6. Realizacja zadania OKJP.2.1 przez jednostki samorządowe

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Białogard	Podjęcie uchwały Rady Miasta w zakresie realizacji programu „Wymiana źródeł ciepła na mniej emisyjne w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Białogardu”, udzielenie dotacji na wymianę 92 źródeł ogrzewania	2019-2020	495 500	Zachodniopomorski Program Antysmogowy, środki własne
Gmina Czaplinek	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła na mniej emisyjne	2020	143 458	-
Gmina Sianów	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza w Gminie Sianów – wymiana źródeł ciepła	2020	112 500	RPO WZP 2014-2020, środki własne

⁴ źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2020 r.

*Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata
2016 – 2020 z perspektywą do 2024*

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Gryfino	Udzielanie dotacji celowych na wymianę kotłów/ pieców węglowych - 56 szt.	2018-2020	1 100 866	Zachodniopomorski Program Antysmogowy, środki własne
Gmina Szczecin	Program MEWA (likwidacja 714 źródeł), Program KAWKA (likwidacja 580 źródeł w 2018, 1 900 przed 2018)	2018-2020	12 450 859	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne
Gmina Darłowo	Wymiana pieców węglowych na gazowe – 32 szt.	2020	284 970	RPO WZP 2014-2020
Gmina Świeszyno	Wymiana pieców węglowych na gazowe	2019-2020	9 834	środki własne
Gmina Nowogard	Wymiana pieców węglowych na gazowe – 113 szt.	2019-2020	339 000	środki własne
Gmina Wałcz	Wymiana źródeł w budynkach mieszkalnych	2020	112 500	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Goleniów	Rozpoczęto realizację projektu pn. "Działania antysmogowe w Gminie Goleniów - wymiana/likwidacja źródeł ciepła opartych o spalanie węgla".	2020	14 945	RPO WZP 2014-2020
Gmina Bobolice	Wymiana 33 pieców węglowych	2019-2020	222 250	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Wolin	Podpisano 55 umów w ramach projektu "Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne w gminie Wolin"	2020	-	-
Gmina Myślibórz	Realizacja Programu Ograniczenie Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Myślibórz – łącznie wymiana 76 szt. źródeł ciepła	2018-2020	463 912	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Chojna	Złożenie 72 wniosków do WFOŚiGW oraz dofinansowanie 33 wniosków na wymianę ogrzewania węglowego	2019-2020	164 694	WFOŚiGW, środki własne
Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	Kompleksowa modernizacja energetyczna Domu Pomocy Społecznej w Darskowie	2018-2019	337 020	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Wymiana pieca c.o. – obwód drogowy nr 2 w Łęknicy	2018	3 440	środki własne
Starostwo Powiatowe w Choszczynie	Wymiana kotła w budynku administracji publicznej oraz wymiana kotła w budynku Zespołu Szkół nr 1	2018-2019	146 004	RPO WZP 2014-2020
Gmina Manowo	Wymiana źródła ciepła w budynku urzędu, wymiana źródła ciepła w budynku ośrodka zdrowia	2019-2020	131 609	środki własne
Gmina Szczecinek	Udzielenie 60 grantów mieszkańcom miasta na trwałą wymianę systemu ogrzewania na paliwo stałe	2019-2020	942 000	środki własne
Gmina Stargard	Wymiana łącznie 132 źródeł ciepła	2018-2020	2 375 966	RPO WZP 2014-2020, środki własne, WFOŚiGW

Zadanie OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni

Zadanie realizowane przez samorządy w ramach unijnych i krajowych programów dofinansowujących lub w ramach środków własnych.

W sprawozdaniu z realizacji zadań WFOŚiGW w Szczecinie przedstawiono efekty rzeczowe uzyskane w wyniku realizacji umów mających wpływ na poprawę jakości powietrza. W latach 2018-2020 zmodernizowano 172 m.b instalacji c.o., wymieniono 124 grzejniki, 246 zawory termostatyczne oraz 8 węzłów cieplnych o mocy łącznej 1,146 MW.⁵

Tabela 7. Realizacja zadania OKJP.2.2. przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Marianowo	Opracowanie dokumentacji projektowej i wymiany źródeł ciepła w świetlicach miejskich	2019-2020	133 181	PROW 2014-2020, środki własne
Miasto Szczecinek	Modernizacja sieci ciepłowniczej	2018	530 000	środki własne
	Modernizacja taśmociągu, systemu dostaw ciepła i budowa kotłowni gazowej	2019	282 000	

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Gryfino, Bielice oraz Boleszkowice.

Zadanie OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych

Zadanie realizowane przez samorządy w ramach dofinansowań udzielonych ze środków unijnych, krajowych oraz ze środków własnych. Główne działania w tym zakresie to: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remonty dachów, ocieplenie ścian oraz dachów. Prace termomodernizacyjne przeprowadzono między innymi w budynkach oświatowych, ochotniczej straży pożarnej, państwowej straży pożarnej, wiejskich ośrodkach kultury, w budynkach niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, mieszkalnych budynkach wielorodzinnych i jednorodzinnych, domach pomocy społecznej oraz salach gimnastycznych.

W sprawozdaniach z działalności WFOŚiGW w Szczecinie wskazano efekty rzeczowe dotyczące zadań termomodernizacyjnych wykonywanych w ramach umów o dofinansowanie.

Tabela 8. Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w wyniku realizacji umów zawartych z WFOŚiGW w Szczecinie z zakresu ochrony atmosfery w latach 2018-2020⁶

Efekty rzeczowe	2018 r.	2019 r.	2020 r.
powierzchnia ocieplonych ścian [m ²]	16 143	7 398	16 546
powierzchnia ocieplonych dachów i stropodachów [m ²]	7 306	4 210	11 490
powierzchnia wymienionej stolarki okiennej [m ²]	1 372	391	1 172
powierzchnia wymienionej stolarki drzwiowej zewnętrznej [m ²]	85,2	108	166

Projekty z zakresu termomodernizacji, które realizowano w latach 2018-2020, wykonywane były przez spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, товариства budownictwa społecznego, instytucje oraz przez jednostki samorządowe na terenie województwa.

⁵ źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za lata 2018-2020

⁶ źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za lata 2018-2020

za lata 2018-2020

Tabela 9. Realizacja zadania OKJP.2.3. przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Stare Czarnowo	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Kołbaczu	2018-2019	1 101 267	środki własne
Gmina Banie	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	2018-2020	45 173	środki własne
Gmina Myślibórz	Termomodernizacja w 9 budynkach na terenie gminy	2018-2020	1 144 411	środki własne
Gmina Połczyn-Zdrój	Termomodernizacja obiektu użyteczności publicznej	2020	1 309 530	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Dobra	Termomodernizacja w 9 budynkach na terenie gminy	2018-2020	1 733 393	środki własne
Gmina Suchań	Termomodernizacja w 2 budynkach na terenie gminy	2019	1 292 646	środki własne, WFOSIGW, RPO WZP 2014-2020
Gmina Wolin	Termomodernizacja w 5 budynkach na terenie miasta oraz podpisanie umowy na dalsze 10 budynków	2018 oraz 2020	890 789	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Lipiany	Termomodernizacja w 1 budynku na terenie gminy	2019	60 300	środki własne
Gmina Dobrzany	Termomodernizacja w 1 budynku na terenie gminy	2020	367 438	RPO WZP 2014-2020
Gmina Bobolice	Termomodernizacja w 9 budynkach na terenie gminy	2020	300 000	RPO WZP 2014-2020
Gmina Gryfino	Termomodernizacja w 1 budynku na terenie gminy	2020	1 249 157	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Czaplinek	Przygotowanie dokumentacji projektowej oraz termomodernizacja w 14 budynkach na terenie gminy	2018-2020	5 663 748	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Wałcz	Termomodernizacja w 5 budynkach jednorodzinnych i 11 budynkach wielorodzinnych wraz z wymianą nieefektywnego źródła ciepła	2018-2020	2 452 953	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Darłowo	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego oraz 2 budynków prywatnych	2018 oraz 2020	1 401 550	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Miasto Szczecin	Termomodernizacja obiektów na terenie gminy	2018-2020	45 865 183	RPO WZP 2014-2020, środki własne, POIiŚ 2014-2020
Powiat gryficki	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół im. Czesława Miłosza w Gryficach	2020	2 797 776	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Powiat drawski	Termomodernizacja Domu Pomocy Społecznej w Darskowie	2019-2020	2 598 350	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Powiat szczecinecki	Termomodernizacja budynku sali gimnastycznej Zespołu Szkół Zawodowych nr 2	2018 oraz 2020	897 829	środki własne

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat choszczeński	Termomodernizacja na terenie Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 i nr 2 oraz remont dachu pałacu myśliwskiego w Niemieńsku	2018-2019	8 677 278	środki własne, środki budżetu państwa
Powiat białogardzki	Termomodernizacja budynku Zarządu Dróg Powiatowych, Centrum Wspierania Rodziny oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Białogardzie	2018 oraz 2020	2 197 702	nie podano informacji
Gmina Manowo	Termomodernizacja 4 budynków użyteczności publicznej	2018-2020	5 082 000	RPO WZP 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Szczecinek	Udzielenie 50 grantów na przeprowadzenie termomodernizacji budynków wraz z wymianą źródła ogrzewania	2019-2020	2 600 000	PROW 2014-2020
Powiat Kamieński	Termomodernizacja budynku LO	2019	655 808	-
Powiat Stargardzki	Termomodernizacja 3 budynków użyteczności publicznej	2018	2 141 326	NFOŚiGW, środki własne
Gmina Stargard	Termomodernizacja 2 bloków mieszkalnych oraz przedszkola i szkoły	2018-2020	7 767 144	środki własne
	Wykonanie robót termomodernizacyjnych budynku SP 3	2018	1 744 051	RPO WZP 2014-2020
Gmina Radowo Małe	Termomodernizacja budynku ochotniczej straży pożarnej	2019-2020	95 263	środki własne, WFOSiGW
Gmina Chojna	Prace termomodernizacyjne w mieszkaniach komunalnych, termomodernizacja budynku Urzędu Miasta oraz budynku Środowiskowego Domu Samopomocy	2019-2020	1 542 400	środki własne oraz budżetu państwa
Gmina Czaplonek	Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	2020	178 68710	RPO WZP 2014-2020, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Biesiekierz, Wierzchowo, Świdwin, Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo, Dygowo, Kozielice, Krzęcin, Sławno, Trzcińsko-Zdrój, Barlinek oraz Stepnica.

Zadanie OKJP.2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy i węzłów ciepłych

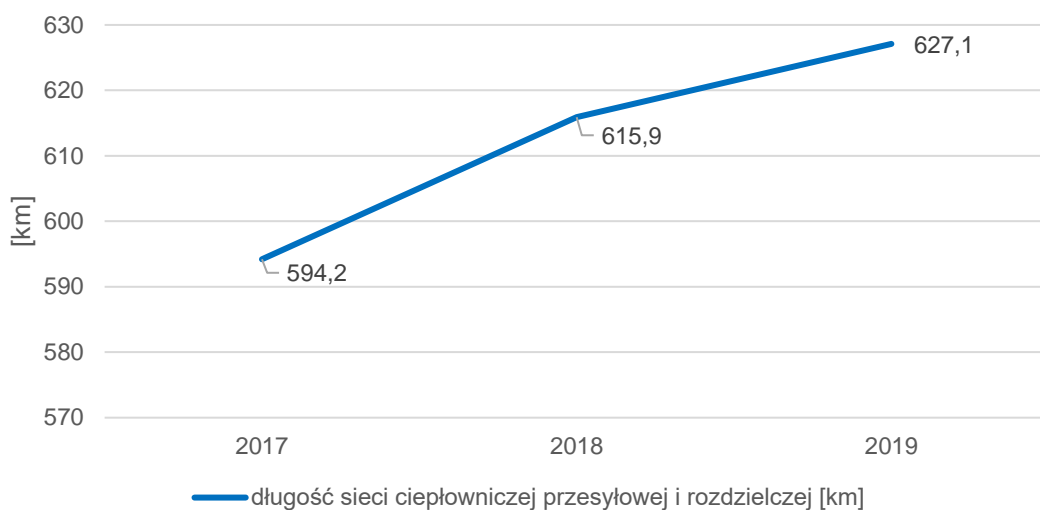
Zadanie realizowane jest przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Tabela 10. Realizacja zadania OKJP.2.4. przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Nazwa zakładu	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Szczecinku	Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z nowymi przyłączeniami oraz nowymi węzłami ciepłymi, a także wymiana sieci kanałowej na preizolowaną z redukcją średnicy	2018-2020	1 832 400	środki własne
Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Koszalinie	Podłączenie nowych budynków oraz modernizacja węzłów ciepłych	2018-2020	15 393 427	środki własne
Miejska Energetyka Ciepła w Kołobrzegu Sp. z o.o.	Modernizacja kanałów odprowadzających spaliny od wentylatorów komina. Modernizacja sieci ciepłowniczej oraz układu pompowego Centralnej Ciepłowni	2018-2020	1 792 211	środki własne
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Policach	Budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy oraz budowa węzłów ciepłych	2018-2020	6 396 054	środki własne
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Goleniowie	Wykonanie przyłączy ciepłowniczych do budynków, budowa przyłączy w technologii rur preizolowanych i węzłów ciepłych oraz budowa nowych zawierających węzły indywidualnych systemów zasilania w ciepło zastępujących dotychczasowy system zasilania z węzła grupowego.	2018-2020	5 126 877	środki własne, WFOŚiGW
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Stargard	Przebudowa istniejącej infrastruktury oraz wykonanie nowych odcinków sieci i przyłączy	2018-2020	12 812 128	środki własne
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Świnoujściu	Prace modernizacyjne	2018-2020	9 458 460	środki własne
Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Wałczu	Budowa, modernizacja sieci i przyłączy ciepłowniczych.	2018-2020	2 596 080	środki własne
Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Drawsku Pomorskim	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy i węzłów ciepłych. W wyniku inwestycji osiągnięto oszczędność kosztów paliwa gazowego na poziomie 4% (w każdym roku) w odniesieniu do punktów odbioru	2019	76 800	środki własne

W latach 2017-2019 (wg danych GUS) długość sieci ciepłowniczej przesyłowej i rozdzielczej została rozbudowana na terenie całego województwa o 5,3%: z 594,2 km w 2017 roku do 627,1 km w 2019 roku. WFOŚiGW w Szczecinie dofinansował modernizację 8 węzłów ciepłowniczych o mocy łącznej 1,146 MW.

za lata 2018-2020

Rysunek 5. Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej i rozdzielczej w latach 2017-2019⁷

Ponadto zadanie realizowane było przez samorządy.

Tabela 11. Realizacja zadania OKJP.2.4. przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Białogard	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Białogardzie przyłączył do swojej sieci ciepłowniczej Szpital przy ul. Chopina poprzez wykonanie przyłącza o średnicy 150 mm i długości L=350 m Ponadto przyłączony został budynek mieszkalny przy ul. Szymanowskiego	2019-2020	676 500	-
Gmina Wałcz	Podłączenie dwóch budynków do sieci miejskiej	2018-2019	123 192	środki własne
Gmina Szczecinek	Poprawa niezawodności dostawy czynnika grzewczego	2020	562 351	środki własne
Gmina Białogard	Przebudowa istniejącej infrastruktury o dł. 300 m	2018-2019	1 648 110	środki własne

Realizację zadania deklarowała również udzielająca odpowiedzi w drodze ankietyzacji gmina Borne Sulinowo.

⁷ źródło: na podstawie danych GUS BDL

Zadanie OKJP.2.5. Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE

Zadanie realizowane przez samorządy, spółdzielnie mieszkaniowe, podmioty gospodarcze i właściciele budynków.

Tabela 12. Zadania realizowane w ramach zadania „Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE”

Podmiot realizujący	Opis realizacji zadania
Gmina Świeszyno	Instalacja fotowoltaiki o mocy 3,02 kW na dachu świetlicy wiejskiej
Miejscowość Giezkowo (Gmina Świeszyno)	Zadanie w trakcie realizacji, montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 40 kW
Gmina Gryfino	Instalacja fotowoltaiki na budynku Szkoły Podstawowej nr 3
Powiat Szczecinecki	Użytkowanie instalacji OZE (instalacje solarne i pompy ciepła) zainstalowanych w poprzednich latach

W sprawozdaniu z działalności WFOŚiGW w Szczecinie wskazano efekty rzeczowe mające wpływ na poprawę jakości powietrza, w tym zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną, które łącznie w latach 2018-2020 wyniosło 78 542 GJ oraz oszczędność energii elektrycznej, która wyniosła w raportowanym okresie 349,41 MWh.⁸

W latach 2018-2020 realizowane były także projekty w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii, które otrzymały dofinansowanie z funduszy europejskich.

Tabela 13. Projekty w zakresie montażu OZE rozpoczęte po 1 stycznia 2018 roku, realizowane z funduszy europejskich w latach 2014-2020 (FS-Fundusz Spójności, EFRR- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego).

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Fundusz	Wartość unijnego dofinansowania (w zł, dla projektów EWT w euro)
1.	Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów ochrony zdrowia oraz zastosowanie instalacji fotowoltaicznej w SP ZOZ MSWiA w Szczecinie.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Szczecinie	FS	2 500 452
2.	Zastosowanie OZE - ogniwo fotowoltaicznych, jako źródła energii elektrycznej w Campie Drawa w Starym Drawsku.	Chris Turystyka i Rekreacja Magdalena Alchimowicz	EFRR	85 250
3.	Modernizacja energetyczna obiektu noclegowego „Pałac Siemczyno” poprzez montaż pomp ciepła i mikroinstalacji fotowoltaicznej.	Pałac Siemczyno Adam Andziak	EFRR	1 297 951
4.	Pozyskiwanie czystej energii z instalacji fotowoltaicznej z katalizatorem przemian ekologicznych w AS s.c. Siemieniako & Sobiecki.	As S.C. Siemieniako & Sobiecki	EFRR	136 786
5.	Montaż instalacji fotowoltaicznej dla dwóch budynków pizzerii w Wolinie.	"Jan - Pol" Janusz Rzezak	EFRR	173 897
6.	Rozwój Odnawialnych Źródeł Energii poprzez budowę instalacji fotowoltaicznej o mocy 25,20 kWp na dachu firmy FROST - THERMO KING Sp. z o.o. w Szczecinie.	Frost - Thermo King Sp. z o.o.	EFRR	93 075

⁸ źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za lata 2018-2020

za lata 2018-2020

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Fundusz	Wartość unijnego dofinansowania (w zł, dla projektów EWT w euro)
7.	Budowa Instalacji Fotowoltaicznej o mocy do 100 kWp na terenie CR-Dąbska w Szczecinie.	Szczecińska Energetyka Ciepła Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością	EFRR	376 303
8.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez budowę instalacji fotowoltaicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą Pyrzyce I.	Termall Energy Sp. z o.o.	EFRR	872 878
9.	Budowa instalacji fotowoltaicznej w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	EFRR	433 500
10.	Budowa wolnostojącej naziemnej instalacji fotowoltaicznej wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi na potrzeby firmy Wyroby Granitowe Wołczyk Sp. J.	Wyroby Granitowe Wołczyk Spółka Jawna	EFRR	170 000
11.	Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 350 kWp dla potrzeb dywersyfikacji energetycznej Kompleksu Basenowo - Rekreacyjnego w Białogardzie.	Białogardzki Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o.	EFRR	627 240
12.	Instalacja fotowoltaiczna dla firmy SAS Polska Sp. z o.o.	Sas Polska Sp. z z.z.	EFRR	68 471
13.	Budowa instalacji fotowoltaicznej umożliwiającej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przez firmę Print Group Sp. z o.o. w Szczecinie - budynek I.	Print Group Sp. z o. o.	EFRR	317 900
14.	Montaż instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 1000 kW na potrzeby Spółdzielni Mieszkaniowej Śródmieście w Szczecinie.	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Śródmieście"	EFRR	2 548 098
15.	Montaż instalacji fotowoltaicznych o mocy 742 kWp na potrzeby Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko Własnościowej Słowianin w Świnoujściu.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko Własnościowa Słowianin	EFRR	1 903 898
16.	Montaż instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 200 kW na potrzeby Spółdzielni Mieszkaniowej Kolejarz w Szczecinie.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Kolejarz	EFRR	513 180

Zadanie OKJP.2.6. Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej

Działanie obejmowało wymianę na energooszczędne oświetlenie uliczne, w tym zakup i montaż oświetlenia solarnego oraz wymianę na oświetlenie LED.

Tabela 14. Realizacja zadania OKJP.2.6 w jednostkach samorządowych.

Nazwa Jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobra	Budowa oświetlenia solarnego	2018-2020	400 328	środki własne
Gmina Lipiany	Zakup oświetlenia solarnego	2019	10 005	RPO WZP 2014-2020
Gmina Myślibórz	Budowa ekologicznego oświetlenia	2019-2020	79 800	środki własne
Gmina Białogard	Budowa ekologicznego oświetlenia	2019-2020	332 936	środki własne
Gmina Mirosławiec	Budowa oświetlenia LED	2020	58 343	środki własne
Gmina Białogard	Montaż lamp energooszczędnych	2020	-	środki własne
Gmina Manowo	Wymiana oświetlenia	2020	88 560	środki własne
Gmina Tuczno	Budowa linii napowietrznej i oprav oświetlenia	2018-2020	122 398	środki własne
Gmina Stargard	Modernizacja i wymiana na energooszczędne systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej, w tym również budowa słupów oświetleniowych	2018-2020	56 249 532	RPO WZP 2014-2020, POLiŚ 2014-2020
Gmina Radowo Małe	Poprawa jakości oświetlenia drogowego, w tym zakup i montaż lamp oświetleniowych	2018-2020	155 760	środki własne
Powiat drawski	Montaż oświetlenia drogowego i latarni z zasilaniem solarnym	2018-2020	126 098	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Gryfino, Bielice, Dygowo, Radowo Małe, Trzcińsko-Zdrój, Barlinek, Stepnica oraz powiat szczeciński.

Zadanie OKJP.2.7. Promowanie technologii niskoenergetycznych i pasywnych w budownictwie indywidualnym i zbiorowym

Zadanie realizowane przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku, które prowadzi działania promujące technologie niskoenergetyczne i pasywne w szkołach, a także w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior. W gminach: Myślibórz, Pełczyce i Szczecin zadanie realizowane jest równoległe z działaniami termomodernizacyjnymi lub instalacją OZE. Ponadto realizację zadania deklarowały gminy: Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo, Kalisz Pomorski oraz Tuczno.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 15. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.2.1. - 2.7.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	monitorowane: gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	realizowano
OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	monitorowane: gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	realizowano

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego (Wojewódzkie Ośrodki Medycyny Pracy, jednostki opieki zdrowotnej) monitorowane: gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa	realizowano
OKJP.2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy i węzłów ciepłych	monitorowane: zakłady energetyki ciepłej, zakłady komunalne, zarządzający siecią ciepłowniczą	realizowano
OKJP.2.5. Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy i powiaty, zakłady energetyczne, przedsiębiorstwa	realizowano
OKJP.2.6. Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	monitorowane: gminy i powiaty, przedsiębiorstwa, Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	realizowano
OKJP.2.7. Promowanie technologii niskoenergetycznych i pasywnych w budownictwie indywidualnym i zbiorowym	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy i powiaty, przedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.1.3. Kierunek interwencji: OKJP.3. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii

Zadanie OKJP.3.1. Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych

Według stanu na 30 listopada 2020 roku w latach 2018-2020 rozpoczęto realizację projektów dofinansowanych z funduszy europejskich przeznaczonych na budowę farm i elektrowni fotowoltaicznych.

Tabela 16. Projekty z zakresu „Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych” rozpoczęte po 1 stycznia 2018 r.

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość projektu (w zł, dla projektów EWT w euro)
1.	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 2 MW w Wałczu	Agrima Polska Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	9 717 000
2.	Farma Fotowoltaiczna w Stepnicy – Słoneczne Ogrody Stepnicy	"Graz" Gruszka Andrzej, Gruszka Zbigniew Spółka Jawna	RPO WZP 2014-2020	5 621 100

za lata 2018-2020

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość projektu (w zł, dla projektów EWT w euro)
3.	Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 986 kW z niezbędną infrastrukturą techniczną i przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej w miejscowości Pomierzyn	Alfa Fruit Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	3 731 830
4.	Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 1 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej w miejscowości Dębica	Es Dębica Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	3 355 509
5.	Budowa farmy fotowoltaicznej Zacisze II o mocy do 1 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej w miejscowości Mirosławiec	Es Jutrzenka 5 Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	2 567 284
6.	Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 1,98 MW w miejscowości Niegrzebia	Energia Suliszewice Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	6 514 559
7.	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 0,97 MWp w m. Mścice gm. Będzino	Ps Agro Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	4 677 961
8.	Budowa Elektrowni Fotowoltaicznej EF Wałcz 3 wraz z przyłączem kablowym	Elektrownia Fotowoltaiczna Wałcz 2 Sp. z o.o.	RPO WZP 2014-2020	11 192 612
9.	Budowa Farmy Fotowoltaicznej o mocy do 590 kWp wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną nieopodal wsi Parsęcko	Kopalnia Surowców Mineralnych S. Mroczek, T. Szczepański Spółka Jawna	RPO WZP 2014-2020	3 156 100

Ponadto działania w tym zakresie realizowały samorządy.

Tabela 17. Realizacja zadania OKJP.3.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Goleniów	Budowa 3 instalacji o łącznej mocy 640 kWp	2019	2 353 627	RPO WZP 2014-2020
Gmina Świeszyno	Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 3,02 kWp. Rozpoczęcie budowy instalacji o mocy 40 kWp	2020	212 368	PROW 2014-2020, środki własne
Powiat drawski	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	2018	1 079 000	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Kalisz Pomorski	Montaż paneli fotowoltaicznych	2020	56 000	środki własne
Gmina Szczecinek	Budowa instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków	2019	829 635	środki własne

Zadanie OKJP.3.2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci energetycznych do odbioru energii OZE

W latach 2018-2020 rozpoczęto projekt polegający na zwiększeniu potencjału sieci energetycznej. Projekt realizowany przez ENEA Operator Sp. z o.o., ma na celu odbiór energii wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii. Jego zakres obejmuje m.in. przebudowę stacji elektroenergetycznej WN/SN Pyrzyce. Stacja zlokalizowana jest na terenie o zidentyfikowanym

zapotrzebowaniu na nowe moce przyłączeniowe w związku z produkcją energii z OZE. Zadanie jest realizowane w ramach RPO WZP 2014-2020, osi Priorytetowej 2. Gospodarka niskoemisyjna. Wartość projektu to 13 536 150,00 zł, w tym wartość dofinansowania UE wynosi 3 972 512,01 zł.

Ponadto realizację zadania deklarowały gminy: Szczecinek oraz Drawsko Pomorskie.

Zadanie OKJP.3.3. Prowadzenie akcji promocyjnych dotyczących wykorzystania OZE

Zadanie realizowane w zależności od potrzeb i dostępnych środków finansowych. Edukacja ekologiczna w zakresie OZE prowadzona jest jako jeden z elementów edukacji dotyczącej zanieczyszczenia powietrza i możliwości redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Zadanie realizowane było przez gminy Stare Czarnowo oraz Mirosławiec, a także powiat szczecinecki. Działania polegały na przeprowadzeniu spotkań mieszkańców z przedstawicielami WFOŚiGW, warsztatów ekologicznych oraz programów edukacyjno-informacyjnych.

Tabela 18. Realizacja zadania OKJP.3.3 w jednostkach samorządowych.

Nazwa Jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Rok	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Mirosławiec	Warsztaty ekologiczne pn. „Problematyka zanieczyszczeń powietrza oraz ich szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi” oraz Program edukacyjno-informacyjny „Czy wiesz czym oddychasz?”	2019-2020	19 000	środki własne
Powiat szczecinecki	Prowadzenie działań dotyczących wykorzystania OZE w szkołach oraz w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior	2018-2020	17 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Stare Czarnowo, Borne Sulinowo, Barlinek, Kalisz Pomorski oraz Tuczno.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 19. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.3.1. – 3.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.3.1. Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych	monitorowane: gminy i powiaty, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe	realizowano
OKJP.3.2. Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci energetycznych do odbioru energii OZE	monitorowane: zarządzający sieciami energetycznymi	realizowano
OKJP.3.3. Prowadzenie akcji promocyjnych dotyczących wykorzystania OZE	monitorowane: gminy i powiaty, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.1.4. Kierunek interwencji: OKJP.4. Zwiększenie efektywności i zarządzania w sektorze transportowym

Zadanie OKJP.4.1. Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich) i lokalnych (gminnych i powiatowych)

Zadanie realizowane przez ZZDW w Koszalinie oraz jednostki samorządowe. Inwestycje obejmowały budowę i przebudowę dróg. Finansowane były głównie ze środków własnych oraz środków UE (RPO WZP 2014-2020). ZZDW na realizację inwestycji z zakresu budowy i przebudowy dróg przeznaczył w roku 2018 łącznie 185 955 465 zł, w roku 2019 – 97 871 954 zł, a w roku 2020 – 211 107 316 zł. Przebudowane zostały odcinki dróg wojewódzkich o numerach: 105, 205, 206, 151, 175, 119, 106, 111, 144, 147, 120, 171, 168, 126, a także ul. Tynieckiego i ul. Podzamcze w Darłowie.

Na podstawie art. 22c ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych⁹, z budżetu województwa zachodniopomorskiego udzielono gminom dofinansowania w formie dotacji do modernizacji dróg.

Tabela 20. Wielkość dofinansowania udzielona gminom w ramach realizacji zadania: „Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich) i lokalnych (gminnych i powiatowych) w latach 2018 -2020.

Rok	Liczba gmin	Długość zmodernizowanych dróg [km]	Łączna kwota dofinansowania [zł]
2018 r.	16	30	5 157 669
2019 r.	14	23	4 761 187
2020 r.	19	28	5 258 760

Tabela 21. Realizacja zadania OKJP.4.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobra	Budowa i modernizacja dróg gminnych wraz z poboczem oraz infrastrukturą towarzyszącą	2018-2020	53 570 374	środki własne
Gmina Dobrzany	Budowa i przebudowa dwóch ulic w mieście Dobrzany	2019-2020	4 301 161	PROW 2014-2020, RPO WZP 2014-2020
Gmina Wolin	Przebudowa dróg powiatowych, gminnych, a także ulic w Wolinie, w zakresie ciągów pieszych, zjazdów, oraz budowy placów	2018-2020	1 428 179	PROW 2014-2020, RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Lipiany	Budowa drogi w Lipianach	2020	926 604	środki budżetu państwa
Gmina Suchań	Przebudowa dróg wraz z budową miejsc parkingowych	2018-2020	513 643	środki własne
Gmina Połczyn-Zdrój	Budowa drogi lokalnej (611 m.b.)	2019	419 416	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Drawno	Przebudowa odcinków dróg wewnętrznych	2019-2020	2 485 426	środki własne, PROW 2014-2020, KOWR, Fundusz Dróg Samorządowych

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1326

*Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata
2016 – 2020 z perspektywą do 2024*

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Grzmiąca	Przebudowa nawierzchni drogi	2020	668 090	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Sianów	Budowa i przebudowa dróg regionalnych	2018-2020	3 738 468	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Biesiekierz	Przebudowa dróg powiatowych i gminnych, a także budowa dróg wewnętrznych oraz centrum przesiadkowego	2018-2020	18 392 630	środki powiatu, środki budżetu państwa, PROW 2014-2020, RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Karnice	Wykonanie projektów przebudowy dróg, realizacja przebudowy dróg, budowa parkingów	2018-2020	1 546 974	środki własne
Gmina Sławoborze	Remont i modernizacja dróg gminnych, w tym położenie nawierzchni na drogach gruntowych	2018-2020	5 166 733	środki budżetu państwa, PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Moryń	Budowa dróg lokalnych	2018-2019	362 532	PROW 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Szczecin	Inwestycje drogowe na terenie miasta, w tym budowa węzłów komunikacyjnych, trasy średnicowej, ciągów pieszo-rowerowych oraz kanalizacji deszczowej	2018-2020	306 018 525	POIiŚ 2014-2020, środki własne, RPO WZP 2014-2020
Gmina Darłowo	Budowa dróg gminnych o łącznej dł. 407 m	2020	951 280	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Rymań	Przebudowa dróg wewnętrznych na terenie Rymania	2018-2020	2 845 646	środki budżetu państwa, Fundusz Dróg Samorządowych, środki własne
Gmina Wierzchowo	Przebudowa drogi na odcinku 460m	2019	303 404	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Płoty	Przebudowa drogi gminnej wraz z przebudową skrzyżowania	2018	1 196 878	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Stare Czarnowo	Przebudowa drogi wojewódzkiej, gminnej i dróg dojazdowych do oczyszczalni ścieków i plaży	2019-2020	1 961 605	środki własne, RPO WZP 2014-2020
Gmina Mirosławiec	Przebudowa ulic i jezdni w mieście	2018 oraz 2020	1 052 508	PROW 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
Powiat gryficki	Przebudowa ulic wraz z wymianą nawierzchni	2019	1 591 259	środki własne
Powiat goleniowski	Budowa i przebudowa dróg	2020	12 277 878	środki budżetu państwa, środki własne

*Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata
2016 – 2020 z perspektywą do 2024*

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat myśliborski	Przebudowa dróg powiatowych i przebudowa ulic na terenie miasta	2018-2020	12 037 988	środki powiatu, środki budżetu państwa, RPO WZP 2014-2020, środki własne
Powiat szczecinecki	Przebudowa ciągów komunikacyjnych, w tym dróg powiatowych oraz obiektów mostowych	2018-2020	28 557 351	środki powiatu, środki budżetu państwa, RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Białogard	Przebudowa i wzmocnienie nawierzchni jedni	2018-2020	2 040 863	środki własne, środki zewnętrzne
Gmina Borne Sulinowo	Budowa i przebudowa dróg	2018-2020	13 488 270	środki zewnętrzne
Gmina Dolice	Budowa i przebudowa dróg	2018-2020	4 205 900	środki własne
Gmina Manowo	Budowa i przebudowa dróg gminnych	2019-2020	1 410 734	środki własne, środki budżetu państwa
Gmina Kołobrzeg	Budowa i przebudowa dróg	2018-2020	55 933 708	środki własne
Gmina Stargard	Budowa i przebudowa dróg	2019-2020	9 294 730	środki własne, środki budżetu państwa, RPO WZP 2014-2020
Miasto Stargard	Budowa i przebudowa: ronda, ciągów pieszo-rowerowych, chodników z kostki brukowej, parkingów rowerowych, jezdni, parkingów samochodowych, zatok autobusowych oraz kanalizacji deszczowej	2018-2020	47 175 269	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Stepnica	Przebudowa oraz utwardzenie dróg i ulic	2018-2019	716 095	środki własne, PROW 2014-2020
Gmina Kalisz Pomorski	Przebudowa drogi	2020	920 000	środki własne
Miasto Szczecinek	Przebudowa dróg i ulic w zakresie wymiany nawierzchni	2019-2020	446 837	środki własne
Gmina Tuczno	Przebudowa dróg gminnych i powiatowych	2018-2019	1 904 444	środki własne, PROW 2014-2020, środki budżetu państwa
Gmina Brojce	Przebudowa dróg dojazdowych	2020	1 286 252	środki własne, środki zewnętrzne
Gmina Bierzwnik	Budowa drogi o długości 660m	2019-2020	1 049 188	środki budżetu państwa
Gmina Radowo Małe	Przebudowa dróg gminnych	2018	280 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Barlinek, Bielice, Boleszkowice, Dygowo, Krzęcin, Stara Dąbrowa, Gryfino, Świdwin oraz powiat gryfiński i choszczeński.

Zadanie OKJP.4.2. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej

Na terenie województwa zachodniopomorskiego obowiązują następujące plany zrównoważonej mobilności miejskiej:

- Zintegrowany Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023 (Plan Zrównoważonej Mobilności miejskiej dla SOM) obejmujący swoim zasięgiem: Gminę Miasto Szczecin, Gminę Dobra, Miasto i Gminę Goleniów, Gminę i Miasto Gryfino, Gminę Kobylanka, Gminę Kołbaskowo, Gminę Police, Gminę Nowe Warpno, Gminę Miasto Stargard, Gminę Stargard, Gminę Stepnica, Gminę Stare Czarnowo, Gminę Miasto Świnoujście oraz Powiat policki;
- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2016-2023 - KKBOF obejmuje terytorium 19 jednostek terytorialnych: Koszalin, Kołobrzeg i Białogard oraz gminy: Będzino, Białogard, Biesiekierz, Bobolice, Dygowo, Gościno, Karlino, Kołobrzeg, Manowo, Mielno, Polanów, Sianów, Siemysł, Świeszyno, Tychowo i Ustronie Morskie;
- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Strefy Centralnej – obszar objęty planem składa się z trzech powiatów – drawskiego, łobeskiego i świdwińskiego. Na ich terenie znajduje się łącznie 17 gmin. W Strefie Centralnej znajduje się 1 gmina miejska (Świdwin), 7 gmin wiejskich oraz 9 gmin miejsko-wiejskich.

Zadanie OKJP.4.3. Budowa systemów sterowania ruchem

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów transportu potrzebne są rozwiązania obejmujące zarówno inwestycje infrastrukturalne, ale także wykorzystujące najnowsze możliwości organizacji ruchu oraz nowoczesne metody inteligentnego sterowania ruchem. W Zintegrowanym Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023 wskazano działania w zakresie rozwoju Inteligentnego Systemu Transportowego (ITS), który powinien wprowadzać priorytet dla transportu publicznego, rowerzystów i pieszych między innymi przez:

- nadanie priorytetu w przejazdach i przejściach przez skrzyżowania;
- przyspieszenie przejazdu pomiędzy skrzyżowaniami oraz węzłami komunikacyjnymi;
- tworzenie wydzielonych korytarzy transportowych w miastach;
- usprawnienie wjazdu do miasta oraz wyjazdu z niego;
- usprawnienie dojazdu do węzła przesiadkowego i wyjazdu z niego.

Z kolei usprawnienie dla transportu publicznego w ramach ITS to przede wszystkim:

- zwiększenie udziału transportu zbiorowego w dojazdach do miast i siedzib gmin w SOM;
- zwiększenie udziału transportu publicznego w połączeniach międzygminnych w SOM;
- przyspieszenie poprzez skrócenie czasu przejazdu i przyjazdu w rozkładowym czasie.

Działania podejmowane były na bieżąco przez samorządy w zakresie wdrażania systemów sterowania ruchem m.in. poprzez budowę centrów przesiadkowych, tras rowerowych, wymianę taboru transportu zbiorowego, usprawnienie infrastruktury drogowej (np. wyprowadzenie ruchu ciężkiego poza centrum miast).

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 22. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.4.1. – 4.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.4.1. Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich) i lokalnych (gminnych i powiatowych)	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego (Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich) monitorowane: zarządzający drogami	realizowano
OKJP.4.2. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy	realizowano
OKJP.4.3. Budowa systemów sterowania ruchem	monitorowane: zarządzający drogami	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.1.5. Kierunek interwencji: OKJP.5. Ograniczenie emisyjności transportu, wzrost konkurencyjności ofert transportu zbiorowego

Zadanie OKJP.5.1. Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych wraz z urządzeniami związanymi z integracją transportu¹⁰

Projekt pod nazwą „Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych nr 406, 273, 351” realizowany jest w ramach funduszy POIiŚ 2014 – 2020: działanie 5.2. Rozwój transportu kolejowego poza TEN-T, oś priorytetowa V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce. Celem projektu jest utworzenie głównej osi transportu publicznego na terenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, z wykorzystaniem już istniejących linii kolejowych. Pozwoli to na stworzenie nowoczesnego systemu transportowego opartego na kolei aglomeracyjnej, uzupełnionego o sieć linii autobusowych. Projekt obejmuje gminy: Szczecin, Stargard, Goleniów, Gryfino, Kobylanka, Police oraz linii kolejowych:

- nr 351 odcinek Stargard – Szczecin Główny;
- nr 273 odcinek Gryfino – Szczecin Główny;
- nr 401 odcinek Szczecin – Goleniów z odgałęzieniem na LK 402 i 434 do PL Szczecin Goleniów;
- nr 406 odcinek Szczecin – Police, z budową drugiego toru na odcinku Szczecin Główny – Szczecin Turzyn.

Umowę podpisano 9 maja 2018 roku. Planowany całkowity koszt realizacji zadania to 783 663 956,32 zł, w tym wysokość dofinansowania UE wynosi 512 213 858,92 zł.

¹⁰ Źródło: <http://skm.szczecin.pl/> [dostęp 22.06.2021 r.]

Zadanie OKJP.5.2. Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie nawierzchni metodą mokrą)

Zadanie realizowane przez jednostki samorządowe. Polega na regularnym utrzymaniu czystości nawierzchni zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.¹¹

Zadanie OKJP.5.3. Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)

Zadanie realizowane jest przede wszystkim przez jednostki samorządu terytorialnego. Główne działania obejmowały projektowanie i budowę tras rowerowych, ścieżek pieszo-rowerowych, opracowanie dokumentacji projektowych oraz realizację Koncepcji Sieci Tras Rowerowych Pomorza Zachodniego.

Tabela 23. Realizacja zadania OKJP.5.3 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobra	Budowa ścieżek rowerowych, ścieżek ekologiczno-edukacyjnych, a także infrastruktury pomocniczej, w tym: wiat oraz parkingów dla rowerów	2018-2020	20 480 550	środki powiatu, środki własne
Gmina Wolin	Dotacja gminy do realizacji „Sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniopomorskiego”	2019-2020	21 111	środki własne
Gmina Połczyn-Zdrój	Budowa ścieżki rowerowej (5 km)	2019-2020	343 727	środki własne
Gmina Gryfino	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę ścieżek rowerowych	2020	191 007	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Czaplinek	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej	2018	706 635	środki własne
Gmina Sianów	Rozbudowa dróg i ścieżek rowerowych	2018 oraz 2020	4 525 264	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Białogard	Realizacja inwestycji związanych z budową i rozbudową ścieżek rowerowych	2019	2 221 781	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Miasto Wałcz	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych	2018 oraz 2020	64 079	środki własne
Gmina Świeszyno	Budowa dróg rowerowych (2,5 km)	2018	1 447 194	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Stare Czarnowo	Budowa drogi rowerowej	2019	5 468 940	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Powiat szczecinecki	Budowa ścieżki rowerowej w ramach przebudowy drogi powiatowej	2018	500 000	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Manowo	Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 11	2018	4 200 000	środki budżetu państwa
Gmina Kołobrzeg	Budowa ścieżek rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej (wiaty, parkingi)	2018-2020	9 259 917	RPO WZP 2014-2020, środki własne

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 888 z późn. zm.

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Stepnica	Remont ścieżki rowerowej	2018	530 730	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Miasto Stargard	Podjęcie inwestycji w zakresie budowy ciągów pieszo-rowerowych	2018-2020	21 928 192	RPO WZP 2014-2020, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Barlinek, Kozielice oraz Trzcieńsko-Zdrój.

Zadanie OKJP.5.4. Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne

Zadanie realizowały samorzady gminne poprzez zakup i wymianę autobusów miejskich na niskoemisyjne.

Tabela 24. Realizacja zadania OKJP.5.4 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Szczecin (Wydział Gospodarki Komunalnej)	Zakup 20 autobusów niskoemisyjnych oraz 16 autobusów hybrydowych	2018-2019	78 297 333	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Miasto Białogard	Zakup 8 autobusów niskoemisyjnych	2019	3 411 522	RPO WZP 2014-2020
Gmina Kołobrzeg	Zakup 6 autobusów niskoemisyjnych ¹²	2018-2020	6 297 477	RPO WZP 2014-2020

Dodatkowo gmina Stargard, udzielając odpowiedzi w drodze ankietyzacji deklarowała realizację zadania.

Zadanie OKJP.5.5. Poprawa systemu komunikacji publicznej polegająca m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.

Realizacja zadania uzależniona jest od budżetu instytucji oraz od aktualnego zapotrzebowania. Jednostki samorządu terytorialnego usprawniają w trybie ciągłym system komunikacji publicznej poprzez przebudowę chodników, zatok autobusowych, centrów i węzłów przesiadkowych oraz wielofunkcyjnych dworców kolejowo-autobusowych, a także parkingów P&R (parkuj i jedź). Głównymi źródłami finansowania wyżej wymienionych zadań były środki unijne, środki własne gmin, środki własne powiatów oraz budżet państwa.

¹² źródło: Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 - stan na 30 listopada 2020 r.

za lata 2018-2020

Tabela 25. Realizacja zadania OKJP.5.5 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Sianów	Budowa oraz przebudowa chodników	2018-2020	1 369 632	środki własne
Gmina Połczyn-Zdrój	Budowa miejsc parkingowych oraz chodników	2019-2020	1 026 798	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Myślibórz	Budowa wiat przystankowych oraz wymiana nawierzchni chodników	2018-2020	1 306 722	środki własne
Gmina Mirosławiec	Przebudowa chodników, budowa wiat przystankowych oraz parkingów	2018-2020	595 998	PROW 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
Powiat szczecinecki	Budowa, przebudowa chodników, miejsc postojowych i zatok autobusowych w ramach przebudowy drogi powiatowej (koszty realizacji całego przedsięwzięcia)	2018-2020	8 970 442	RPO WZP 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
Powiat myśliborski	Budowa oraz modernizacja chodników	2018-2020	882 571	środki własne
Gmina Borne Sulinowo	Modernizacja chodników	2020	26 445	środki własne
Gmina Kołobrzeg	Budowa 730 miejsc postojowych	2018-2020	10 168 087	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Tuczno	Budowa chodników	2018	219 560	środki własne
Miasto Stargard	Budowa 8 zatok autobusowych, 9 przystanków i 4 wiat nad peronami	2018-2019	28 144 156	RPO WZP 2014-2020, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Barlinek, Boleszkowice oraz powiat gryfiński.

Zadanie OKJP.5.6. Budowa, przebudowa i rehabilitacja regionalnych linii kolejowych oraz infrastruktury dworcowej

Realizacja zadania uzależniona jest od aktualnych potrzeb. Jednostką realizującą jest zakład PKP PLN S.A. Zakład Linii Kolejowych w Szczecinie, który wykonywał działania w latach 2018-2020, w tym m.in.: budowę Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, prace na linii E59 (modernizacja korytarza kolejowego, adaptacja do wymagań sieci bazowej Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) oraz poprawę stanu technicznego infrastruktury obsługi podróżnych (w tym dostosowanie do wymagań TSI PRM). Zadania były finansowane z budżetu państwa oraz POIiŚ 2014-2020.

Zadanie OKJP.5.7. Zakup i modernizacja taboru kolejowego na potrzeby przewozów regionalnych

Realizacja zadania uzależniona jest od aktualnych potrzeb i dostępności środków finansowych. Przystarzały tabor kolejowy wymieniany jest na bieżąco na nowoczesny (mniej uciążliwy dla środowiska i bardziej komfortowy dla pasażerów).

Zadanie OKJP.5.8. Budowa infrastruktury umożliwiającej zasilanie statków śródlądowych w energię elektryczną w porcie

Działanie było realizowane jako jeden z elementów większych inwestycji polegających na przebudowie/modernizacji portów. Wśród projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich realizowany był projekt pod nazwą „Usprawnienie pracy terminala kontenerowego DB Port Szczecin na Ostrowie Grabowskim”. W ramach zadania wykonano: budowę obiektów i zakup urządzeń uzupełniających aktualnie posiadany park maszynowy oraz relokację istniejących i instalację dodatkowych stanowisk do zasilania kontenerów chłodniczych. Wykonane zostanie także 6 pomostów z gniazdami zasilającymi, które umożliwią podłączenie do 216 kontenerów.

Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. jest aktualnie w trakcie procedury przetargowej na kontynuację realizacji wyżej wymienionego zadania. W roku 2020 na realizację tego celu przeznaczono łącznie 198 000 zł, źródłem finansowania były środki własne oraz POIiŚ 2014-2020.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 26. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.5.1.- OKJP.5.8.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.5.1. Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych wraz z urządzeniami związanymi z integracją transportu	monitorowane: gminy	w trakcie realizacji
OKJP.5.2. Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie nawierzchni metodą mokrą)	monitorowane: gminy i powiaty	realizowano
OKJP.5.3. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)	monitorowane: gminy i powiaty, przedsiębiorstwa	realizowano
OKJP.5.4. Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne	monitorowane: zarządzający komunikacją publiczną	realizowano
OKJP.5.5. Poprawa systemu komunikacji publicznej polegające m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	monitorowane: gminy, zarządzający drogami, zarządzający komunikacją miejską	realizowano
OKJP.5.6. Budowa, przebudowa i rehabilitacja regionalnych linii kolejowych oraz infrastruktury dworcowej	monitorowane: zarządzający liniami kolejowymi	realizowano
OKJP.5.7. Zakup i modernizacja taboru kolejowego na potrzeby przewozów regionalnych	monitorowane: zarządzający liniami kolejowymi	realizowano
OKJP.5.8. Budowa infrastruktury umożliwiającej zasilanie statków śródlądowych w energię elektryczną w porcie	monitorowane: zarządzający portami	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.1.6. Kierunek interwencji: OKJP.6. Ograniczanie emisji ze źródeł przemysłowych i energochłonności gospodarki

Zadanie OKJP.6.1. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych

Zakłady przemysłowe na bieżąco modernizują instalacje technologiczne oraz instalacje spalania paliw. Wynika to z konieczności dostosowania przedsiębiorstw do zmieniających się przepisów emisyjnych.

Zadanie OKJP.6.2. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej

W ramach przeprowadzonej na potrzeby Raportu ankietyzacji i analiz nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania OKJP.6.2. W latach 2018-2020 nie toczył się również projekt współfinansowany ze środków europejskich, którego cel pokrywałby się z zakresem zadania. W związku z tym uznaje się, że zadanie nie było realizowane.

Zadanie OKJP.6.3. Rozwój energetyki rozproszonej, szczególnie opartej na kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej

W latach 2018-2020 na terenie województwa zachodniopomorskiego realizowane były dwa projekty:

- Budowa elektrociepłowni opalanej biomasą w Runowie Pomorskim - głównym celem projektu jest uruchomienie instalacji produkującej energię elektryczną i ciepłą w technologii wysokosprawnej kogeneracji z odnawialnych źródeł energii. Projekt realizowany jest w ramach POIiŚ 2014-2020, osi priorytetowej 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki. Wartość projektu wyceniono na 29 529 840,00 zł, przy czym dofinansowanie unijne wynosi 14 860 186,25 zł.
- Budowa wysokosprawnej elektrociepłowni kogeneracyjnej w Wałczu - celem projektu jest wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej dla potrzeb zakładu produkcyjnego Albatros Aluminium w Wałczu, a w dalszej perspektywie na potrzeby miasta Wałcz w wysokosprawnej kogeneracji i trigeneracji. Projekt realizowany jest w ramach POIiŚ 2014-2020, osi priorytetowej 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki. Wartość projektu wyceniono na 12 927 300,00 zł, przy czym dofinansowanie unijne wynosi 5 334 280,00 zł.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 27. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.6.1.- OKJP.6.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.6.1. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	monitorowane: przedsiębiorstwa	realizowano
OKJP.6.2. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej	monitorowane: przedsiębiorstwa	niezrealizowane
OKJP.6.3. Rozwój energetyki rozproszonej, szczególnie opartej na kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej	monitorowane: przedsiębiorstwa	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.1.7. Kierunek interwencji: OKJP.7. Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu

Zadanie OKJP.7.1. Projektowanie sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych

W latach 2018-2020 nie rozpoczęto projektów polegających na projektowaniu sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych lub na zapewnieniu awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu.

Zadanie OKJP.7.2. Zapewnienie awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu

Przykładem realizacji zadania jest projekt w zakresie budowy elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta Szczecina, powiatu gryfińskiego i miasta Świnoujście poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych. Projekt realizowany jest w ramach funduszy POIŚ 2014-2020, osi priorytetowej 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki. Wartość projektu to 38 763 450,00 zł, a wartość unijnego dofinansowania wynosi 21 161 957,94 zł.¹³

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 28. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.7.1.- OKJP.7.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.7.1. Projektowanie sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych	monitorowane: zakłady energetyczne	niezrealizowane
OKJP.7.2. Zapewnienie awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu	monitorowane: zakłady energetyczne	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.2. Cel: OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu

Wskaźnik monitoringu:

- liczba stref, które otrzymały klasę D2 ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

2.1.2.1. Kierunek interwencji: OKJP.8. Zmniejszenie emisji prekursorów ozonu

Zadanie OKJP.8.1. Uplynnienie ruchu w miastach poprzez rozproszenie ruchu (budowa obwodnic), wzmocnienie wykorzystania transportu publicznego oraz stworzenie funkcjonalnego systemu transportu alternatywnego

Realizacja zadania OKJP.8.1. w zakresie budowy obwodnic częściowo pokrywa się z realizacją zadań ZH.3.1 - Zmniejszenie ruchu drogowego w miastach poprzez budowę obwodnic

¹³ Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/981049/>

(m.in. dla Brzozowa, Koszalina, Sianowa, Szczecinka, Wałcza), oraz ZH.3.5 - Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych i odcinków dróg ekspresowych (m.in. budowa dróg ekspresowych S3, S6, S11).

Do zadań niewymienionych w wyżej przytoczonych punktach, w ramach rozpoczętych lub realizowanych inwestycji GDDKiA w latach 2018-2020, należą:

- obwodnice Przeclawia, Kołbaskowa i Warzymic w ciągu DK13;
- tunel w Świnoujściu;
- obwodnice Myśliborza, Szwecji, Rusinowa, Człopy, Stargardu i Złocieńca;
- Zachodnia Obwodnica Szczecina;
- obwodnica Węgorzyna na DK20.

Zagadnienia związane ze wzmocnieniem wykorzystania transportu publicznego realizowane są w ramach budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, której celem jest stworzenie nowoczesnego systemu transportowego opartego na kolei aglomeracyjnej uzupełnionej o linie autobusowe.

Zadanie OKJP.8.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez instalacje odazotowania spalin dla NO_x czy absorbenty z węgla aktywnego lub dopalanie dla NMLZO, a także modernizację procesów przemysłowych

W latach 2018-2020 nie rozpoczęto realizacji nowych projektów polegających na modernizacji instalacji przemysłowych w zakresie odazotowania spalin dla NO_x w ramach funduszy unijnych. Jednak zgodnie z wymaganiami najlepszych dostępnych technik (BAT) oraz posiadanymi decyzjami administracyjnymi (pozwolenia zintegrowane) zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa są zobligowane do redukcji emisji zanieczyszczeń NO_x powietrza. Zadanie realizowane w ramach standardów nakładanych na zakłady.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 29. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.8.1.- OKJP.8.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
OKJP.8.1. Upięknienie ruchu w miastach poprzez rozproszenie ruchu (budowa obwodnic), wzmocnienie wykorzystania transportu publicznego oraz stworzenie funkcjonalnego systemu transportu alternatywnego	monitorowane: zarządzający drogami	realizowano
OKJP.8.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez instalacje odazotowania spalin dla NO _x czy absorbenty z węgla aktywnego lub dopalanie dla NMLZO, a także modernizację procesów przemysłowych	monitorowane: podmioty gospodarcze	w trakcie realizacji
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.1.3. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – ochrona klimatu i jakości powietrza

W obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza rekomenduje się:

- realizację zadań wdrażanych w latach poprzednich (między innymi kontynuację wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych na: podłączenie do sieci ciepłowniczej, pompy ciepła, kotły zasilane olejem opałowym, gazem, energią elektryczną lub wymianę na kotły węglowe zasilane automatycznie, spełniające normy klasy 5 lub wymagania ekoprojektu;
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów;
- prowadzenie działań promocyjnych, edukacyjnych oraz informacyjnych i szkoleniowych w zakresie poprawy jakości powietrza
- dalsze wspieranie rozwoju OZE oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

2.2. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zagrożenia hałasem (ZH)

2.2.1. Cel: ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim

Wskaźniki monitoringu:

- długość zamiejskich dróg ekspresowych [km];
- liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik LDWN).

2.2.1.1. Kierunek interwencji: ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie

Zadanie ZH.1.1. Sporządzanie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych

Do dnia 30 czerwca 2017 roku realizowana była trzecia runda mapowania akustycznego, obejmująca miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. i 250 tys., wszystkie główne drogi o natężeniu ruchu przekraczającym 3 mln pojazdów rocznie, główne linie kolejowe o natężeniu ruchu przekraczającym 30 tys. składów rocznie, oraz główne porty lotnicze, na których odbywa się ponad 50 tys. operacji lotniczych rocznie. Proces mapowania akustycznego powtarzany jest co 5 lat. Zakres prac rundy trzeciej zostanie powtórzony w rundzie IV (rok 2022).¹⁴

Tabela 30. Zestawienie map akustycznych w trzecim etapie mapowania¹⁵

Lp.	Jednostka odpowiedzialna	Nazwa zadania
1.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Mapa akustyczna dla odcinków dróg krajowych o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie
2.	Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	Mapa akustyczna dla odcinków dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie

¹⁴ https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_halasu/Raport_wyniki_III_rundy_mapowania.pdf

¹⁵ źródło: WIOŚ w Szczecinie

za lata 2018-2020

Lp.	Jednostka odpowiedzialna	Nazwa zadania
3.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A	Mapa akustyczna dla odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie
4.	Prezydent Miasta Koszalina	Mapa akustyczna Koszalina
5.	Prezydent Miasta Szczecin	Mapa akustyczna miasta Szczecin

Zadanie ZH.1.2. Sporządzenie i monitorowanie Programów ochrony środowiska przed hałasem

Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu powstały zaktualizowane programy ochrony środowiska przed hałasem.

Uchwałą Nr III/33/19 z dnia 24 stycznia 2019 roku Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego. Zadanie finansowane było z budżetu państwa, a koszt realizacji działania wynosił 50 368,50 zł.

Ponadto zaktualizowano Programy ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Koszalina i Szczecina:

- Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla miasta Koszalina (przyjęty uchwałą Nr XLVI/661/2018 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 21 czerwca 2018 roku);
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Szczecin na lata 2020-2025 (przyjęty uchwałą Nr XXIII/697/20 Rady Miasta Szczecina z dnia 24 listopada 2020 roku).

Analiza danych zawartych w mapach akustycznych pozwoliła ocenić stopień narażenia mieszkańców na oddziaływanie akustyczne, a także umożliwiła określenie szacunkowej liczby osób narażonych na przekroczenia wartości dopuszczalnych.

Zadanie ZH.1.3. Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska w województwie

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian wykonuje się w ramach PMŚ na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} , L_N , L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz z uwzględnieniem pozostałych danych m.in. sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Obowiązek oceny stanu akustycznego środowiska wynika z Prawa Ochrony Środowiska.

Tabela 31. Lokalizacja punktów pomiarowych hałasu drogowego i kolejowego¹⁶.

Punkt pomiarowy		Rodzaj hałasu (drogowy/kolejowy)	Wyniki
Miejscowość	Ulica/punkt adresowy		
2018 rok			
Kalisz Pomorski	Ul. Szczecińska	hałas drogowy	Stwierdzono występowanie terenów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów występowały przy pierwszej linii zabudowy (rzędu dB pora dnia i nocy). Stwierdzono występowanie terenów, na których przekroczenia były większe niż 10 dB (pora nocna).
	Ul. Wolności		
	Ul. Drawska		
Dygowo	Ul. Dworcowa		
	Ul. Kołobrzeska		
Mieszkowice	Ul. Kolejowa		
	Ul. Chojeńska		
	Ul. Jana Pawła II		
	Ul. Warszawska		

¹⁶ źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocen stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2018, 2019 i 2020.

Punkt pomiarowy		Rodzaj hałasu (drogowy/kolejowy)	Wyniki
Miejscowość	Ulica/punkt adresowy		
Kalisz Pomorski	linia nr 403 Piła Północ-Ulikowo	hałas kolejowy	Brak przekroczeń w porze dziennej, w porze nocnej przekroczenia odpuszczalnych poziomów hałasu.
Dygowo	linia nr 404 Szczecinek-Białogard-Kołobrzeg		
2019 rok			
Świdwin	Ul. Szczecińska	hałas drogowy	W dwóch miejscowościach występowały tereny zagrożone ponadnormatywnym hałasem. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów występowały przy pierwszej linii zabudowy (rzędu dB pora dnia i nocy). Nie stwierdzono występowania terenów, na których przekroczenia były większe niż 10 dB.
	Ul. Połczyńska		
	Ul. Drawska		
	Ul. Armii Krajowej		
Dębno	Ul. Kosynierów		
	Ul. Mickiewicza		
	Ul. Kostrzyńska		
Drawno	Ul. Choszczeńska		
	Ul. Kolejowa		
Świdwin	Linia nr 2020 Stargard – Gdańsk Główny	hałas kolejowy	Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia i nocy.
Chociwel	Linia nr 2020 Stargard – Gdańsk Główny		
Krzywin	Linia nr 273 Szczecin - Wrocław		Brak przekroczeń.
2020 rok			
Drawsko Pomorskie	Ul. Złocieniecka	Hałas drogowy	Stwierdzono występowanie terenów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów występowały przy pierwszej linii zabudowy i były rzędu 1-10 dB. Nie stwierdzono terenów, na których występowały przekroczenia większe niż 10 dB.
	Ul. Połczyńska		
	Ul. Gdyńska		
Golczewo	Ul. Kamieniecka		
	Ul. Zwycięstwa		
	Ul. Witosa		
Sławno	Linia kolejowa nr 202, Stargard - Gdańsk Główny	Hałas kolejowy	Wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia i nocy, wartości były rzędu od 0,2 dB do 9,2 dB. Nie stwierdzono terenów, na których występowały przekroczenia większe niż 10 dB.
Drawsko Pomorskie	Linia kolejowa nr 210 Chojnice Runowo Pomorski		
Kamień Pomorski	Linia kolejowa nr 407 Wysoka Kamieńska - Kamień Pomorski		Brak przekroczeń.

Poza hałasem kolejowym oraz drogowym ocenie podlegał także hałas przemysłowy. Ma on charakter lokalny, a na ponadnormatywny poziom hałasu narażona jest ludność mieszkająca bezpośrednio w pobliżu zakładów. Pomiary hałasu w strefie oddziaływania Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów wykazały dotrzymanie wartości dopuszczalnej.

Zadanie ZH.1.4. Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych

Zadanie realizowane przez gminy, które w ramach opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniają kwestie dotyczące ochrony akustycznej. Samorządy, które w okresie raportowania realizowały przedmiotowe zadanie to: Dobra, Świeszyno, Gryfino oraz Szczecin.

Zadanie ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego udzielił dotacji na realizację zadania podmiotom działającym w sferze pożytku publicznego. W roku 2018 realizowano zadanie „Świadomy turysta – jak ekologicznie zwiedzać Pomorze Zachodnie”, które dotyczyło także szkodliwości hałasu. Dotacja wynosiła 24 700 zł.

Przykładem realizacji zadania ZH.1.5 jest coroczny Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu. Wydarzenie ma charakter ogólnokrajowy, a wśród biorących udział znajdują się między innymi przedstawiciele samorządów. Celem akcji jest zachęcenie do korzystania z komunikacji miejskiej, rowerowej i pieszej. Najbardziej powszechnym działaniem w ramach akcji jest Europejski Dzień bez Samochodu, podczas którego wyłączony zostaje ruch z fragmentu infrastruktury drogowej danego miasta.

Działania z zakresu edukacji ekologicznej dotyczącej tematyki hałasu polegają na prowadzeniu zajęć lekcyjnych, spotkań oraz konkursów organizowanych w szkołach. Przedmiotowe zadanie stanowi uzupełnienie licznych akcji edukacyjnych, które są organizowane głównie w celu promowania zrównoważonego transportu w tym transportu publicznego. W powiecie szczecińskim prowadzone są działania w szkołach, dla których Starostwo Powiatowe jest organem prowadzącym, a także w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 32. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.1.1.- ZH.1.5.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZH.1.2. Sporządzenie i monitorowanie Programów ochrony środowiska przed hałasem	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	zrealizowane
ZH.1.3. Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska w województwie	monitorowane: WIOŚ w Szczecinie	zrealizowane
ZH.1.4. Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego (RBGP) monitorowane: gminy	realizowano
ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy i powiaty, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	realizowano
Legenda		zrealizowane
		realizowano
		w trakcie realizacji
		niezrealizowane

2.2.1.2. Kierunek interwencji: ZH.2. Zmniejszenie liczby ludności narażonej na ponadnormatywny hałas

Zadanie ZH.2.1. Realizacja Programów ochrony środowiska przed hałasem

Przyjęte programy ochrony środowiska przed hałasem zawierają działania, których realizacja prowadzi do zmniejszenia presji związanej z ponadnormatywnym oddziaływaniem hałasu. Do najważniejszych zadań należą: remonty ulic, stosowanie „cichych” nawierzchni dróg, modernizacja i remont torowisk, wyprowadzenie ruchu ciężarowego z centrów miasta, zastosowanie ekranów akustycznych oraz tworzenie pasów zieleni ochronnej.

Zadania te zawarte są w inwestycjach realizowanych na bieżąco przez zarządców dróg i linii kolejowych. Samorządy, które w okresie raportowania realizowały przedmiotowe zadanie to: Szczecinek, Łobez, Stepnica i Szczecin.

Zadanie ZH.2.2. Budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)

Realizacja zadania uzależniona jest od aktualnych potrzeb związanych z budową zabezpieczeń przeciwhałasowych i wpisana jest w obowiązujące na terenie województwa programy ochrony środowiska przed hałasem.

Organ wydający decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach może w jej treści zawrzeć zapisy mające na celu ochronę przed ponadnormatywnym hałasem poprzez wykonanie zabezpieczeń przeciwhałasowych. Wśród inwestycji wymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w których istotne znaczenie ma ochrona przed hałasem, są zadania obejmujące remonty lub budowy dróg czy linii kolejowych.

W latach 2018-2020 GDDKiA realizowała projekty wymienione w zadaniach ZH.3.1 i ZH.3.5 w sposób uwzględniający ochronę przed hałasem

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 33. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.2.1.- ZH.2.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZH.2.1. Realizacja Programów ochrony środowiska przed hałasem	monitorowane: zarządzający drogami, zarządzający liniami kolejowymi	realizowano
ZH.2.2. Budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.2.1.3. Kierunek interwencji: ZH.3. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu

Zadanie ZH.3.1. Zmniejszenie ruchu drogowego w miastach poprzez budowę obwodnic (między innymi dla Brzozowa, Koszalina, Sianowa, Szczecinka, Wałcza)

GDDKiA w ramach finansowania POIiŚ 2014-2020 oraz innych źródeł, zrealizowała następujące inwestycje:

Tabela 34. Inwestycje GDDKiA wpisujące się w zadanie ZH.3.1

Lokalizacja projektu	Opis	Koszty w latach 2018-2020 [zł]
S-6 Ustronie Morskie - początek obwodnicy Koszalina i Sianowa	wykonanie trasy zasadniczej, dwujezdniowej, dwupasmowej, klasy S, infrastruktura towarzysząca, łączna długość - 14,6 km	217 862 520
obwodnica Koszalina i Sianowa	węzły: Koszalin Zachód, Bielice, Koszalin Północ, Sianów Wschód, Koszalin Wschód, wiadukty, infrastruktura towarzysząca, łączna długość – 13,2 km	261 729 786
obwodnica Wałcza w ciągu S10	wydawanie protokołów odbioru ostatecznego	315 367 813
obwodnica Szczecinka w ciągu S11	wydane świadectwo przejęcia, dopuszczenie do ruchu: listopad 2019	246 849 636
budowa obwodnicy Brzozowa w ciągu S3 oraz dostosowanie drogi krajowej nr 3 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku Brzozowo-Miękowo	w roku 2018 opracowywano dokumentację, w roku 2019 otrzymano decyzję ZRID i rozpoczęto prace	332 012 425

Zadanie ZH.3.2. Usprawnienie połączenia komunikacyjnego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin

Zadanie jest w trakcie realizacji, polega na budowie tunelu pod Świną o długości 1,76 km. Otwarcie tunelu planowane jest na IV kwartał 2022 roku. Realizacja inwestycji możliwa jest dzięki środkom Gminy oraz funduszom zewnętrznym (POIiŚ 2014-2020)¹⁷. Inwestorem Zastępczym zadania jest GDDKiA, natomiast Inwestorem jest Gmina Miasto Świnoujście, która dokonuje rozliczenia środków finansowych.

Zadanie ZH.3.3. Zwiększenie dostępności kolejowej miast

Fragmenty linii kolejowych w województwie zachodniopomorskim są na bieżąco poddawane modernizacji:

- Modernizacja i rewitalizacja linii nr 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie:
  - w roku 2019 przekazano do eksploatacji zmodernizowany tor nr 1 na odcinku Złocieniec – Drawsko Pomorskie – Jankowo Pomorskie;
  - zbudowano nowe perony m.in. w Drawsku Pomorskim i Węgorzynie oraz w kilku mniejszych miejscowościach;
  - oddano do użytku zmodernizowany tor nr 2 na odcinku Szczecinek – Łubowo – Czaplnek;
  - przebudowano stację Czaplnek oraz wybudowano nowe perony na przystankach w mniejszych miejscowościach;
  - zmodernizowano tor nr 1 na odcinku Czaplnek – Złocieniec.

¹⁷ Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/746825/> [dostęp 30.06.2021 r.]

- Modernizacja linii nr 351 na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie – inwestycja realizowana przez PKP PLK S.A. przy wsparciu Unii Europejskiej w ramach instrumentu finansowego CEF (Connecting Europe Facility). Projekt ma na celu dostosowanie stanu technicznego linii do przejazdu pociągów z prędkością 160 km/h. Dzięki tej inwestycji podróż z Poznania do Szczecina powinna zająć ok. 90 minut.
- Modernizacja linii nr 401 Szczecin Dąbie – Świnoujście Port – kolejny etap realizacji inwestycji ma na celu poprawę dostępności do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu. Zadanie jest dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach instrumentu finansowego CEF. W ramach tej inwestycji na odcinku Świnoujście Przytór – Świnoujście dobudowany zostanie drugi tor, co znacznie ułatwi konstrukcję rozkładu jazdy oraz uelastyczni możliwość prowadzenia ruchu pociągów. W efekcie czas podróży na odcinku Szczecin – Świnoujście powinien ulec skróceniu.
- Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej – realizacja inwestycji rozpoczęła się w 2019 roku, SKM ma być główną osią transportu publicznego na terenie SOM z wykorzystaniem następujących istniejących linii kolejowych:
  - nr 273 – na odcinku Szczecin – Gryfino;
  - nr 351 – na odcinku Szczecin Główny – Stargard;
  - nr 402 – na odcinku Szczecin Dąbie – Goleniów;
  - nr 406 – na odcinku Szczecin Główny – Police.

Zadanie ZH.3.4. Budowa połączeń drogowych miejskiej infrastruktury drogowej z siecią pozamiejską

W latach 2018-2020 zrealizowano między innymi następujące inwestycje:

- budowa obejścia Gryfic - połączenie dróg wojewódzkich nr 110 (ul. Niechorska) i nr 105 (ul. Piastów);
- rozbudowa i przebudowa DW nr 167 (ul. Władysława IV) w Koszalinie na odcinku od ronda gen. St. Maczka do węzła drogi ekspresowej S-6;
- przebudowa dróg lokalnych łączących centrum przesiadkowe w Gryfinie z siecią TEN-T;
- dostosowanie lokalnego układu komunikacyjnego do przebiegu drogi S6 na terenie gminy i miasta Sianów;
- przebudowa i remont drogi od węzła Borkowice na odcinkach Borkowice – Śmiechów – Kładno – Pleśna w zakresie powiązania z istniejącą drogą krajową nr 11 oraz planowaną drogą ekspresową S6 – etap I;
- przebudowa drogi Borkowice, Śmiechów, powiązanie lokalnego układu komunikacyjnego w Gminie Biesiekierz z planowymi drogami ekspresowymi S6 i S11 – Połączenie m. Stare Bielice z Podstrefą „Koszalin” SSSE;
- przebudowa drogi 1704Z od węzła Stargard Zachód drogi krajowej S10 do skrzyżowania z drogą gminną w miejscowości Lipnik wraz z przebudową skrzyżowania.

Projekty dofinansowane zostały z RPO WZP 2014-2020, beneficjentami są głównie gminy i powiaty.

Zadanie ZH.3.5. Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych i odcinków dróg ekspresowych (między innymi budowa drogi ekspresowej S3, S6, S11)

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, w ramach finansowania POIiŚ 2014-2020 oraz innych źródeł, zrealizowała następujące inwestycje:

za lata 2018-2020

Tabela 35. Inwestycje GDDKiA wpisujące się w zadanie ZH.3.5.

Lokalizacja projektu	Opis	Koszty w latach 2018-2020 [zł]
S-6 Goleniów – Nowogard	oddanie do ruchu, zakończenie robót, świadectwo przejęcia i wykonania	124 053 390
S-6 Nowogard – Płoty	oddanie do ruchu, zakończenie robót, świadectwo przejęcia i wykonania	297 551 409
S-6 Płoty – Kiełpino	odbiór techniczny 31.05.2019 roku, świadectwo przejęcia 05.05.2019 roku, w 2020 roku usunięto wady i usterki	225 370 659
S-6 Kiełpino - Kołobrzeg Zachód	świadectwo przejęcia robót z dnia 27.09.2019 roku, w roku 2020 usunięto wady i usterki	301 119 676
S-6 Kołobrzeg Zachód - Ustronie Morskie	zadanie zrealizowane, w ramach inwestycji wykonanie trasy zasadniczej, dwujezdniowej, dwupasmowej, klasy S, o łącznej długości 14,6 km	217 862 520
obwodnica Szczecinka w ciągu S11	wydane świadectwo przejęcia, dopuszczenie do ruchu: listopad 2019	246 849 636
II jezdnia obwodnicy Kobylanki, Morzyczyna i Zieleniewa wraz z drogą wspomagającą odc. Niedźwiedz – Zdunowo w ciągu S10	uzyskano decyzję ZRID, wykonano prace, inwestycja zakończona, jezdnia północna 6,5 km, jezdnia południowa, remont, 6,5 km, wiadukt WD-4L, droga wspomagająca - 3,2 km, łącznica L04 (węzeł Kobylanka), infrastruktura towarzysząca	65 215 990
budowa obwodnicy Brzozowa w ciągu S3 oraz dostosowanie drogi krajowej nr 3 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku Brzozowo-Miękowo	w roku 2018 opracowywano dokumentację, w roku 2019 otrzymano decyzję ZRID i rozpoczęto prace	332 012 425
dostosowanie drogi krajowej nr 3 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku Miękowo (koniec obwodnicy Miękowa – węzeł Rzęśnia)	w roku 2018 opracowywano dokumentację, w roku 2019 otrzymano decyzję ZRID i rozpoczęto prace	122 881 147

Zadanie ZH.3.6. Rozwój i integracja elementów systemu transportowego

Do zakresu zadania ZH.3.6 zalicza się budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej (SKM) z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowych nr 406, 273, 351 (zadanie OKJP.5.1).

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 36. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.3.1.- ZH.3.6.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZH.3.1. Zmniejszenie ruchu drogowego w miastach poprzez budowę obwodnic (m.in. dla Brzozowa, Koszalina, Sianowa, Szczecinka, Wałcza)	monitorowane: gminy, zarządzający drogami	realizowano
ZH.3.2. Usprawnienie połączenia komunikacyjnego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin	monitorowane: Gmina Miasto Świnoujście, GDDKiA	w trakcie realizacji
ZH.3.3. Zwiększenie dostępności kolejowej miast	monitorowane: zarządzający liniami kolejowymi	realizowano
ZH.3.4. Budowa połączeń drogowych miejskiej infrastruktury drogowej z siecią pozamiejską	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami	realizowano
ZH.3.5. Poprawa dostępności miast poprzez budowę tras wylotowych i odcinków dróg ekspresowych (m.in. budowa drogi ekspresowej S3,S6, S11)	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami	realizowano

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZH.3.6. Rozwój i integracja elementów systemu transportowego	monitorowane: gminy, zarządzający drogami, zarządzający liniami kolejowymi, zarządzający komunikacją miejską	w trakcie realizacji
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.2.1.4. Kierunek interwencji: ZH.4. Ograniczanie hałasu przemysłowego

Zadanie ZH.4.1. Stosowanie rozwiązań technicznych w zakładach przemysłowych: obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne i inne

Wymagania w zakresie działań dotyczących ochrony akustycznej oraz warunki funkcjonowania zakładów przemysłowych, w tym zakresie są określone w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnego hałasu na terenie zakładu, jest on zobligowany do zastosowania rozwiązań zmierzających do ograniczenia tego oddziaływania na tereny sąsiadujące.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 37. Ocena stopnia realizacji zadania ZH.4.1.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZH.4.1. Stosowanie rozwiązań technicznych w zakładach przemysłowych: obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne i inne	monitorowane: przedsiębiorstwa	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.2.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zagrożenia hałasem

W obszarze interwencji zagrożenia hałasem rekomenduje się:

- sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny; wdrażanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem;
- monitoring środowiska oraz prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej klimatu akustycznego w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i korzystania z transportu publicznego;
- w zakresie poprawy standardów klimatu akustycznego - stosowanie odpowiednich zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów akustycznych, wałów ziemnych), a także utrzymanie nawierzchni dróg i szyn kolejowych w dobrym stanie technicznym.

2.3. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)

2.3.1. Cel: PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Wskaźnik monitoringu:

- liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne.

2.3.1.1. Kierunek interwencji: PEM.I. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych

Zadanie PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego

W 2018 roku badania pól elektromagnetycznych były prowadzone przez WIOŚ w Szczecinie. Natomiast od 2019 roku zgodnie z nowelizacją ustawy POŚ badania okresowe w ramach PMŚ wykonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Zgodnie z Programem PMŚ dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020, pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych w środowisku, w latach 2018-2020, wykonywane były w 135 punktach pomiarowych (po 45 punktów pomiarowych w danym roku kalendarzowym). Punkty zlokalizowane były w centrach miast przekraczających 50 tys. mieszkańców, a także w pozostałych miastach i na terenach wiejskich. W raportowanym okresie w żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniami poziomu promieniowania elektromagnetycznego nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej.

Zadanie PEM.1.2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Zapisy, o których mowa w zadaniu, dotyczą terenów, których przeznaczenie jest związane, m.in. z liniami elektroenergetycznymi. Uwzględnia się również zakaz budowy oraz nakaz stosowania rozwiązań zmniejszających emisje pól elektromagnetycznych do środowiska, do poziomu określonego przepisami odrębnymi. Zasady lokalizowania inwestycji telekomunikacyjnych zostały określone w ustawie z dnia 7 maja 2010 roku o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.¹⁸

Tabela 38. Realizacja zadania PEM.1.2 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobra	Uchwała Rady Gminy w zakresie mpzp zawierającego zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi	2019	bezkosztowo	-
Gmina Gryfino	W opracowaniu mpzp zawierające zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi	2018-2020	bezkosztowo	-
Gmina Darłowo	Dokonywanie zmian w mpzp na podstawie wytycznych zawartych w uzgodnieniach	2018-2020	bezkosztowo	-

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Świeszyno, Dygowo, Barlinek, Szczecinek, Szczecin oraz Myślibórz.

¹⁸ Dz.U. z 2021 r., poz. 777

Zadanie PEM.1.3. Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych, prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)

Zgodnie z art. 152 ust.1 ustawy POŚ instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Kwestie wymagalności zgłoszenia reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 roku w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia.¹⁹ Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt. 2 przeprowadzeniu zgłoszenia podlegają instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

W 2018 roku rejestr podmiotów dokonujących zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne był prowadzony przez WIOŚ w Szczecinie. Natomiast od 2019 roku zgodnie z nowelizacją ustawy POŚ rejestr tego typu instalacji wykonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Samorządy, które w okresie raportowania realizowały przedmiotowe zadanie to: Kołobrzeg i Szczecin.

Zadanie PEM.1.4. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM

Żadna z ankietowanych instytucji nie przedstawiła działań, które mogłyby się wpisać w realizację zadania PEM.1.4.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 39. Ocena stopnia realizacji zadań PEM.1.1.- PEM.1.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego	monitorowane: WIOŚ/GIOŚ	realizowano
PEM.1.2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	monitorowane: gminy	realizowano
PEM.1.3. Pozyskiwanie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych, prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	monitorowane: gminy, WIOŚ/GIOŚ	realizowano
PEM.1.4. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: organizacje pozarządowe	niezrealizowane
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

¹⁹ Dz.U. Nr 130, poz. 880 z późn. zm.

2.3.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – promieniowanie elektromagnetyczne

W obszarze interwencji promieniowanie elektromagnetyczne rekomenduje się kontynuację monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych, wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi, a także prowadzenie i aktualizację rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne.

2.4. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarowanie wodami (GW)

2.4.1. Cel: GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych

Wskaźniki monitoringu:

- udział JCWP o stanie / potencjale dobrym i bardzo dobrym [%];
- udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości [%];
- udział JCWP przejściowych o dobrej lub zadowalającej jakości [%].

2.4.1.1. Kierunek interwencji: GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych

Zadanie GW.1.1. Opracowanie i realizacja warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni

Warunki korzystania z wód regionu powinny zostać opracowane dla wszystkich regionów wodnych. W obszarze działania RZGW w Szczecinie PGW Wody Polskie obowiązującymi rozporządzeniami są:

- Rozporządzenie Nr 3/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego;
- Rozporządzenie Nr 6/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 15 lipca 2015 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Ücker.

W dniu 27 lipca 2017 roku przystąpiono do konsultacji społecznych projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Dyrektora RZGW w Szczecinie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, natomiast 10 listopada 2017 roku Dyrektor RZGW w Szczecinie zawiadomił o sporządzeniu projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Ücker i o przystąpieniu do konsultacji społecznych. Opublikowane w drodze rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty zachowują ważność do dnia 22 grudnia 2021 roku.

Obowiązujące rozporządzenia w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni:

- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 20 marca 2017 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Międzyodrze – Zalew Szczeciński – wyspy Wolin i Uznam (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.1224, ogłoszony: 23.03.2017);

- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 2 marca 2017 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Regi (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego 2017.998, ogłoszony: 06.03.2017);
- Rozporządzenie Nr 7/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w z dnia 10 maja 2016 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Iny;
- Rozporządzenie Nr 5/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 18 marca 2016 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry;
- Rozporządzenie Nr 8/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 23 września 2015 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Tywy;
- Rozporządzenie Nr 7/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 15 lipca 2015 roku w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Gowienicy.

W okresie obejmującym niniejszy Raport trwał proces sporządzania projektów rozporządzeń zmieniających wyżej wymienione dokumenty w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni: Gowienicy, Iny, Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry, Tywy. W zakresie warunków korzystania z wód zlewni nie wskazano na obszarze regionu wodnego Warty, zlewni do opracowania warunków w granicach województwa zachodniopomorskiego.

Zadanie GW.1.2. Ustanowienie stref ochrony pośredniej dla ujęć wód powierzchniowych

Zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne²⁰ strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego.

W obszarze działania RZGW w Poznaniu w latach 2018-2020 nie wpłynęły do uzgodnienia projekty rozporządzeń Wojewody Zachodniopomorskiego dotyczące ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, położonych na obszarze regionu wodnego Warty w części województwa zachodniopomorskiego.

W obszarze działania RZGW w Szczecinie istnieją 2 strefy ochronne ujęć wody powierzchniowej: "Miedwie" na Jeziorze Miedwie oraz "Kurów" na rzece Odrze (ujęcie rezerwowe).

Zadanie GW.1.3. Weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych

Obowiązująca ustawa z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne²¹ zmieniła sposób realizacji Dyrektywy Azotanowej w Polsce (art. 102-112).

Weryfikacja wód wrażliwych została przeprowadzona w roku 2017, na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne²² przez Dyrektora RZGW w Poznaniu oraz w Szczecinie w oparciu o jednolite dla całego kraju kryteria (zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 roku w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych) na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych.²³

W obszarze działania RZGW w Szczecinie wodami powierzchniowymi wrażliwymi na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych są następujące wody:

²⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

²² Dz.U z 2017, poz. 1121

²³ Dz. U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2093

- w zlewni rzeki Płoni: rzeka Płonia od źródeł do km 18,0, Kanał Młyński, Strumień Nieborowski, Kanał Ostrawica, rzeka Bielica, rzeka Gowienica Miedwiańska, Rów Kunowski; jeziora: Miedwie, Zaborsko (koło miejscowości Kołbacz), Zaborsko (koło miejscowości Zaborsko), Płoń, Będgoszcz;
- w zlewni rzeki Małej Iny: rzeka Mała Ina, Struga Lubiana, Strumień Sobieradz, Strumień Granowo, Strumień Zwierzyń, Kanał Pomietów.

Wodami podziemnymi wrażliwymi na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych są wody:

- na obszarze górnej i środkowej części zlewni rzeki Płoni;
- na obszarze zlewni rzeki Małej Iny.

W obszarze działania RZGW w Poznaniu wodami powierzchniowymi i podziemnymi wrażliwymi na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych są wody wymienione w Rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 roku w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.

Zadanie GW.1.4. Ograniczenie zużycia wody w obrębie terenów miejskich oraz w przemyśle (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody)

Na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach za lata 2018-2020 nie zidentyfikowano projektów w zakresie ograniczenia zużycia wody oraz recykulacji wody w procesach produkcyjnych, do których udzielono dofinansowań ze źródeł WFOŚiGW w Szczecinie. Zadania dotyczące zamykania obiegów wody są realizowane obligatoryjnie przez zakłady przemysłowe, które dostosowują technologie do najlepszych dostępnych technik (BAT) w ramach nakładanych wymagań pozwoleń zintegrowanych.

GW.1.5. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie

W ramach poddziałania „2.3.3. Efektywne gospodarowanie zasobami, zmniejszenie zużycia wody i chemikaliów, systemy recykulacji minimalizujące zużycie wody” Priorytetu 2 Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” na lata 2014-2020, w latach 2018-2020 udzielano wsparcia w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami, zmniejszenia zużycia wody i chemikaliów, systemów recykulacji minimalizujących zużycie wody, tworzenia i doskonalenia infrastruktury związanej z rozwojem i modernizacją rolnictwa.

Zadanie GW.1.6. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi

Podmiotem realizującym zadanie jest WIOŚ w Szczecinie. W 2018 roku zostało przeprowadzonych 26 kontroli podmiotów odprowadzających ścieki do wód lub do ziemi, w 2019 roku - 13 kontroli, a w roku 2020 - 14 kontroli.

Zadanie GW.1.7. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)

Zadanie realizowane zarówno poprzez ZODR w Barzkowicach, a także przez gminy oraz indywidualnie przez rolników.

ZODR przeprowadził szkolenia w zakresie normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, a także w zakresie zasady wzajemnej zgodności oraz wynikający z nich systemu kontroli i sankcji. Łącznie w latach 2018-2020 przeprowadzono 166 szkoleń, w których wzięło udział 2 393 uczestników.

Samorządy, które w okresie raportowania realizowały przedmiotowe zadanie to: Bielice, Borne Sulinowo, Będzino, Barlinek, Tuczno oraz Myślibórz. Realizacja głównie dotyczyła szkoleń dotyczących kontroli warunków przechowywania nawozów naturalnych.

Zadanie GW.1.8. Przeprowadzenie pogłębionych analiz presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan fizyko-chemiczny oraz w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na poprawę jakości wód

RZGW w Poznaniu, w 2019 roku, opracował dokument pod nazwą: „Pogłębiona analiza presji antropogenicznej na wody jednolitych części wód powierzchniowych regionu wodnego Warty wskazanych w aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju na lata 2016-2021”.

Powyższe opracowanie nie obejmowało JCWP położonych na obszarze województwa: Kłodawka (RW60001718929), Witna (RW60002318944) oraz Maszówek (Kanał Maszówek) (RW6000018949), z uwagi na fakt, że nie zostały one wskazane do objęcia pogłębioną analizą presji w obowiązującym *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.²⁴

Zadanie GW.1.9. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Jednostki samorządowe prowadzą na bieżąco inwentaryzację zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe i przydomowych oczyszczalni ścieków. Realizację zadania deklarują 54 jednostki samorządowe.

Zadanie GW.1.10. Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód

Zadanie realizowane na bieżąco poprzez udzielane dofinansowania na budowę przyłączy kanalizacyjnych, a także przydomowych oczyszczalni ścieków oraz studni.

---

²⁴ Dz.U. z 2016, poz. 1967

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 40. Ocena stopnia realizacji zadań GW.1.1.- GW.1.10.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.1.1. Opracowanie i realizacja warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	w trakcie realizacji
GW.1.2. Ustanowienie stref ochrony pośredniej dla ujęć wód powierzchniowych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	zrealizowane
GW.1.3. Weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	zrealizowane
GW.1.4. Ograniczenie zużycia wody w obrębie terenów miejskich oraz w przemyśle (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody)	monitorowane: przedsiębiorstwa	niezrealizowane
GW.1.5. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie	monitorowane: mieszkańcy	zrealizowane
GW.1.6. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	własne: Marszałek WZ monitorowane: WIOŚ, powiaty, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GW.1.7. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	monitorowane: mieszkańcy, gminy, ARiMR, ZODR	realizowano
GW.1.8. Przeprowadzenie pogłębionych analiz presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód z uwagi na stan fizykochemiczny oraz w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na poprawę jakości wód	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	zrealizowane
GW.1.9. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: gminy	realizowano
GW.1.10. Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	monitorowane: przedsiębiorstwa, mieszkańcy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.1.2. Kierunek interwencji: GW.2. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych

W 2018 roku próbki wód podziemnych na terenie województwa pobrano z 24 punktów pomiarowych JCWPd nr: 1, 2, 25, 26, 36. Wśród badanych próbek jedynie 10 znalazło się w wodach o klasie od I do III (wody bardzo dobrej jakości, dobrej jakości lub zadowalającej jakości). W roku 2019 pobrano próbki wód podziemnych ze 102 punktów JCWPd nr: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 24, 25, 26, 27, 28, 36. Wśród pobranych próbek 81 sztuk znalazło się w wodach o klasie od I do III.

Próbki wód podziemnych na terenie województwa w 2020 roku pobrano w 12 punktach pomiarowych: 10 punktach na obszarze JCWPd nr 1 (w obrębie miasta Świnoujście), 1 punkcie na obszarze JCWPd nr 33 (w miejscowości Rataje) i 1 punkcie na obszarze JCWPd nr 34 (w miejscowości Krzynki). Zgodnie z wynikami w 1 punkcie wody były złej jakości, w 4 punktach wody niezadowalającej jakości, w 5 punktach wody zadowalającej jakości i w 2 punktach wody dobrej jakości.

Analiza wartości wskaźnika monitorowania *Udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości [%]* wykazuje wzrostowy trend na przestrzeni ostatnich trzech lat. Niemniej procentowa wartość wskaźnika zależna jest od liczby pobranych próbek wód, która nie jest jednakowa dla każdego roku. Ponadto przedstawiona w Tabeli 122 wartość odnosi się do procentowego udziału pobranych próbek, a nie całych jednolitych części wód podziemnych.

Zadanie GW.2.1. Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych

W obszarze działania RZGW w Szczecinie obecnie istnieje 37 stref ochronnych ujęć wód podziemnych.

Do RZGW w Poznaniu w latach 2018-2020 nie wpłynęły do uzgodnienia projekty rozporządzeń Wojewody Zachodniopomorskiego dotyczące ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, obejmujących teren ochrony pośredniej, o których mowa w art. 135 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo wodne²⁵. Zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo wodne²⁶ strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego.

Zadanie GW.2.2. Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych na terenach ekosystemów zależnych od wód podziemnych (ekosystemy o powierzchni powyżej 1 ha)

Badania prowadzone są przez PIG-PIB w ramach monitoringu stanu chemicznego, zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych przeprowadzana jest w cyklu rocznym i dotyczy analizy wyników monitoringu operacyjnego lub diagnostycznego. Ogólna ocena stanu JCWPd wykonywana jest raz na trzy lata równoległe z oceną stanu chemicznego. Przeprowadzone oceny są podstawą raportów o stanie wód podziemnych przygotowywanych dla instytucji krajowych i międzynarodowych.

Wyniki oznaczeń wskaźników fizyczno-chemicznych w próbkach pobranych z punktów pomiarowych są podstawowym źródłem danych wykorzystywanych do wyznaczenia klas jakości wód podziemnych i do oceny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Wszystkie dane źródłowe są weryfikowane pod względem poprawności wykonania analiz chemicznych.

Zadanie GW.2.3. Poszukiwanie i dokumentowanie nowych źródeł wody do spożycia

Brak informacji na temat działań z zakresu poszukiwania i dokumentowania nowych źródeł wody do spożycia w okresie raportowania.

Zgodnie z art. 161.1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze²⁷ organem administracji geologicznej pierwszej instancji jest marszałek województwa, z wyjątkiem spraw określonych w ust. 2-4: do starosty, jako organu administracji geologicznej pierwszej instancji, należą sprawy związane z zatwierdzeniem projektów robót geologicznych oraz dokumentacjami geologicznymi, dotyczące: ujęć wód podziemnych, których przewidywane lub ustalone zasoby nie przekraczają 50m³/h.

Zadanie GW.2.4. Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

Działanie w trakcie realizacji przez PGW Wody Polskie RZGW w Szczecinie, które opracowuje wniosek do właściwego wojewody w zakresie ustanowienia obszaru ochronnego dla obszaru GZWP nr 134. Na terenie regionu wodnego Warty zlokalizowany jest fragment nowoprojektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 134 (w gminie Dębno).

---

²⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

²⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1420

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 41. Ocena stopnia realizacji zadań GW.2.1.- GW.2.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.2.1. Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	niezrealizowane
GW.2.2. Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych na terenach ekosystemów zależnych od wód podziemnych (ekosystemy o powierzchni powyżej 1 ha)	monitorowane: PSH	realizowano
GW.2.3. Poszukiwanie i dokumentowanie nowych źródeł wody do spożycia	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa	niezrealizowane
GW.2.4. Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	w trakcie realizacji
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.1.3. Kierunek interwencji: GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód przejściowych i przybrzeżnych

Na podstawie przeprowadzonych ocen na 18 stanowiskach pomiarowych dla badanych JCWP przejściowych i przybrzeżnych stwierdzono zły stan wód. Jakość wód Zatoki Pomorskiej zależna jest od wód Zalewu Szczecińskiego, zanieczyszczonego głównie przez rzekę Odrę. Rzeki wpływające do Zalewu Szczecińskiego oraz Bałtyku niosą z wodami znaczące ilości azotu i fosforu, w konsekwencji powodując eutrofizację tych wód. Jedynie w przypadku wód przejściowych (JCWP Zalew Kamieński) zaobserwowano niewielką poprawę stanu elementów biologicznych, co wpłynęło na podwyższenie ich stanu ekologicznego ze słabego na umiarkowany.²⁸

W roku 2019 w ramach PMŚ wykonano badania wód przybrzeżnych i przejściowych położonych w województwie zachodniopomorskim. Jak wynika z wcześniej wymienionej oceny, jednolite części wód przybrzeżnych, jak i przejściowych, charakteryzowały się złym stanem. W głównej mierze wynik oceny determinował stan chemiczny, który dla wszystkich JCWP został określony poniżej dobrego. Dodatkowo w przypadku JCWP Jarosławiec-Sarbinowo i Sarbinowo-Dziwna na ocenę miał wpływ zły stan ekologiczny oraz 5 klasa elementów biologicznych.

Zadanie GW.3.1. Wyposażenie portów w urządzenia odbierające ścieki ze statków pasażerskich

Wykonawcą zadania jest Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. W trakcie procedowania jest ogłoszenie o przetargu. Zadanie jest realizowane za pomocą środków własnych oraz środków z funduszy POIiŚ 2014-2020. Kwota przeznaczona na ten cel w 2019 roku wyniosła 240 851 zł.

Zadanie GW.3.2. Zagospodarowanie pasa wybrzeża (mieszkalnictwo, usługi) w infrastrukturę zapewniającą ochronę wód

Brak informacji dotyczących realizacji zadania w wynikach ankietyzacji. Ochrona ujęć wód wynika jednak z przepisów prawa i powinna być stosowana na terenie całego kraju.

²⁸ źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego Tom I Uwarunkowania kształtowania polityki przestrzennej województwa

Zadanie GW.3.3. Prowadzenie monitoringu wód przybrzeżnych i przejściowych, w tym zawartości biogenów i trwałych związków organicznych

Zadanie jest realizowane w ramach działań własnych GIOŚ RWMS w Szczecinie. Wyniki badań agregowane są w bazie danych wyników monitoringu, a także w Ocenie stanu wód przybrzeżnych i przejściowych, za lata 2017-2019 oraz za lata 2014-2020.

Wykonana ocena wód przybrzeżnych (Dziwna-Świna, Sarbinowo-Dziwna, Jarosławiec, Sarbinowo, Rowy-Jarosławiec-Zachód) wskazała zły stan ekologiczny oraz 5 klasę pod względem elementów biologicznych.

Ocena wód przejściowych (Zalew Kamieński, Zalew Szczeciński, Ujście Dziwny oraz Ujście Świny. Zalew Szczeciński i Kamieński) jedynie w przypadku wód przejściowych JCWP Zalew Kamieński wskazała na niewielką poprawę stanu elementów biologicznych, co wpłynęło na podwyższenie ich stanu ekologicznego ze słabego na umiarkowany.

Zadanie GW.3.4. Ograniczenie eutrofizacji poprzez redukcję biogenów pochodzenia rolniczego (np. zmniejszenie udziału związków azotu i fosforu w nawożeniu, wykorzystanie trzciny w celu usunięcia biogenów)

Jakość wód Zatoki Pomorskiej zależy od wód Zalewu Szczecińskiego, zanieczyszczonego głównie przez rzekę Odrę. Rzeki wpływające do Zalewu Szczecińskiego oraz Bałtyku niosą z wodami znaczące ilości azotu i fosforu, w konsekwencji powodując eutrofizację. Na podstawie przeprowadzonych ocen na 18 stanowiskach pomiarowych dla badanych JCWP przejściowych i przybrzeżnych stwierdzono zły stan wód.

Jedynie w przypadku wód przejściowych JCWP Zalew Kamieński zaobserwowano niewielką poprawę stanu elementów biologicznych, co wpłynęło na podwyższenie ich stanu ekologicznego ze słabego na umiarkowany.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 42. Ocena stopnia realizacji zadań GW.3.1.- GW.3.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.3.1. Wyposażenie portów w urządzenia odbierające ścieki ze statków pasażerskich	monitorowane: porty	w trakcie realizacji
GW.3.2. Zagospodarowanie pasa wybrzeża (mieszkalnictwo, usługi) w infrastrukturę zapewniającą ochronę wód	monitorowane: gminy, mieszkańcy, przedsiębiorcy	realizowano
GW.3.3. Prowadzenie monitoringu wód przybrzeżnych i przejściowych, w tym zawartości biogenów i trwałych związków organicznych	monitorowane: WIOŚ	realizowano
GW.3.4. Ograniczenie eutrofizacji poprzez redukcję biogenów pochodzenia rolniczego (np. zmniejszenie udziału związków azotu i fosforu w nawożeniu, wykorzystanie trzciny w celu usunięcia biogenów)	monitorowane: rolnicy	niezrealizowane
Legenda		zrealizowane
		realizowano
		w trakcie realizacji
		niezrealizowane

2.4.1. Cel: GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna

Wskaźnik monitoringu:

- całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych [km].

2.4.1.1. Kierunek interwencji: GW.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych do celów transportowych i turystycznych

Zadanie GW.4.1. Poprawa dostępu do portów poprzez przebudowę, budowę i modernizację niezbędnej infrastruktury

Zadanie realizowane jest przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A., planowany termin zakończenia 2023 rok. Działania obejmują następujące projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZP 2014-2020 oraz ze środków Funduszu Spójności w ramach POIiŚ 2014-2020:

- poprawa infrastruktury dostępowej do Portu w Stepnicy (wykonanie robót budowlanych - pogłębiarskich mających na celu uzyskanie parametrów technicznych, takich jak głębokości i szerokości toru podejściowego do Portu w Stepnicy oraz zwiększeniu średnicy obrotnicy, umożliwiającą obsługę statków do 3200 GT, o wymiarach 115 m długości i 13,5 m szerokości, zanurzeniu od 3,8 m do 4,0 m);
- poprawa infrastruktury dostępowej do Portu w Policach (wykonanie robót pogłębiarskich i budowlanych mających na celu poprawę dostępu do portu w Policach);
- przebudowa wraz z rozbudową umocnień brzegowych na wysokości miejscowości Mielno (zabezpieczenie brzegu morskiego pomiędzy 297,70 - 301,00 km wybrzeża Morza Bałtyckiego).

Przedmiotowe zadanie realizuje także Urząd Morski w Szczecinie, który poza wcześniej wymienionymi zadaniami wykonywał w okresie raportowania następujące działanie:

- modernizację toru wodnego Świnoujście - Szczecin do głębokości 12,5 m. Pogłębienie toru spowoduje zwiększenie maksymalnego zanurzenia statków morskich wpływających do Morskiego Portu w Szczecinie.

Projekt ten współfinansowany jest ze środków Funduszu Spójności w ramach POIiŚ 2014-2020.

Zadanie GW.4.2. Utrzymanie szlaków żeglownych i dróg wodnych poprzez modernizację, przebudowę lub budowę niezbędnej infrastruktury

Wodami śródlądowymi żeglownymi, czyli śródlądowymi drogami wodnymi, administrowanymi przez PGW WP RZGW w Szczecinie są:

- jezioro Dąbie do granicy z morskimi wodami wewnętrznymi;
- rzeka Odra od ujścia rzeki Warty do połączenia z rzeką Odrą Wschodnią, wraz z tą rzeką i bocznymi odgałęzieniami, która przechodzi od Przekopu Klucz-Ustowo w rzekę Regalicę, wraz z tą rzeką i bocznymi odgałęzieniami (Kanał Odyńca, Kanał Cegielinka, Dąbska Struga, Dąbski Nurt, rzeka Święta, Czapina) do ujścia do jeziora Dąbie;
- rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa do granicy z morskimi wodami wewnętrznymi wraz z bocznymi odgałęzieniami (Kanał Marwice-Gartz, Kanał Kurowski, Kanał Zielony) i przekop Klucz-Ustowo łączący rzekę Odrę Wschodnią z rzeką Odrą Zachodnią;
- rzeka Parnica i Przekop Parnicki od rzeki Odry Zachodniej do granicy z morskimi wodami wewnętrznymi.

RZGW w Szczecinie na bieżąco zamieszcza informacje żeglugowe za pośrednictwem strony internetowej https://szczecin.wody.gov.pl/images/RPC_Komunikaty/Żeglugowe. Komunikaty obejmują swoim zakresem dane hydrologiczne oraz techniczne.

Zadanie GW.4.3. Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych (rzeki, jeziora, morze) za zachowaniem zasad bezpieczeństwa

Tabela 43. Zadania realizowane w ramach działania "Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych (rzeki, jeziora, morze) za zachowaniem zasad bezpieczeństwa"

Beneficjent	Efekty rzeczowe			
	Opis realizacji	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Czaplinek	Budowa czterech pomostów rekreacyjnych na terenie gminy Czaplinek w miejscowościach: Czaplinek, Sikory, Rzepowo i Żerdno	2018-2020	340 608	RPO WZP 2014-2020, PROW 2014-2020, środki własne
	Budowa trzech pomostów rekreacyjnych na terenie gminy Czaplinek w miejscowościach: Głębozec, Machliny i Piaseczno		300 970	
	Budowa falochronu wraz z umocnieniem skarpy nawietrznej na jez. Drawsko przy OSW w Czaplunku		634 441	
Gmina Drawno	„Zagospodarowanie nabrzeża jeziora Grażyna i nadanie mu nowych funkcji w formule zaprojektuj i wybuduj” w ramach projektu „Rewitalizacja Gminy Drawno poprzez odnowę przestrzeni publicznych i przywrócenie im funkcji społeczno-gospodarczych – etap I” Inwestycja dofinansowana w 90% ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	2018-2020	708 480	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Sławno	Przystań kajakowa	2018-2020	69 779	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Dziwnów	"Budowa Promenady Zachodniej w Dziwnowie"	2018-2020	4 209 372	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Mirosławiec	Budowa pomostu wraz z wykonaniem plaży nad jeziorem Gniewosz (Harcerskie)	2018-2020	394 830	RPO WZP 2014-2020, środki budżetu państwa, środki własne
	Kompleks zagospodarowania terenu nad jeziorem Kosiakowo stanowiący bazę kajakową		130 562	

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Borne Sulinowo, Kozielice, Manowo, Barlinek oraz Szczecinek.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 44. Ocena stopnia realizacji zadań GW.4.1.- GW.4.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.4.1. Poprawa dostępu do portów poprzez przebudowę, budowę i modernizację niezbędnej infrastruktury	monitorowane: zarządy portów	realizowano
GW.4.2. Utrzymanie szlaków żeglownych i dróg wodnych poprzez modernizację, przebudowę lub budowę niezbędnej infrastruktury	monitorowane: zarządy portów, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), Urzędy Morskie (w Szczecinie i Słupsku), gminy, powiaty	realizowano
GW.4.3. Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych (rzeki, jeziora, morze) za zachowaniem zasad bezpieczeństwa	monitorowane: gminy, Komenda Wojewódzka Policji	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.2. Cel: GW.III. Ochrona pasa wybrzeża

Wskaźnik monitoringu:

- długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km].

Według danych opublikowanych na stronie Urzędu Morskiego w Szczecinie w ramach realizacji projektu „Zabezpieczenie zagrożonych odcinków zachodniego wybrzeża” wykonano:

- modernizację grupy ostróg brzegowych (na odcinku 3 km);
- sztuczne zasilanie brzegu;
- zabezpieczenie ok. 1,5 km brzegu morskiego pomiędzy Rewalem, a Trzęsaczem;
- zmodernizowano 4 ostrogi i wykonano sztuczne zasilanie brzegu w Dziwnowie.

Projekt realizowano z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” UE, a jego wartość to około 53 mln złotych. Z kolei w ramach „Programu Ochrony Brzegów Morskich” powstała między innymi nowa opaska brzegowa w Pogorzeliczy, wykonano sztuczne zasilanie brzegu morskiego w miejscowości Wicie, a także usunięto pozostałości starych umocnień brzegowych na plaży w Kołobrzegu²⁹.

Wskaźnik ujęty w Programie: długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km] jest miernikiem realizacji założeń „Programu ochrony brzegów morskich”. Na obszarze, którego dotyczy Program na koniec 2018 roku wykonano zabezpieczenia brzegu morskiego przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza na łącznej długości 10,15 km³⁰. Z kolei w roku 2019 długość zabezpieczenia brzegu morskiego przed wymienionymi wyżej zjawiskami wynosiła 12,38 km³¹. Niemniej jednak informacje z wykonania programu wieloletniego pod nazwą: „Program ochrony brzegów morskich” nie przedstawiają danych w ujęciu wojewódzkim. Wobec powyższego nie można jednoznacznie określić wartości osiągniętych wskaźników na przestrzeni lat 2018-2020. Według danych Urzędu Morskiego

²⁹ Źródło: Urząd Morski w Szczecinie, <https://www.ums.gov.pl/512-funkcjonowanie-urzedu-w-2020-roku>

³⁰ Źródło: Informacja z wykonania w 2018 roku programu wieloletniego pn.: „Program ochrony brzegów morskich” oraz harmonogram prac na rok 2019

³¹ Źródło: Informacja z wykonania w 2019 roku programu wieloletniego pn.: „Program ochrony brzegów morskich” oraz harmonogram prac na rok 2020

w Szczecinie w latach 2018-2020 wykonano inwestycje w zakresie sztucznego zasilania brzegu, a długość inwestycji wprowadzono w Tabeli 122.

2.4.2.1. Kierunek interwencji: GW.5. Ochrona pasa wybrzeża południowego Bałtyku

Zadanie GW.5.1. Realizacja zadań ujętych w „Programie ochrony brzegów morskich” (sztuczne zasilanie, przebudowa opasek brzegowych, przebudowa nabrzeży, przebudowa, budowa i modernizacja falochronów)

„Program ochrony brzegów morskich” został przyjęty ustawą z dnia 28 marca 2003 roku o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich”³² i obowiązuje do 2023 roku. Ma on na celu wprowadzenie zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów nadmorskich, w tym usuwanie uszkodzeń w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego brzegów morskich i zapewnienie stabilizacji linii brzegowej oraz zapobieganie zanikowi plaż. Bezpośrednimi wykonawcami programu są urzędy morskie w Słupsku³³ i Szczecinie.

Tabela 45. Zadania realizowane w ramach „Programu ochrony brzegów morskich” w latach 2018-2020³⁴

Zadanie	Długość planowanego do zasilania odcinka plaży [km]	Urząd Morski	Kwota całkowita [zł]
Lata 2016-2018			
Przebudowa opaski brzegowej (Jarosławiec)	0,96	Słupsk	14 986 748
Lata 2018-2020			
Odbudowa zespołu ostróg drewnianych zlokalizowanych na wschód od portu Darłowo	7,40	Szczecin	21 173 028
Rok 2018			
Budowa zjazdu technicznego w Mrzeżynie	0,35	Szczecin	610 465
Sztuczne zasilanie - umocnienia brzegowe pomiędzy Niechorzem a Rewalem	1,14	Szczecin	3 745 000
Sztuczne zasilanie-Jarosławiec	0,24	Słupsk	4 058 000
Rok 2019			
Sztuczne zasilanie plaży w Międzywodziu	1,20	Szczecin	4 111 692
Budowa 6 ostróg w Pobierowie	0,60	Szczecin	3 874 454
Rok 2020			
Budowa opaski brzegowej w Pogorzeliczy	1,14	Szczecin	6 976 100
Sztuczne zasilanie brzegu morskiego w miejscowości Wicie	1,19	Szczecin	3 213 210

Zadanie GW.5.2. Monitoring strefy brzegowej południowego Bałtyku

Monitoring jest zadaniem zrealizowanym na bieżąco, do którego zobligowany jest Urząd Morski w Szczecinie w ramach „Programu ochrony brzegów morskich”. Zadania realizowane w ramach Programu określa art. 2 ustawy z dnia 28 marca 2003 roku o ustanowieniu programu

³² Dz. U. z 2016 r. poz. 678

³³ Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie zniesienia Urzędu Morskiego w Słupsku (Dz. Urz. MGMIŻŚ poz. 91), z dniem 1 kwietnia 2020 r. został zniesiony Urząd Morski w Słupsku. Jego kompetencje przejął Urząd Morski w Szczecinie.

³⁴ Źródło: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030670621/U/D20030621Lj.pdf>

wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich”³⁵; należy do nich m.in.: utrzymywanie systemu ochrony brzegów morskich przed erozją morską i powodzią od strony morza oraz monitorowanie brzegów morskich, a także wykonywanie czynności, prac i badań dotyczących ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego na całej długości polskiego wybrzeża.

Zadanie GW.5.3. Wykonanie Planu Urządzenia Lasów Pasa Nadbrzeżnego w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Słupsku

Zadanie w trakcie realizacji. Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku podpisał umowę na wykonanie Planu Urządzenia Lasów Pasa Nadbrzeżnego w granicach administracji Urzędu na lata 2018-2027.³⁶

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 46. Ocena stopnia realizacji zadań GW.5.1.- GW.5.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.5.1. Realizacja zadań ujętych w „Programie ochrony brzegów morskich” (sztuczne zasilanie, przebudowa opasek brzegowych, przebudowa nabrzeży, przebudowa, budowa i modernizacja falochronów)	monitorowane: Urzędy Morskie (w Słupsku ³⁷ i Szczecinie)	realizowano
GW.5.2. Monitoring strefy brzegowej południowego Bałtyku	monitorowane: Urzędy Morskie (w Słupsku i Szczecinie)	realizowano
GW.5.3. Wykonanie Planu Urządzenia Lasów Pasa Nadbrzeżnego w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Słupsku	monitorowane: Urząd Morski w Słupsku	w trakcie realizacji
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.3. Cel: GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

Wskaźniki monitoringu:

- efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km/rok];
- pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam3].

2.4.3.1. Kierunek interwencji: GW.6. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego

Zadanie GW.6.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie wojewódzkim i gminnym map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami

Zadanie realizowane przez gminy, na terenie których znajdują się obszary zagrożone powodzią, poprzez uwzględnianie kierunków działań przeciwpowodziowych w dokumentach planistycznych.

³⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 678

³⁶ Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie zniesienia Urzędu Morskiego w Słupsku (Dz. Urz. MG MiŻS poz. 91), z dniem 1 kwietnia 2020 r. został zniesiony Urząd Morski w Słupsku. Jego kompetencje przejął Urząd Morski w Szczecinie.

³⁷ Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie zniesienia Urzędu Morskiego w Słupsku (Dz. Urz. MG MiŻS poz. 91), z dniem 1 kwietnia 2020 r. został zniesiony Urząd Morski w Słupsku. Jego kompetencje przejął Urząd Morski w Szczecinie.

Na poziomie wojewódzkim zagrożenie powodziowe i przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia powodzi uwzględnione jest w kierunkach działań wyznaczonych w PZPWZ³⁸: „Kierunek 4. Ochrona i racjonalne wykorzystanie strefy brzegowej morza”. PZPWZ wprowadza między innymi następujące ustalenia i zalecenia:

- budowa, rozbudowa i utrzymanie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów nadmorskich, w tym usuwanie uszkodzeń w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego brzegów morskich;
- na terenach położonych poniżej 2,5 m n.p.m. – jako zagrożonych fizycznym zniszczeniem, powodziami odmorskimi i zabagnieniem terenu – ograniczanie stałego zainwestowania do terenów wyznaczonych już w gminnych dokumentach planistycznych;
- wyposażenie terenów zainwestowanych o rzędnej poniżej + 2,5 m n.p.m. w rozwiązania odwodnieniowe, neutralizujące skutki powodzi odmorskich i zabagnień lub likwidacja/relokacja zainwestowania.

Zgodnie z art. 549 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne³⁹ dla rzek lub ich odcinków, do czasu przekazania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, obowiązują studia ochrony przeciwpowodziowej. Na podstawie art. 166 ust.1 ustawy Prawo wodne⁴⁰ oraz art. 39 ust. 3 pkt. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴¹, obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Należą do nich:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- pas techniczny.

Tabela 47. Realizacja zadania GW.6.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miasto Darłowo	Zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na podstawie wytycznych przekazanych przez PGW Wody Polskie w Szczecinie	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne
Gmina Goleniów	Wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów lub całkowity zakaz zabudowy	2018-2020	61 250	środki własne
Miasto Szczecinek	Analiza dostępnych materiałów w trakcie sporządzania planów miejscowych pod względem lokalizacji obszarów zagrożonych powodzią	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne

³⁸ źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego Tom II Cele i kierunki kształtowania polityki przestrzennej województwa,

http://rbgp.pl/wp-content/uploads/2020/07/zal_nr_2_XVII_214_20_PZPWZ_TOM_II_KIERUNKI.pdf

³⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

⁴⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

⁴¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.

Gminy Świeszyno oraz Drawsko Pomorskie również deklarowały realizację zadania.

Zadanie GW.6.2. Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych (nie będących pod zarządem ZZMiUW i Urzędów Morskich)

Zadanie realizowane przez gminy, na terenie których znajdują się wskazane obszary zagrożone powodzią. Efektem rzeczowym osiągniętym przez gminy jest odbudowa przyczółków mostowych i wykonanie odwodnienia na rzece Rega w miejscowości Łabędzie.

Zadanie realizowane było przez Zarząd Zlewni Stargard (RZGW w Szczecinie). W latach 2018-2020 wykonano dwa następujące zadania:

- zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzeki Iny z uwzględnieniem środowiskowych uwarunkowań JCWP – opracowano program funkcjonalno-użytkowy, opracowano wstępną koncepcję rozwiązań projektowych, złożono wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zadanie realizowane ze środków własnych oraz RPO WZP 2014-2020, koszt w roku 2018 wyniósł 6 642 zł, w roku 2019 – 44 280 zł;
- odbudowa prawego wału przeciwpowodziowego nad kanałem Królewskim wraz z przepustem wałowym – roboty budowlane. W roku 2020 wykonano i zamontowano tablicę informacyjną, koszt działania – 2 890,50 zł.

Tabela 48. Realizacja zadania GW.6.2 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Drawsko Pomorskie	Odbudowa przyczółków mostowych, wykonanie odwodnienia na rzece Rega w m. Łabędzie	2018	21 992	środki własne
Miasto Kołobrzeg	Budowa zbiornika retencyjnego	2019-2020	1 280 431	środki zewnętrzne, środki własne

Zadanie GW.6.3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wymienione w ustawie Prawo wodne – wykonywanie obowiązków właścicielskich na wodach i urządzeniach melioracji wodnych podstawowych

Zadanie realizowane przez PGW Wody Polskie KZGW. Szereg inwestycji z tego zakresu wpisanych jest w „Aktualizację Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych 2008-2030 wraz z oceną wykonania za okres 2008-2012”, a ich realizacja przypada na okres 2015-2023.

W ramach zadania RZGW w Szczecinie wykonuje na bieżąco następujące działania:

- bieżące usuwanie oblodzenia (w okresie zimowym), zatorów oraz innych zanieczyszczeń utrudniających przepływ wody w korycie cieków (np. zanieczyszczenia komunalne);
- utrzymanie drożność cieków w miejscu bytowania bobra europejskiego poprzez rozbieranie tam bobrowych;
- wykaszanie porostów ze skarp;
- utrzymanie w należytym stanie technicznym cieków oraz budowli hydrotechnicznych, w celu zapewnienia swobodnego spływu wód i ochrony przeciwpowodziowej;
- utrzymanie w należytym stanie technicznym wałów przeciwpowodziowych, poprzez koszenie pielęgnacyjne, naprawy szkód powstałych na skutek bytowania dzikich zwierząt.

Koszty poniesione przez RZGW w Szczecinie na realizację ww. zadań wynoszą 1 107 925,43 zł w roku 2018, 2 139 501,36 zł w roku 2019 oraz 1 664 913,56 zł w roku 2020. Inwestycje finansowane były z budżetu państwa.

Do zrealizowanych zadań w latach 2018-2020 zalicza się: konserwację cieków i wałów przeciwpowodziowych – podmiot realizujący to Zarząd Zlewni w Gryficach. Koszty tych przedsięwzięć wyniosły 3 031 602,33 zł w roku 2018, 4 639 748,19 zł w roku 2019 oraz 4 966 981,82 zł w roku 2020. Zadania finansowane były głównie ze środków własnych.

Zadanie GW.6.4. Realizacja zadań zaplanowanych w Projekcie ochrony przeciwpowodziowej „Odra-Wisła” (Podkomponent 1A - Ochrona obszarów na terenie województwa zachodniopomorskiego)⁴²

Zadanie w trakcie realizacji w ramach Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły, w latach 2018-2020 w podkomponencie 1A wykonano:

- 1A.1 Chlewice-Porzecze. Wał cokołowy rzeki Odry przy rzece Myśli i modernizacja polderu Marwickiego:
  - w 2018 roku sumaryczne zaawansowanie rzeczowe i finansowe robót na wszystkich odcinkach wynosiło około 20%;
  - w 2019 roku dostosowanie planu zarządzania środowiskiem dla kontraktu 1A.1 w celu dokończenia robót, dokumentacja dotycząca Planu Zarządzania Środowiskiem dla działań związanych z podniesieniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w miejscowości Chlewice oraz na wałach polderu Marwickiego.
- 1A.2 Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miejscowości Ognicy nad rzeką Odrą:
  - w 2019 roku konsultacje społeczne w miejscowości Ognica dotyczące zadania polegającego na zabezpieczeniu przeciwpowodziowym miejscowości Ognica;
  - w 2020 roku PGW Wody Polskie – RZGW w Szczecinie, jednostka realizująca Projekt Ochrony Przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły udostępniła zainteresowanym osobom i instytucjom „Projekt pozyskania nieruchomości i przesiedleń”;
  - w 2020 roku „Projekt planu zarządzania środowiskiem”.
- 1A.3 Przywrócenie walorów przyrodniczych Doliny Dolnej Odry poprzez poprawę zdolności retencyjnych i przeciwpowodziowych Międzyodrza:
  - w październiku 2019 roku Upublicznienie Raportu Zamknięcia jest jednocześnie zakończeniem wyżej wspomnianego Zadania 1A.3. - podsumowanie wszystkich aspektów i działań podejmowanych w ramach Zadania 1A.3. Przedstawia on wykonane prace przygotowawcze (konceptyjne) wraz z ich wynikami oraz wnioskami dotyczącymi funkcjonowania obszaru Międzyodrza w kontekście ochrony przeciwpowodziowej oraz możliwości utrzymania obecnej pojemności retencyjnej przy jednoczesnej poprawie warunków środowiskowych. Zebrane w okresie ponad dwuletnich prac szczegółowe materiały tworzą zbiór wiedzy o obszarze Międzyodrza i jego funkcjonowaniu. W wyniku analizy zebranych materiałów oraz danych wskazano brak uzasadnienia dla realizacji zadania w zakładanym pierwotnie zakresie i ujęciu obejmującym wykonanie prac głównie ze względu na aspekt zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

---

⁴² Źródło: <http://bs.rzgw.szczecin.pl/>

Zadanie GW.6.5. Aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego⁴³

Wykonanie przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych, stanowi obowiązek Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, wynikający z ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne.⁴⁴ Dokonanie przeglądu wstępnej oceny ryzyka powodziowego konieczne jest co 6 lat.

Pierwsza wstępna ocena ryzyka powodziowego została przygotowana w 2011 roku, a następnie na jej podstawie opracowano mapy zagrożenia oraz ryzyka powodziowego, a także plany zarządzania ryzykiem powodziowym, które Rada Ministrów przyjęła 18 października 2016 roku.

Weryfikacja i aktualizacja składa się z trzech głównych działań:

- weryfikacji i aktualizacji metodyki wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych;
- pozyskania oraz opracowania danych i informacji na potrzeby aktualizacji WORP od strony morza w tym morskich wód wewnętrznych;
- przygotowania aktualizacji WORP od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych.

Zadanie GW.6.6. Aktualizacja map zagrożenia powodziowego

Jednostką odpowiedzialną za to zadanie jest Prezes KZGW. W dniu 22.10.2020 roku opublikowano zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Łącznie w Polsce MZP i MRP (od rzek) obejmują około 28,3 tys. km rzek, w tym w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego – 1 888,9 km. W styczniu 2022 roku planowana jest publikacja nowych map dla około 1 000 km rzek w Polsce.

Zadanie GW.6.7. Aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym

Aktualne plany zarządzania ryzykiem powodziowym są zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z 18.10.2016 roku w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.⁴⁵

Zadanie GW.6.8. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód

Zadanie realizowane przez RZGW w Poznaniu, który w roku 2019 realizował zadanie na Kanale Kłodawskim na odcinku o długości 2,04 km. Koszt zadania to 11 556,23 zł, finansowany ze środków własnych.

Zarząd Zlewni w Szczecinie, Stargardzie i Gryficach realizował przedmiotowe zadanie poprzez bieżące usuwanie oblodzenia, zatorów oraz innych zanieczyszczeń utrudniających przepływ wody w korycie cieków, konserwację cieków, utrzymanie obiektów hydrotechnicznych i stacji pomp. Ponadto utrzymywano drożność cieków w miejscu bytowania bobra europejskiego. Zadania realizowane były ze środków pochodzących z budżetu państwa lub budżetu jednostki. Kwoty przeznaczone na dany cel wynosiły:

- Zarząd Zlewni Szczecin: rok 2018 – 547 939,64 zł, rok 2019 – 1 237 759,66 zł, rok 2020 – 1 085 437,26 zł;
- Zarząd Zlewni Stargard rok: 2018 – 1 515 000 zł, rok 2019 – 5 240 074,86 zł, rok 2020 – 4 079 781,93 zł;

⁴³ Źródło: <https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/przeglad-i-aktualizacja-wstepnej-oceny-ryzyka-powodziowego-od-strony-morza-w-tym-morskich-wod-wewnetrznych1>

⁴⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

⁴⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1938

- Zarząd Zlewni Gryfice: rok 2018 – 2 393 959,11 zł, rok 2019 – 3 913 919,79 zł, rok 2020 – 4 427 582,81 zł.

Zadanie GW.6.9. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzek i jezior z uwzględnieniem środowiskowych uwarunkowań jednolitych części wód powierzchniowych

Zadanie realizowane jest przez PGW Wody Polskie (RZGW w Szczecinie). W jego ramach można wyszczególnić następujące etapy:

- opracowanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego;
- realizowanie w formuły "Zaprojektuj i wybuduj";
- etap I - opracowanie wstępnej koncepcji rozwiązań projektowych, złożenie wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację przedsięwzięcia, prowadzenie uzgodnień.

Koszt realizacji ww. zadań wynosił w roku 2019 łącznie 44 280 zł, a inwestycje finansowane były ze środków własnych oraz RPO WZP 2014-2020.

Ponadto Zarząd Zlewni w Gryficach w latach 2019-2020 usuwał szkody powodziowe na prawym i lewym wale nad rzeką Regą, a także doraźnie zabezpieczono lewy wał rzeki Błotnica. Koszt zadań wynosił 22 699,91 zł w roku 2019 oraz 21 402 zł w roku 2020 (środki własne).

Zadanie GW.6.10. Budowa systemów ostrzegawczych oraz tworzenie programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB) wykonuje pełne analizy zagrożeń oraz koordynuje przepływ informacji. RCB dba, aby system ALERT RCB stanowił niezawodny środek do przekazu ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zdarzeniami.

Przewidywane jest także stworzenie kompleksowego rozwiązania składającego się z pięciu podsystemów mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi w województwie zachodniopomorskim:

- System Zarządzania Organizacją w Terenie (SZOT);
- System Wczesnego Ostrzegania przed Powodzią (SWOP);
- System Komunikacji i Łączności (SKŁ);
- System Informacji Przestrzennej Optymalizacji Sił i Środków (SIP-OS);
- System Edukacji Powodziowej (SEP).

Dynamiczne prognozowanie obszarów zagrożonych powodzią będzie rozwiązaniem innowacyjnym. Implementacja kompleksowego systemu, uwzględniającego dostępne zasoby i strefy ryzyka, wyposażonego w operacyjny system analityczny i komunikacyjny, pozwoli na znaczne skrócenie czasu reakcji służb ratowniczych oraz zwiększy szanse na uratowanie potencjalnych ofiar powodzi. Realizację takich działań umożliwia zastosowanie analiz przestrzennych do procesu alokacji sił i środków Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego.⁴⁶

---

⁴⁶ Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/773710/>

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 49. Ocena stopnia realizacji zadań GW.6.1.- GW.6.10.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.6.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie wojewódzkim i gminnym map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy	realizowano
GW.6.2. Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych (nie będących pod zarządem ZZMiUW i Urzędów Morskich)	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), gminy	realizowano
GW.6.3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wymienione w ustawie Prawo wodne – wykonywanie obowiązków właścicielskich na wodach i urządzeniach melioracji wodnych podstawowych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GW.6.4. Realizacja zadań zaplanowanych w Projekcie ochrony przeciwpowodziowej „Odra-Wisła” (Podkomponent 1A - Ochrona obszarów na terenie województwa Zachodniopomorskiego)	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GW.6.5. Aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego	monitorowane: Prezes KZGW oraz minister właściwy ds. gospodarki morskiej	realizowano
GW.6.6. Aktualizacja map zagrożenia powodziowego	monitorowane: Prezes KZGW oraz minister właściwy ds. gospodarki morskiej	zrealizowane
GW.6.7. Aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), Prezes KZGW oraz minister właściwy ds. gospodarki morskiej	zrealizowane
GW.6.8. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), Urzędy Morskie (w Szczecinie i Słupsku)	realizowano
GW.6.9. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzek i jezior z uwzględnieniem środowiskowych uwarunkowań jednolitych części wód powierzchniowych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu))	realizowano
GW.6.10. Budowa systemów ostrzegawczych oraz tworzenie programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy, powiaty, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.3.2. Kierunek interwencji: GW.7. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne

Zadanie GW.7.1. Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych

Zadanie w trakcie realizacji. W lipcu 2017 roku Dyrektor RZGW w Szczecinie poinformował o możliwości zapoznania się z planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker. Dokument jest w trakcie procedowania.

W zakresie Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty RZGW w Poznaniu również prowadzi prace legislacyjne.

Zadanie GW.7.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji

W 2020 roku gmina Myślibórz zrealizowała budowę dwóch zbiorników małej retencji wodnej. Projekt dofinansowany był ze środków RPO WZP 2014-2020, a kwota dofinansowania wyniosła 451 275 zł.

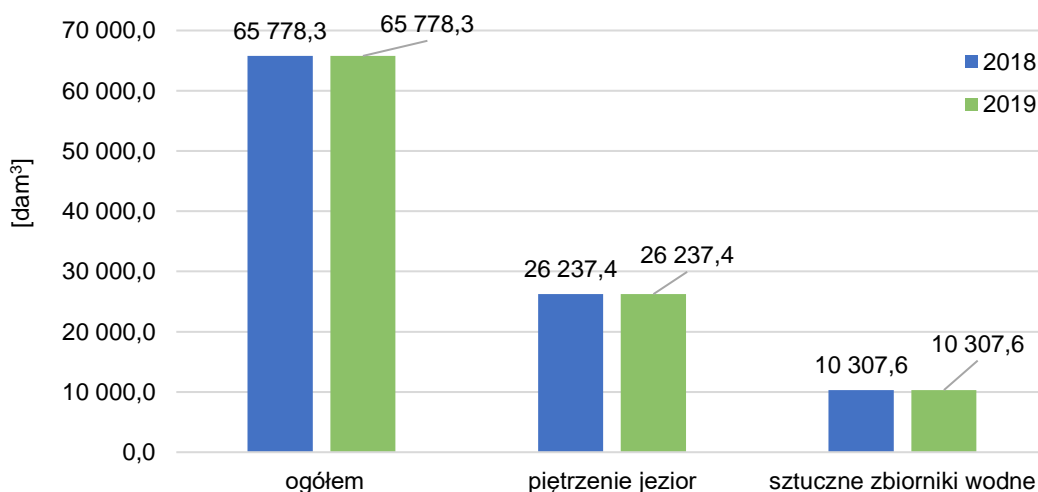
Zadanie GW.7.3. Zwiększenie retencji jeziornej i korytowej

Zadanie jest realizowane przez PGW Wody Polskie RZGW w Szczecinie, a także przez poszczególne Zarządy Zlewni. W latach 2018-2020 Zarząd Zlewni:

- w Gryficach – wykonał doraźną retencję korytową w ciekach dla 31 obiektów (koszt 23 309,49 zł, finansowane ze środków własnych);
- w Koszalinie – wykonał remonty budowli oraz opracował operaty wodnoprawne i instrukcje gospodarowania wodą (koszt 428 371,52 zł, finansowane ze środków własnych);
- w Stargardzie – zrealizował zadanie pod nazwą: Aktualizacja opracowanej w 2018 roku dokumentacji projektowej zadania inwestycyjnego pod nazwą: Odbudowa jazu w Kluczewie w km 5+210 na rzece Mała Ina wraz z wymianą kompletnych mechanizmów. Aktualizacji podlegały przepisy prawne i warunki techniczne, kosztorys inwestorski. Ponadto uzyskano wymagane opinie, uzgodnienia, wraz z ostateczną decyzją pozwolenia na budowę (koszt 64 575 zł, finansowane ze środków własnych).

Zadanie GW.7.4. Rozwój lub odtworzenie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę – renaturyzacja rzek i jezior

Według danych z GUS za lata 2018-2019 pojemność obiektów retencji wodnej utrzymywała się na takim samym poziomie.

Rysunek 6. Pojemność obiektów retencji wodnej w latach 2018-2019 [dam³]⁴⁷

⁴⁷ Baza danych lokalnych GUS

Zadanie GW.7.5. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)

Zapisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne⁴⁸ zniósł podział na urządzenia melioracji wodnych szczegółowe i podstawowe. Zgodnie z art. 199 oraz 205 i 206 ww. ustawy wykonanie i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych zaliczanych wcześniej do szczegółowych jest obowiązkiem właścicieli gruntów. Przed 01.01.2018 roku do szczegółowych urządzeń melioracji wodnych zaliczano: rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowanie, rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m, stacje pomp do nawodnień ciśnieniowych, ziemne stawy rybne, groble na obszarach nawadnianych, systemy nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych.

Zadanie było realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Wydział Rolnictwa i Rybactwa, Biuro ds. Melioracji poprzez: oczyszczanie koryt rowów, w tym odmulanie dna, naprawę budowli na rowach, usuwanie tzw. awarii drenarskich. Działania realizowano z dotacji celowej z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na dofinansowanie spółek wodnych w zakresie bieżącego utrzymania urządzeń melioracji wodnych.

Zadanie GW.7.6. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury

W okresie sprawozdawczym zadanie było realizowane głównie poprzez udrażnianie i modernizowanie kanalizacji deszczowej. Zagadnienie zielonej i niebieskiej infrastruktury zostało uwzględnione w dokumentach planistycznych takich jak PZPWZ oraz w MPA dla miasta Szczecina⁴⁹.

Miasto Szczecin wykonało działania w następującym zakresie:

- zielone podwórka i przed-ogródki, tworzenie terenów zielonych i służących rekreacji, tworzenie zielonych ogrodzeń i nasadzenia zieleni;
- zagospodarowanie placów zabaw, stref aktywności i rekreacji;
- montaż małej architektury, remonty nawierzchni ciągów pieszo-jezdnych;
- działania organizacyjne polegające na wprowadzaniu zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym: wyznaczanie miejskich terenów zieleni wraz ze zbiornikami wodnymi i ciekami, uzupełnianie deficytów zieleni, wprowadzanie proekologicznych rozwiązań dotyczących zagospodarowania wód opadowych, wyznaczanie terenów bioretencji, zachowanie korytarzy ekologicznych, integracja systemu komunikacji pieszej i rowerowej z układem ciągów zieleni miejskiej i podmiejskiej;
- modernizacja nabrzeży miejskich;
- wyspa Bielawa;
- budowa ciągu spacerowego - Park Przygodna;
- przebudowa fragmentu zagospodarowania Al. Jana Pawła II;
- budowa parku Majowe.

Koszty działań: 2019 rok – 13 437 995,20 zł, 2020 rok – 5 069 463,91 zł.

⁴⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

⁴⁹ Uchwała NR VII/218/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie przyjęcia Planu adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Szczecin

Zadanie GW.7.7. Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy (np. czasowe ograniczenia poboru wód, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, zmiany sposobu gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych, czasowe zakazy wykorzystywania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe etc.)

Tabela 50. Realizacja zadania GW.7.7 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Lipiany	czasowe ograniczenie poboru wody wodociągowej do podlewania ogrodów w miesiącach letnich	2018-2020	-	-
Gmina Drawsko Pomorskie	wprowadzono czasowy zakaz wykorzystywania wody z sieci wodociągowej od 12 do 31.08.2020 roku	2020	-	-
Gmina Mirosławiec	wprowadzono czasowy zakaz wykorzystywania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe	2020	-	-

Zadanie GW.7.8. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskiem suszy i powodzi (w tym podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju w kontekście zmian klimatu)

IUNG-PIB wprowadził System Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce. System ma za zadanie wskazać obszary, na których potencjalnie wystąpiły straty spowodowane warunkami suszy. Ponadto PSHM wykonuje zadania w zakresie osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa, środowiska, dziedzictwa kulturowego, gospodarki i rozpoznawania zagrożeń niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze lub hydrosferze, a także na potrzeby rozpoznania i kształtowania oraz ochrony zasobów wodnych kraju. Do kompetencji PSHM należy opracowywanie i przekazywanie prognoz meteorologicznych oraz hydrologicznych, a także opracowywanie i przekazywanie organom administracji publicznej ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze. IMGW-PIB pełniące funkcje PSHM jest zobowiązane do prowadzenia badań naukowych skierowanych na doskonalenie narzędzi i procedur przygotowywania prognoz. RCB wykonuje pełne analizy zagrożeń oraz koordynuje przepływ informacji, a także zarządza systemem ALERT RCB.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 51. Ocena stopnia realizacji zadań GW.7.1.- GW.7.8.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.7.1. Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	w trakcie realizacji
GW.7.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji	monitorowane: gminy	realizowano
GW.7.3. Zwiększenie retencji jeziornej i korytowej	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GW.7.4. Rozwój lub odtworzenie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę – renaturyzacja rzek i jezior	monitorowane: gminy, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	niezrealizowane

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GW.7.5. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GW.7.6. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), gminy	realizowano
GW.7.7. Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy (np. czasowe ograniczenia poboru wód, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, zmiany sposobu gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych, czasowe zakazy wykorzystywania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe etc.)	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), gminy, właściciele terenów	realizowano
GW.7.8. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskiem suszy i powodzi (w tym podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju w kontekście zmian klimatu)	monitorowane: IUNG-PIB, IMGW-PIB, PIG-PIB	zrealizowane
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.4.4. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarowanie wodami

W obszarze interwencji gospodarowanie wodami rekomenduje się:

- zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych;
- kontynuację działań promujących oszczędność wody i ograniczanie jej zużycia;
- ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na wody i prowadzenie zrównoważonej gospodarki rybackiej.

2.5. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

2.5.1. Cel: GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Wskaźniki monitoringu:

- zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam3];
- udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%];
- długość czynnej sieci rozdzielczej [km];
- długość sieci kanalizacyjnej [km].

2.5.1.1. Kierunek interwencji: GWS.1. Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy

Zadanie GWS.1.1. Opracowywanie dokumentacji niezbędnej do zrównoważonego gospodarowania wodami (np. plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, strategia zapewnienia dostępu do wody do spożycia itp.)

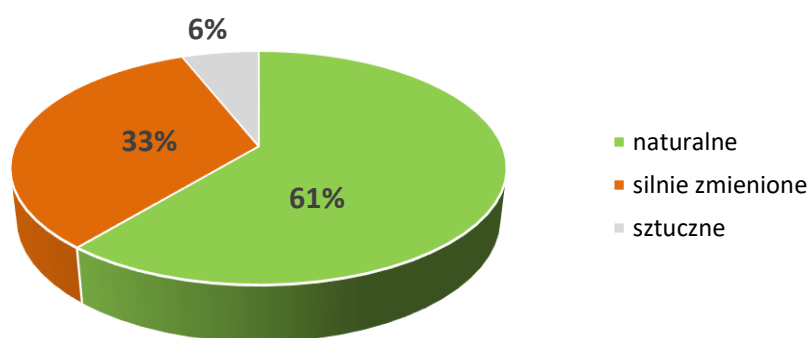
Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Dokumenty te są poddawane przeglądowi i aktualizacji cyklicznie co 6 lat. W związku z tym, w 2014 roku rozpoczęły się prace nad aktualizacją planów.

Rozporządzenia zatwierdzające plany gospodarowania wodami zachowują moc do dnia 22 grudnia 2021 roku. Aktualnie trwa opracowanie ich kolejnej aktualizacji.

Zgodnie z art. 316 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne⁵⁰ planowanie w gospodarowaniu wodami służy programowaniu i koordynowaniu działań mających na celu:

- osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód oraz ekosystemów zależnych od wód, a także ochronę, poprawę i zapobieganie dalszemu pogarszaniu stanu ekosystemów wodnych, lądowych i terenów podmokłych;
- poprawę stanu zasobów wodnych;
- promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- zmniejszanie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody;
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy;
- osiągnięcie celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61 ustawy Prawo wodne.

W ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami wydzielono 362 jednolitych części wód rzecznych (Rysunek 7).

Rysunek 7. Różnicowanie jednolitych części wód rzecznych wydzielonych w ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami

Dodatkowo zidentyfikowano 11 typów abiotycznych (spośród 26 typów rzek wyodrębnionych na terenie całego kraju) oraz 184 jednolite części wód jeziornych (164 naturalne części wód i 20 silnie zmienionych części wód).

⁵⁰ Dz.U. 2021 poz. 624

W ramach drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami wykonano aktualizację jednostek planistycznych, które będą obowiązywać od 2022 roku. Zgodnie z IIaPGW wydzielono: 319 jednolitych części wód rzecznych (265 naturalne, 38 silnie zmienionych oraz 16 sztucznych) i 184 JCWP jeziornych (163 naturalne części wód i 21 silnie zmienionych części wód). Zgodnie z IIaPGW aż 285 z 311 zaktualizowanych JCWP rzecznych jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Zgodnie z IIaPGW od 2022 roku będą wydzielone dwie JCWP przybrzeżne: Wody przybrzeżne Zatoki Pomorskiej oraz Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego. Obie te JCWP będą posiadać status naturalnej części wód oraz zostały określone jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Zgodnie z IIaPGW od 2022 roku będą wydzielone dwie JCWP przejściowe - Zalew Szczeciński oraz Zalew Kamieński. Obie te JCWP będą posiadać status naturalnej części wód.

Zadanie GWS.1.2. Zwiększenie dostępności mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków

W raportowanym okresie w ramach realizacji zadania wykonywano budowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej przez jednostki samorządowe województwa.

Tabela 52. Realizacja zadania GWS.1.2 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miasto Darłowo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej Długość sieci wodociągowej: 2 888 m Długość sieci kanalizacyjnej: 2 280 m	2018-2020	1 770 000	środki własne
Gmina Sianów	Rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków	2018-2020	8 003 360	środki własne, RPO WZP 2014-2020
Gmina Świeszyno	Budowa kanalizacji sanitarnej na długości 4 788 m	2018-2019	1 280 122	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Gryfino	Budowa nowych odcinków sieci	2018-2020	2 004 254	środki własne
Gmina Wolin	Budowa sieci wodociągowej	2020	900 000	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Drawsko Pomorskie	Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej	2018	387 236	POiŚ 2014-2020, środki własne
Gmina Banie	Zapewnienie odpowiedniego oczyszczania ścieków, zaniechanie użytkowania zbiorników bezodpływowych	2018-2020	19 343 379	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Mirosławiec	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej, budowa sieci wodociągowej z przyłączami Długość sieci wodociągowej: 4 399 m Długość sieci kanalizacyjnej: 2 362 m	2018	2 562 437	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Marianowo	Budowa oczyszczalni ścieków, budowa systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych Długość sieci kanalizacyjnej: 2 528 m	2018	3 327 022	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Przelewice	Budowa 2 biologicznych zbiorczych oczyszczalni ścieków	2019-2020	3 259 500	PROW 2014-2020

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Stepnica	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, przyłączanie nieruchomości do sieci wodno-kanalizacyjnej	2018-2019	90 866	środki własne, inne
Miasto Szczecinek	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, budowa sieci kanalizacyjnej	2018-2020	1 397 321	środki własne
Gmina Bierzwnik	Budowa przepompowni ścieków 2 szt., budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Długość sieci wodociągowej: 421 m Długość sieci kanalizacyjnej: 108 m	2018-2019	193 689	inne
Gmina Dobrzany	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	2020	113 037	środki własne
Gmina Polczyn-Zdrój	Ograniczanie ilości ścieków, uporządkowanie sieci poprzez zmniejszenie ilości sieci ogólnospławnej	2020	247 292	RPO WZP 2014-2020, środki własne, WFOSIGW,
Gmina Pelczyce	Budowa kanalizacji sanitarnej	2018-2020	5 745 726	RPO WZP 2014-2020, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Wierzchowo, Borne Sulinowo, Dolice, Kozielice.

Zadanie GWS.1.3. Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej

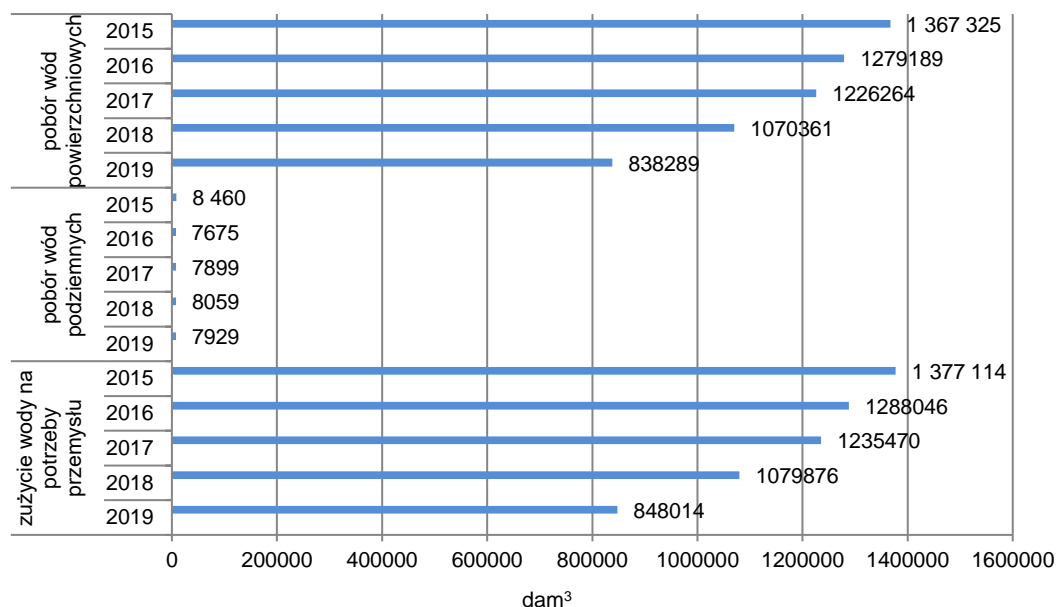
Ogólne zużycie wody w województwie zachodniopomorskim z roku na rok maleje. W 2019 roku zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło niecały milion dam^3 . Wartość docelowa wskaźnika (zmniejszenie zużycia wody do wartości 1 291 080,87 dam^3) została osiągnięta już w 2018 roku (Tabela 122).

W ramach realizacji tego zadania prowadzono remonty sieci wodociągowej i przyłączy, usuwano awarie oraz prowadzono kontrolę terminowego legalizowania wodomierzy (kontrola nieuczciwych odbiorców wody).

Zadanie GWS.1.4. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych

Zużycie wody na potrzeby przemysłu w 2019 roku wyniosło 848 014 dam^3 (4 miejsce w skali kraju, po województwie: mazowieckim, świętokrzyskim i wielkopolskim). W analizowanych latach spadł udział przemysłu w zużyciu wody ogółem z 92,8% w 2015 roku do 88,47% w 2019 roku.

za lata 2018-2020

Rysunek 8. Zużycie wody w przemyśle w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019⁵¹

Wskaźnik wymieniony w Programie dotyczy udziału przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]. Zakładana wartość docelowa była niższa niż wartość bazowa, co świadczy o konieczności redukcji zużycia wody na potrzeby przemysłu. Analizując wartość wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat zauważono stopniowe zbliżanie się do wartości docelowej, która wynosi 85%. Ostatnie dostępne dane dotyczą 2019 roku, w którym udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wynosił 88,47%. Biorąc pod uwagę tendencję z ostatnich lat można założyć, iż na koniec 2020 roku wartość wskaźnika osiągnie lub będzie bardzo zbliżona do wartości docelowej (Tabela 122).

Zadanie GWS.1.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży

Zadanie realizowane przez jednostki samorządowe oraz inne instytucje. W 2019 roku KZGW przygotował spot informacyjny dla Telewizji Polskiej na temat przeciwdziałania skutkom suszy. Przygotowano i opublikowano również artykuły prasowe o programie „Stop suszy!” W 2020 roku kontynuowano działania: audycja w radiu, telewizji, Internecie - Kampania informacyjna Stop Suszy 2, publikacje sponsorowane w prasie i Internecie "Retencja korytowa".

⁵¹ Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dostęp 21.04.2021 r.

Tabela 53. Realizacja zadania GWS.1.5 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat gryficki	Realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej kierowanych do dzieci i młodzieży	2018-2019	28 000	środki własne
Powiat szczecinecki	Prowadzenie działań odbywa się w szkołach, dla których Powiat Szczecinecki jest organem prowadzącym oraz w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior	2018-2020	11 500	środki własne
Gmina Goleniów	Zrealizowanie 4 odcinki filmów edukacyjnych	2020	21 525	WFOŚiGW, środki własne
Miasto Kołobrzeg	Przeprowadzenie konkursu edukacyjnego dla dzieci ze szkół podstawowych	2019	-	-

Gminy: Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo, Kozielice, Barlinek, Kalisz Pomorski, Szczecinek, Myślibórz oraz Tuczno (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowały również realizację zadania.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 54. Ocena stopnia realizacji zadań GWS.1.1.- GWS.1.5.

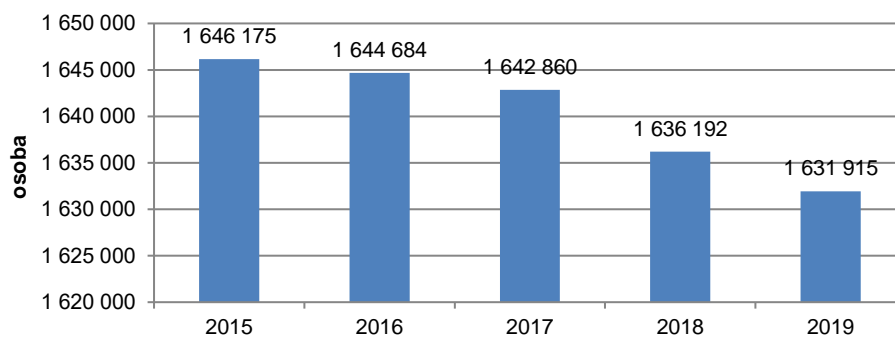
Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GWS.1.1. Opracowywanie dokumentacji niezbędnej do zrównoważonego gospodarowania wodami (np. plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, strategia zapewnienia dostępu do wody do spożycia itp.)	monitorowane: powiaty, Prezes KZGW	realizowano
GWS.1.2. Zwiększenie dostępności mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa	realizowano
GWS.1.3. Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej	monitorowane: gminy	realizowano
GWS.1.4. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recykulację wody w zakładach przemysłowych	monitorowane: zakłady produkcyjne	realizowano
GWS.1.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: KZGW, RZGW w Szczecinie, powiaty, gminy i inne podmioty	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.5.1.2. Kierunek interwencji: GWS.2. Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu

Zadanie GWS.2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w województwie w 2019 roku wynosiła 11 378 km (przyrost w stosunku do 2015 roku wyniósł 281,8 km, co stanowiło 2,48 %). Pod względem długości sieci wodociągowej województwo zachodniopomorskie zajmuje 14 miejsce w skali kraju.

W 2019 roku liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosiła 1 631 915 osób (11 miejsce w skali kraju). Wartość ta zmalała w stosunku do 2015 roku o 0,87%. W 2019 roku w miastach z sieci wodociągowej korzystało 1 132 788 osób (69% ludności).

Rysunek 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019⁵²

W 2019 roku do powiatów o najmniejszej liczbie ludności korzystającej z sieci wodociągowej należał powiat łobeski (92,17%) i gryficki (93,2%).

Długość sieci wodociągowej wykazywała stały przyrost w ciągu ostatnich lat. Trend wzrostowy pozwala zakładać, iż wartość wskaźnika zakładanego w Programie na koniec 2020 roku osiągnie wartość docelową.

Tabela 55. Realizacja zadania GWS.2.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Gryfino	Modernizacja ujęć wody	2018-2020	669 078	PROW 2014-2020, WFOŚiGW, środki własne
Gmina Czaplinek	Przebudowa ujęcia oraz stacji uzdatniania wody	2019-2020	-	środki własne
Gmina Karnice	Wykonanie odwiertu studni	2018	264 989	WFOŚiGW, środki własne
Gmina Sianów	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody	2018-2020	3 850 933	RPO WZP 2014-2020, środki własne

⁵² Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dostęp 21.04.2021 r.

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miasto Darłowo	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2019-2020	825 000	WFOŚiGW, środki własne
Gmina Pelczyce	Rozbiórka istniejącej oraz budowa nowej stacji uzdatniania wody. Budowa odcinków sieci wodociągowej wraz z przyłączem.	2018-2020	6 337 848	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Świeszyno	Budowa wodociągów	2018-2020	714 019	środki budżetu państwa, środki własne
Miasto Wałcz	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	2018-2020	2 083 021	środki własne
Gmina Goleniów	Budowa stacji uzdatniania wody	2019	2 774 757	-
Gmina Dobra	Budowa, modernizacja infrastruktury wodociągowej	2018-2020	4 603 844	środki własne
Gmina Suchań	Przebudowa sieci wodociągowej. Modernizacja stacji uzdatniania wody.	2018 i 2020	2 487 644	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Stepnica	Budowa nowych zbiorników na wodę przy ujęciach, przebudowa ujęć wody	2018	3 580 537	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Miasto Tuczno	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2020	1 582 249	NFOŚiGW
Gmina Brojce	Zakup i wymiana filtra ciśnieniowego oraz zbiornika hydrofobowego	2019	18 942	środki własne

Gminy: Widuchowa, Wierzchowo, Borne Sulinowo, Stargard, Barlinek, Szczecinek oraz Bierzwnik (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowały również realizację tego zadania.

Zadanie GWS.2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2019 roku w województwie zachodniopomorskim w porównaniu do 2015 roku wzrosła o 211,7 km (wzrost o 2,6%). W 2019 roku długość sieci wynosiła 8 115,6 km (9 miejsce w skali kraju). W odniesieniu do powiatów w 2019 roku w największym stopniu sieć kanalizacyjna została rozbudowana w powiecie koszalińskim (wzrost o 9,49%).

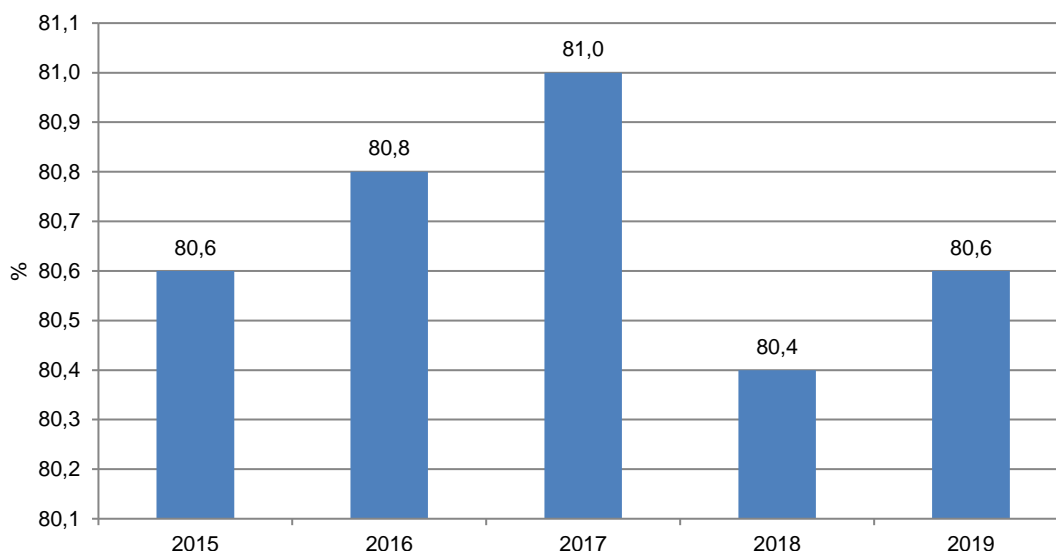
Z uwagi na stale rosnącą długość sieci kanalizacyjnej można założyć, iż w 2020 roku wartość docelowa zostanie osiągnięta.

W 2019 roku udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wynosił 57,6% i był o 33,6% mniejszy niż udział budynków podłączonych do sieci wodociągowej na terenach miejskich, który wynosił 91,2%.

Z sieci kanalizacyjnej w 2019 roku korzystało 80,6% mieszkańców. Do powiatów o najwyższym udziale mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2019 roku należały powiat miasto Koszalin i Świnoujście (100%).

W 2019 roku ogólnospławną siecią kanalizacyjną odprowadzono 60 736,9 dam³ ścieków bytowych z gospodarstw domowych oraz budynków użyteczności publicznej – 8 miejsce w kraju (o 3 003,0 dam³ ścieków więcej w porównaniu do 2015 roku).

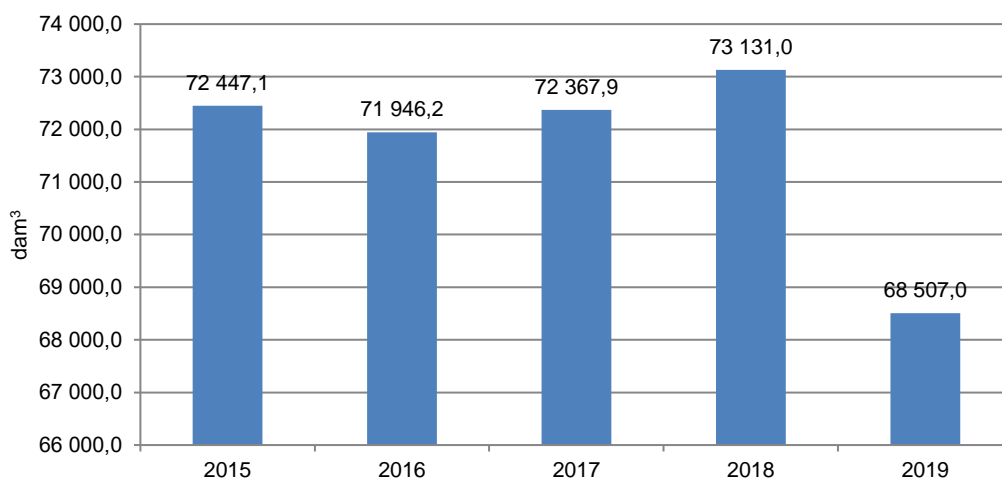
za lata 2018-2020

Rysunek 10. Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019⁵³

Zgodnie z danymi GUS, wg stanu na kwiecień 2021 roku, w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 249 oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 173 oczyszczalnie biologiczne, 70 z podwyższonym usuwaniem biogenów oraz 6 oczyszczalni mechanicznych (5 miejsc w skali kraju po województwie: wielkopolskim, mazowieckim, lubelskim i warmińsko-mazurskim).

W 2019 roku oczyszczono 68 507 dam³ ścieków komunalnych, czyli o 3 940,1 dam³ mniej w porównaniu do 2015 roku (spadek o 5,44%).

Rysunek 11. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019⁵⁴

Największą ilość ścieków oczyszczono w oczyszczalniach komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów (62 706 dam³ ścieków), następnie w oczyszczalniach biologicznych (5 775 dam³ ścieków). W oczyszczalniach mechanicznych oczyszczono zaledwie 26 dam³ ścieków. W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim w procesie oczyszczania ścieków

⁵³ Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dostęp 21.04.2021 r.

⁵⁴ Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dostęp 21.04.2021 r.

komunalnych wytworzono 27 608 Mg komunalnych osadów ściekowych czyli o 7,05% więcej w porównaniu do 2015 roku. W 2019 roku największą ilość tego typu osadów ściekowych wykorzystano w rolnictwie (11 432 Mg). W tym samym roku w procesie przekształcania metodami termicznymi zagospodarowano 4 824 Mg komunalnych osadów ściekowych, natomiast do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu 3 147 Mg. Najmniejsza ilość komunalnych osadów ściekowych została wykorzystana do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne – 31 Mg.

W 2019 roku funkcjonowało 30 oczyszczalni ścieków przemysłowych (12 miejsce w skali kraju), w tym 2 oczyszczalnie mechaniczne, 5 chemicznych, 20 biologicznych i 3 z podwyższonym oczyszczaniem biogenów. Na przestrzeni lat 2015-2019 zanotowano tendencję spadkową odprowadzanych ścieków przemysłowych – spadek o 38,5% (z 1 369 474 dam³ w 2015 roku, do 842 235 dam³ w 2019 roku).

W procesie oczyszczania ścieków wytworzono 105 682 Mg osadów z przemysłowych oczyszczalni ścieków, czyli o 19 627 Mg więcej w porównaniu do 2015 roku. W 2019 roku największą ilość przemysłowych osadów ściekowych przekształcono termicznie (6 335 Mg), 826 Mg osadów magazynowano czasowo, 413 Mg składowano, 239 Mg zastosowano w rolnictwie, a zaledwie 2 Mg zastosowano do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne.

WFOŚiGW w Szczecinie udzielił dofinansowania do realizacji działań w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych.

Tabela 56. Efekty rzeczowe osiągnięte z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie⁵⁵

Rodzaj efektu rzeczowego osiągniętego z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Długość kanalizacji sanitarnej [m.b.]	24,085	49177,54	27902,67
Ilość ścieków oczyszczonych [m ³ /d]	102,55	186,74	31,14
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	164	194	-
Budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków [szt.]	1	4	2
Budowa przepompowni [szt.]	18	27	23
Przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]	135,54	501,75	1240,00
Długość sieci wodociągowej [m.b.]	7,744	3952,46	17240,07
Długość kanalizacji deszczowej [m.b.]	906	1539,00	688,00
Modernizacja stacji uzdatniania wody [szt.]	3	15	3
Budowa studni [szt.]	1	-	-
Zakup samochodów do wywozu nieczystości płynnych [szt.]	2	-	-
Zakup samochodu do udrażniania i czyszczenia kanalizacji [szt.]	1	-	-
Urządzenia do podczyszczania ścieków deszczowych [szt.]	-	2	1
Wykonanie dokumentacji projektowej [kpl.]	-	2	-

⁵⁵ źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Sprawozdania roczne za lata 2018 - 2020

za lata 2018-2020

Tabela 57. Realizacja zadania GWS.2.2 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Karnice	Budowa dwóch stacji zlewnych ścieków dowożonych	2018-2020	232 224	środki własne
Miasto Darłowo	Zakup stacji zlewnej, modernizacja oświetlenia zewnętrznego oczyszczalni ścieków, modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków, a także układu pompowego kanalizacji sanitarnej i prasy osadów nadmiernych	2018-2020	1 449 000	WFOŚiGW, środki własne
Gmina Pelczyce	Modernizacja oczyszczalni ścieków	2019	14 760	środki własne
Gmina Świeszyno	Przebudowa oczyszczalni ścieków	2020	3 123 323	środki budżetu państwa, środki własne
Miasto Wałcz	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do zbiorowego odprowadzenia ścieków	2018-2020	1 214 691	środki własne
Gmina Moryń	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków	2020	5 102 117	RPO WZP 2014-2020
Gmina Goleniów	Przebudowa kompostowni osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Goleniowie	2020	12 000 000	POIiŚ 2014-2020, środki własne
Gmina Dobra	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	2018 oraz 2020	545 828	POIiŚ 2014-2020, środki własne
Gmina Wolin	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z systemem kanalizacji sanitarnej, wykonanie przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji	2018-2020	2 732 386	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Stare Czarnowo	Budowa systemu wentylacji na oczyszczalni ścieków, budowa kanalizacji sanitarnej	2020	91 168	środki własne
Gmina Banie	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	2018-2020	19 137 000	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Warnice	Uszczelnienie gospodarki ściekowej	2018-2020	-	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Stepnica	Modernizacja poletka osadu na oczyszczalni	2020	67 650	środki własne
Gmina Radowo Małe	Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, zakup zbiornika bezodpornego	2018-2019	390 520	środki własne, inne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Widuchowa, Malechowo, Dobrzany, Lipiany, Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo, Barlinek oraz Szczecinek.

Zadanie GWS.2.3. Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników

Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej stanowi element działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu terenów miejskich. Jej projektowanie (przepustowość) powinno ściśle uwzględniać deszcze nawalne, których częstotliwość może wzrastać ze względu na zmiany klimatyczne.

WFOŚiGW w Szczecinie udzielił dofinansowania do budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej o długości łącznej 3 133 m.b. oraz zakupu samochodu do udrażniania i czyszczenia kanalizacji.

Tabela 58. Realizacja zadania GWS.2.3 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miasto Świdwin	Czyszczenie separatorów oraz wymiana kolektorów deszczowych	2020	-	środki własne
Gmina Dziwnów	Rozbudowa systemu odprowadzania wód opadowych	2020	3 069 489	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Gmina Mirosławiec	Budowa kanalizacji deszczowej	2020	501 939	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Wolin	Budowa separatorów na sieci kanalizacji deszczowej	2019	38 745	środki własne
Gmina Chojna	Budowa kanalizacji deszczowej w ramach przebudowy drogi	2019	300 000	-
Gmina Lipiany	Modernizacja kanalizacji deszczowej	2020	116 079	środki budżetu państwa, WFOŚiGW, środki własne
Gmina Dobra	Budowa kanalizacji deszczowej	2018-2020	12 392 035	POIŚ 2014-2020, środki własne
Miasto Wałcz	Rozbudowa sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej	2020	93 423	środki własne
Gmina Świeszyno	Budowa kanalizacji deszczowej	2020	302 486	środki budżetu państwa, środki własne
Miasto Białogard	Budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z przyłączeniami do posesji i odprowadzaniem wód opadowych do rowu melioracyjnego	2019-2020	-	-
Miasto Stargard	Budowa, przebudowa sieci kanalizacji deszczowej	2018-2020	51 569 403	RPO WZP 2014-2020, środki własne, inne

Gminy: Stara Dąbrowa, Połczyn-Zdrój, Szczecin, Sławno, Kołobrzeg, Stargard oraz Szczecinek (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowały również realizację tego zadania.

Zadanie GWS.2.4. Rozbudowa systemu GIS w zakresie sieci sanitarnej

Zadania realizowane było przez Urząd Miasta Szczecinek w roku 2020, w zakresie budowy i wdrażania systemu GIS (Geograficzne Systemy Informacyjne). Koszt wyniósł 617 460,00 zł, zadanie realizowano ze środków własnych.

Zadanie GWS.2.5. Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie

W 2019 roku ze zbiorników bezodpływowych korzystało na terenie województwa 43 799 gospodarstw domowych, natomiast z przydomowych oczyszczalni ścieków korzystało 9 046 nieruchomości. W odniesieniu do 2015 roku liczba zbiorników bezodpływowych zwiększyła się o 2 924 sztuki, a liczba oczyszczalni przydomowych wzrosła o 3 282 sztuki. Ze środków WFOŚiGW w Szczecinie, w latach 2018-2020 wybudowano łącznie 358 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 59. Realizacja zadania GWS.2.5 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Potczyn-Zdrój	Dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i jednocześnie likwidacji starych zbiorników bezodpływowych	2018-2020	191 279	środki własne
Gmina Drawsko Pomorskie	Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków	2018	457 968	WFOSiGW, środki własne
Gmina Bobolice	Budowa 5 przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarze bez kanalizacji sanitarnej	2018-2020	42 149	środki własne
Gmina Gryfino	Realizacja zadania poprzez udzielanie dotacji celowych dla osób fizycznych (łącznie 19 szt.)	2018-2020	61 413	środki własne
Gmina Sianów	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2018-2020	188 992	środki własne
Gmina Świeszyno	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla potrzeb budynków jednorodzinnych (3 szt.)	2018 i 2020	10 500	środki własne
Gmina Marianowo	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (2 szt.)	2018	153 369	PROW 2014-2020, środki własne
Gmina Mirosławiec	Dotacje dla mieszkańców na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	2020	7 565	środki własne
Gmina Łobez	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	2018-2020	14 000	środki własne
Gmina Brojce	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2018	73 937	środki własne
Gmina Radowo Małe	Dotacje celowe na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków (8 szt.)	2018-2019	31 301	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Widuchowa, Stara Dąbrowa, Borne Sulinowo, Dolice, Tuczno oraz Kozielice.

Zadanie GWS.2.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Zadanie realizowane na bieżąco przez gminy województwa. W ramach realizacji zadania w latach 2018-2020 ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków była prowadzona przez następujące gminy: Łobez, Warnice, Banie, Biały Bór, Mirosławiec, Płoty, Sławoborze, Świeszyno, Darłowo, Gryfino, Dobrzany, Suchań, Goleniów, Potczyn-Zdrój, Myślibórz, Brojce, Radowo Małe, Wierzchowo, Nowogard, Biesiekierz, Lipiany, Stepnica, Szczecinek oraz Tuczno.

Zadanie GWS.2.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi

Zadanie realizowane przez WIOŚ w Szczecinie. W ramach realizacji przeprowadzono kontrole podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi (posiadających pozwolenia wodnoprawne). W ramach realizacji działania w latach 2018-2020 przeprowadzono łącznie 53 kontrole.

Zadanie GWS.2.8. Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych

Zadanie realizowane poprzez informowanie o sposobach postępowania ze ściekami wytwarzanymi w gospodarstwach domowych i rolnych (szczególnie w przypadku gospodarstw posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe). Przepisy zobowiązują mieszkańców do regularnego wywozu nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych. Zadanie to realizują podmioty uprawnione, które wystawiają potwierdzenia (rachunki) wykonania usługi. Opróżnianie osadu z przydomowych oczyszczalni ścieków również powinno być realizowane zgodnie z instrukcją obsługi przez uprawnione w tym zakresie podmioty. Działania kontrolne są realizowane w trakcie kontroli posesji przez pracowników urzędu.

Tabela 60. Realizacja zadania GWS.2.8 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Myślibórz	Prowadzenie edukacji podczas kontroli w zakresie gospodarki ściekowej przedsiębiorstw i użytkowników prywatnych	2018-2020	8 100	-
Gmina Łobez	Zadania informacyjne, ulotki, ogłoszenia w prasie o konieczności pozbywania się nieczystości ciekłych we właściwy sposób. Kontrole nieruchomości pod kątem pozbywania się ścieków.	2018-2020	350 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Świeszyno, Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo, Będzino, Dygowo, Przelewice, Barlinek, Kalisz Pomorski oraz Tuczno.

Zadanie GWS.2.9. Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych

Działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu zostały szczegółowo określone w *Programie działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu*, przyjętym rozporządzeniem Rady Ministrów⁵⁶ na gruncie tzw. *Dyrektywy Azotanowej*⁵⁷.

Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu zobowiązuje wszystkich rolników do przestrzegania określonych w nim wymogów dotyczących: warunków przechowywania nawozów naturalnych, okresów, dawek i sposobów nawożenia, czy prowadzenia dokumentacji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem. Wymagania z *Programu działań*, tak jak dotychczas, wchodzą w zakres zasady wzajemnej zgodności (cross-compliance), z tą różnicą, że obowiązują rolników na obszarze całego kraju. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne⁵⁸ w art. 104 wskazuje cały obszar kraju jako obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć.

⁵⁶ Dz. U. z 2020 poz. 243

⁵⁷ Źródło: Dyrektywa UE 91/676/EWG

⁵⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.

Przedmiotowe zadanie jest realizowane przez OSChR. W raportowanym okresie tworzono bazę danych dotyczących zanieczyszczenia azotanami wód w profilu glebowym do 90 cm od powierzchni gruntu (7 punktów monitoringowych/rok).

Zadanie GWS.2.10. Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych

Zadanie realizowane zgodnie z wytycznymi przedstawionymi w „Programie działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”.

Zadanie GWS.2.11. Monitoring i zarządzanie siecią kanalizacyjną oraz wodociągową

Monitoring i zarządzanie siecią kanalizacyjną oraz wodociągową jest stałym elementem działalności przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych, poprzez okresowe kontrole sieci i urządzeń na sieciach. Aktualnie spółki modernizujące sieci/oczyszczalnie ścieków, wyposażają je w nowoczesne systemy monitoringowe, pozwalające skutecznie zarządzać zasobami infrastrukturalnymi i zachodzącymi w instalacjach procesami, a także pozwalającymi na reagowanie w razie zagrożenia w czasie rzeczywistym.

Tabela 61. Realizacja zadania GWS.2.11 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobrzany	Montaż dwóch nowych szaf sterowniczych do głównych przepompowni wraz z podłączeniem do sieci monitoringu przez Zakład Gospodarki Komunalnej	2019	37 392	środki własne
Gmina Goleniów	Strefowe opomiarowanie i model hydrauliczny sieci wodociągowej przez GWIK Sp. z o.o. w Goleniowie	2018	55 200	POliŚ 2014-2020, środki własne
Gmina Świeszyno	EkoMonitor system zdalnego monitorowania i sterowania	2018-2020	36 000	-
Miasto Darłowo	Oprogramowanie monitorujące ilości wydobytej wody oraz określenie czasu pracy pomp i leja depresyjnego, monitoring przepompowni ścieków Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	2020	70 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Świdwin, Nowe Warpno, Kalisz Pomorski, Szczecinek, Brojce, Darłowo oraz Bierzwnik.

Zadanie GWS.2.12. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w portach w Szczecinie i Świnoujściu

Działanie nie było realizowane w latach 2018-2020 (działanie w trakcie procedury przetargowej). Planowany termin zakończenia realizacji inwestycji 2023 rok. Zadanie będzie realizowane ze środków własnych oraz POliŚ 2014-2020, aktualnie w roku 2018 poniesiono koszty w wysokości 231 459 zł, a w roku 2019 – 358,172 zł.

Zadanie GWS.2.13. Realizacja projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże (418 000 RLM) i Szczecin Prawobrzeże (118 764 RLM)

Zadanie w trakcie realizacji przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie. Wielkość osiągniętego w latach 2018-2020 efektu rzeczowego w zakresie realizacji projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże i Szczecin Prawobrzeże

zaprezentowano w Tabeli 40. Planowany termin zakończenia realizacji przedmiotowego zadania to 31.12.2022 roku. Koszt realizacji zadania wyniósł: w roku 2018 - 41 168 688,23 zł, w roku 2019 – 28 487 340,15 zł, a w roku 2020 – 31 430 774,23 zł. Inwestycja była finansowana ze środków własnych oraz POIiŚ 2014-2020.

Tabela 62. Wielkość osiągniętego w latach 2018-2020 efektu rzeczowego w zakresie realizacji projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże (418 000 RLM) i Szczecin Prawobrzeże (118 764 RLM)

Rodzaj efektu rzeczowego	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Długość przebudowanej kanalizacji sanitarnej [km]	6,81	0,00	0,00
Długość przebudowanej sieci wodociągowej [km]	0,94	0,00	0,00
Długość sieci kanalizacji sanitarnej w województwie zachodniopomorskim [km]	14,10	14,12	0,4
Długość sieci wodociągowej w województwie zachodniopomorskim [km]	0,00	0,94	0,00
Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej [km]	6,79	14,62	0,4
Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]	0	0	0
Liczba wdrożonych inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi [szt.]	2	0	0
Liczba wspartych stacji uzdatniania wody [szt.]	0	0	0

Zadanie GWS. 2.14. Monitorowanie oczyszczalni ścieków

Zadanie wykonywane przez spółki zarządzające infrastrukturą oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnie są wyposażone w aparaturę kontrolno-pomiarową, pozwalającą na ciągłe monitorowanie i zautomatyzowanie procesu oczyszczania ścieków. Także realizowane aktualnie projekty modernizujące oczyszczalnie, uwzględniają elementy monitoringu oczyszczalni ścieków pod kątem przepustowości i stopnia usuwania biogenów.

Tabela 63. Realizacja zadania GWS.2.14 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Lipiany	Kontrola oczyszczalni ścieków w celu dotrzymania stosownych parametrów ścieku oczyszczonego	2018-2020	31 190	środki własne
Miasto Darłowo	Modernizacja oczyszczalni ścieków – wpięcie nowych układów do systemu monitoringu, system sterowania obejmuje analizę pracy całej oczyszczalni ścieków	2019	240 000	WFOŚiGW
Miasto Szczecinek	Stały monitoring oczyszczalni ścieków (2018-2019) Wymiana urządzeń AKPiA na oczyszczalni ścieków w Szczecinku (2020)	2018-2020	705 581	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Banie, Kalisz Pomorski, Bierzwnik oraz Świeszyno.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 64. Ocena stopnia realizacji zadań GWS.2.1.- GWS. 2.14.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GWS.2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	monitorowane: gminy, podmioty działające w imieniu gmin, w tym spółki wodne i ich związki	realizowano
GWS.2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	monitorowane: gminy, podmioty działające w imieniu gmin	realizowano
GWS.2.3. Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników	monitorowane: Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o., gminy, przedsiębiorstwa, organy wydające pozwolenia wodnoprawne	realizowano
GWS.2.4. Rozbudowa systemu GIS w zakresie sieci sanitarnej	monitorowane: gminy	realizowano
GWS.2.5. Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	monitorowane: gminy, prywatni właściciele posesji	realizowano
GWS.2.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: gminy, podmioty upoważnione przez gminy (straż miejska)	realizowano
GWS.2.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	monitorowane: WIOŚ w Szczecinie, organy wydające pozwolenia wodnoprawne	realizowano
GWS.2.8. Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych	monitorowane: gminy, ARiMR	realizowano
GWS.2.9. Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	monitorowane: Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GWS.2.10. Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu)	realizowano
GWS.2.11. Monitoring i zarządzanie siecią kanalizacyjną oraz wodociągową	monitorowane: Gminy	realizowano
GWS.2.12. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w portach w Szczecinie i Świnoujściu	monitorowane: Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.	niezrealizowane
GWS.2.13. Realizacja projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże (418 000 RLM) i Szczecin Prawobrzeże (118 764 RLM)	monitorowane: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie	realizowano
GWS. 2.14. Monitorowanie oczyszczalni ścieków	monitorowane: gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.5.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarka wodno-ściekowa

W obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa rekomenduje się:

- kontynuowanie działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym wodociągów, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, oczyszczalni ścieków (w tym przydomowych));
- uwzględnianie prognozowanych zmian klimatycznych przede wszystkim na etapie projektowania infrastruktury, która powinna być odporna na czynniki atmosferyczne w długim, kilkudziesięcioletnim horyzoncie czasowym, (np. systemy kanalizacji deszczowej w miastach zdolne do odbioru dużych wezbrań wody w wyniku nawałnych opadów, projektowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury miejskiej, niwelującej odczuwanie upałów itp.).

2.6. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zasoby geologiczne (ZG)

2.6.1. Cel: ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Wskaźnik monitoringu:

- punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalin [szt.].

2.6.1.1. Kierunek interwencji: ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin

Zadanie ZG.1.1. Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli

Zadanie polegające na ograniczaniu niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli przez Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. W latach 2018-2020 z terenu województwa zachodniopomorskiego ww. Urząd otrzymał łącznie 24 zgłoszenia o niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów.

Zadanie ZG.1.2. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż

Zadanie polegające na kontroli realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, realizowane i prowadzone jest przez Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu. W latach 2018-2020 przeprowadzono łącznie 100 kontroli.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 65. Ocena stopnia realizacji zadań ZG.1.1.- ZG.1.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZG.1.1. Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	monitorowane: OUG w Poznaniu	realizowano
ZG.1.2. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: powiaty, Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.6.1.2. Kierunek interwencji: ZG.2. Ograniczanie presji związanej z wydobyciem kopalin

Zadanie ZG.2.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik

W trakcie realizacji prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin należy stosować się do zaleceń i warunków wynikających z udzielanych koncesji oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć, w tym stosować najnowocześniejsze techniki ograniczające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie i życie ludzi.

Zadanie ZG.2.2. Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu

Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu wynika z zaleceń i warunków wynikających z udzielanych koncesji oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć.

Zadanie ZG.2.3. Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona

Tabela 66. Realizacja zadania ZG.2.3 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat szczecinecki	Podejmowanie uchwał w sprawie wyboru ofert w ramach otwartego konkursu na realizację zadań z zakresu edukacji. Prowadzenie działań odbywa się w szkołach dla których Powiat szczecinecki jest organem prowadzącym oraz w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior	2018-2020	17 000	środki własne
Miasto Szczecin	Akcje edukacyjne, konkursy, w tym pn. Nasza Ziemia 2020, w którym wzięło udział ok. 100 uczestników (podana kwota to zbiorczy koszt akcji prowadzonych przez samorząd)	2020	63 508	WFOŚiGW, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Myślibórz, Borne Sulinowo oraz Szczecinek.

Zadanie ZG.2.4. Geotermia Międzyzdroje- studium stanu rozpoznania i możliwości ujęcia wód termalnych (rekreacja i lecznictwo)

Na terenie gminy istnieją zasoby wód geotermalnych, stwarzające możliwość pozyskiwania wód w celach rekreacyjnych, balneologicznych i grzewczych. Studium stanu rozpoznania i możliwości ujęcia wód termalnych w miejscowości Międzyzdroje (2013 rok) wskazało bariery utrudniające wydobywanie wód termalnych, m.in. skomplikowaną budowę geologiczną, tektoniczną i warunki hydrogeologiczne oraz występowanie poduszek solnych w rejonie gminy.

W okresie raportowania brak jest opublikowanych informacji o aktualnym postępie realizacji zadania.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 67. Ocena stopnia realizacji zadań ZG.2.1.- ZG.2.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZG.2.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	monitorowane: przedsiębiorstwa	realizowano
ZG.2.2. Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu	monitorowane: przedsiębiorstwa	realizowano
ZG.2.3. Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	monitorowane: powiaty, gminy	realizowano
ZG.2.4. Geotermia Międzyzdroje - studium stanu rozpoznania i możliwości ujęcia wód termalnych (rekreacja i lecznictwo)	monitorowane: Gmina Międzyzdroje	niezrealizowane
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.6.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zasoby geologiczne

W obszarze interwencji zasoby geologiczne rekomenduje się działania polegające na rekultywacji i rewitalizacji terenów poeksploatacyjnych w celu przywrócenia wartości przyrodniczych, a także na zrównoważonej eksploatacji złóż torfu ze szczególnym uwzględnieniem warunków hydrologicznych oraz przyrodniczych.

2.7. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gleby (GL)

2.7.1. Cel: GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

Wskaźniki monitoringu:

- liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego [os.];
- powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji [ha];
- udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych (grunty użytkowane rolniczo) [%].

2.7.1.1. Kierunek interwencji: GL I. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb

Zadanie GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych

Zadanie realizowane było przez ZODR w Barzkowicach. W raportowanym okresie powiat szczecinecki współorganizował Dożynki Powiatowo Gminne, na których promowane było rolnictwo ekologiczne i produkty regionalne. Ponadto w wybranych szkołach prowadzono edukację na temat rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych.

Tabela 68. Efekty rzeczowe działań realizowanych w ramach zadania GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych przez ZODR w Barzkowicach

Nazwa działania	Efekty rzeczowe		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rolnictwo ekologiczne	62 szkolenia, 1010 uczestników, 1861 udzielonych porad indywidualnych	20 szkoleń, 264 uczestników	7 szkoleń, 139 uczestników
Produkcja metodami ekologicznymi	-	35 szkoleń, 536 uczestników	6 szkoleń, 84 uczestników
Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	-	-	5 szkoleń, 53 uczestników, 2004 porad indywidualnych

Zadanie GL.1.2. Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych

W ramach realizacji zadania dokonywano zmian w mpzp na podstawie wytycznych zawartych w uzgodnieniach i opiniach RDOŚ w Szczecinie.

za lata 2018-2020

Tabela 69. Realizacja zadania GL.1.2 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat szczecinecki	Realizacja zadania poprzez opiniowanie i uzgadnianie dokumentów planistycznych i decyzji o warunkach zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne
Gmina Gryfino	W procedurach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapewniana jest ochrona gruntów rolnych podlegających ochronie prawnej poprzez stosowne ustalenia	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne
Miasto Darłowo	Zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne
Miasto Szczecinek	Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczenia terenów użytkowanych rolniczo	2018-2020	w ramach zadań własnych	środki własne
Gmina Radowo Małe	Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy	2018	w ramach zadań własnych	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Bielice, Boleszkowice, Borne Sulinowo oraz Szczecin.

Zadanie GL.1.3. Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych

W raportowanym okresie zadanie było realizowane przez ZODR w Barzkowicach. W ramach realizacji zadania prowadzono szkolenia oraz udzielano indywidualnych porad m.in., mających na celu ograniczenie wpływu azotu ze źródeł rolniczych na wody. Łącznie w latach 2018-2020 udzielono 4 230 porad indywidualnych, odbyło się 176 szkoleń, w których uczestniczyło 2 927 osób.

Zadanie GL.1.4. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych

Łącznie złożonych zostało 22 943 wniosków, z tego pozytywnych decyzji wydano 19 758. Zadanie realizowane było w ramach działania M.10 „Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne” PROW 2014-2020. Na koniec 2019 roku w województwie zachodniopomorskim wsparcie otrzymało 5 525 beneficjentów, na łączną kwotę 461 465 811,67 zł.

Zadanie GL.1.5. Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem

Tabela 70. Realizacja zadania GL.1.5 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Rymań	Monitoring składowiska odpadów	2019-2020	7 380	środki własne
Miasto Szczecinek	Prowadzenie postępowań w ramach likwidacji miejsc składowania odpadów z terenów do tego nie przeznaczonych	2018-2020	7 400	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Boleszkowice oraz Tuczno.

Zadanie GL.1.6. Monitoring gleb użytkowanych rolniczo

W raportowanym okresie IUNG-PIB nie realizował żadnych prac w zakresie monitoringu gleb użytkowanych rolniczo. W latach 2018-2020 OSChR tworzyła bazy danych dotyczących zasobności gleb w azot (w każdym roku badaniami objęto 16 punktów monitoringowych). Na terenie Polski prowadzony jest *Monitoring jakości gleb i ziemi*. Zadanie to służy do śledzenia zmian gleb użytkowanych rolniczo z uwzględnieniem właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu. Badania prowadzone są w cyklach 5-letnich od 1995 roku. Ostatnie publikacje dotyczące wyników badań dotyczą lat 2015-2017. Według danych GUS stan zakwaszenia gleb użytków rolnych wahał się pomiędzy 21 a 40%⁵⁹.

Gminy: Borne Sulinowo oraz Będzino (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowały również realizację zadania.

Zadanie GL.1.7. Ochrona gleb wysokiej jakości przed nierolniczym wykorzystaniem, zwłaszcza w pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicy Kołbaskowa, Dobrej Szczecińskiej, Cedyni i Mieszkowic

Ochrona gleb wysokiej jakości przed ich nierolniczym wykorzystaniem polega na określeniu w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego danej gminy, zasad i kierunków rozwoju działalności rolniczej mających na celu podniesienie i ochronę jakości środowiska przyrodniczego, m.in. poprzez zakaz zabudowy na terenach poza obszarami wyznaczonymi w studium.

Zadanie GL.1.8. Prowadzenie monitoringu gleb degradowanych jako źródła powierzchniowych skażeń wód

Podobnie, jak w przypadku zadania GL.1.6, należy podkreślić, iż pomiary w ramach monitoringu chemizmu gleb, wykonywane w ramach *Monitoringu jakości gleb i ziemi*, prowadzone są w kilkuletnich cyklach. W raportowanym okresie nie były one prowadzone. Najbliższy termin został zaplanowany na rok 2020, a opracowanie raportu zawierającego ocenę i realizację tendencji zmian zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, siarką, wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi oraz pestycydami zaplanowane jest na rok 2022.

Zadanie GL.1.9. Dofinansowanie badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu

Odpowiedzi na temat realizacji zadania w raportowanym okresie udzieliła wyłącznie Gmina Bobolice, która prowadziła dofinansowanie do badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu. W ramach realizacji zadania każdego roku przeprowadzono badanie 304 próbek gleby (koszt realizacji zadania wyniósł 1 994,24 zł/rok).

Zadanie GL.1.10. Wprowadzenie, odtworzenie zadrzewień śródpolnych służące ochronie gleb przed erozją wietrzną, poprawie stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych

Zadanie to realizowane jest przez mieszkańców województwa. Promocją dobrych praktyk rolniczych zajmują się urzędy gmin, ZODR oraz OSChR. W wyniku ankietyzacji instytucji i jednostek samorządowych odpowiedzi pozytywnej udzieliła Gmina Szczecinek, wskazując koszt roczny realizacji zadania: 5 000 zł (lata 2018-2020).

⁵⁹ Źródło: GUS, Ochrona Środowiska 2020, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2020,1,21.html>

Zadanie GL.1.11. Kontynuacja działania w zakresie wyznaczania miejsca składowania urobku pogłębiarskiego na polach refulacyjnych bądź wskazywania innego sposobu zagospodarowania urobku

Zadanie realizowane jest na bieżąco przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie. W ramach realizacji zadania zapewnione jest bieżące utrzymanie i monitorowanie pól refulacyjnych, na których odkładany jest urobek z pogłębiania.

Zadanie GL.1.12. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym

W raportowanym okresie zadanie realizowane było przez starostwo powiatowe w: Choszcznie, Szczecinku Gryficach i Łobzie. Starostwa, jako organy sprawujące nadzór nad ochroną gruntów rolnych, wykonują na bieżąco zadania z zakresu udzielania decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

Zadanie GL.1.13. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych

Zadanie jest realizowane przez rolników. Działania w tym zakresie zalecają (usługi doradcze) OSChR oraz ZODR.

Zadanie GL.1.14. Wykonanie Studium glebowo-rolnicze ze szczególnym uwzględnieniem gleb zdegradowanych i ich rekultywacji

W latach 2018-2020 nie opracowywano dokumentu w postaci Studium glebowo-rolniczego ze szczególnym uwzględnieniem gleb zdegradowanych i ich rekultywacji.

Zadanie GL.1.15. Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na obszarach powojkowych, przemysłowych i pokolejowych

Do realizacji tego zadania wpisuje się również opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających zapisy dotyczące rewitalizacji obszarów powojkowych, przemysłowych i pokolejowych.

Tabela 71. Realizacja zadania GL.1.15 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Czaplinek	Prace nad projektem planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	2018-2020	60 220	środki własne
Gmina Dziwnów	Rewitalizacja terenu powojkowego	2019	1 769 617	RPO WZP 2014-2020
Gmina Mirosławiec	Rewitalizacja obszaru w rejonie ulic Dworcowej i Spokojnej – tereny pokolejowe	2018	38 376	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Goleniów, Kozielice oraz Stargard.

Zadanie GL.1.16. Rewitalizacja powojennych terenów w celu utworzenia Centrum Usług "Mulnik"

Przedmiotem niniejszego projektu jest uruchomienie 5,5 ha terenów inwestycyjnych w ramach istniejącej strefy na obszarze Mulnika. Na inwestycję składają się następujące elementy:

- prace przygotowawcze: wycinka, niwelacja terenu, wyburzenia, nadzór saperski;
- budowa dróg wewnętrznych o długości 2 628 m na terenie Centrum Usług Mulnik wraz z chodnikiem, ścieżką rowerową, zielenią;
- budowa sieci wodno-kanalizacyjnej (wraz z deszczówką) oraz sieci elektrycznej, kanalizacja IT, likwidacja kolizji do Centrum Usług „Mulnik”;
- nadzór inwestorski, promocja projektu, dokumentacja budowlana wraz z nadzorem autorskim.

Na potrzeby realizacji projektu, celem pozyskania terenów pod inwestycję, w grudniu 2016 roku Urząd Miasta Świnoujście dokonał zamiany gruntów z PGL LP Nadleśnictwo Międzyzdroje z dopłatą na rzecz Lasów Państwowych oraz sporządził dokumentację budowlaną.

Zadanie jest w trakcie realizacji, planowany termin zakończenia to 2022 rok. W 2020 roku na realizację zadania wydano 26 018 000 zł.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 72. Ocena stopnia realizacji zadań GL.1.1.- GL.1.16.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych	monitorowane: ZODR, ARiMR, powiaty, gminy	realizowano
GL.1.2. Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	monitorowane: gminy, powiaty	realizowano
GL.1.3. Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych	monitorowane: ZODR, ARiMR	realizowano
GL.1.4. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych	monitorowane: właściciele gruntów	realizowano
GL.1.5. Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa, jednostki naukowe	realizowano
GL.1.6. Monitoring gleb użytkowanych rolniczo	monitorowane: gminy, IUNG-PIB, OSChR	realizowano
GL.1.7. Ochrona gleb wysokiej jakości przed nierolniczym wykorzystaniem, zwłaszcza w pasie Pobrzeża Bałtyckiego, na Równinie Pyrzyckiej, w okolicy Kołbaskowa, Dobrej Szczecińskiej, Cedyni i Mieszkowic	monitorowane: gminy w powiatach: gryfickim, gryfińskim, kołobrzeskim, koszalińskim, polickim, pyrzyckim	realizowano
GL.1.8. Prowadzenie monitoringu gleb degradowanych jako źródła powierzchniowych skażeń wód	monitorowane: gminy, powiaty	niezrealizowane
GL.1.9. Dofinansowanie badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu	monitorowane: gminy	realizowano
GL.1.10. Wprowadzenie, odtworzenie zadrzewień śródpolnych służące ochronie gleb przed erozją wietrzną, poprawie stosunków mikroklimatycznych i biocenotycznych	monitorowane: właściciele gruntów	realizowano

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GL.1.11. Kontynuacja działania w zakresie wyznaczenia miejsca składowania urobku pogłębiarskiego na polach refulacyjnych bądź wskazywania innego sposobu zagospodarowania urobku	monitorowane: Urząd Morski w Szczecinie	realizowano
GL.1.12. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym	monitorowane: właściciele gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, powiaty, gminy	realizowano
GL.1.13. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych	monitorowane: właściciele gruntów	realizowano
GL.1.14. Wykonanie Studium glebowo-rolnicze ze szczególnym uwzględnieniem gleb zdegradowanych i ich rekultywacji	monitorowane: Gminy	niezrealizowane
GL.1.15. Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na obszarach powojсковych, przemysłowych i pokolejowych	monitorowane: Gminy	zrealizowane
GL.1.16. Rewitalizacja powojсковych terenów w celu utworzenia Centrum Usług "Mulnik"	monitorowane: Gmina Miasto Świnoujście	w trakcie realizacji
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.7.1.2. Kierunek interwencji: GL. 2. Ochrona przed osuwiskami

Zadanie GL.2.1. Kontynuacja opracowania map terenów osuwiskowych

W 2020 roku PIG-PIB weryfikował mapy osuwisk i terenów zagrożonych dla gmin powiatu polickiego, natomiast w 2019 roku dla gmin powiatu myśliborskiego.

Zadanie GL.2.2. Monitoring terenów osuwiskowych

W latach 2017-2020 PIG-PIB wykonał monitoring instrumentalny wybranych osuwisk na terenie Miasta Szczecin, zadanie było wykonane na zlecenie Urzędu Miasta Szczecin.

Zadanie GL.2.3. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Zadanie realizowane było przez Urząd Miasta Szczecin. Opracowano raport końcowy z monitoringu obserwacyjnego osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w Szczecinie. We wnioskach wskazano, m.in. konieczność prowadzenia dalszego monitoringu oraz sposoby zabezpieczenia terenu. Zadanie realizowane było ze środków własnych.

Zadanie GL.2.4. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych

W procedurach sporządzania mpzp uwzględniane są zagrożenia wynikające z ruchów masowych. W wyniku ankietyzacji instytucji i jednostek samorządowych odpowiedzi pozytywnej udzieliły Gminy Gryfino i Szczecin.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 73. Ocena stopnia realizacji zadań GL.2.1.- GL.2.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GL.2.1. Kontynuacja opracowania map terenów osuwiskowych	monitorowane: PIG PIB	realizowano
GL.2.2. Monitoring terenów osuwiskowych	monitorowane: powiaty, PIG PIB	realizowano
GL.2.3. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: właściciele gruntów	realizowano
GL.2.4. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	monitorowane: gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.7.2. Cel: GL.II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele

Potencjał do zalesienia stanowią grunty ugorowane na użytkach rolnych (klasy bonitacyjne V i VI - gleby słabe i bardzo słabe). W roku 2018 na terenie województwa zalesiono ogółem 162,1 ha gruntów nieleśnych. W kolejnych latach powierzchnia zalesień wynosiła 61,3 ha oraz 117,56 ha.⁶⁰

2.7.2.1. Kierunek interwencji: GL 3. Zalesienia w obrębie nieużytków

Zadanie GL.3.1. Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne

W 2019 roku grunty ugorowane na użytkach rolnych w województwie zachodniopomorskim zajmowały areał 14,622 tys. ha (1,6% powierzchni użytków rolnych), w tym gospodarstwa indywidualne 11,077 tys. ha (1,5%).⁶¹ W latach 2018-2020 łącznie zalesiono 340,96 ha gruntów nieleśnych oraz przeznaczono do zalesienia 733,43 ha gruntów nieleśnych.⁶²

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 74. Ocena stopnia realizacji zadania GL.3.1.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GL.3.1. Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych i innych niż rolne	monitorowane: właściciele gruntów	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.7.3. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gleby

W obszarze interwencji Gleby rekomenduje się działania polegające na: rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz remediacji terenów zanieczyszczonych, a także

⁶⁰ Źródło: GUS, BDL

⁶¹ Źródło: GUS, Rocznik Statystyczny Rolnictwa, Warszawa 2020

⁶² Źródło: GUS

na dostosowaniu rolnictwa do zmieniających się warunków klimatycznych, właściwym doborze roślin w płodozmianie, optymalizacji wielkości i sposobu stosowania nawozów mineralnych, monitorowania rozprzestrzeniania się szkodników i chorób.

2.8. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

2.8.1. Cel: GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego

Wskaźniki monitoringu:

- masa odebranych odpadów komunalnych [Mg];
- liczba monitorowanych składowisk odpadów poddanych rekultywacji.

System gospodarowania odpadami na terenie województwa zgodny jest z celami określonymi w KPGO oraz w WPGO 2020.

Gospodarka odpadami w Programie, któremu poświęcony jest niniejszy Raport, skupia się na przedstawieniu ogólnych zagadnień z zakresu gospodarki odpadami, gdyż specjalistycznym dokumentem programowym w tym zakresie jest wcześniej wspomniany WPGO 2020. Ujmuje on w sposób szczegółowy cele i kierunki działań w zakresie kształtowania właściwego systemu gospodarowania odpadami w województwie.

Ponadto szczegółowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin województwa określone są w uchwalanych przez gminy regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

2.8.1.1. Kierunek interwencji: GO 1. Racjonalna gospodarka odpadami

Zadanie GO.1.1. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi przekazywane ministrowi właściwemu do spraw środowiska

Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2018 i 2019 zostały złożone w terminie, na obowiązujących wzorach. Weryfikacja sprawozdań gminnych za 2020 rok jest w trakcie realizacji.

Zadanie GO.1.2. Współpraca przy funkcjonowaniu Bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami

Marszałek województwa prowadzi rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, zwany dalej „rejestrem”, zgodnie z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach⁶³. Rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami funkcjonuje od dnia 24 stycznia 2018 roku. Marszałek województwa dokonując wpisu do rejestru, tworzy indywidualne konto w *Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami* (BDO) i nadaje podmiotowi indywidualny numer rejestrowy. Podmiot jest zawiadamiany

⁶³ Dz. U. z 2021 r. poz. 779

o nadanym numerze rejestrowym, o aktywacji konta oraz o identyfikatorze (loginie) i hasle dostępu do tego konta. Marszałek dokonuje wpisu do rejestru na wniosek lub z urzędu.

Zadanie GO.1.3. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest

Działanie jest realizowane na bieżąco. Urząd Marszałkowski gromadzi informacje o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest z wykorzystaniem narzędzia informatycznego Ministerstwa Gospodarki: www.bazaazbestowa.pl

Według stanu na dzień 25 maja 2021 roku masa zinwentaryzowanych materiałów zawierających azbest wynosiła 185 133,9 Mg. Masa nieszkodliwych odpadów wynosiła 38 757,3 Mg, a do usunięcia pozostało nadal 146 362,2 Mg tych materiałów.⁶⁴

Zadanie GO.1.4. Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem, określonych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa zachodniopomorskiego”

Na terenie województwa prowadzone są kampanie informacyjne na temat możliwości skorzystania z dofinansowania do usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Rejestr zawierający dane o materiałach zawierających azbest został wprowadzony przez wszystkie gminy województwa, weryfikacja i aktualizacja danych trwa na bieżąco.

Na terenie województwa zlokalizowane są dwa składowiska odpadów zawierających azbest w gminach: Sianów, Myślibórz (miejscowość Dalsze). W latach 2018-2020 WFOŚiGW dofinansowywał likwidację odpadów zawierających azbest (Tabela 76).

W 2018 roku WFOŚiGW w Szczecinie zawarł 1 umowę na łączną kwotę 9 507 zł. W ramach realizacji zadania usunięto 41,92 ton wyrobów zawierających azbest. W 2019 roku WFOŚiGW zawarł 67 umów na łączną kwotę 1 914,1 tys. zł (w tym 65 umów z gminami na kwotę 1 870,8 tys. zł oraz 2 umowy z przedsiębiorcami na kwotę 43,3 tys. zł). Rzeczywista wykorzystana kwota dotacji wyniosła 1 643,6 tys. zł, w ramach której usunięto 4 429,388 Mg wyrobów zawierających azbest. Dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest dla jednostek samorządu terytorialnego w 2019 roku było finansowane wspólnie z NFOŚiGW - 50% środków NFOŚiGW i 50% środków WFOŚiGW w Szczecinie.

W 2020 roku WFOŚiGW zawarł 73 umowy na łączną kwotę 1 633,9 tys. zł (w tym 71 umów z gminami na kwotę 1 597,6 tys. zł oraz 2 umowy z przedsiębiorcami na kwotę 36,4 tys. zł). Rzeczywista wykorzystana kwota dotacji wyniosła 1 364,2 tys. zł, w ramach której usunięto 3 847,733 Mg wyrobów zawierających azbest. Dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest dla jednostek samorządu terytorialnego w 2020 roku było finansowane wspólnie z NFOŚiGW - 50% środków NFOŚiGW i 50% środków WFOŚiGW w Szczecinie.

Miasto Drawno w latach 2019-2020 prowadziło zadania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest. Łącznie na zadanie przeznaczono 32 496,44 zł, które zostały pokryte ze środków WFOŚiGW.

---

⁶⁴ Źródło: bazaazbestowa.gov.pl – stan na 25.05.2021 r.

Tabela 75. Efekty rzeczowe działań realizowanych przez WFOŚiGW w Szczecinie w ramach zdania GO.1.4.

Efekty rzeczowe	2018 r. ⁶⁵	2019 r. ⁶⁶	2020 r. ⁶⁷
Umowy zawarte z gminami [szt.]	-	65	71
Wartość umów zawartych z gminami [zł]	-	1 870,8 tys.	1 597,6 tys.
Umowy zawarte z przedsiębiorcami [szt.]	-	2	2
Wartość umów zawartych z przedsiębiorcami [zł]	-	43,3 tys.	36,4 tys.
Łączna liczba zawartych umów [szt.]	1	67	73
Łączna wartość zawartych umów [zł]/[tys. zł]	9 507 zł	1 914,1 tys.	1 633,9 tys.
Rzeczywista wykorzystana kwota dotacji [tys. zł]	-	1 643,6 tys.	1 364,2 tys.
Łączna ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	41,92	4 429,388	3 847,733
Działanie finansowane wspólnie z NFOŚiGW (50% środków) i WFOŚiGW (50% środków)	nie	tak	tak

Zadanie GO.1.5. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska

Wszystkie gminy wywiązują się z powyższych obowiązków we właściwych terminach.

Zadanie GO.1.6. Roczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi zebranych w punkcie PSZOK przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta

Wszystkie gminy wywiązują się z powyższych obowiązków we właściwych terminach.

Zadanie GO.1.7. Półroczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta

Wszystkie gminy wywiązują się z powyższych obowiązków we właściwych terminach.

Zadanie GO.1.8. Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów

Jedynie część ankietowanych gmin (Bobolice, Świdwin, Miasto Szczecin) deklaruje uwzględnianie w przetargach zakupy zawierające materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów.

⁶⁵ Źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2018 r.

⁶⁶ Źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2019 r.

⁶⁷ Źródło: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Szczecinie za 2020 r.

Tabela 76. Realizacja zadania GO.1.8 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Świdwin	W przetargu na odbiór i transport odpadów uwzględniono kryterium środowiskowe- akcja dot. segregacji odpadów.	2020	w ramach zadań własnych	-
Miasto Stargard	Zapisy dotyczące używania worków ulegających biodegradacji, dysponowanie przez Operatora gminnego systemu co najmniej 10% udziałem pojazdów elektrycznych we flocie pojazdów użytkowanych przy odbiorze odpadów	2018-2020	w ramach zadań własnych	-
Gmina Radowo Małe	W przetargach publicznych uwzględniono warunki zamówienia np. dot. recyklingu odpadów.	2018	w ramach zadań własnych	-

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Szczecin oraz Szczecinek.

Zadanie GO.1.9. Zadania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów (promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji)

Stosowanie działań na rzecz zapobiegania powstawania odpadów komunalnych, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów jest położone najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami. Na terenie województwa zadanie realizowane jest poprzez:

- powtórne użycie, w przypadku odpadów komunalnych innych niż odpady żywności i odpady ulegające biodegradacji;
- ilościowe unikanie wytwarzania odpadów;
- tworzenie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych, między innymi przy PSZOK. Punkty takie powinny dawać możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych, na przykład urządzeń domowych i pobrania innych użytecznych rzeczy;
- tworzenie punktów napraw rzeczy oraz produktów, które właściciele chcieliby w dalszym ciągu użytkować lub przekazać po naprawie zainteresowanym;
- organizowanie giełd wymiany rzeczy, w tym w szczególności urządzeń domowych, ubrań i obuwia;
- edukację w zakresie zasad zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji.

Gospodarka o obiegu zamkniętym

Gospodarka o obiegu zamkniętym, zwana również gospodarką cyrkularną, wyznacza standardy, które pozwalają zachować jak najdłuższą wartość produktów, efektywnie wykorzystywać zasoby przy jednoczesnym ograniczeniu powstawania odpadów. Opiera się na założeniu, iż „wartość produktów, materiałów i zasobów w gospodarce jest utrzymywana tak długo, jak to możliwe, a wytwarzanie odpadów ograniczone do minimum.”⁶⁸

⁶⁸ źródło: Komunikat Komisji Europejskiej ws. zamknięcia obiegu – planu działania Unii Europejskiej dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym, 2.12.2015

Główna idea koncentruje się na maksymalnej efektywności przy powstawaniu produktu i jak najdłuższym utrzymaniu go w obiegu (jako produkt lub surowiec).

Stosowanie w praktyce hierarchii sposobów postępowania z odpadami, która ustanawia kolejność według pierwszeństwa: od zapobiegania powstawaniu, przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i odzysku energii, aż po unieszkodliwianie, ma na celu zachęcanie do korzystania z opcji przynoszących najlepszy ogólny skutek środowiskowy.

Przeznaczenie produktu do ponownego użycia lub naprawy powinno być celem już przy jego projektowaniu (ekoprojektowanie).

W gospodarce w obiegu zamkniętym materiały, które mogą zostać poddane recyklingowi, są ponownie wprowadzane do gospodarki jako nowy surowiec, co wpływa między innymi na zużycie surowców naturalnych, skrócenie drogi transportu i ślad węglowy konkretnego produktu.

Istotną rolę w gospodarce obiegu zamkniętego stanowią PSZOK-i, w których zbierane są odpady do dalszego przetworzenia, a także rzeczy do dalszego użytkowania. Kolejnym elementem idei bezodpadowej jest propagowanie nietoksycznych cykli materiałowych i lepsza identyfikowalność potencjalnie niebezpiecznych chemikaliów w produktach, które ułatwiają recykling i zwiększają wykorzystanie surowców wtórnych.

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji 2 gminy udzieliły informacji na temat realizacji zadania:

- gmina Łobez w 2018 roku i 2020 roku przygotowała i rozprowadzała ulotki informacyjne nt. postępowania z odpadami, natomiast w 2019 roku organizowała spotkania edukacyjne oraz przygotowała spektakl ekologiczny dla dzieci i młodzieży;
- gmina Świeszyno w raportowanym okresie rozprowadzała ulotki na temat właściwej segregacji odpadów.

Tabela 77. Realizacja zadania GO.1.9 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Łobez	Ulotki edukacyjne, spektakl ekologiczny dla dzieci i młodzieży, spotkania edukacyjne	2018-2020	3 190	środki własne
Gmina Świeszyno	Rozprowadzenie ulotek dotyczących właściwej segregacji odpadów	2018-2020	-	-
Miasto Stargard	Plakaty i ulotki edukacyjne, kalendarze ekologiczne, postawienie pojemników na zużyte baterie BatRecycle oraz zgniatarek do butelek	2018-2020	23 201	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Myślibórz, Gryfino, Bielice, Boleszkowice, Borne Sulino, Dygowo, Kalisz Pomorski, Szczecinek oraz Tuczno.

za lata 2018-2020

Zadanie GO.1.10. Umieszczanie na listach przedsięwzięć priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań związanych z komunalną gospodarką odpadami

Zadanie było realizowane w latach 2018 – 2020.

Tabela 78. Efekty rzeczowe działań realizowanych w ramach zdania GO.1.10. Umieszczanie na listach przedsięwzięć priorytetowych NFOŚiGW oraz WFOŚiGW zadań związanych z komunalną gospodarką odpadami

Nazwa działania	Efekty rzeczowe		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów [szt.]	1 140	140	3 231
Zakup pojemników do odpadów komunalnych [szt.]	35	35	35
Pojazd do zbiórki odpadów komunalnych [szt.]	-	1	-
Rozbudowa stacji przeładunkowej odpadów komunalnych:			
hala [szt.]	1	-	-
wiata [szt.]	1	-	-
montaż biofiltra powietrza [szt.]	1	-	-
montaż separatora powietrznego [szt.]	1	-	-
Koszt realizacji zadania [zł]	2018 r. 4 468 352,72 (środki WFOŚiGW)	2019 r. 2 933 925,1 (środki własne)	2020 r. 2 912 572 -

Zadanie GO.1.11. Przeprowadzenie kontroli sprawdzających dostosowanie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymogów prawnych i kontrola w zakresie przestrzegania warunków decyzji

Zadanie realizowane jest przez Urząd Marszałkowski oraz WIOŚ w Szczecinie. Urząd Marszałkowski w ramach realizacji zadania w latach 2018-2019 wykonał 6 kontroli zamkniętych składowisk w zakresie realizacji harmonogramu prac związanych z ich rekultywacją (5 kontroli w 2018 roku i 1 kontrolę w 2019 roku). W 2020 roku również przeprowadzono 1 kontrolę zamkniętego składowiska w zakresie realizacji harmonogramu prac związanych z jego rekultywacją.

Zadanie GO.1.12. Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi⁶⁹ marszałek województwa sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania jej przepisów w zakresie objętym jego właściwością. Marszałek województwa co najmniej raz na 3 lata przeprowadza kontrolę przedsiębiorców:

- prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych;
- eksportujących odpady opakowaniowe oraz dokonujących wewnątrzspółnotowej dostawy odpadów opakowaniowych.

Zadanie realizowane jest przez Urząd Marszałkowski.

Od 3 lipca 2021 roku weszła w życie dyrektywa Parlamentu Europejskiego w sprawie ograniczenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko (tak zwana „dyrektywa plastikowa”). Jej główne założenia to:

⁶⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1114

- zakaz wprowadzania na rynek określonych produktów;
- redukcja w zużyciu określonych produktów z tworzyw sztucznych;
- wymogi dotyczące przymocowania na stałe zakrętek do butelek;
- wymogi w oznakowaniu niektórych produktów jednorazowych;
- wprowadzenie odpowiedzialności producentów ośmiu grup produktów jednorazowego użytku.

Zadanie GO.1.13. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych i strategicznych samorządu województwa (PZPMM, SRWM) zapisów dotyczących: poprawy standardów środowiska (racjonalizacja gospodarki odpadami)

W ramach realizacji zadania w 2020 roku wykonano aktualizację Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032 (WPGO 2020), który został przyjęty uchwałą nr XX/240/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 października 2020 roku.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 79. Ocena stopnia realizacji zadań GO.1.1.- GO.1.13.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GO.1.1. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi przekazywane ministrowi właściwemu do spraw środowiska	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	zrealizowane
GO.1.2. Współpraca przy funkcjonowaniu Bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	zrealizowane
GO.1.3. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	realizowano
GO.1.4. Realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem, określonych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa zachodniopomorskiego”	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	realizowano
GO.1.5. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	monitorowane: gminy	realizowano
GO.1.6. Roczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi zebranych w punkcie PSZOK przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta	monitorowane: podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych	realizowano
GO.1.7. Półroczne sprawozdanie nt. postępowania z odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta	monitorowane: podmioty odbierające odpady komunalne	realizowano

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GO.1.8. Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów	monitorowane: gminy, powiaty, przedsiębiorcy	realizowano
GO.1.9. Zadania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów na terenie województwa zachodniopomorskiego (promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji)	monitorowane: gminy, przedsiębiorcy	realizowano
GO.1.10. Umieszczanie na listach przedsięwzięć priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań związanych z komunalną gospodarką odpadami	monitorowane: NFOŚiGW i WFOŚiGW w Szczecinie	realizowano
GO.1.11. Przeprowadzenie kontroli sprawdzających dostosowanie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymogów prawnych i kontrola w zakresie przestrzegania warunków decyzji	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: starostowie, RDOŚ w Szczecinie (jako organy ochrony środowiska, które udzieliły pozwolenia albo zezwolenia) WIOŚ w Szczecinie	realizowano
GO.1.12. Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	realizowano
GO.1.13. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych i strategicznych samorządu województwa (PZPWM, SRWM) zapisów dotyczących: poprawy standardów środowiska (racjonalizacja gospodarki odpadami)	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego	zrealizowane
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.8.1.2. Kierunek interwencji: GO 2. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

Zadanie GO.2.1. Modernizacja, budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych

Tabela 80. Realizacja zadania GO.2.1. przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dobra	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	2018	991 041	POiŚ 2014-2020, środki własne
Gmina Grzmiąca	Wykonanie projektu budowlanego oraz rozpoczęcie prac	2018-2020	5 586	POiŚ 2014-2020, środki własne, środki samorządu wojewódzkiego
Gmina Karnice	Wykonano ogrodzenie wokół obiektu	2020	14 613	środki własne

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Sławoborze	Wykonanie projektu Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	2020	51 900	POIiŚ 2014-2020, środki własne
Miasto Białogard	Rok 2018: budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, Rok 2019: zakup kontenerów	2018-2019	2 627 642	-
Gmina Biały Bór	W 2020 roku oczekiwano na akceptację wniosku	2020	15 000	środki własne
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Darłowie	Rok 2018: zakup kontenera transportowego z plandeką, Rok 2019: remont pomieszczenia biurowego dla obsługi PSZOK; modernizacja dróg na terenie PSZOK; monitoring miejsca magazynowania odpadów nr 1; zakup kontenera transportowego, Rok 2020: monitoring miejsca magazynowania odpadów nr 2; dostosowanie PSZOK do obowiązujących przepisów, zakup szlabanu i małej wagi	2018-2020	25 280	środki własne
Gmina Dobrzany	Montaż kamer na PSZOK oraz wymiana ogrodzenia wokół	2019	21 687	środki własne
Gmina Dziwnów	Budowa i funkcjonowanie PSZOK	2018-2020	643 764	środki własne
Gmina Gryfice	Przygotowanie dokumentacji technicznej	2018	40 000	środki własne
Gmina Borne Sulinowo	Oddanie obiektu do użytku	2019	1 634 286	POIiŚ 2014-2020
Miasto Kołobrzeg	Zakup 66 pojemników półpodziemnych oraz 6 pojemników podziemnych	2018 oraz 2020	1 185 584	POIiŚ 2014-2020

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Siemysł, Będzino, Dygowo, Stepnica, Szczecinek, Sławno.

Zadanie GO.2.2. Budowa, rozbudowa instalacji do przetwarzania odpadów zielonych lub/i innych bioodpadów

Zgodnie z obowiązującymi zapisami wprowadzonymi w życie Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, instalacje do przetwarzania bioodpadów nie posiadają statusu instalacji komunalnej. Zezwolenie instalacjom przetwarzającym bioodpady na funkcjonowanie bez statusu instalacji komunalnej umożliwiło budowanie nowych oraz rozbudowę istniejących instalacji.

Tabela 81. Instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów planowane do rozbudowy/modernizacji⁷⁰

Lokalizacja	Rodzaj instalacji	Planowane po rozbudowie/modernizacji moce przerobowe [Mg/rok]	Planowany rok zakończenia rozbudowy/modernizacji	Prognozowana masa odpadów do przetworzenia po rozbudowie/modernizacji [Mg/rok]		
				2020	2022	2024
Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	kompostownia	30 000	2020	10 000	30 000	30 000
ul. Łubuszan 80 76-004 Sianów	kompostownia	37 000	2026	-	-	-
Złocieniec	instalacja do fermentacji (elektrociepłownia)	52 000	2022	30 000	52 000	52 000
Złocieniec, Darskowo	instalacja do fermentacji (elektrociepłownia)	52 000	2022	30 000	52 000	52 000
Wardyn Górny 35 78-320 Polczyn-Zdrój	kompostownia	4 000	2021	-	4 000	4 000
Leśno Górne 12 72-004 Tanowo	kompostownia	16 000	2021	16 000	16 000	16 000
Łęczycza 73-112 Stara Dąbrowa	kompostownia	6 500	2023	4 000	4 000	6 500
ul. Księżnej Anny 11 70-671 Szczecin	kompostownia	11 000	2022	-	11 000	11 000
Mirowo 17 78-125 Rymań	kompostownia	5 000	2022	-	5 000	5 000
Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec	kompostownia	25 000	2020	25 000	25 000	25 000

Od 1 lutego 2019 roku do 31 grudnia 2020 roku realizowany był również projekt pod nazwą „Kompostownia odpadów ulegających biodegradacji”. Projekt polegał na budowie kompostowni odpadów organicznych na terenie gminy Kamień Pomorski (obręb Mokrawica). Instalacja została zaplanowana na przetworzenia 20 000 Mg odpadów zbieranych selektywnie, z których w procesie recyklingu - R3 - wytwarzany będzie kompost. Planowana technologia - kompostownia pryzmowa w systemie pryzm kroczących z napowietrzaniem podposadzkowym, ujęciem i oczyszczeniem powietrza procesowego oraz systemem podgrzewania pryzmy startowej. Projekt będzie miał wpływ na tworzenie warunków wysokiej aktywności mieszkańców poprzez poprawienie warunków dla mieszkańców gminy Kamień Pomorski do specjalistycznej infrastruktury recyklingu odpadów organicznych zbieranych selektywnie. Wpłynie to na poprawę osiągnięcia wymaganych prawem poziomów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz właściwego sposobu ich zagospodarowania (recykling organiczny - R3 - kompostowanie). Planowane przedsięwzięcie przyczyni się do zwiększenia ilości odpadów komunalnych poddawanych procesom recyklingu redukując w ten sposób ilość odpadów składowanych, ograniczając ich negatywne oddziaływanie na środowisko i wpływając na wynik celów koniecznych do osiągnięcia w województwie zachodniopomorskim. Szczegółowe cele:

- zwiększenie motywacji mieszkańców do selektywnej zbiórki odpadów organicznych ze względu na pewność ich przetworzenia w procesie recyklingu na produkt rynkowy;

⁷⁰ źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

- zapewnienie niezbędnych warunków funkcjonalnych i środowiskowych działania instalacji przez budowę biofiltrów i prowadzenie systemu przyzmykających;
- poprawienie ekonomiki funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami;
- poprawę warunków dla zebrania odpadów w sposób selektywny, dający możliwość ich recyklingu

Zadanie GO.2.3. Rozbudowa instalacji do recyklingu odpadów

Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 (stan na 30 listopad 2020 roku) wskazuje, iż od listopada 2020 roku realizowany jest projekt pod nazwą: *Linia technologiczna zintegrowana z linią MBP – sortownia w RIPOK (SPOK) Korzyścienko*. Projekt obejmuje zakup i wdrożenie linii technologicznej sortowania odpadów poniżej 80 mm. Linia technologiczna posiada poniższe elementy:

- segment segregacji i odzysku frakcji drobnej oraz transportowania do obiektu kompostowni;
- segment segregacji i zautomatyzowanego odzysku frakcji średniej;
- segment segregacji i odzysku frakcji grubej;
- segment podawania i prasowania frakcji surowcowych;
- segment podawania i buforowania metali żelaznych i metali nieżelaznych;
- segment podawania i buforowania frakcji wysokokalorycznej;
- segment podawania i załadunku balastu do boksu.

Inwestycja zapewni zintegrowane, kompleksowe podejście do gospodarki odpadami komunalnymi w regionie. Projekt zawiera innowacyjne podejście do gospodarki odpadami – elementy i tworzy warunki dla aktywności mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami poprzez kształtowanie i umacnianie postaw proekologicznych.

Tabela 82. Instalacje do recyklingu odpadów planowane do rozbudowy/modernizacji⁷¹

Lokalizacja	Rodzaj instalacji	Planowane po rozbudowie/modernizacji moce przerobowe [Mg/rok]	Planowany rok zakończenia rozbudowy/modernizacji	Prognozowana masa odpadów do przetworzenia po rozbudowie/modernizacji [Mg/rok]		
				2020	2022	2024
Leśno Górne 13 72-004 Tanowo	Instalacja do recyklingu tworzyw sztucznych	15 000	2023	-	8 000	10 000
Łęczycza 73-112 Stara Dąbrowa	Instalacja do recyklingu odpadów remontowo - budowlanych	9 000	2026	-	-	7 000
Mokrawica gmina Kamień Pomorski	Instalacja recyklingu papieru	25 000	2022	-	25 000	25 000
Mokrawica gmina Kamień Pomorski	Instalacja recyklingu opon i gum	10 000	2022	-	10 000	10 000
Mokrawica gmina Kamień Pomorski	Instalacja recyklingu tekstyliów	25 000	2022	-	25 000	25 000
Mokrawica gmina Kamień Pomorski	Instalacja recyklingu plastiku	45 000	2022	-	45 000	45 000

⁷¹ źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

gmina Mirosławiec	Instalacja do recyklingu	25 000	2023	-	-	25 000
gmina Połczyn-Zdrój	Instalacja do recyklingu	25 000	2022	-	-	25 000

Tabela 83. Inwestycje związane z modernizacją, budową i rozbudową instalacji do recyklingu odpadów ⁷²

Instalacja	Działanie	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania	Planowany okres realizacji	Jednostka realizująca
Instalacja do recyklingu tworzyw sztucznych. Zainstalowanie w ciągu technologicznym urządzenia do automatycznego sortowania wybranych typów tworzyw sztucznych z przetwarzanego strumienia odpadów	Modernizacja	1 065	500 - środki EU	2020-2022	NewCo Sp. z o.o.
Instalacja recyklingu papieru	Budowa	20 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020-2022	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim
Instalacja recyklingu opon i gum	Budowa	8 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020-2022	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim
Instalacja recyklingu tekstyliów	Budowa	10 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020-2022	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim
Instalacja recyklingu plastiku	Budowa	8 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020-2022	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim
Instalacja do recyklingu tworzyw sztucznych	Budowa nowej instalacji z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury produkcyjnej	9 000	4 000 - RPO	2020-2023	NewCo Sp. z o.o.
Instalacja do recyklingu tworzyw sztucznych w gm. Mirosławiec	Budowa	25 000	Środki własne, środki publiczne	2020-2023	ATF Sp. z o.o. Sp. k.
Instalacja do recyklingu tworzyw sztucznych w gm. Połczyn Zdrój	Budowa	25 000	Środki własne, środki publiczne	2020-2023	ATF Sp. z o.o. Sp. k.

⁷² źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

za lata 2018-2020

Instalacja	Działanie	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania	Planowany okres realizacji	Jednostka realizująca
Instalacja do recyklingu odpadów remontowo-budowlanych (budowa ciągów technologicznych kruszenia/rozdrabniania odpadów remontowo-budowlanych, taśmociągów transportujących, separatorów magnetycznych, sit do przesiewania i boksów na wytworzone produkty)	Rozbudowa	10 000	Środki własne, WFOŚiGW lub NFOŚiGW lub/i środki UE	2024-2026	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o.
Instalacja do recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Budowa	2 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020	Eko-Mysł Sp. z o.o.
Instalacja do recyklingu odpadów remontowo-budowlanych	Budowa	3 000	50% - WFOŚiGW, 50% - środki własne	2022	Celowy Związek Gmin R-XXI
Instalacja recyklingu gruzu	Budowa	2 000	Środki własne, środki UE i inne dostępne środki	2019-2020	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Kamieniu Pomorskim

Zadanie GO.2.4. Rozbudowa, modernizacja regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

Na terenie województwa (stan na 31.12.2019 r.) funkcjonowało 12 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W okresie obejmującym Raport oddano do użytkowania 1 regionalną instalację MBP, zlokalizowaną w miejscowości Chojnica 2, gm. Mirosławiec – zarządca ATF Sp. z o.o. Sp. k., Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec.

Tabela 84. Inwestycje związane z modernizacją, budową i rozbudową instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych⁷³

Instalacja	Działanie	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania	Planowany okres realizacji	Jednostka realizująca
Modernizacja instalacji do sortowania (separatorzy metali żelaznych, nieżelaznych i innych frakcji - optyczne i/lub magnetyczne, sortery, modernizacja linii itp.) ZZO Szczecin	Modernizacja	2 000	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, pożyczka z BOŚ, środki własne	2020-2026	Suez Jantra Sp. z o.o.

⁷³ źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Instalacja	Działanie	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania	Planowany okres realizacji	Jednostka realizująca
Modernizacja instalacji do sortowania (separatory metali nieżelaznych i innych frakcji - optyczne i/lub magnetyczne, sortery, modernizacja linii itp.) ZZO Rymań	Modernizacja	1 700	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, pożyczka z BOŚ, środki własne	2020-2026	Suez Jantra Sp. z o.o.
Modernizacja części mechanicznej zakładu (dla odpadów zmieszanych i selektywnie zebranych), doposażenie i unowocześnienie wraz z modernizacją istniejącej infrastruktury	Modernizacja/ Rozbudowa	12 000	Środki krajowe/środki UE/środki własne	2022	Eko-Mysł Sp. z o.o.
Modernizacja części mechanicznej instalacji komunalnej – budowa hali wraz z wyposażeniem	Modernizacja/ Rozbudowa	19 680	6 800 RPO WZP 2014-2020	2020	Miejski Zakład Zieleni Dróg i Ochrony Środowiska w Kołobrzegu Sp. z o.o.
Rozbudowa instalacji do MBP o separatory optyczne oraz system pras	Rozbudowa	15 000	12 000 NFOŚiGW	2020-2026	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Koszalinie
Przebudowa/rozbudowa/ remont istniejącej linii sortowniczej	Przebudowa/ rozbudowa/ remont istniejącej linii sortowniczej	2 000	85% wartości planowanego przedsięwzięcia	2022	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sławnie
Modernizacja istniejącej instalacji MBP na terenie ZGO w Wardyniu Górnym polegająca na rozbudowie linii mechanicznego przetwarzania odpadów oraz rozbudowie placów technologicznych wraz z drogami dojazdowymi i placami manewrowymi oraz modernizacją hali przyjęć zmieszanych odpadów komunalnych	Modernizacja/ Rozbudowa	17 715	10 800	2019-2021	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym
Modernizacja istniejącej instalacji MBP w części biologicznej - zmiana technologii (reaktory) wraz z budową infrastruktury towarzyszącej	Modernizacja/ Rozbudowa	9 800	5 975	2021-2025	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym
II Etap rozbudowy instalacji komunalnej – 3 bioreaktory, biofiltr, plac oraz technologia wraz z infrastrukturą (zamiennie z instalacją do przetwarzania odpadów zielonych lub/i innych bioodpadów)	Rozbudowa	3 500	Środki własne, WFOŚiGW lub NFOŚiGW lub/i środki UE	2016-2023	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o.
Doposażenie zakładu - instalacji MBP w rozdrabniacz, rozrywarkę	Modernizacja	300	Środki własne, WFOŚiGW lub NFOŚiGW lub/i środki UE	2019-2020	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o.

Instalacja	Działanie	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania	Planowany okres realizacji	Jednostka realizująca
Modernizacja części biologicznej instalacji MBP - przebudowa placu kompostowania A2 z wydzieleniem boksów do biostabilizacji z kanałami napowietrzającymi	Modernizacja	960	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	2021	Zakład Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych w Leśnie Górnym
Modernizacji instalacji MBP (doposażenie linii technologicznych w separatory optopneumatyczne, powietrzne oraz separatory metali żelaznych i nieżelaznych. Montaż dodatkowej rozrywarki worków)	Modernizacja	12 000	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	2020-2021	ATF Sp. z o.o.
Modernizacja istniejącej instalacji MBP (doposażenie instalacji w separatory, kabinę i przenośnik)	Modernizacja	11 500	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE, środki własne	2021-2022	Remondis Szczecin Sp. z o.o.

Zadanie GO.2.5. Budowa, rozbudowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych

W okresie sprawozdawczym oddano do eksploatacji instalację termicznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz odpadów powstałych w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych, zlokalizowaną przy ul. Przejazd – Ostrów Grabowski, 70-607 Szczecin – zarządca Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Sp. z o.o. ul. Logistyczna 22, 70-608 Szczecin. Do 5 września 2019 roku posiadała ona status instalacji ponadregionalnej. Nie zgłoszono budowy, rozbudowy czy modernizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych⁷⁴.

Zadanie GO.2.6. Modernizacja, rozbudowa, budowa składowisk odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

W obecnie obowiązującym stanie prawnym zniesiono obowiązek regionalizacji w zakresie konieczności przekazywania odpadów ulegających biodegradacji, niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania i z procesów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, przeznaczonych do składowania do instalacji RIPOK znajdujących się w danym regionie. Obowiązek przekazywania odpadów do instalacji komunalnej nie ma zastosowania dla odpadów ulegających biodegradacji i selektywnie zebranych.

Instalacje o statusie instalacji komunalnej funkcjonujące na terenie województwa, wskazane na liście instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów (w art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach) uwzględniono z podziałem na instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (12 instalacji) oraz składowiska odpadów inne niż niebezpieczne i obojętne (7 składowisk).

⁷⁴ źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

za lata 2018-2020

Gmina Stargard deklaruje również realizację zadania, poprzez rozbudowę składowiska odpadów. Zadanie finansowane ze środków WFOŚiGW, koszt w 2018 roku - 5 903 450 zł.

Tabela 85. Wykaz instalacji o statusie instalacji komunalnych.

Lp.	Nazwa i adres instalacji komunalnej	Podmiot zarządzający instalacją komunalną
INSTALACJE MECHANICZNO-BIOLOGICZNEGO PRZETWARZANIA ODPADÓW		
1.	Instalacja MBP Leśno Górne 12, 72-004 Tanowo	Zakład Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych, Leśno Górne 12, 72-004 Tanowo
2.	Instalacja MBP ul. Księżnej Anny 11, 70-671 Szczecin	SUEZ JANTRA Sp. z o.o. ul. Księżnej Anny 11, 70-671 Szczecin
3.	Instalacja MBP ul. J. Smoleńskiej ps. „Jachna” 35, 71-005 Szczecin	REMONDIS Szczecin Sp. z o.o. ul. J. Smoleńskiej ps. „Jachna” 35, 71-005 Szczecin
4.	Instalacja MBP Łęczycza, 73-112 Stara Dąbrowa	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o. ul. Bogusława IV 15, 73-110 Stargard
5.	Instalacja MBP Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz
6.	Instalacja MBP Słajcino 30, 72-200 Nowogard	Celowy Związek Gmin R-XXI Słajcino 30, 72-200 Nowogard
7.	Instalacja MBP Korzyścienko, ul. Wspólna 1, 78-132 Grzybowo	Miejski Zakład Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska Sp. z o.o. ul. 6 Dywizji Piechoty 60, 78-100 Kołobrzeg
8.	Instalacja MBP ul. Łubuszan 80, 76-004 Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5, 75-724 Koszalin
9.	Instalacja MBP Gwiazdowo, 76-100 Sławno	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. ul. Polanowska 43, 76-100 Sławno
10.	Instalacja MBP Mirowo 14, 78-125 Rymań	SUEZ JANTRA Sp. z o.o. ul. Księżnej Anny 11, 70-671 Szczecin
11.	Instalacja MBP Wardyń Górny 35, 78-320 Połczyn-Zdrój	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. Wardyń Górny 35, 78-320 Połczyn-Zdrój
12.	Instalacja MBP Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec	ATF Sp. z o. Sp. k. Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec
SKŁADOWISKA ODPADÓW INNE NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNE		
1.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Łęczycza, 73-112 Stara Dąbrowa	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o. ul. Bogusława IV 15, 73-110 Stargard
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz
3.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Słajcino 30, 72-200 Nowogard	Celowy Związek Gmin R-XXI Słajcino 30, 72- 200 Nowogard
4.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne ul. Łubuszan 80, 76-004 Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5, 75-724 Koszalin
5.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Mirowo 14, 78-125 Rymań	SUEZ JANTRA Sp. z o.o. ul. Księżnej Anny 11, 70-671 Szczecin
6.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Wardyń Górny 35, 78-320 Połczyn-Zdrój	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami sp. z o.o. Wardyń Górny 35, 78-320 Połczyn-Zdrój
7.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Gwiazdowo, 76-100 Sławno	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. ul. Polanowska 43, 76-100 Sławno

Instalacja termicznego przekształcania odpadów komunalnych, zlokalizowana jest w Szczecinie przy ul. Przejazd, a zarządzającym jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Sp. z o.o. w Szczecinie. W instalacji można przetworzyć rocznie 150 tys. Mg odpadów.

W 2018 roku przekształceniu termicznemu poddano 12,905 tys. Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, a w 2019 roku – 24,474 tys. Mg. Należy nadmienić, że od 6 września 2019 roku utraciła status instalacji ponadregionalnej oraz nie znajduje się na liście instalacji komunalnych.

Zadanie GO.2.7. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych, likwidacja nielegalnych składowisk

W raportowanym okresie zadanie realizowano przez gminy: Gryfino, Gryfice, Bobolice, Marianowo, Płoty, Łobez Wałcz oraz Lipiany. W ramach realizacji zadania likwidowano dzikie wysypiska odpadów (uprzętnienie i zagospodarowanie odpadów z miejsc do tego nie przeznaczonych) na terenach gminnych oraz przywracano je do stanu pierwotnego, prowadzono rekultywację techniczną i biologiczną wysypisk oraz monitoring zgodnie z wymaganiami. Prowadzono także akcje edukacyjne między innymi Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata.

Tabela 86. Inwestycje polegające na rekultywacji składowisk i kwater czynnych składowisk odpadów komunalnych⁷⁵

Nazwa składowiska	Lokalizacja	Rekultywowana powierzchnia [ha]	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania [w tys. zł]	Planowany termin zakończenia rekultywacji	Jednostka realizująca
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	ul. Łowiecka 1 78-400 Szczecinek dz. nr 107/5 i 108	2,6	3 690	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. ul. Cieślaka 6c 78-400 Szczecinek
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne - etap I	Stradzewo 73-200 Choszczno	0,53	724	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2019	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. ul. Wolności 26 73-200 Choszczno
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne - etap II	Stradzewo 73-200 Choszczno	2	2 200	środki unijne wysokość w zależności od konkursu do 85% (POIŚ)	2020-2022	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. ul. Wolności 26 73-200 Choszczno
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	m. Wietrzno 76-010 Polanów	1,37	615	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2022	Zakład Usług Komunalnych ul. Stawna 2 76-010 Polanów
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Łęczycza 73-112 Stara Dąbrowa	3,08	5 000	do 50 % środki własne, do 50% WFOŚiGW lub NFOŚiGW lub/i środki UE	2020 - 2025	Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard sp. z o.o. Łęczycza 73-112 Stara Dąbrowa

⁷⁵ źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Nazwa składowiska	Lokalizacja	Rekultywowana powierzchnia [ha]	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania [w tys. zł]	Planowany termin zakończenia rekultywacji	Jednostka realizująca
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 13	Dalsze 36 74-300 Myślibórz	1,43	550	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020	Eko-Myśl sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 11	Dalsze 36 74-300 Myślibórz	1,4	550	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2022	Eko-Myśl sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 6	Dalsze 36 74-300 Myślibórz	1,45	550	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2024	Eko-Myśl sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 10	Dalsze 36 74-300 Myślibórz	1,47	550	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2026	Eko-Myśl sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	m. Cewlino 76-015 Manowo	0,8	244	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2021-2022	Gmina Manowo
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Krupy 76-150 Darłowo	0,6	600	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020	Gminny Zakład Użyteczności Publicznej sp. z o.o. Krupy 72 76-150 Darłowo
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	dz. nr 66, obręb Smolecin 72-300 Gryfice	4,1	2 300	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2023	Gmina Gryfice
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Mirowo 14 78-125 Rymań	15	3 000	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020-2022	Suez Jantra sp. z o.o. ul. Księżnej Anny 11 70-671 Szczecin
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 2	Stąjsino 30 72-200 Nowogard	2,3	1 400	środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2020	Celowy Związek Gmin R-XXI
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, kwatera nr 3	Stąjsino 30 72-200 Nowogard	2,2	1 400	700 - środki WFOŚiGW	2024	Celowy Związek Gmin R-XXI

za lata 2018-2020

Nazwa składowiska	Lokalizacja	Rekultywowana powierzchnia [ha]	Całkowita kwota przewidziana na inwestycję brutto [tys. zł]	Kwota dofinansowania wraz ze wskazaniem źródła finansowania [w tys. zł]	Planowany termin zakończenia rekultywacji	Jednostka realizująca
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Wardyń Górny 35 78-320 Połczyn - Zdrój	2,72	4 000	85% środki RPO, 10% WFOŚiGW, NFOŚiGW, 5% środki własne	2036	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami sp. z o.o. Wardyń Górny 35 78-320 Połczyn-Zdrój
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	działka nr 846 obręb Sierakowo 72-010 Police	3,2	2 200	środki z UE, środki z NFOŚiGW	2023	PUB TRANSNET S.A. Police. Planowane przejęcie składowiska pod zarządzanie – II kwartał 2019 r. Przewidywane zamknięcie składowiska i rozpoczęcie rekultywacji – 2022 r.
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Dębiec gm. Lipiany działka nr 36/6 obręb Dębiec	1,34	464	Środki UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne	2022	Gminny Zakład Komunalny ul. Lipowa 4 74-240 Lipiany

Zadanie GO.2.8. Działania edukacyjne w zakresie właściwego postępowania z odpadami

W ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu edukacji ekologicznej w 2018 roku Urząd Marszałkowski udzielił dotacji w wysokości 24 800,00 zł Fundacji Europejski Instytut Rozwoju Zrównoważonego w Szczecinie na realizację zadania pod nazwą: Kampania edukacyjno-informacyjna „Propagowanie zachowań z zakresu edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami, mającej na celu promowanie świadomej konsumpcji dóbr, w tym ograniczanie marnotrawienia żywności wśród społeczeństwa w województwie zachodniopomorskim”. Natomiast w 2019 roku w trybie pozakonkursowym Lokalnej Organizacji Turystycznej Wokół Drawy z siedzibą w Drawnie udzielono dotacji celowej w wysokości 6 018,00 zł na realizację zadania publicznego pod nazwą: "Przyroda w regionie w którym żyjemy jest nam bliska – akcja zbierania odpadów z terenów leśnych w subregionie Drawy". W 2018 roku w ramach współorganizacji wydarzenia pod nazwą „RAZ, DWA, TRZY ŁOBUZIAKI Z EKOLOGIĄ NA TY” udzielono 1 000,00 zł, natomiast w 2019 roku 3 000,00 zł dotacji na sfinansowanie zakupu nagród dla laureatów konkursu na największą ilość śmieci zebranych z terenu Puszczy Bukowej.

za lata 2018-2020

Tabela 87. Realizacja zadania GO.2.8 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Chojna	Wspieranie szkół w akcji Sprzątanie Świata, przygotowanie ulotek i plakatów edukacyjnych z zakresu poprawnej segregacji śmieci	2018-2020	1 500	środki własne
Gmina Mirosławiec	Udostępnianie bezpłatnej aplikacji Eco Harmonogram na urządzenia mobilne, stoisko informacyjno-promocyjne z zakresu edukacji ekologicznej (segregacja odpadów) zorganizowane podczas Festiwalu Żubra w Mirosławcu w roku 2018 i 2019, akcje informacyjne podczas dożynek gminno-powiatowych w Mirosławcu, publikacje w prasie, konkursy plastyczne, szkolenia dla przedsiębiorców (BDO)	2018-2020	10 028	środki powiatu, środki własne, WFOSIGW
Gmina Łobez	Spektakl ekologiczny dla dzieci i młodzieży, spotkania i ulotki edukacyjne w temacie zagospodarowania odpadów	2019-2020	3 190	środki własne
Gmina Dziwnów	Akcje edukacyjne dla mieszkańców oraz w szkołach i przedszkolach	2019	21 500	-
Miasto Szczecin	Konferencje, wydanie kalendarzy edukacyjnych dla placówek oświatowych, zakup pojemników do segregacji odpadów dla placówek oświatowych, wydanie tablic edukacyjnych z zakresu gospodarki odpadami	2018-2020	559 111	środki własne
Gmina Moryń	Prowadzenie akcji ekologicznych m.in.: „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie świata”	2018-2019	-	-
Gmina Nowogard	Edukacja odbywała się poprzez ulotki i plakaty poruszające tematykę segregacji odpadów	2020	-	środki własne
Gmina Świeszyno	Opracowane ulotki na temat segregacji odpadów	2018-2020	-	-
Gmina Rymań	Uczestnictwo w akacjach LISTY DLA ZIEMI - pozyskiwanie materiałów do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie segregacji odpadów	2018-2020	-	-
Miasto Darłowo	Teatrzyk ekologiczny dla dzieci, druk ulotek, zbiórka makulatury, spot informacyjny o segregacji odpadów	2019-2020	7 000	-
Gmina Świdwin	Przygotowanie ulotek, udzielenie informacji o właściwym postępowaniu z odpadami i właściwej segregacji podczas spotkań sołeckich	2018-2019	-	-
Gmina Pelczyce	Przygotowanie ulotek, stworzenie na stronie internetowej wyszukiwarki, jak prawidłowo segregować odpady	2018-2020	-	-
Gmina Sławoborze	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w zakresie postępowania z odpadami	2018-2020	2 456	środki własne

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Miasto Białogard	Akcje sprzątania terenów zielonych oraz lasów komunalnych, zakup i przekazanie słowników poprawnej segregacji, konkurs zbioru makulatury, został konkurs na przygotowanie amatorskiego filmu edukacyjnego na temat prawidłowej segregacji odpadów komunalnych, przygotowanie i rozprowadzenie materiałów edukacyjnych, opracowanie i umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej folderów edukacyjnych z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, udostępnienie aplikacji eco-harmonogram	2019-2020	-	środki własne
Gmina Biesiekierz	Produkcja materiałów promujących tematykę segregacji odpadów	2018	47 611	Środki budżetu państwa, środki samorządu województwa, środki własne
Gmina Karnice	Materiały edukacyjne - ulotki dystrybuowane wśród mieszkańców, informacje umieszczane na stronach internetowych gminy poruszające kwestię gospodarki odpadami	2018-2020	-	środki własne
Gmina Bobolice	Organizacja wycieczek szkolnych do RIPOK	2018-2019	-	-
Gmina Gryfice	Wydruk ulotek dotyczących selektywnej zbiórki odpadów, tablice informacyjne	2018-2020	10 600	środki własne
Gmina Wolin	Akcje edukacyjne dotyczące zasad segregacji odpadów: Zajęcia w szkołach, rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, coroczna akcja "Sprzątanie Świata"	2018-2019	-	-
Gmina Suchań	Cykliczne informowanie mieszkańców gminy o sposobach segregacji odpadów poprzez informacje zawierane w biuletynie informacyjnym i na stronie urzędu	2018-2020	-	-
Gmina Drawsko Pomorskie	Dystrybucja wśród właścicieli nieruchomości ulotek dotyczących prawidłowej segregacji odpadów, informowanie mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej, organizacja dla szkół i przedszkoli gminy Drawsko Pomorskie akcji Sprzątania Świata, przeprowadzanie zajęć edukacyjnych, akcja zbiórki elektrośmieci wraz z edukacją ekologiczną, organizacja wyjazdów do RIPOK	2018-2019	30 313	środki własne
Gmina Dobra	Cykl prezentacji 4 odcinkowego filmu animacyjnego - zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami i naliczania opłat, zakup aplikacji BLISKO - moduł gospodarka odpadami, zwiększenie świadomości mieszkańców na temat poprawnego segregowania odpadów	2018-2019	52 709	środki własne

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Myślibórz	Rozdysponowanie ulotek wśród mieszkańców gminy dotyczących zasad selektywnego zbierania odpadów komunalnych, umieszczenie ulotki w formie elektronicznej na stronie urzędu	2018-2020	2 700	środki własne
Gmina Gryfino	Współorganizowanie akcji edukacyjno-ekologicznych, odpadów materiałami promującymi segregację odpadów, publikacja artykułów związanych z segregacją odpadów w lokalnej prasie, wykonanie naklejek na akcję edukacyjną, druk i kolportaż informatora z informacjami związanymi z segregacją odpadów	2018-2020	30 726	środki własne
Miasto Kołobrzeg	Edukacja mieszkańców oraz turystów poprzez montaż Miejskich Stacji Minielektroodpadów, edukacja dzieci ze szkół i przedszkoli oraz mieszkańców dot. zasad segregacji odpadów	2018-2020	166 720	środki własne
Miasto Szczecinek	Bieżące informowanie mieszkańców o zasadach postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwach domowych	2018-2020	-	środki własne
Miasto Stargard	Produkcja kilkuminutowego filmu reklamowo-edukacyjnego okazji Dnia Ziemi, wycieczka na Instalację Przetwarzania Odpadów, szkolenia, wykłady, spoty reklamowe, warsztaty edukacyjne, kampania edukacyjna w lokalnym radiu	2018-2020	20 526	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Chociwel, Widuchowa, Białogard, Stepnica oraz Trzcińsko Zdrój.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 88. Ocena stopnia realizacji zadań GO.2.1.- GO.2.8.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GO.2.1. Modernizacja, budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane
GO.2.2. Budowa, rozbudowa instalacji do przetwarzania odpadów zielonych lub/i innych bioodpadów	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane
GO.2.3. Rozbudowa instalacji do recyklingu odpadów	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane
GO.2.4. Rozbudowa, modernizacja regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane
GO.2.5. Budowa, rozbudowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane
GO.2.6. Modernizacja, rozbudowa, budowa składowisk odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	monitorowane: zarządzający instalacjami	zrealizowane

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GO.2.7. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych, likwidacja nielegalnych składowisk	monitorowane: gminy, miasta, zarządzający instalacjami	realizowano
GO.2.8. Działania edukacyjne w zakresie właściwego postępowania z odpadami	własne: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego monitorowane: gminy	realizowano
Legenda:	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.8.1.3. Kierunek interwencji: GO 3. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych

Zadanie GO.3.1. Zabiegi pielęgnacyjne, agrotechniczne oraz monitoring zrekultywowanych składowisk odpadów

Zgodnie z informacją przedstawioną w *Sprawozdaniu z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2017-2019*, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku na terenie województwa zlokalizowanych było 98 nieeksploatowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. W sumie na 83 składowiskach zostały zakończone prace rekultywacyjne, a na 69 z nich prowadzony jest monitoring. Rekultywacja jest przeprowadzana na pozostałych 15 składowiskach.

Tabela 89. Realizacja zadania GO.3.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Grzmiąca	Badanie monitoring składowiska	2018-2020	24 928	środki własne
Gmina Gryfino	Monitoring fazy poeksploatacyjnej - pomiar osiadania	2018-2020	10 869	-
Gmina Lipiany	Monitoring odcieków przed rekultywacją składowiska i po rekultywacji składowiska	2019-2020	6 863	środki własne
Gmina Świeszyno	Badania monitoringowe gazów, cieczy oraz wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych (koszenie trawy)	2018-2020	28 503	środki własne
Gmina Sławoborze	Monitoring zrekultywowanego składowiska w Lepinie - ochrona wód podziemnych	2018-2020	15 000	środki własne
Gmina Łobez	Stały monitoring odpadów	2018-2020	11 003	środki własne
Miasto Szczecinek	Monitoring prowadzony przez adekwatną firmę zgodnie z wymogami prawa	2019-2020	174 783	środki własne

Gminy: Nowe Warpno oraz Kalisz Pomorski (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowały również realizację zadania.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 90. Ocena stopnia realizacji zadania GO.3.1.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
GO.3.1. Zabiegi pielęgnacyjne, agrotechniczne oraz monitoring zrekultywowanych składowisk odpadów	monitorowane: Gminy w których zrekultywowano składowisko odpadów	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.8.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów rekomenduje się kontynuację działań polegających na zapobieganiu powstawaniu odpadów, selektywnym zbieraniu odpadów i ich odzysku (w tym recyklingu) oraz stopniowe przechodzenie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, poprzez minimalizację wytwarzanych odpadów zarówno w sektorze komunalnym jak i przemysłowym.

2.9. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zasoby przyrodnicze (ZP)

2.9.1. Cel: ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

Wskaźniki monitoringu:

- liczba ustanowionych planów ochrony dla parków narodowych [szt.];
- liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 [szt.];
- liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych [szt.];
- liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody [szt.];
- liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych monitoringiem [szt.];
- powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony [szt.];
- liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego [szt.].

2.9.1.1. Kierunek interwencji: ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu

Zadanie ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków narodowych

W granicach województwa zachodniopomorskiego znajdują się 2 parki narodowe zajmujące 0,59% powierzchni województwa: (1) Drawieński Park Narodowy (DPN) oraz Woliński Park Narodowy (WPN). Dla parków narodowych obowiązują zadania ochronne, które powinny zostać szczegółowo opisane w planach ochrony. W latach 2018-2020 żaden z parków nie posiadał ustanowionego planu ochrony. Dla Drawieńskiego Parku Narodowego w raportowanym okresie opracowano projekt planu ochrony.

Zadanie ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000

Według danych przekazanych przez RDOŚ w Szczecinie w latach 2018-2020 liczba obszarów posiadających plany zadań ochronnych wzrosła z 41 do 42:

- w 2019 roku uchylono plan zadań ochronnych dla PLH320048 Diabelskie Pustacie i jednocześnie zatwierdzono nowy plan zadań ochronnych dla tego obszaru;
- w 2020 roku zatwierdzono plan zadań ochronnych dla PLH320015 Police-kanaly;

W analizowanym okresie sprawozdawczym opracowano projekty planów zadań ochronnych dla 34 obszarów Natura 2000:

PLB320002 Delta Świny, PLB320014 Ostoja Wkrzańska, PLH320012 Kemy Rymańskie, PLH320013 Ostoja Goleniowska, PLH320015 Police – kanaly, PLH320022 Dolina Radwi Chocieli i Chotli, PLH320025 Dolina Piławy, PLH320038 Gogolice-Kosa, PLH320040 Jezioro Bobięcińskie, PLH320044 Lasy Bierzwickie, PLH320049 Dorzecze Regi, PLH320050 Dolina Tywy, PLH320052 Ostoja Golczewska, PLH320053 Dolina Bielawy, PLH320054 Wzgórza Krzymowskie, PLH320055 Wzgórza Moryńskie, PLH320056 Torfowisko Reptowo, PLH320059 Jezioro Kopań, PLH320061 Bystrzyno, PLH320062 Bukowy Las Górki, PLH320063 Jezioro Stolsko, PLH320064 Las Baniewicki, PLH320066 Wiązogóra, PLH320067 Pojezierze Ińskie, PLH320068 Jezioro Wicko i Modelskie, PLH320069 Ostoja Wełtyńska, PLH320070 Jezioro Dobropolskie, PLH320002 Brzeźnicka Węgorza, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320005 Dolina Krapieli, PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH320043 Karsibórz Świdwiński, PLH320051 Mieszkwicka Dąbrowa, PLH320065 Torfowisko Poradz.

Koszt zadania: 2 254 126,30 zł, źródło finansowania: POIiŚ 2014-2020, środki krajowe.

W raportowanym okresie nie zostały ustanowione plany ochrony dla obszarów morskich. Opracowano natomiast projekt planu zadań ochronnych dla obszaru morskiego PLH320019 Wolin i Uznam. Koszt realizacji: 216 000 zł, źródło finansowania: POIiŚ 2014-2020, środki krajowe;

Zadanie ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych

W okresie raportowania nie zatwierdzono nowych planów ochrony dla parków krajobrazowych, wartość docelowa wskaźnika nie została osiągnięta.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego wyłącznie dwa parki krajobrazowe posiadają obowiązujące plany ochrony, jest to Iński Park Krajobrazowy (od 15.12.2005 r.) oraz Szczeciński Park Krajobrazowy (od 16.09.2006 roku). W 2018 roku Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego otrzymał dofinansowanie na realizację projektu pod nazwą: „Opracowanie projektów planów ochrony 5 parków krajobrazowych oraz aktualizacja planów ochrony 2 parków krajobrazowych”. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu Państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020 Oś Priorytetowa IV Naturalne otoczenie człowieka, Działanie 4.8 Podnoszenie jakości ładu przestrzennego.

W ramach projektu opracowywane są dwa projekty planów ochrony: dla Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz Barlineckiego Parku Krajobrazowego. Do końca 2020 roku projekty planów ochrony dla wymienionych parków krajobrazowych nie zostały ukończone i przyjęte⁷⁶.

⁷⁶ Źródło: Strona internetowa ZPKWZ <http://www.zpkwz.pl/nowa-strona-3/nowa-strona-5/>

Zadanie ZP.1.4. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody

Zadanie było realizowane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie.

- w roku 2018: sporządzono 22 dokumentacje do planów ochrony dla rezerwatów przyrody. Koszt zadania: 495 695 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środki własne;
- w roku 2019: zatwierdzono 16 planów ochrony dla rezerwatów przyrody;
- w roku 2020: sporządzono 4 dokumentacje do planów ochrony dla rezerwatów przyrody. Koszt zadania wyniósł 124 429 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW i NFOŚiGW oraz środki własne;

Zadanie ZP.1.5. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa

W Rokoszowie 7-8 czerwca 2018 roku odbyły się warsztaty krajobrazowe poświęcone sporządzeniu audytu krajobrazowego. W czasie warsztatów omówiono przede wszystkim następujące tematy:

- niezbędne materiały do sporządzenia audytu;
- podział fizyczno-geograficzny na mezo- i mikroregiony;
- analiza krajobrazów miejskich;
- analiza krajobrazów wiejskich;
- podział mezoregionu „Pojezierze Krzywińskie” na krajobrazy;
- kryteria wydzielenia krajobrazów priorytetowych.

29 marca 2019 roku Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr 542/19 w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego dla województwa zachodniopomorskiego. Jako jednostkę realizującą to zadanie wyznaczono Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (RBGPWZ). Zadanie jest w trakcie realizacji.

Zadanie ZP.1.6. Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Waloryzacja przyrodnicza województwa Zachodniopomorskiego została sporządzona przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie w 2010 roku. Dokument ten w latach 2018-2020 nie został zaktualizowany.

W 2018 roku wykonano Aktualizację Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. PZPWZ został przyjęty uchwałą nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 roku zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.⁷⁷

Zadanie ZP.1.7. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich

W 2018 roku urzędy morskie wszczęły procedury planistyczne dla poniższych obszarów:

- **Zalew Szczeciński i Zalew Kamiński.** Urząd Morski w Szczecinie realizował procedurę opracowania planu zagospodarowania przestrzennego wskazanych obszarów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W obszarze planu

⁷⁷ Dz. Urz. Woj. Zacho. z 2020 r., poz. 3564

dla Zalewu Szczecińskiego znajdują się wody portów morskich w Lubinie, Nowym Warpnie, Przytorze, Wapnicy i Stepnicy oraz wody w granicach przystani morskiej w Świnoujściu-Karsiborze. W obszarze planu dla Zalewu Kamieńskiego znalazły się wody portów morskich w Wolinie, Kamieniu Pomorskim oraz Sierosławiu. Z obszaru planów wyłączony jest obszar portu morskiego w Trzebieży;

- **Porty morskie w Świnoujściu, Szczecinie, Policach, Dziwnowie i Trzebieży.** Urząd Morski w Szczecinie realizował procedurę opracowania planu zagospodarowania przestrzennego dla części morza terytorialnego RP oraz morskich wód wewnętrznych w obszarze portu morskiego w Świnoujściu oraz planów zagospodarowania przestrzennego dla morskich wód wewnętrznych portu morskiego w Szczecinie, Policach, Dziwnowie oraz Trzebieży wraz z prognozami oddziaływania na środowisko dla wyżej wymienionych planów;
- **Porty morskie w Darłowie, Dźwirzynie i Kołobrzegu.** W 2018 roku Urząd Morski w Słupsku realizował procedurę dla opracowania „Projektu planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych w obszarze kompetencji Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku”. Projekt planu obejmuje morskie wody wewnętrzne w granicach portu morskiego w Darłowie, Kołobrzegu i Dźwirzynie;

Na skutek zniesienia z dniem 1 kwietnia 2020 roku Urzędu Morskiego w Słupsku, obowiązek sporządzenia projektów planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych w granicach portów morskich w Kołobrzegu, Dźwirzynie oraz Darłowie przeszedł w kompetencje Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie. Zgodnie z informacją na stronie Urzędu Morskiego w Szczecinie, Urząd Morski w Szczecinie wraz z Dyrektorem Urzędu Morskiego w Gdyni realizuje projekty planistyczne z unijnego Programu Operacyjnego "Wiedza, Edukacja i Rozwój" na lata 2014-2020: „Opracowanie projektów planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów Morskich – wody wewnętrzne portów w kompetencji Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku”.

Zadanie ZP.1.8. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.

W przyjętym w 2020 r. PZPWZ wskazano cel II: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego z zadaniami zapewniającymi właściwą ochronę różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych i przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych.

W ramach kierunku 1 wskazano konieczność:

- zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i przeciwdziałanie negatywnym skutkom antropopresji;
- zrównoważenia i dostosowania rozwoju przestrzennego na obszarach rekreacyjno-wypoczynkowych strefy brzegowej Bałtyku, Zalewu Szczecińskiego i pojezierzy do warunków i stanu środowiska przyrodniczego poprzez:
  - rozdzielanie przestrzeni między jednostkami osadniczymi przez wprowadzanie terenów zielonych,
  - niedopuszczenie do nadmiernej koncentracji struktur osadniczych,
  - prowadzenie monitoringu chłonności turystycznej poszczególnych ekosystemów,
  - rezerwowanie terenów na systemy parkingów strategicznych.

- tworzenia warunków sprzyjających funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych poprzez zapewnienie migracji zwierząt z ominięciem barier antropogenicznych, w szczególności komunikacyjnych;
- utrzymania i tworzenia zielonych pierścieni wokół miast wraz z utrzymaniem i przywróceniem drożności miejskich systemów ciągów ekologicznych.

W ramach kierunku 8 ustalono konieczność:

- uwzględnienia wskazanych do ustanowienia parków krajobrazowych w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego;
- uwzględnienie wskazanych do ustanowienia na obszarze województwa obszarów chronionego krajobrazu (OChK) w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego.

Zalecono między innymi:

- tworzenie projektów w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki;
- ochronę i monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych ochroną;
- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na terenach podmokłych, w dolinach rzecznych, zbiornikach wodnych oraz strefie przybrzeżnej i na terenach zmeliorowanych w stanie niepogorszonym.

Jednostki samorządu terytorialnego przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniają zapisy dotyczące ochrony różnorodności biologicznej, które w swej treści zawierają między innymi wytyczne wskazane w opiniach m.in. RDOŚ.

Zadanie ZP.1.9. Przeciwdziałanie nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej w planowaniu przestrzennym

PZPWZ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego uwzględnia przeciwdziałanie nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej w planowaniu przestrzennym poprzez utrzymanie i tworzenie zielonych pierścieni wokół miast wraz z utrzymaniem i przywróceniem drożności miejskich systemów ciągów ekologicznych. Według wskazań w PZPWZ działania takie powinny być podejmowane w obrębie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego oraz Koszalińsko – KołobrzESCO-Białogardzkim Obszarze Funkcjonalnym.

Uchwalane przez jednostki samorządu terytorialnego miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają zagadnienia związane z przeciwdziałaniem nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej między innymi poprzez: zrównoważenie i dostosowanie rozwoju przestrzennego na obszarach rekreacyjno-wypoczynkowych strefy brzegowej Bałtyku, Zalewu Szczecińskiego

i pojezierzy do warunków i stanu środowiska przyrodniczego.

Zadanie ZP.1.10. Zmiana struktury własności gruntów Wolińskiego Parku Narodowego (wykupy gruntów prywatnych)

W Wolińskim Parku Narodowym w latach 2018-2020 zadanie nie było realizowane z uwagi na brak gruntów prywatnych w granicach Parku możliwych do wykupienia.

Zadanie ZP.1.11. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo

Przez pojemność turystyczną rozumie się maksymalną liczbę turystów, którzy mogą jednocześnie przebywać na danym obszarze, po jego przystosowaniu do tego celu, w warunkach prawidłowego zaspokajania ich potrzeb, nie powodując negatywnych konsekwencji w walorach środowiska przyrodniczego. W okresie sprawozdawczym Drawieński Park Narodowy określił pojemność turystyczną w wyznaczonych miejscach biwakowania :

- miejsce biwakowania Drawnik - 50 os./doba,
- miejsce biwakowania Barnimie - 60 os./doba,
- miejsce biwakowania Bogdanka 200 os.,
- miejsce biwakowania Sitnica 80 os./doba,
- miejsce biwakowania Pstrąg 200 os./doba,
- miejsce biwakowania Kamienna 60 os./doba,
- rzeka Drawa - uprawiania turystyki wodnej 750 os./dzień.

W Wolińskim Parku Narodowym trwają prace nad opracowaniem projektu planu ochrony, który w swej treści będzie zawierał informacje na temat pojemności turystycznej.

Dodatkowo parki narodowe określają wielkość ruchu turystycznego (liczba turystów odwiedzająca park w danym roku) głównie na podstawie ilości sprzedanych biletów wstępu oraz wydanych zezwoleń .

Tabela 91. Liczba turystów odwiedzająca parki narodowe województwa zachodniopomorskiego w latach 2018-2020⁷⁸.

Park Narodowy	Liczba turystów [tys.]			Średnia liczba turystów w latach 2018-2020 [tys.]
	2018	2019	2020	
Drawieński Park Narodowy	20,5	20,3	27,3	22,7
Woliński Park Narodowy	1 500,0	1 500,0	810,0	1 270,0

Zadanie ZP.1.12. Wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej

W okresie sprawozdawczym Województwo Zachodniopomorskie (ZPKWZ) realizowało na terenie wszystkich parków krajobrazowych województwa projekt: „Budowa infrastruktury turystycznej w Parkach Krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego w celu zmniejszenia antropopresji – II etap”. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego realizował przedmiotowe zadanie: wybudowano pomost w miejscowości Ińsko oraz 2 245 elementów małej infrastruktury turystycznej min. wieżę widokową w miejscowości Ińsko, palisadę historyczną Gminy Cedynia, wiaty ogniskowe. W 2020 roku wybudowano sześć miejsc odpoczynku i jedną platformę obserwacyjno-widokową w miejscowości Widuchowa. Koszt zadań: 20 753 831,15 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, WFOŚiGW, środki własne. Województwo Zachodniopomorskie realizowało także projekt „Zrównoważona turystyka wodna w unikalnej Dolinie Dolnej Odry” w ramach programu INTERREG V oraz Projekt INTERREG V A „Przystosowanie mostu europejskiego Siekierki-Neurüdnitz do ruchu turystycznego” (wykonawca ZPKWZ).

W ramach realizacji przedmiotowego zadania na terenie podlegającym Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku w 2019 wybudowano platformę widokową (w Nadleśnictwie

⁷⁸ Źródło: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Wydział Parków Narodowych, dane na dzień 31.12.2020.

Miastko), a w 2018 i 2020 roku prowadzono bieżącą konserwację i utrzymania obiektów turystycznych. Koszty realizacji działań: 4 653 457,59 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, środki własne. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile w 2018 roku wybudowała miejsca postoję pojazdów nad jeziorem Gniewosz w Nadleśnictwie Mirosławiec.

Woliński Park Narodowy w latach 2018-2020 wykonywał przedmiotowe zadanie poprzez budowę nowych i remont istniejących obiektów. Koszt zadania: 385 492,48 zł.

Drawieński Park Narodowy latach 2018-2020 wykonał następujące zadania: toalety leśne, zmodernizowane miejsce biwakowania Barnimie, tablice informacyjne, utrzymane (udrożnione) szlaki turystyczne i miejsca biwakowania, zmodernizowane miejsce biwakowania Pstrąg, zmodernizowane miejsce biwakowania Sitnica, schody na szlaku żółtym i czerwonym, stojaki na rowery. Koszt zadania: 1 150 024 zł; źródło finansowania: środki zewnętrzne.

Dodatkowo na terenie DPN w ramach realizacji części projektu LIFE13NAT/PL/000009 Drawa PL zrealizowano modernizację miejsca biwakowania Kamienna oraz budowę wieży widokowej przy przeprawce.

Jednostki samorządu terytorialnego również realizowały przedmiotowe zadanie.

W 2018 roku Gmina Świeszyno wykonała miejsce postoję i wypoczynku w Niedalinie obejmujące budowę przystani kajakowej przy linii brzegowej rzeki. Koszt zadania 282 680 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, środki własne.

Miasto Szczecinek (udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji) również deklarowało realizację zadania.

Zadanie ZP.1.13. Prowadzenie oraz aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych

Dane o zasobach przyrodniczych zawarte są w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody⁷⁹, którego prowadzenie wynika z art. 113 ust.1 ustawy z 16.04.2004 roku o ochronie przyrody.⁸⁰ Rejestr jest aktualizowany w oparciu o dane pochodzące z rejestrów prowadzonych przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska oraz inne organy odpowiedzialne za ochronę przyrody. W okresie raportowania Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska dokonał aktualizacji bazy danych wprowadzając:

- w 2018 roku 5 167 zmian aktualizujących informacje;
- w 2019 roku 3 145 zmian aktualizujących informacje;
- w 2020 roku 2 496 zmian aktualizujących informacje.

Nie wyszczególniono ilości aktualizacji dokonanych wyłącznie dla województwa zachodniopomorskiego.

Pod koniec IV kwartału 2019 roku powstał system teleinformatyczny Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych gromadzący informacje dotyczące rozmieszczenia siedlisk i gatunków. Baza ta zasilana jest danymi przekazywanymi przez jednostki rządowe, samorządowe, naukowe. W 2020 roku Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych został zasilony prawie 500 000 obiektów zwizualizowanych na stronie: geoserwis.gdos.gov.pl, zostały również uruchomione usługi WMS i WFS, za pomocą których można przeglądać i pobierać dane zgeneralizowane w kwadratach o bokach 1 km x 1 km. Koszt zadania: 870 000 zł.

Poza centralnymi bazami informacje na temat zasobów przyrodniczych dostępne są między innym na stronach internetowych: parków narodowych, parków krajobrazowych, instytucji

⁷⁹ <http://crfop.gdos.gov.pl/>

⁸⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.

naukowych współpracujących z parkami narodowymi, które udostępniają publikacje naukowe z wynikami badań.

Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych w Szczecinie oraz w Pile realizują przedmiotowe zadanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej, natomiast RDLP w Szczecinku przekazuje dane do systemu informatycznego (Bank Danych o Lasach), który gromadzi opisy taksacyjne z dokumentacji urządzeniowej dla lasów wszystkich form własności, informacje z opracowań siedliskowych i fitosocjologicznych, a także dane z Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów, z zakresu gospodarki łowieckiej, informacje o pożarach w lasach. Ponadto w latach 2018-2019 prowadzona była waloryzacja przyrodnicza ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych (6510) na terenach należących do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Koszt zadania: 182 215 zł, źródło finansowania: środki własne.

W Drawieńskim Parku Narodowym w 2020 roku wykonano aktualizację bazy danych o 28 gatunkach roślin naczyniowych.

Woliński Park Narodowy w latach 2018-2020 gromadził dane i wprowadzał do bazy dane monitoringowe. Koszt zadania: 205 615,68 zł, źródła finansowania: środki własne.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie aktualizował swoje bazy danych na podstawie danych przestrzennych pozyskanych z:

- bieżących inwentaryzacji terenowych pracowników RDOŚ,
- informacji z gmin i powiatów,
- w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16-00 „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie „Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”
- w ramach projektu POIS.02.04.00-000193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000”

Zadanie ZP.1.14. Oznakowanie form ochrony przyrody tablicami urzędowymi informującymi o ich nazwach oraz zakazach obowiązujących na ich terenie

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego w 2020 roku zainstalowano 20 tablic informacyjnych (wraz zdrewnianymi stelażami). Koszt zadania: 68 000 zł, źródło finansowania: m.in. Fundusz Leśny.

Woliński Park Narodowy w latach 2018-2020 wykonał remont istniejących tablic urzędowych, w tym czasie nie zostały zamontowane nowe tablice informacyjne. Koszt zadania: 7 889 zł, źródło finansowania: środki własne.

Oznakowanie parków krajobrazowych tablicami zostało wykonane przed 2018 rokiem. W przypadku gmin oznakowanie form ochrony przyrody prowadzone jest w miarę potrzeb, z czego tylko jedna z gmin wykazała (Gmina Świeszyno), iż w 2019 roku dokonała oznakowania pomnika przyrody.

W latach 2018-2020 RDOŚ w Szczecinie realizował zadanie polegające na oznakowaniu form ochrony przyrody. Łącznie oznakowano 15 obszarów Natura 2000 (203 tablice łącznie) oraz 50 rezerwatów przyrody (224 tablice łącznie) (Tabela 93):

- w 2018 roku oznakowano 14 obszarów Natura 2000 (Ostoja Ińska, Jezioro Szczecineckie, Warnie Bagno, Wielki Bytyń, Bagno i Jezioro Ciemino, Dolina Dolnej Odry, Ostoja Cedyńska, Wzgórza Bukowe, Dolna Odra, Jezioro Miedwie i okolice, Łąki Skoszewskie, Dolina Płoni, Jezioro Świdwie). Koszt zadania: 35 400 zł, źródło finansowania: środki własne;

- w 2019 roku oznakowano 1 obszar Natura 2000 (Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski) i 21 rezerwatów przyrody (Jezioro Liwia Łuża, Rezerwat Wyspa na Jeziorze Bierzwnik, Rezerwat Źródliko Skrzypowe, Rezerwat Torfowisko Konotop, Rezerwat Łasko, Rezerwat Przełom Rzeki Wołczenicy, Rezerwat Bagno Iglickie, Rezerwat Wiązy Reskie, Rezerwat Klif w Dziwnówku, Rezerwat Klif w Łukęcinie, Rezerwat Wierchomińskie Bagno, Rezerwat Stramniczka, Rezerwat Jezioro Czarne, Rezerwat Bagno Raczyk, Rezerwat Iłowatka, Rezerwat Wydmy między Dźwirzynem a Grzybowem, Rezerwat Mechowisko Manowo, Rezerwat Wapienny Las, Rezerwat Łąki Bobolickie, Rezerwat Krzemieńskie Źródlika, Rezerwat Cisy Boleszkowickie). Koszt zadania: 88 683 zł brutto, źródło finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie;
- w 2020 roku oznakowano 29 rezerwatów przyrody (Żółwia Błoc, Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej, Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego, Olszanka, Jezioro Jasne, Tchórzyno, Grądowe Zbocze, Torfowisko Konotop, Markowe Błota, Słoneczne Wzgórza, Bielinek, Karsiborskie Paprocie, Łuniewo, Bórbagno Miałka, Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego,
- Jeziora Siegniewskie, Czapli Ostrów, Mszar nad Jeziorem Piaski, Źródlikowe Zbocza, Wyspa Sołtyski, Kamienna Buczyna, Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego, Bukowe Zdroje im. prof. Tadeusza Dominika, Kołowskie Parowy im. Józefa Lewandowskiego, Kurowskie Błota, Trawiasta Buczyna im. prof. Stefana Kownasa, Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem, Źródlikowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego, Osetno). Koszt zadania: 128 106 zł , źródło finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Tabela 92. Liczba tablic służących do oznakowania form ochrony przyrody w ramach realizacji zadania ZP.1.14. w latach 2018-2020.

Rodzaj tablicy	Forma ochrony przyrody	
	Natura 2000	Rezerваты
urzędowa [szt.]	201	113
regulaminowa [szt.]	0	105
informacyjna [szt.]	2	6
Razem	203	224

Zadanie ZP.1.15. Monitoring obszarów chronionych objętych działaniami ochrony czynnej (w szczególności obszarów Natura 2000)

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie realizowała przedmiotowe zadanie w oparciu o metodyki monitoringu GIOŚ. W latach 2018-2020 monitoringiem zostało objętych 61 siedlisk przyrodniczych oraz 141 gatunków zwierząt (95 gatunków ptaków oraz 46 gatunków zwierząt innych niż ptaki). Zadanie realizowane było w ramach projektów: „PZO-bis” oraz „Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych”. Dodatkowo monitorowano stanowiska reintrodukcji rdzestniczki gęstej (*Groenlandia densa*) w ramach projektu LifeDrawaPL w dolinie rzeki Biegały (obszar Natura 2000 "Dolina Grabowej"). Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku wykonywała monitoring stref ochrony ptaków oraz siedlisk przyrodniczych, a także monitoring stanu siedlisk przyrodniczych podczas przeglądów przeprowadzanych przez pracowników Służby Leśnej. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile deklarowała realizację zadania w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. Przedmiotowe działania realizowały także parki narodowe oraz ZPKWZ .

Tabela 93. Realizacja zadania ZP.1.15. przez podmioty odpowiedzialne.

Podmiot	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego	Monitoring powykonawczy czynnej ochrony bociana białego	2019- 2020	18 623	RPO WZP 2014-2020, środki własne
Drawieński Park Narodowy	Monitoring liczebności populacji norki amerykańskiej	2018-2020	49 000,00	POliŚ 2014-2020
	Monitoring skrzynek dla gągołów i nurogęsi	2018-2020	46 550	
	Monitoring torowisk oraz lipiennika Loesela	2018	49 700	WFOŚiGW środki własne
	Monitoring poczwarówki jajowatej, poczwarówki zwężonej i ślimaka ostrokrawędzistego	2018	11 341	
	Monitoring dziennych motyli łąkowych w tym czerwonończyka nieparka	2018	25 900	
	Monitoring pospolitych ptaków lęgowych (w tym gatunki Natura 2000)	2018	7 249	
Woliński Park Narodowy	Monitoring przyrodniczy gatunków zwierząt, roślin, siedlisk przyrodniczych, miejsc bytowania i rozrodu zwierząt realizowany przez pracowników parku	2018-2019	61 153	środki własne

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 94. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.1.1. - ZP.1.15.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków narodowych	monitorowane: DPN, WPN	w trakcie realizacji
ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	monitorowane: sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	realizowano
ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ)	w trakcie realizacji
ZP.1.4. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody	monitorowane: RDOŚ w Szczecinie	realizowano
ZP.1.5. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa	własne: Marszałek WZ	w trakcie realizacji
ZP.1.6. Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa	własne: Marszałek WZ	realizowano
ZP.1.7. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich	monitorowane: Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Morski w Słupsku (do dnia 1.04.2020)	w trakcie realizacji
ZP.1.8. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	własne: Marszałek WZ monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, gminy	realizowano

za lata 2018-2020

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.1.9. Przeciwdziałanie nieuporządkowanej presji osadniczej i urbanizacyjnej w planowaniu przestrzennym	monitorowane: gminy	realizowano
ZP.1.10. Zmiana struktury własności gruntów Wolińskiego Parku Narodowego (wykupy gruntów prywatnych)	monitorowane: WPN	niezrealizowane
ZP.1.11. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: WPN, DPN, PGL LP, RDOŚ w Szczecinie, gminy, powiaty	realizowano
ZP.1.12. Wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: WPN, DPN, PGL LP, RDOŚ w Szczecinie, gminy, powiaty	realizowano
ZP.1.13. Prowadzenie oraz aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	monitorowane: GDOŚ, WPN, DPN, PGL LP, RDOŚ w Szczecinie, gminy	realizowano
ZP.1.14. Oznakowanie form ochrony przyrody tablicami urzędowymi informującymi o ich nazwach oraz zakazach obowiązujących na ich terenie	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, WPN, DPN, Gminy, Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Morski w Słupsku, gminy	realizowano
ZP.1.15. Monitoring obszarów chronionych objętych działaniami ochrony czynnej (w szczególności obszarów Natura 2000)	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, GIOŚ, WPN, DPN, Urząd Morski w Szczecinie, PGL LP, Urząd Morski w Słupsku, jednostki badawcze, organizacje pozarządowe	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.1.2. Kierunek interwencji: ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków

Zadanie ZP.2.1. Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną

Województwo Zachodniopomorskie w ramach RPO realizowało projekt pod nazwą: „Wzmacnianie ochrony bociana białego i nietoperzy oraz realizacja zadań czynnej ochrony w rezerwach przyrody na obszarach parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego” (realizator ZPKWZ). W ramach realizacji zadania:

- zamontowano łącznie 580 budek dla nietoperzy (budki elewacyjne, drewniane oraz trocinobetonowe);
- zaprojektowano, dostarczono i zamontowano 3 podesty zabezpieczające dla nietoperzy instalowane na ambonach myśliwskich,

- 10 platform gniazdowych dla bociana białego oraz 40 wieńców gniazdowych instalowanych na już posadowionych platformach.

Koszt zadania: 1 180 980,14 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie realizowała zadanie poprzez:

- bieżące usuwanie (powstającej w trakcie wykonywania zabiegów gospodarczych) biomasy w formie obumarłych konarów, gałęzi, czubów i pozostałości potrzebieżowych poza obręb płatów siedliska przyrodniczego (21,09 ha).
- usunięcie nalotu i podrostu drzew oraz krzewów w obrębie zachowanych płatów łąk trzęślicowych, zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.
- zachowanie i/lub odtwarzanie łąk i pastwisk będących siedliskiem ptaków wodno-błotnych (podczas migracji i zimowania): wykaszanie łąk, zebranie, wywiezienie i utylizacja runi, ręczne usunięcie samosiewów drzew i krzewów.
- montaż i obsługa budek (czyszczenie i konserwacja) 70 budek lęgowych dla gągoła i nurogęsi na terenie Nadleśnictwa Barlinek, stanowiących miejsce gniazdowania tych gatunków
- budowa platformy gniazdowej - wyznaczenie miejsca odpowiedniego pod względem wymogów gatunku do umiejscowienia sztucznej platformy lęgowej na terenie wskazanym w obszarze wdrażania,
- wykonanie progu zabezpieczającego przed odpływem wód. Piętrzenie drewniano-ziemne z materiałów naturalnych".

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku realizowała zadanie poprzez:

- wykonywanie zadań zgodnie z Planami Zadań Ochronnych i Planami Ochrony obiektów chronionych, realizacja projektu "Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe OPL"; koszt zadania : 171 902 zł, źródła finansowania: POLiŚ, NFOŚiGW, środki własne
- wykaszanie łąk na siedliskach 6510 oraz poprawa warunków bytowania zwierzyny

W latach 2018 – 2020 Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile realizowała zadanie poprzez:

- ekstensywne użytkowanie łąk - czynna ochrona siedlisk (6510) oraz gatunków ptaków (kania czarna, kania ruda, żuraw) (345 ha);
- wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych na łącznej powierzchni 54,6 ha leśnych siedlisk przyrodniczych (9110, 9190, 91T0, 9130) wspierających poprawę ich stanu;
- cięcia pielęgnacyjne w ramach wykonywanych działań ochronnych prowadzące do poprawy stanu siedlisk (wprowadzanie gatunków rodzimych odpowiadających siedlisku) w rezerwacie Wielki Bytyń (42,5 ha);
- w 2019 roku: wykonanie cięć pielęgnacyjnych w celu utrzymania mozaiki mikrosiedlisk w Rezerwacie Dolina Rurzyca (20,7 ha);
- w ramach realizacji projektu LIFE „Ochrona rybołowa na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce”: wybudowanie platformy (2019 r.) i czatowni – punktu obserwacyjnego (2020 r.) dla rybołowa.

Koszt zadania: 72 398,04 zł; źródło finansowania: PROW WZP 2014-2020, środki unijne, środki własne.

W latach 2018-2020 Drawieński Parku Narodowy realizował przedmiotowe zadanie poprzez:

- czyszczenie skrzynek dedykowanych pliszce górskiej (*Motacilla cirenea*). Koszt zadania: zadanie realizowane w ramach obowiązków służbowych pracowników parku.
- czyszczenie (utrzymanie) skrzynek dla gągoła i tracza nurogęś. Koszt zadania: 46 549,56 zł, źródło finansowania: POIiŚ 2014-2020.

Dodatkowo DPN w 2020 roku wykonał zarybienia 2 gatunkami ryb dwuśrodowiskowych:

- smolty łososia (20 000 szt.)*, źródło finansowania: budżet państwa w ramach programu zarybienia polskich obszarów morskich (*ryby wpuszczono partiami na odcinku Drawy od miejsca biwakowania Bogdanka do EW Kamienna, trudno ocenić ile z całej partii ryb wypuszczono w województwie zachodniopomorskim, a ile w lubuskim, dlatego wartość ta jest również uwzględniona w raporcie woj. lubuskiego)
- narybkiem letnim łososia (50 000 szt.), źródło finansowania: budżet państwa w ramach programu zarybienia polskich obszarów morskich
- narybkiem letnim jesiotra ostronosego (4 000 szt.), źródło finansowania: Leibnitz Instytut Fresh Water Ecology z Berlina

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie w latach 2018-2020, zrealizowała zadanie poprzez:

- zakup fladr z elementami montażowymi do wykonania zabezpieczeń przed atakami wilków (*Canis lupus*) na zwierzęta gospodarskie, zakup pastucha elektrycznego, obserwacje wilków w miejscach migracji (zakup 10 szt. fotopułapek z osprzętem). Koszt zadania: 77 343,96 zł;
- wykonanie ogrodzenia zabezpieczającego (z pastuchów elektrycznych oraz siatki leśnej) przed szkodami wyrządzanymi przez wilki i żubry (*Bison bonasus*). Koszt zadania: 35 180,85 zł;
- zabezpieczenie stanowisk bociana białego (*Ciconia ciconia*): zakup platform na słupy elektryczne (25 szt.) oraz podstaw pod gniazdo (30 szt.). Koszt zadania: 54 243,00 zł;
- w 2018 roku: likwidacja 16 starych (niezasiedlonych) stref (dotycząca gatunków: bielik, bocian czarny, kania ruda, orlik krzykliwy) i powołanie nowych 22 stref w miejscach zasiedleń gatunków chronionych (bielik, bocian czarny, kania ruda, kania czarna, orlik krzykliwy, sokół wędrowny, sóweczka);
- w 2019 roku: likwidacja 24 starych (niezasiedlonych) stref (dotyczących gatunków bielik, bocian czarny, kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy) i powołanie nowych 23 stref (dotyczących gatunków: bielik, bocian czarny, kania ruda, kobiernik orzęsiony, orlik krzykliwy, włośchatka);
- w 2020 roku: likwidacja 20 strefy starych (niezasiedlonych) stref (dotyczących gatunków: bielik, bocian czarny, kania ruda, orlik krzykliwy, sokół wędrowny) i powołanie nowych 20 stref (dotyczących gatunków: bielik, bocian czarny, kania czarna, kania ruda, kobiernik orzęsiony, sokół wędrowny, sóweczka);
- przywrócenie różnorodności morfologii koryt cieków zwirodennych w obszarze N2000 Dolina Radwi, Chotli i Chocieli. Powstanie żwirowych miejsc dla rozwoju siedlisk włosieniczników (ok. 625 m²), renaturyzacja Radew, Grabowa - odtwarzanie tarlisk - 8 tarlisk (o łącznej powierzchni 1.341,4 m²). Koszt zadania: 698 597 zł;

- czynną ochronę stanowiska cisa pospolitego (*Taxus baccata*) poprzez wykonanie i montaż ogrodzenia w Rezerwacie Cisy Tychowskie i Rezerwacie Cisy Boleszkowickie (ochrona cisów poprzez odsłonięcie wskutek wycinki drzew z dolnego piętra silnie je zacieniających, usunięcie krzewów przygłuszających siewki i dorosłe okazy). Koszt zadania: 103 000, 00 zł;
- rezerwat Słoneczne Wzgórza odsłonięcie luk z roślinnością ciepłolubną w drzewostanie (1,2 ha), ograniczenie zarastania muraw wynikające z ekspansji krzewów i drzew (4,06 ha). Koszt zadania: 38 037,84 zł;
- rezerwat Cisy Tychowskie - konserwacja rowów melioracyjnych służących uregulowaniu warunków (10,5 ha). Koszt zadania: 14 688 zł;
- rezerwat Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej - ręczne usuwanie ze stanowisk woskownicy europejskiej podrostu i nalotu drzew oraz krzewów w tym jeżyn i malin (2,5 ha). Grodzenie stanowisk woskownicy europejskiej. Koszt zadania: 64 122 zł;
- rezerwat Olszyna Źródłiskowa pod Lubiechowem Dolnym: usuwanie gatunków synantropijnych z podszytu, w tym bzu czarnego, trzmieliny zwyczajnej, klonu jaworu i robinii akacjowej oraz maliny właściwej i jeżyny w zespole leśnym kwaśnej buczyny niżowej, pozostawienie martwych podkładów rozkładających się drzew na terenie rezerwatu (0,28 ha), wycinka odrośli i nalotów drzew i krzewów gatunków podszytowych w tym bzu czarnego, kasztanowca zwyczajnego, trzmieliny zwyczajnej, klonu zwyczajnego, klonu jaworu, maliny właściwej i jeżyny w zespole leśnym podgórskiego łągu jesionowego na stanowiskach niżowych, pozostawienie martwych pokładów rozkładających się drzew na terenie rezerwatu (0,4 ha). Koszt zadania: 3 052,08 zł;
- rezerwat Wrzosowiska Cedyńskie: mechaniczne koszenie wrzosu z wynoszeniem uzyskanej biomasy poza obręb rezerwatu (70 ha), usuwanie samosiejek drzew w zbiorowiskach otwartych z wynoszeniem ich poza obręb rezerwatu (35 ha). Koszt zadania: 365 000 zł;
- rezerwat Torfowisko Toporzyc: cięcia pielęgnacyjne mające na celu usunięcie nalotu drzew z rodzaju sosna i brzoza w okresie zimowym, które zacieniają potorfia. Koszt zadania: 10 900 zł;
- rezerwat Zielone Bagna: cięcia pielęgnacyjne mające na celu usunięcie części drzew i krzewów zacieniających potorfia (3 ha). Koszt zadania: koszt 13 500 zł;
- rezerwat Przybiernowski Bór Bagienny: cięcia pielęgnacyjne mające na celu eliminację drzew brzozy i sosny oraz zarośli wierzby z mszaru (1,82 ha), ekstensywne wykaszanie łąk i usuwanie pokosu (2,19 ha). Koszt zadania: 11 240 zł;
- rezerwat Dęby Wilczkowskie: usuwanie krzewów i siewek drzew, w tym m.in. bzu koralowego, jodły pospolitej, jeżyny, karagany (3,09 ha). Koszt zadania: 13 900 zł;
- rezerwat Karsiborskie Paprocie: ścięcie kosiarką tarczową kęp trzęślicy modrej i turzyc równo z powierzchnią duktu; koszenie ręczne roślinności zielnej i krzewów zacieniających długosza, rozebranie grodzień gdzie wprowadzono długosza (1,5 ha). Koszt zadania: 7 400 zł;
- rezerwat Wydmy między Dźwirzynem, a Grzybowem - grodzenie rezerwatu. Koszt zadania: 113 160 zł;
- rezerwat Torfowisko Toporzyc: usunięcie wyrosniętej trzciny jak najbliższej powierzchni ziemi w celu powstrzymania rozrostu trzciny na mszar (1,5 ha). Koszt zadania: 15 120 zł;

- rezerwat Dolina Pięciu Jezior - mechaniczne koszenie ekosystemów obejmujących zbiorowiska trawiaste, trzęślicowe, ostrożeńnicowe i turzycowiska wraz z usunięciem pokosu poza obszar rezerwatu - 2,52 ha. Koszt zadania: 11 000 zł;
- rezerwat Mszary Tuczyńskie: murawy kserotermiczne - koszenie ręczne z usunięciem pojedynczych odrostów zarośli wierzbowych i samosiewów olszy na powierzchni (0,44 ha). Koszt zadania: 13 000 zł;
- rezerwat Golcove Bagno: usuwanie samosiewów sosny, wierzby, brzozy (11,57 ha). Nadleśnictwo Wałcz. Koszt zadania: 78 000 zł;
- rezerwat Golczewskie Uroczysko: cięcia pielęgnacyjne mające na celu ograniczenie ekspansji brzozy brodawkowatej (*Betula pendula*) i sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris*) (3,78 ha). Koszt zadania: 18 800 zł;
- rezerwat Olszanka: cięcia pielęgnacyjne mające na celu przerzedzanie młodych drzewostanów olszowych w celu poprawienia warunków świetlnych długosza królewskiego (71,12 ha). Koszt zadania: 41 000 zł;
- rezerwat Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem - wycinka odrośli i nalotów drzew i krzewów, a także usuwanie gatunków synantropijnych (2,5 ha). Koszt zadania: 29 160 zł;
- rezerwat Jezioro Liwia Łuża: mechaniczne i ręczne wykoszenie skarp i dna cieków ujściowych tj. Kanał Dreżewo-Rybice, Kanał Dreżewo-Rybice, Struga Sadlno. Koszt zadania: 7 992 zł;
- rezerwat Wyspa na Jeziorze Bierzwnik oraz Wielki Bytyń: Wyspa na Jeziorze Bierzwnik: rozmieszczenie 3 skrzynek lęgowych drewnianych dla gągołów i nurogęsi na pniach starych i żywych drzew. Wielki Bytyń: poprawa warunków bytowania ptaków śpiewających (wymiana budek lęgowych - 9 szt). Koszt zadania: 3 650 zł.

Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim zakupiło schrony dla nietoperzy oraz budki dla ptaków. Koszt zadania: 836 zł, źródło finansowania: WFOSIGW.

Ponadto czynna ochrona siedlisk przyrodniczych wspierana jest w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. W celu ochrony cennych siedlisk przyrodniczych ustanowiono sześć wariantów dedykowanych poszczególnym typom siedlisk – tzw. wariantów siedliskowych. Wchodzą one w skład pakietów przyrodniczych Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego: są to Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 oraz Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000. Dopłatami wariantów siedliskowych objęte są przede wszystkim cenne siedliska wymagające użytkowania rolniczego, ale także niektóre siedliska naturalne, które mogą towarzyszyć terenom rolniczym (niektóre typy muraw, torfowisk i wrzosowisk). Liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych (na koniec 2020 roku) w województwie zachodniopomorskim wynosiła 5 525. Udzielono dotacji na łączną kwotę 461 465 811,67 zł.

Zadanie ZP.2.2. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych

W latach 2018 – 2020 Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku prowadziła działania w celu zwalczania barszczu Sosnowskiego, a w 2019 roku dodatkowo sporządziła inwentaryzację gatunków inwazyjnych wykonaną przez służby terenowe.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie zakupiła w 2019r. 15 szt. pułapek żywołownych, służących do odłowu gatunków inwazyjnych (norki amerykańskiej i szopa pracza) oraz system administrowania do ich obsługi. W 2020 r. Nadleśnictwo Barlinek w 2020 prowadziło obsługę i kontrolę przedmiotowych pułapek (ochrona populacji gągoła i nurogęsi).

Koszt zadania: 76 984,67 zł, źródło finansowania: środki własne.

W 2019 roku Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile w ramach prowadzonej gospodarki leśnej wykonała inwentaryzację gatunków inwazyjnych roślin i zwierząt we wszystkich nadleśnictwach podlegających pod RDLP w Pile. Dodatkowo wykonano także cięcia pielęgnacyjne usuwając gatunki obce lub niezgodnych z siedliskiem przyrodniczym w Rezerwacie Wielki Bytyń.

W latach 2018-2020 Drawieński Park Narodowy:

- dokonał identyfikacji miejsc występowania tawuły kutnerowatej monitorując 46 torfowisk;
- monitorował występowanie kroplika żółtego, rdestowca ostrokończystego i niecierpka gruczołowatego wzdłuż brzegów Płocicznej i rzeki Drawy;
- wykonał odłowy eliminacyjne norki amerykańskiej i szopa pracza. Koszt zadania: 25 464, 96 zł; źródło finansowania: POIŚ 2014-2020 (85%), budżet państwa (15%).

W latach 2018-2020 Woliński Park Narodowy realizował przedmiotowe zadanie w ramach działań ochronnych. Koszt zadania: 75 922,91 zł, źródło finansowania: środki własne.

W latach 2018 – 2020 Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie realizowała zadanie:

- w latach 2018-2019: stwierdzenie obecności, ocena rozprzestrzeniania się oraz wykonanie zabiegu ręcznego usuwania (wraz z wywozem i utylizacją biomasy) gatunku inwazyjnego kroplika żółtego (*Mimulus guttatus*) na stanowiskach reintrodukcji rdestniczki gęstej (*Groenlandia densa*) w dolinie rzeki Biegały w ramach realizacji projektu LIFE13 NAT/PL/000009 (LifeDrawaPL). Koszt zadania: 21 000 zł, źródło finansowania: środki unijne;
- w 2020 roku: usunięcie kroplika żółtego (*Mimulus guttatus*) z obszaru (2,28 ha) w dolinie rzeki Biegały na stanowisku rdestniczki gęstej (*Groenlandia densa*); mechaniczne usunięcie z terenu 2,79 ha rezerwatu Jezioro Czarne robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*) (w tym również jej odrostów); zwalczanie róży pomarszczonej z terenu rezerwatu Wydmy (między Dźwirzynem a Grzybowem) na powierzchni 4,5 ha. Koszt zadania: 40 590 zł, źródła finansowania: WFOŚiGW, środki unijne;
- w 2020 roku przeprowadzono również zabiegi w następujących rezerwach przyrody:
  - Słoneczne Wzgórza: ręczne usuwanie popłochu pospolitego poprzez ich wycięcie oraz ograniczenie ekspansji trzcinnika pospolitego i ciemiężnika białokwiatowego w obrębie muraw kserotermicznych (0,85 ha). Koszt zadania: 38 037,84 zł;
  - Cisy Boleszkowickie: usunięcie czeremchy amerykańskiej, robinii akacjowej, mahonii pospolitej, śnieguliczki białej i powojnika pnącego (8,722 ha). Koszt zadania: 19 000 zł;
  - Grądowe Zbocze: odstonięcie stanowisk obrazków palmistych (*Arum maculatum* corocznie) poprzez ręczne wyrywanie (13 stanowisk) (powierzchnia ok. 65 m²) roślinności zagłuszającej gatunek. Koszt zadania: 3 800 zł.

Jednostki samorządu terytorialnego realizują przedmiotowe zadanie głównie poprzez inwentaryzację stanowisk barszczu Sosnowskiego, mechaniczne i chemiczne usuwanie stanowisk oraz weryfikację zgłoszeń występowania tej rośliny na terenie gminy lub miasta. W latach 2018-2020 WFOŚiGW w Szczecinie prowadził dofinansowania do walki z Barszczem Sosnowskiego. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia podpisano łącznie 59 umów dotacyjnych, a Barszcz Sosnowskiego został usunięty z łącznej powierzchni 274 ha miast i gmin województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 95. Realizacja zadania ZP.2.2. przez jednostki samorządowe.

Podmiot	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Myślibórz	Inwentaryzacja stanowisk Barszczu Sosnowskiego	2018	300	środki własne
	Mechaniczne i chemiczne niszczenie Barszczu Sosnowskiego	2018	4 576	WFOŚIGW, środki własne,
Gmina Stare Czarnowo	Usuwanie Barszczu Sosnowskiego	2018-2020	26 088	WFOŚIGW, środki własne,
Miasto Barlinek	Mechaniczne i chemiczne niszczenie zarówno Barszczu Sosnowskiego jak również Barszczu Mantegazziego	2018-2020	27 000	środki własne
Miasto Szczecinek	Usuwanie Barszczu Sosnowskiego	2018-2020	6 460	środki własne

Gmina Świeszyno (udzielająca odpowiedzi w drodze ankietyzacji) deklarowała również realizację zadania – prowadzenie inwentaryzacji Barszczu Sosnowskiego. Natomiast Gmina Goleniów deklarowała, iż każde zgłoszenie występowania gatunków inwazyjnych weryfikowane jest w terenie, a właściciele gruntów, na terenie których stwierdzono występowanie Barszczu Sosnowskiego, są wzywani do jego usunięcia. Gmina prowadzi również inwentaryzację występowania Barszczu Sosnowskiego.

Zadanie ZP.2.3. Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na terenach podmokłych, w dolinach rzecznych, zbiornikach wodnych oraz strefie

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie prowadziła prace polegające na wycięciu drzew i krzewów z części rezerwatu „Markowe Błota” oraz wyniesienie wyciętej biomasy poza jego teren. Ponadto na bieżąco reguluje stosunki wodne, utrzymuje siedliska przyrodnicze oraz reintrodukuje rdzestniczkę gęstą. Koszty realizacji zadań: 167 497,80 zł, źródło finansowania: środki własne.

W latach 2018-2020 Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile prowadziła czynną ochronę torfowisk poprzez ich odkrzaczanie i wykaszanie płatów siedliska z wyniesieniem biomasy na obszarach Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej (łącznie 25,6 ha). Źródło finansowania: PROW WZP 2014-2020 oraz środki własne.

W latach 2018-2020 Woliński Park Narodowy corocznie realizował przedmiotowe zadanie poprzez prowadzenie zabiegów ochronnych na obszarach bagiennych (o łącznej powierzchni 595 ha). Koszt zadania: 1 135 092,21 zł, źródło finansowania: środki własne.

Drawieński Park Narodowy w ramach realizacji przedmiotowego zadania wykonywał następujące działania:

- utrzymanie siedliska łąkowego (w tym również łąk trzęślicowych oraz części łąk świeżych) dogodnego dla motyli stanowiących zespół motyli łąkowych (w tym czerwończyka nieparka (*Lycaena dispar*));
- koszenie siedliska poczawrówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) i poczawrówki zwężonej (*Vertigo angustior*);
- utrzymanie płatów siedlisk przyrodniczych między innymi poprzez koszenie z usuwaniem biomasy ciepłolubnych muraw napiaskowych, łąk świeżych i łąk trzęślicowych oraz torfowisk nakredowych;
- przyspieszenie odtwarzania właściwego stanu kwaśnych buczyny;
- ochrona czynna stanowiska lipiennika Loesela (*Liparis loseli*) oraz torfowiska nakredowego.

Ponadto Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie realizowała przedsięwzięcie mające na celu poprawę stanu siedliska przyrodniczego (3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculus fluitantis*)) poprzez reintrodukcję rdestniczki gęstej (*Groenlandia densa*) gatunku związanego z tym siedliskiem. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia utworzonych zostało 13 stanowisk reintrodukcji rdestniczki gęstej, obejmujących łączną powierzchnię 425 m² siedliska (3260). W kolejnych latach utrzymywano stanowiska reintrodukcji. Koszt zadania: 52 500 zł, źródło finansowania: NFOŚiGW, środki unijne (w ramach projektu LIFEDrawaPL).

Zadanie ZP. 2.4. Renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w raportowanym okresie realizowała projekt (LIFEDrawaPL) „Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udroźnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce”. W ramach zadania „Budowa Infrastruktury Hydrotechnicznej w dorzeczu Drawy” na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego wykonano działania w zakresie:

- wykonania układu bystrze-płoso w korycie rzeki Drawy i rampy dennej w korycie rzeki Sucha. Koszt: 215 250 zł;
- renaturyzacji/kształtowania przekroju poprzecznego wraz z budową pomniejszych bystrotoków: wykonano bystrza o powierzchni – 20 828 m², objętość przyzmu 6829,80 m³, uzyskano układ bystrze – płoso o dł. 5 893,60 mb, wykonano rampę denną o konstrukcji kamiennej. Koszt : 3 417 883,60 zł;
- przebudowa przepławki przy EW Kamienna na rzece Drawie. Koszt: 4 886 313,16 zł.

Źródło finansowania powyższych działań: środki unijne (w ramach programu LIFE), NFOŚiGW. Ponadto RDOŚ w Szczecinie w ramach przedmiotowego projektu LIFE wykonał w 2019 r. poniższe działania:

- przywrócenie różnorodności morfologii koryt cieków zwirodennych w obszarze N2000 Dolina Radwi, Chotli i Chocieli - Powstanie żwirowych miejsc dla rozwoju siedlisk włosieniczników ok. 625 m² .
- renaturyzacja Radew, Grabowa - odtwarzanie tarlisk - 8 tarlisk o łącznej powierzchni 1.341,4 m².

Koszt działań 698 597,00 zł, źródło finansowania: środki unijne (w ramach programu LIFE), NFOŚiGW.

W latach 2018-2019 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie – Zarząd Zlewni w Gryficach wykonał 4 przepławki i 6 tarlisk. Koszt zadania: 3 304 388,29 zł; źródło finansowania: WFOŚiGW, środki unijne (w ramach programu LIFE).

W 2018 roku Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty był beneficjentem projektu „Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych w Dorzeczu Parsęty” finansowanych ze środków POIiŚ 2014-2020 (wartość całkowita projektu 5 947 490,00 zł; dofinansowanie z POIiŚ 2014-2020, 5 055 366,50 zł.). Celem projektu był wzrost bioróżnorodności poprzez przywrócenie morfologicznej ciągłości wodnych korytarzy ekologicznych na 3 dopływach rzeki Parsęty: Raduszy, Gęsiej i Perznicy. Realizacja projektu umożliwiła likwidację barier (które tworzyła istniejąca infrastruktura), prowadząc do poprawy warunków swobodnego przemieszczania się gatunków ryb i minogów na terenie obszaru Natura 2000 Dorzecze Parsęty (PLH320007).

Gmina Szczecinek rekultywację jeziora Trzesiecko realizowała natomiast zadanie obejmujące . Koszt zadania: 844 919,12 zł.

Zadanie ZP.2.5. Wsparcie leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w ośrodkach

W zakresie wsparcia leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w ośrodkach Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska Szczecinie w latach 2018-2020 udzielił łącznie 7 dotacji dla ośrodków tego typu. Koszt zadania: 59 683,38 zł, źródło finansowania: środki krajowe. Działania gmin w przedmiotowym zakresie obejmowały głównie odłowienie i transport zwierząt, a także w niektórych gminach leczenie i rehabilitację dzikich zwierząt w specjalistycznych ośrodkach bądź lecznicach i były finansowane ze środków własnych gminy.

Tabela 96. Realizacja zadania ZP.2.5. przez jednostki samorządowe

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Gmina Stare Czarnowo	Odłowienie i rehabilitacja dzikich zwierząt	2020	1 826	środki własne
2.	Gmina Wolin	Przyjęcie i leczenie wraz z rehabilitacją dzikich zwierząt w lecznicy	2018-2020	19 795	środki własne
4.	Gmina Świdwin	Wyleczenie rannej sikorki w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Koszalinie	2020	500	środki własne
5.	Gmina Gryfino	Pomoc, leczenie i rehabilitacja dzikich zwierząt w specjalistycznym ośrodku.	2018-2020	52 864	środki własne
6.	Miasto Szczecinek	Leczenie łabędzia.	2018-2020	13 600	środki własne
7.	Gmina Radowo Małe	Transport ранego łabędzia i transport sarny do "Dzikiej Ostoi" w Szczecinie	2020	798	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Świeszyno, Trzcińsko Zdrój oraz Miasto Świdwin.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 97. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.2.1. - ZP.2.5.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.2.1. Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, WPN, DPN, PGL LP, Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Morski w Słupsku, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	realizowano
ZP.2.2. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, WPN, DPN, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości	realizowano
ZP.2.3. Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na terenach podmokłych, w dolinach rzecznych, zbiornikach wodnych oraz strefie przybrzeżnej i na terenach zmeliorowanych w stanie nie pogorszonym	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: WPN, DPN, PGL LP, RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), RDOŚ w Szczecinie, Urzędy Morskie (w Szczecinie i Słupsku)	realizowano
ZP. 2.4. Renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków	monitorowane: RZGW (w Szczecinie i Poznaniu), PGL LP, gminy	realizowano
ZP.2.5. Wsparcie leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w ośrodkach	monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.1.3. Kierunek interwencji: ZP.3. Ochrona walorów przyrodniczych terenów miejskich

Zadanie ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody

Jednostki samorządu terytorialnego na bieżąco wykonują działania mające na celu utrzymanie istniejących terenów zieleni (m.in. parków, zieleńców, skwerów, zieleni ulicznej, cmentarzy) w ramach prac pielęgnacyjnych. Ważnym aspektem realizacji przedmiotowego działania jest także rewitalizacja istniejących terenów zieleni, konserwacja pomników przyrody, a także realizacja projektów zwiększających udział terenów zieleni w przestrzeni miejskiej.

Tabela 98. Realizacja zadania ZP 3.1. przez jednostki samorządowe

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Gmina Gryfino	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Gryfinie oraz terenu Górki Miłości i terenu przy ul. Opolskiej i Kołłątaja	2018	2 130 960	POLiŚ 2014-2020, środki własne
2.	Urząd Miejski w Darłowie	Rewitalizacja parków, terenów zielonych (11,90 ha)	2019	7 819 41	Środki budżetu państwa, środki samorządu województwa, środki własne,
3.	Gmina Świeszyno	Rok 2018: opracowanie ekspertyzy dendrologicznej drzew w parku zabytkowym oraz pomnika przyrody Rok 2019: przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych pomnika przyrody Rok 2020: opracowanie ekspertyzy dendrologicznej drzew na działkach wpisanych do rejestru zabytków	2018-2020	39 975	WFOSIGW, środki własne
4.	Urząd Miejski w Połczynie-Zdroju	Utrzymanie zieleni w ramach realizacji umowy wykonawczej z Połczyńskim Przedsiębiorstwem Komunalnym w Połczynie-Zdroju	2018-2020	1 300	środki własne
5.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	Zakup sadzonek i materiału sadzeniowego	2019 - 2020	40 408	WFOSIGW,
6.	Gmina Drawsko Pomorskie	Inwentaryzacja dendrologiczna, gospodarka drzewostanem, prace pielęgnacyjne w obrębie koron drzew oraz montaż wiązań (Park Chopina), koncepcja zagospodarowania parku/dobór zieleni	2020	25 000	środki własne
7.	Gmina Miasto Stepnica	Sadzenie drzew i krzewów	2019	8 316	środki własne
8.	Gmina Miasto Stargard	Rok 2018: (1) nasadzenia drzew i krzewów w pasach drogowych, w parkach i na zieleńcach., na cmentarzu komunalnym, cięcia pielęgnacyjne w parkach i skwerach oraz. w pasach drogowych, w ramach bieżących czynności pielęgnacji poddano skupin krzewów (2) ZUK wykonał zagospodarowanie terenu ronda przy placu Wolności (nasadzenie krzewów i traw ozdobnych) (3) ZUK ściśle współpracował z Urzędem Miejskim przy realizacji inwestycji miejskich poprzez prowadzenie nadzoru nad zakładaniem zieleni podczas rewitalizacji parków, nasadzeń drzew i krzewów wokół inwestycji budowlanych, remontowanych ulic, Rok 2019: cięcia pielęgnacyjne prowadzone w parkach i skwerach oraz	2018-2020	1 296 330	dotacja WFOŚiGW w wysokości 22 302 zł, środki własne

za lata 2018-2020

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
		pasach drogowych; uzupełnianie ubytków w drzewostanach, regeneracja trawnika, Zarząd Usług Komunalnych w Stargardzie zlecił wykonanie ekspertyzy dendrologicznej dla fragmentu parku Chrobrego, na podstawie której zlecono: (a) założenie wiązań w koronach drzew, b) usunięcie posuszu z całego drzewa, c) kompleksową pielęgnacją drzew, cięcia pielęgnacyjne pomników przyrody; Rok 2020: uzupełnianie ubytków w drzewostanie, nasadzenia krzewów na terenie Plant miejskich, terenach parków i skwerów w pasach drogowych, cięcia pielęgnacyjne, wycinka drzew ze względu na zły stan zdrowotny, usunięcie posuszu z całego drzewa, założenie wiązań w koronie drzew			
9.	Gmina Miasto Szczecin	Utrzymanie pomników przyrody na terenie Gminy Miasto Szczecin (utrzymanie stanu zdrowotnego 218 drzew)	2020	52 092	WFOSIGW, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Szczecinek, Sławno i Borne Sulinowo.

Zadanie ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierają informacje i wskazania dotyczące terenów zieleni, a także zawierają zapisy dotyczące warunków zagospodarowania tego typu terenów. Kompleksowe podejście do urządzania przestrzeni w miastach, z uwzględnieniem powiększania terenów zielonych jest uzasadnione w kontekście zmian klimatycznych i konieczności podejmowania działań adaptacyjnych w niniejszym zakresie.

Realizację zadania zadeklarowały, udzielając odpowiedzi w drodze ankietyzacji: Gmina Borne Sulinowo, Gmina Gryfino oraz Miasto Szczecinek.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 99. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.3.1.- ZP.3.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	monitorowane: gminy, zarządcy nieruchomości	realizowano
ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	monitorowane: gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.1.4. Kierunek interwencji: ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich

Zadanie ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego

W okresie raportowania zrealizowano zadanie pod nazwą „Rewaloryzacja Wzgórza Rolanda w celu przywrócenia funkcji turystyczno-rekreacyjnej Parku Miejskiego w Łobzie” oraz „Remont nawierzchni drogi dojazdowej do Wzgórza Rolanda w miejscowości Łobez”. Umowy na realizację zadań podpisano w 2018 roku. Zadanie dofinansowane było w ramach działania 4.1 Dziedzictwo kulturowe PRO WZ oraz przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Całkowita wartość projektu to 1 248 535, 10 zł. Prace polegały na rewaloryzacji zabytkowego Wzgórza Rolanda poprzez wykonanie szeregu prac konserwatorskich. Ponadto oczyszczono teren z wtórnych drzew i krzewów oraz przeprowadzono cięcia sanitarne, pielęgnacyjne, korygujące i rozluźniające na drzewach przeznaczonych do zachowania.

Zadanie ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych

Realizacja tego zadania polega m.in. na uwzględnianiu wartości przyrodniczej gatunków oraz pełnionej przez nie roli biocenotycznej. Przykładem może być Urząd Gminy Świeszyno, który ograniczył usuwanie drzew do niezbędnego minimum, a planowane nasadzenia uwzględniają ochronę krajobrazową.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 100. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.4.1.- ZP.4.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego	gminy	realizowano
ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.1.5. Kierunek interwencji: ZP. 5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa

Zadanie ZP.5.1. Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody oraz ekologii krajobrazu

Zadanie realizowane jest przez poniższe jednostki:

- Drawieński Park Narodowy: realizacja tematów badawczych przez instytucje takie jak: Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Łódzki, WIOŚ w Zielonej Górze. Wśród realizowanych tematów badawczych znalazły się:
  1. monitoring stanu warunków przyrodniczych na siedlisku przyrodniczym nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculon fluitantis*), realizowany w ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000009 „Czynna ochrona siedlisk

- włosienniczuków i udroźnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce” (UAM Stacja Geoekologiczna w Storkowie);
2. wpływ produkcji węgla drzewnego na zmiany środowiska w Północnej Polsce - nowatorskie podejście "multi-proxy", (Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN);
  3. Monitoring osadów dennych rzek i jezior w latach 2020-2021” zleconego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (umowa nr DOF/DMS/84/2020/F), (EUROFINS OBiKŚ);
- Woliński Park Narodowy zleca realizację tematów badawczych podmiotom zewnętrznym. Kwota zadania: 149 177 zł. W 2019 roku zlecono trzy tematy badawcze:
    1. „Kształtowanie wybrzeży klifowych pod wpływem lokalnych i globalnych procesów sprawczych ujętych w zróżnicowanych skalach czasowych” (Zakład Teledetekcji i Kartografii, Instytut Nauk o Morzu, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Szczeciński);
    2. „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 w latach 2015-2018 w zakresie gatunków roślin – chrobotki” (KRAMEKO SP. z o. o.);
    3. „Badania ichtiologiczne z zakresu śledzenia dynamiki zmian ichtiofauny polskich wód przybrzeżnych ze szczególnym uwzględnieniem Zatoki Pomorskiej” (Zakład Hydrochemii i Biologicznych Zasobów Wód, Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie.

Zadanie ZP.5.2. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Przedmiotowe zadania realizowały:

- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie: rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych w: Nadleśnictwo Drawno, Nadleśnictwo Gryfino, Nadleśnictwo Chojna, Nadleśnictwo Dębno, Nadleśnictwo Dobrzany, Nadleśnictwo Resko, Nadleśnictwo Trzebież, Nadleśnictwo Choszczno, Nadleśnictwo Różańsko. Wśród podejmowanych inwestycji znajdowało się: budowa tablic edukacyjnych, montaż urządzeń edukacyjnych, budowa wiaty z elementami edukacyjnymi, budowa drewnianej wieży widokowej, montaż urządzeń turystycznych w modernizowanych Miejscach Postoju i Miejscach Wypoczynku oraz Ścieżce Edukacyjnej, budowa drewnianej wieży widokowej wraz z wytyczonym podejściem i ogrodzeniem. Koszt zadania: 785 887,28 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, WFOŚiGW, POIiŚ 2014-2020, środki własne.
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku poza utrzymaniem obiektów edukacyjnych już istniejących, wykonała także Leśną Ścieżkę Dydaktyczną w Nadleśnictwie Polanów oraz prace remontowe w budynku, w którym znajduje się Dziupla Ekologiczna Nadleśnictwa Czarnobór. Koszt zadania: 2 951 429,58 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile wykonała modernizację: w 2019 roku ścieżki dydaktycznej, a w 2020 roku terenu zieleni ozdobnej i dydaktycznej. Koszt zadania: 315 315,24 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne;
- Drawieński Park Narodowy budowa i utrzymanie nowego zaplecza dydaktycznego, w tym „Wodnego Świata” w Punkcie Informacji Turystycznej w Głusku. Koszty zadania: 3 719 699,42 , źródło finansowania: POIiŚ 2014-2020;

- Woliński Park Narodowy: budowę Zielonej Sali (w 2019 roku). Koszt zadania: 29 172,16 zł;
- w ramach realizacji zadania „Budowa infrastruktury turystycznej w Parkach Krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego w celu zmniejszenia antropopresji – II etap”, przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, wybudowano m.in. wieżę widokową w Ińsku, platformę obserwacyjno-widokową w Widuchowej oraz posadowiono małą infrastrukturą turystyczną, w tym tablice i elementy edukacyjne.

Tabela 101. Realizacja zadania ZP.5.2. przez jednostki samorządowe.

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Gmina Miasto Szczecin	Wybudowanie obiektu, pn.: "Syrenie Stawy – centrum ochrony bioróżnorodności w Parku Leśnym Las Arkoński	2018	7 847 739	RPO WZP 2014-2020, środki własne
2.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Rok 2018: Dostawa wyposażenia do Ośrodka Popularyzującego Naukę w Szczecinku zadanie pn. „Szczecinecki eksperyment” – II etap Poprawa stanu bazy sportowej Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior w Szczecinku poprzez zakup łodzi żaglowych typu Optymist oraz szafek szatniowych Rok 2019: Poprawa stanu bazy sportowej Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior w Szczecinku poprzez zakup łodzi żaglowych typu Laser-Pico Rok 2020: Zakup symulatora dla Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior do nauki żeglarstwa i przyczepy do transportu łodzi	2018 -2020	2 068 902	RPO WZP 2014-2020, środki samorządu województwa, środki własne
3.	Miasto Szczecinek	Montaż tablice informacyjne na terenie Lasku Komunalnego	2018 - 2019	24 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji Starostwo powiatowe w Drawsku Pomorskim oraz Gmina Borne Sulinowo.

Zadanie ZP.5.3. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody

- W 2018 roku Urząd Marszałkowski partycypował kwotą 1 000,00 zł w kosztach organizacji XVII edycji Konkursu Wiedzy Ekologicznej. Dodatkowo, w trybie pozakonkursowym udzielił dotacji Federacji Zielonych Gaja, na realizację zadania w ramach którego wydano książeczki pt.: "Rakieta Zo-Zo-Zu do Krainy To-To-Tu" oraz „Pory roku i świat wokół” wraz z promocją wśród dzieci i młodzieży, kwota dotacji wyniosła 20 000 zł.

W 2019 roku współorganizowano:

- w kwocie 1 000,00 zł XVIII edycję Konkursu Wiedzy Ekologicznej,
- w kwocie 2 500,00 zł cykl wydarzeń związanych z tematyką ekologiczną w ramach projektu EKO-PRZEDSZKOLAK 2019.

- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego: organizacja konkursów między innymi wiedzy o parkach krajobrazowych województwa, znajdź tablicę informacyjną w parku krajobrazowym czy najlepszy blog przyrodniczy Pomorza Zachodniego; organizacja warsztatów pod nazwą: Tydzień Żurawia, Etap szkolny i parkowy konkursu Poznajmy Parki Krajobrazowe Polski, Etap wojewódzki konkursu Poznajmy Parki Krajobrazowe Polski; prezentacja spotów reklamowych w taborze Przewozów Regionalnych w ramach zadania, produkcja spotów i plansz, transport uczestników na finał konkursu ogólnopolskiego Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski, produkcja 13 filmów o parkach krajobrazowych woj. zachodniopomorskiego, dystrybucja przewodnika „Odkrywaj parki... czyli rośliny, zwierzęta i zabytki parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”. Koszt zadania: 9 705 447,19 zł, źródło finansowania: RPO WZP 2014-2020, WFOŚiGW oraz środków własnych;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie cyklicznie prowadzenie zajęć edukacyjnych głównie na temat znaczenia i roli lasów. Koszt zadania: 4 280 000, źródło finansowania: WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne; wykonano grę terenową (kostki wiedzy, wrzutka, dendrofon), w ramach realizacji projektu „Zrównoważona turystyka na obszarach Natura 2000 w Nadleśnictwach: Dębno, Międzyzdroje, Myślibórz, Osno Lubuskie i Trzebież”. Źródło finansowania: POLiŚ 2014-2020;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku: prowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz zakup materiałów promocyjnych. Koszt zadania: 846 764,83; źródło finansowania: środki własne;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile: przeprowadzenie łącznie 320 zajęć edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody. Łączna liczba uczestników: 49 273. Koszt zadania: 258 000 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne;
- Drawieński Park Narodowy: wydawnictwo gazety edukacyjnej „Wydra i Przyjaciele”. Nakład gazety 4 x 3000 egz. Projekt realizowany od 2017 roku Koszt zadania: 116 324,95 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW; prowadzenie zajęć edukacyjnych w sali „Wodnego Świata” w Punkcie Informacji Turystycznej w Głusku, wyedukowano ok. 15 000 osób;
- Woliński Park Narodowy: prowadzenie cyklu otwartych zajęć edukacyjnych, w tym na Zielonej Sali, organizacja Nocy Sów, organizacja zajęć własnych dla dzieci i młodzieży. Koszt zadania: 539 000 zł, źródło finansowania: środki własne;

Tabela 102. Realizacja zadania ZP.5.3. przez jednostki samorządowe.

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Powiat Stargardzki	Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych z ochrony środowiska, zakup materiałów ekologicznych, promocja w mediach	2018-2019	35 890	WFOŚiGW
2.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	1. Konkurs plastyczny „Pomniki przyrody Powiatu Drawskiego” 2. Zakup materiałów do akcji sprzątania rzeki Drawy	2019 -2020	6 991	WFOŚiGW
3.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	1. Działania edukacyjne w szkołach, dla których organem prowadzącym jest powiat 2. realizacja projektu pt. "Człowiek - jego miejsce i rola w środowisku - edukacja ekologiczna w Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior w Szczecinku" - edycja 2019 i 2020	2018-2020	131 695	środki własne, WFOŚiGW

za lata 2018-2020

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
4..	Gmina Miasto Szczecin	1. Akcja edukacyjna: „Jedno dziecko, jedno drzewo” I etap zrealizowany 2. Konkurs geologiczno – środowiskowy „Nasza Ziemia 2020 (100 uczestników, 1 797 placówek oświatowych 3. Akcja edukacyjna i znów będą śpiewały ryby w jeziorze Stolsko” 4. Uruchomienie środków dla NGO na ochronę przyrody w ramach projektu Szczecin TworzyMy 2021 5. Akcja edukacyjna Międzynarodowy Dzień Ochrony Środowiska (sprzątanie w parku Leśnym Głębokie)	2020	63 508	WFOŚiGW, środki własne
5.	Gmina Myślibórz	XV Gminny Turniej Ekologiczny pn. „Z Przyrodą Za Pan Brat”, organizowany przez Szkołę Podstawową Nr 3 im. Leonida Teligi w Myśliborzu	2018-2019	1 100	środki własne
6.	Gmina Szczecinek	Organizacja konferencji, zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolach, kiermasze, konferencje	2018-2019	6 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Złocieniec, Barlinek, Borne Sulinowo, Bielice, Kozielice, Kalisz Pomorski oraz Tuczo.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 103. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.5.1. - ZP.5.3.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.5.1. Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody oraz ekologii krajobrazu	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, DPN, WPN, uczelnie wyższe i instytucje badawcze, organizacje pozarządowe	realizowano
ZP.5.2. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: DPN, WPN, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe	realizowano
ZP.5.3. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: RDOŚ w Szczecinie, DPN, WPN, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.2. Cel: ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Wskaźniki monitoringu:

- wskaźnik defoliacji drzewostanów [%];
- powierzchnia lasów zajęta przez pożary [ha].

2.9.2.1. Kierunek interwencji: ZP. 6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

Zadanie ZP.6.1. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem

Przeгляд drzewostanów pod kątem potrzeby dokonania przebudowy składów gatunkowych ma na celu wyeliminowanie monokultur i przywrócenie w miarę możliwości różnorodności biologicznej (gatunkowej). Działanie to wykonywane jest na bieżąco i uwzględniane przez nadleśnictwa w ramach opracowywania planów urządzenia lasu, tak, aby dostosować do konkretnych siedlisk odpowiednie gatunki o urozmaiconym składzie. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile deklarowała wykonywanie przedmiotowego zadania w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. W latach 2018-2020 RDLP w Szczecinku wykonywała przebudowę drzewostanu niezgodną z siedliskiem na łącznej powierzchni 1 178 ha. Koszt zadania: 6 182 605,78, źródło finansowania: środki własne.

Zadanie ZP.6.2. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne

Monitoring lasów prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Dane dostępne za lata 2018-2019 wskazują na stale postępujący proces defoliacji drzewostanów, głównie w wyniku działania pestycydów oraz szkodników.

Zadanie ZP.6.3. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów prywatnych

- Uproszczone plany urządzenia lasu sporządza się w zbliżonym zakresie (jak plany dla nadleśnictw) jednak są one bardziej ogólne, podobnie jak inwentaryzacja stanu lasów wykonywana dla lasów prywatnych, która jest mniej szczegółowa niż inwentaryzacja przeprowadzana dla PGL LP. W zależności od potrzeb, powyższe zadania są realizowane przez starostwa powiatowe.

Tabela 104. Realizacja zadania ZP.6.3. przez jednostki samorządowe

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Starostwo Powiatowe w Choszczynie	Rok 2018: Inwentaryzacja stanu lasu (45,89 ha) Rok 2019: Uproszczony plan urządzenia lasu i inwentaryzacja stanu lasu (75,0494 ha) Rok 2020: Uproszczony plan urządzenia lasu i inwentaryzacja stanu lasu 52,43 ha	2018-2020	16 739	-

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
2.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Rok 2018: wykonano 3 uproszczone plany urządzania lasu, sporządzone inwentaryzacje objęły 17,25 ha lasów Rok 2019: wykonano 1 uproszczony plan urządzania lasu, sporządzone inwentaryzacje objęły 52,64 ha lasów Rok 2020: wykonano 7 uproszczonych planów urządzania lasu, sporządzone inwentaryzacje objęły 212 ha lasów	2018-2020	48 597	środki własne
3.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	opracowanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów prywatnych, położonych na terenie gmin: Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Złocieniec oraz Czaplinek	2018-2019	29 159	środki własne
4.	Powiat Stargardzki	zwiększenie pow. gruntów leśnych objętych dokumentacją urzędziową	2018-2020	46 612	środki własne

Zadanie ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych

Działanie realizowane jest na terenie województwa w nadleśnictwach: Bogdaniec, Bolewice, Chojna, Głusko, Gryfice, Karwin, Międzychód i Rzepin za pośrednictwem RDLP w Szczecinie. Projekt finansowany jest ze środków POLiŚ 2014-2020 pod nazwą: „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” (MRN2).

Realizowane działania mają na celu spowolnienie odpływu wezbraniowego wód, jeszcze na terenach leśnych, a także zatrzymanie jak najdłużej wody w ekosystemach leśnych. Wpływie to na zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, a także na poprawę bilansu wodnego, renaturyzacji siedlisk, zwiększenie bioróżnorodności oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego obszarów leśnych. Projekt, oprócz zwiększenia zasobów wodnych, podniesienia poziomu wód gruntowych, istotnie wpływa także na walory przyrodnicze ekosystemu leśnego oraz na zwiększenie jego biologicznej różnorodności.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku (PGL LP) realizuje przedmiotowe zadanie poprzez utrzymanie obiektów wodno-melioracyjnych w odpowiednim stanie, w ramach małej retencji. W latach 2018-2020 koszt zadania: 1 088 936,68 zł, źródło finansowania: POLiŚ 2014-2020 oraz środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile (PGL LP) w celu zwiększenia retencji na obszarach leśnych wybudowała łącznie 7 zastawek i 2 przepusty. Koszt zadania: 349 099,44 zł, źródło finansowania: POLiŚ 2014-2020 oraz środki własne. Dodatkowo wybudowano zaporę w Nadleśnictwie Tuczno.

Zadanie ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, między innymi rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej

W 2018 roku miało miejsce 485 pożarów lasów, które objęły powierzchnię 226,36 ha. Przyczyną znacznej liczby pożarów były podpalenia (141 szt.) oraz nieostrożność dorosłych (113 szt.). W 2019 roku odnotowano 512 pożarów, i podobnie jak rok wcześniej najwięcej było podpałek (165 szt.).⁸¹

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych (PGL LP) w Szczecinie realizowała przedmiotowe zadanie poprzez: zakup samochodów patrolowo-gaśniczych (10 szt.); budowa dostrzegalni

⁸¹ Źródło: Statystyczny Leśnictwa, 2019,2020, GUS

przeciwożarowej (2 szt.), doposażenie PAD (2 szt), sprzęt do lokalizacji pożarów (5 szt.), przebudowa Punktów Czerpania Wody; budowa meteorologicznego punktu pomiarowego. Koszt realizacja zadania w latach 2018-2020: 7 219 061,47 zł, źródło finansowania: POLiŚ 2014-2020 oraz środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku (PGL LP) realizowała przedmiotowe zadanie poprzez: budowę dojazdów pożarowych, remonty i bieżącą konserwację dróg p.poż., utrzymanie i remonty Leśnych Baz Lotniczych, montaż systemu monitoringu obszarów leśnych na wieżach przeciwożarowych, utrzymanie punktów alarmowo dyspozycyjnych, zakup samochodu p.poż. z modułem gaśniczym, wykonywanie pasów ppoż., utrzymanie Punktów Czerpania Wody, budowa nowej wieży p.poż. Koszt realizacja zadania w latach 2018-2020: 11 759 010,79 zł, źródło finansowania: POLiŚ 2014-2020 oraz środki własne.

Ponadto zadanie było realizowane przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku - uwzględniane przy opracowywaniu planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów.

Zadanie ZP.6.6. Wsparcie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych).

Według GUS („Rocznik Statystyczny Leśnictwa 2020”) w RDLP Szczecin i RDLP Szczecinek w 2019 roku najczęściej szkód związanych było z bezprawnym korzystaniem z lasu (Tabela 105). Dodatkowo Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile deklarowała wystąpienie 8 tego typu zdarzeń (nie podając konkretnej kategorii zdarzenie). Koszt realizacji zadania: 42 916,79 zł; źródło finansowania: środki własne.

Tabela 105. Rodzaje szkód związane z bezprawnym korzystaniem z lasu stwierdzone przez RDLP w Szczecinie i RDLP w Szczecinku w 2019 roku

Rodzaj szkody	RDLP Szczecin	RDLP Szczecinek
	[liczba przypadków]	
kradzież drewna z lasu	51	114
kradzież i zniszczenie mienia	44	52
bezprawne korzystanie z lasu	2 893	3 784
kłusownictwo	10	8

Ponadto z obszaru lasów należących do RDLP Szczecin w 2018 roku usunięto 10 823 m³ odpadów, a w 2019 roku 11 057 m³. Na terenie lasów RDLP Szczecinek porzucone odpady wyniosły 6 919 m³ (w 2018 roku) i 6 927 m³ (w 2019 roku). W roku gospodarczym 2019/2020 na terenie województwa zarejestrowano 13 zdarzeń kłusowniczych z bronią, ujęto 1 sprawcę, a 5 spraw przekazano organom ścigania. W okresie tym zebrano następujące urządzenia kłusownicze: 1 487 wnyków, 8 żelaz i 9 innych urządzeń.

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL LP) w Szczecinku w latach 2018-2020 dokonało zakupu foteopułapek wraz z wyposażeniem, a także zakupu radiowozu dla Straży Leśnej. Koszt zadania: 463 035,02; źródło finansowania: środki własne.

Poza zapewnieniem niezbędnego wyposażenia, na bieżąco odbywa się współpraca z Policją, polegająca na wykonywaniu wspólnych partoli.

Zadanie ZP.6.7. Działania zmierzające do uregulowania stanu populacji zwierzyny powodującej szkody gospodarcze w lasach

Odstrzały dzików wykonywane są przez Polski Związek Łowiecki (PZŁ) na podstawie rozporządzenia Wojewody Zachodniopomorskiego (Nr 12/2021 z dnia 6 kwietnia 2021 roku) w sprawie odstrzału sanitarnego dzików. Rozporządzenie to wskazuje obszary objęte odstrzałem na terenie województwa z wyszczególnieniem gmin i liczby dzików do odstrzału sanitarnego w poszczególnych obwodach łowieckich.

Ponadto RDLP prowadziła działania w zakresie: zatwierdzenia rocznych planów łowieckich, utrzymania ośrodków hodowli zwierzyny, organizacji polowań, utrzymania kwater łowieckich, wypłaty odszkodowań za szkody od zwierzyny. Według danych GUS w latach 2018-2019 odstrzelono razem 22,4 tys. sztuk dzików. Oprócz tego na terenie województwa prowadzony jest odstrzał innych zwierząt, które mogą powodować szkody gospodarskie – głównie sarny, jelenie, daniele.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku (PGL LP) realizowała przedmiotowe zadania w latach 2018-2020. Koszt zadania: 11 644 174 zł, źródło finansowania: środki własne.

Zadanie ZP.6.8. Utrzymanie i rozwój leśnych kompleksów promocyjnych wdrażających proekologiczne zasady gospodarowania w lasach oraz pełniących funkcje edukacyjne

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinie i Szczecinku prowadzą zajęcia z zakresu edukacji leśnej wykorzystując istniejące obiekty edukacyjne, leśne ścieżki dydaktyczne oraz punkty edukacji leśnej takie jak: rezerваты przyrody, szkółki leśne, niektóre obiekty turystyczne, obiekty łowieckie czy obiekty ppoż. Wśród metod edukacyjnych wykorzystano między innymi publikacje, gadżety promocyjne, zajęcia terenowe z leśnikiem poza szkołą, konkursy, akcje i imprezy okolicznościowe. W latach 2018-2020 RDLP przeprowadziła łącznie 1 521 zajęć, w których udział wzięło ponad 205 tys. uczestników

Tabela 106. Realizacja zadania ZP.6.8. przez PGL LP.

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	RDLP W Szczecinie	Leśny Kompleks Promocyjny "Puszcze Szczecińskie" służy do promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz ochrona zasobów przyrody w lasach. Leśnicy realizują zadania prowadzenie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego w celu wyciągnięcia wniosków dotyczących możliwości i warunków upowszechnienia zasad ekorozwoju na całym obszarze działania Lasów Państwowych trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych	2018-2020	2 629 300	WFOŚiGW, środki własne
2.	RDLP w Szczecinku	Działania o charakterze edukacyjnym (zajęcia terenowe z leśnikiem poza szkołą, konkursy, akcje i imprezy okolicznościowe), utrzymanie ośrodka edukacyjnego Centrum Edukacji Ekologicznej Publikacja, Gadżety promocyjne,	2018-2020	532 197	środki własne

Zadanie ZP.6.9. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną

Ewidencja gruntów zalesionych prowadzona jest w formie opracowanego wykazu powierzchni gruntów. W razie potrzeby podlegają one przekwalifikowaniu, a także wykonywana jest gleboznawcza klasyfikacja gruntów i odpowiednia dokumentacja gleboznawcza.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 107. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.6.1. - ZP.6.9.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.6.1. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	monitorowane: PGL LP, powiaty, gminy, Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Morski w Słupsku	realizowano
ZP.6.2. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	monitorowane: PGL LP, GIOŚ, IBL	realizowano
ZP.6.3. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów prywatnych	monitorowane: powiaty	realizowano
ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych	monitorowane: PGL LP, właściciele lasów	realizowano
ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	monitorowane: PGL LP, powiaty, gminy	realizowano
ZP.6.6. Wsparcie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych).	monitorowane: PGL LP	realizowano
ZP.6.7. Działania zmierzające do uregulowania stanu populacji zwierzyny powodującej szkody gospodarcze w lasach	monitorowane: PZŁ, PGL LP	realizowano
ZP.6.8. Utrzymanie i rozwój leśnych kompleksów promocyjnych wdrażających proekologiczne zasady gospodarowania w lasach oraz pełniących funkcje edukacyjne	monitorowane: PGL LP, miasto Szczecin, miasto Koszalin	realizowano
ZP.6.9. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	monitorowane: powiaty, gminy	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.2.2. Kierunek interwencji: ZP.7. Wsparcie działań edukacyjnych oraz tworzenia i modernizacji infrastruktury turystycznej na terenach leśnych

Zadanie ZP.7.1. Utrzymanie oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach leśnych

Obiekty edukacyjne i turystyczne są na bieżąco utrzymywane, a w przypadku konieczności infrastruktura edukacyjna jest odpowiednio modernizowana. Część zadań realizowana była na

terenach leśnych znajdujących się na obszarze m.in. parków krajobrazowych w związku z czym zostały w pewnej części opisane w ramach działania ZP.1.12.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku (PGL LP) realizowała przedmiotowe zadanie poprzez:

- zakup i montaż tablic informacyjnych,
- utrzymanie obiektów turystyczno-edukacyjnych,
- doposażenie ogrodu botanicznego.

Koszt zadania: 2 951 429,58 zł, źródło finansowania: środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (PGL LP) realizowała przedmiotowe zadanie poprzez:

- utrzymanie infrastruktury turystycznej,
- utrzymanie infrastruktury Lokalnych Kompleksów Promocyjnych,
- utrzymanie obiektów edukacyjnych.

Koszt zadania: 10 079 451,11 zł, źródło finansowania: środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile (PGL LP) realizowała przedmiotowe zadanie poprzez:

- utrzymanie istniejącej infrastruktury turystycznej: obiektów edukacyjnych w nadleśnictwach;
- odnowienie i uzupełnienie piktogramów.

Koszt zadania: 1 170 228,18 zł, źródło finansowania: środki własne, środki unijne (koszt obejmuje także budowę miejsca postoju pojazdów nad jeziorem Gniewosz w Nadleśnictwie Mirosławiec oraz budowa czatowni rybołowa (opisanych w rozdziale ZP.1.12 i ZP.2.1.) wraz z montażem zapory w Nadleśnictwie Tuczo (opisanych w rozdziale ZP.6.4.).

Zadanie ZP.7.2. Działania edukacyjne na temat znaczenia i roli lasów

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinie prowadzą zajęcia z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa, między innymi wykorzystując przygotowane do tego celu obiekty edukacyjne, takie jak ośrodek edukacji, leśne ścieżki dydaktyczne, izby i wiaty edukacyjne oraz punkty edukacji leśnej (rezerваты przyrody, szkółki leśne, niektóre obiekty turystyczne, obiekty łowieckie, obiekty ppoż.). Szczególną rolę w realizacji edukacji leśnej społeczeństwa na terenie szczecińskiej dyrekcji odgrywa Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej przy Nadleśnictwie Kliniska, w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie”. Część zadań z danego zakresu została opisana w ramach działań edukacyjnych prowadzonych dla parków krajobrazowych (ZP.5.3.).

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku realizuje przedmiotowe zadanie poprzez zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, zakup materiałów edukacyjnych, wydawnictwo "Eko-skarby pomorskiej przyrody 4" oraz "Eko-skarby pomorskiej przyrody 5". Koszt zadania: 558 892,60 zł, źródło finansowania: środki własne.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile realizują przedmiotowe zadanie prowadząc zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży. W latach 2018-2020 przeprowadzono łącznie 249 zajęć w których udział wzięło 8 319 uczestników. Koszt zadania: 199 651,11 zł, źródło finansowania: środki własne.

Drawieński Park Narodowy realizował przedmiotowe zadanie poprzez edukację w terenie na ścieżkach dydaktycznych z przewodnikiem, do celów edukacyjnych wykorzystywał

kwartalnika DPN „Wydra i Przyjaciele”, a także stronę internetową www.dpn.pl umieszczając informacje na temat znaczenia i roli lasów. W latach 2018-2020 wyedukowaną łącznie 37 500 osób. Koszt zadania: 1 236 230 zł; źródło finansowania: środki własne.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 108. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.7.1.- ZP.7.2.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.7.1. Utrzymanie oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach leśnych	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: PGL LP, WPN, DPN, gminy, organizacje pozarządowe	realizowano
ZP.7.2. Działania edukacyjne na temat znaczenia i roli lasów	własne: Marszałek WZ (ZPKWZ) monitorowane: PGL LP, WPN, DPN, organizacje ekologiczne, placówki szkolne	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.3. Cel: ZP.III. Zwiększanie lesistości

Wskaźnik monitoringu:

- lesistość [%].

2.9.3.1. Kierunek interwencji: ZP.8. Zwiększenie lesistości

Zadanie ZP.8.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej

Zalesienia na terenie województwa realizowane były przede wszystkim w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) oraz w ramach zalesień realizowanych przez PGL LP. W latach 2018-2019 dynamika zalesień na gruntach nieleśnych wyraźnie malała, a w 2019 roku zalesiono tylko 61,3 ha (z czego większość na terenach w zarządzie PGL LP).

Zadanie realizowane przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Szczecinku finansowane było ze środków własnych. Koszt realizacji: 646 916,71zł.

Zadanie ZP.8.2. Realizacja wypłat w ramach płatności kontynuacyjnych oraz płatności do zalesień w ramach PROW

Zadanie realizowane było przez ARiMR w ramach PROW 2014 – 2020. Wypłat dokonywano w ramach Działania M08 – *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów*, poddziałania – M8.1 *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych*. Do końca 2020 roku przeprowadzono sześć kampanii, które obejmowały lata: 2015-2020. Od początku uruchomienia poddziałania M8.1, według danych na 31 grudnia 2020 roku kwota wsparcia łącznie z płatnościami zaliczkowymi dla obszaru województwa zachodniopomorskiego wyniosła

28,6 mln zł, a liczba beneficjentów wyniosła 316 (stan na 2017 rok – 294 beneficjentów; 11,7 mln zł przyznanych płatności).

Zadanie ZP.8.3. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna

Właściciele gruntów lub inni władający takimi gruntami, którzy są wykazani w ewidencji gruntów i budynków składają wniosek do odpowiedniego starosty w zakresie zmiany klasyfikacji gruntu lub zmiana taka jest prowadzona w ramach postępowania administracyjnego z urzędu.

Tabela 109. Realizacja zadania ZP.8.3. przez jednostki samorządowe.

Lp.	Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
		Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
1.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Rok 2018: ocenie udatności poddano 6,49 ha upraw, wszystkie przekwalifikowano Rok 2019: ocenie udatności poddano uprawy leśne na 2 działkach, przekwalifikowanie wykonywane sukcesywnie Rok 2020: ocenie udatności poddano uprawy leśne na 4 działkach, przekwalifikowanie wykonywane sukcesywnie	-	-	środki własne
2.	Powiat Stargardzki	zwiększenie pow. gruntów leśnych	2018-2020	13 774	środki własne

Zadanie ZP.8.4. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo

Promowanie zalesień, głównie w formie szkoleń rolników, realizowane było w ramach PROW 2014-2020 w ramach działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 110. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.8.1.- ZP.8.4.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
ZP.8.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	monitorowane: właściciele gruntów, PGL LP	realizowano
ZP.8.2. Realizacja wypłat w ramach płatności kontynuacyjnych oraz płatności do zalesień w ramach PROW	monitorowane: ARiMR	realizowano
ZP.8.3. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	monitorowane: powiaty, właściciele gruntów	realizowano
ZP.8.4. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	monitorowane: ARiMR, powiaty	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.9.4. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zasoby przyrodnicze

W obszarze interwencji zasoby przyrodnicze rekomenduje się:

- ograniczanie presji na wody powierzchniowe i tereny podmokłe (bagna, torfowiska, starorzecza);
- kontynuację działań mających na celu ochronę zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych;
- wdrażanie zrównoważonej turystyki (między innymi poprzez rozwój oferty turystyki ekologicznej i agroturystyki oraz jej promocję, budowę i modernizację obiektów infrastruktury turystycznej);
- działania w kierunku zazieleniania miast i terenów zurbanizowanych;
- wspieranie funkcji gospodarczych lasów, przy zachowaniu różnorodności biologicznej, a także adaptacji drzewostanów do zmian klimatu;
- prowadzenie edukacji ekologicznej, szczególnie na obszarach przymorza (w związku z zagrożeniem nadmierną presją ruchu turystycznego).

2.10. Ocena realizacji celów i zadań w obszarze interwencji: zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

2.10.1. Cel: PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

Wskaźnik monitoringu:

- liczba poważnych awarii [szt.].

Zgodnie z zapisami ustawy POŚ pod pojęciem poważnej awarii przemysłowej rozumie się zdarzenie w zakładzie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Z kolei w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z 29.01.2016 roku w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej⁸² zawarto kryteria kwalifikacyjne pod kątem ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

2.10.1.1. Kierunek interwencji: PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

Zadanie PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

Zadania z zakresu działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii realizowane są przez WIOŚ oraz PSP. Jednostki te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków, szkolenia i instruktaże w tym zakresie oraz współdziałają z organami administracji samorządowej.

⁸² Dz. U. z 2016 r. poz.138

W każdym roku raportowanego okresu (2018-2020) WIOŚ w Szczecinie przeprowadził 3 kontrole 2 zakładów dużego ryzyka w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zadanie PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię

Zgodnie z obowiązkiem określonym w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 roku w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej⁸³ Zachodniopomorski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zamieszcza na stronie internetowej: <http://www.szczecin.kwpsp.gov.pl/> informacje dotyczące zatwierdzonych raportów o bezpieczeństwie lub ich zmianach, przyjętych zewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych lub ich zmianach, zgłoszeń zakładów o dużym ryzyku, pozytywnie zaopiniowanych programach zapobiegania poważnym awariom, terminach planowanych kontroli, możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, decyzji ustalających grupy zakładów, sposobów postępowania mieszkańców na wypadek awarii, wykazu substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach o dużym ryzyku oraz zakresu uzasadnienia odstąpienia od sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.

Szczegółowe informacje dotyczące poważnych awarii przemysłowych przekazywane są przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska do Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących działań po zaistniałych poważnych awariach i innych zdarzeniach o znamionach poważnej awarii. Bieżące i okresowe informacje o zdarzeniach i działaniach WIOŚ przekazywane są również do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Komendy Wojewódzkiej PSP.

Z rejestru poważnych awarii wynika, że w raportowanym okresie funkcjonowało 13 ZDR i ZZR wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W tym samym czasie nie odnotowano poważnych awarii.

Zadanie PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych

W raportowanym okresie nie wystąpiły poważne awarie przemysłowe w województwie.

Zadanie PAP.1.4. Kontynuacja działań z zakresu nadzoru nad bezpieczeństwem żeglugi

Zadanie realizowane przez Urząd Morski w Szczecinie. Inspektorat Bezpieczeństwa Żeglugi Urzędu Morskiego w Szczecinie realizuje swoje główne zadania zgodnie z ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim⁸⁴ oraz wg innych aktów normatywnych (konwencji i przepisów międzynarodowych, przepisów krajowych oraz prawa miejscowego - Zarządzenia i Komunikaty wydane przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie).

Zadanie PAP.1.5. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP

Zadanie realizowane przez OSP, korzystające zarówno ze wsparcia WFOŚiGW, jak i ze środków RPO WZP 2014-2020. WIOŚ, jako jednostka prowadząca kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, wykonała w latach 2018-2020 inwestycje w zakresie poprawy wyposażenia technicznego:

---

⁸³ Dz. U. z 2015 r., poz. 2145

⁸⁴ Dz. U. z 2021 r., poz. 234

- zakup samochodów służbowych – ciężarowo-terenowych;
- georadaru DS2000 4-kołowego z kontrolerem CT200;
- mierników MultiRAE Lite z pompą gazową i podziałem na sensory;
- zakup dronów;
- zakup przenośnego analizatora Gasmeter GT-5000, oprogramowania Microsoft Office Home & Business 2019pl.

Łączny koszt realizacji wymienionych zadań wyniósł ponad 2 mln zł.

Tabela 111. Realizacja zadania PAP.1.5 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Powiat szczecinecki	Wyposażenie OSP w KSRG	2018-2020	61 775	-
Powiat myśliborski	Zakup łodzi oraz samochodu SUV	2018-2019	52 000	środki własne, środki samorządu województwa, środki gminy
Gmina Rymań	Budowa remizy strażackiej w Gorawinie (w trakcie przetargu) Akcje gaśnicze OSP Materiały OSP Położenie polbruku przy remizie strażackiej w Rymaniu Zakup motopompy dla OSP Drozdowo oraz zakup rozpieracza kolumnowego dla OSP	2018-2020	273 387	-
Gmina Sianów	Poprawa technicznego wyposażenia służb OSP	2018-2020	353 822	środki budżetu państwa, WFOSIGW, środki własne
Gmina Łobez	Zakup rozpieracza oraz 2 motopompy pływające dla OSP	2019-2020	27 548	środki powiatu, środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Dziwnów	Zakup węży gaśniczych, części pilarek, membrany, prądnicy. Zakup środka neutralizującego olej Zakup sprzętu przeciwpożarowego	2018-2020	37 483	środki własne
Gmina Banie	Podstawowe wyposażenie jednostek OSP	2018-2020	1 153 256	środki własne, RPO WZP 2014-2020
Gmina Białogard	Zakup wyposażenia	2018-2020	11 942	środki własne
Miasto Kalisz Pomorski	Zakup zestawu AED i sprzętu	2019-2020	100 000	inne
Powiat stargardzki	Poprawa bezpieczeństwa na akwenu wodnym, dotacja na zakup trzech średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych wraz z wyposażeniem oraz samochodu pożarniczego	2018-2020	168 570	środki własne
Gmina Bierzwnik	Zakup sprzętu do ratownictwa drogowego, zakup dronów 2 szt., zakup sprzętu i środków ochrony indywidualnej w szczególności do przeciwdziałania Covid-19	2018 oraz 2020	63 950	środki budżetu państwa, środki własne

za lata 2018-2020

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Radowo Małe	Zakup zestawu ratownictwa medycznego, udzielona dotacja celowa - zakup sprzętu do działań ratowniczo-gaśniczych, zakup kamery termowizyjnej, remont samochodów strażackich.	2018-2020	336 340	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Myślibórz, Stargard, Stara Dąbrowa, Bielice, Boleszkowice, Dolice, Dygowo, Barlinek, Stepnica oraz Kozielice.

Zadanie PAP.1.6. Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof

W 2020 roku zadanie realizowane było przez WIOŚ w Szczecinie i OSP Dziwnów. W ramach realizacji zadania WIOŚ wykonał mobilną stację monitoringu powietrza składającą się z: pojazdu z zabudową, mobilnego kontenera pomiarowego, przyczepki do mobilnego kontenera pomiarowego, analizatora do ciągłego automatycznego pomiaru stężeń pyłu zawieszonego PM10/PM2,5, niskoprędkościowego pobornika sekwencyjnego pyłu zawieszonego PM10 z dodatkową głowicą PM2,5; zintegrowanego zestawu meteorologicznego wyposażonego w czujnik kierunku i prędkości wiatru, temperatury wilgotności względnej i ciśnienia atmosferycznego - masztu, dataloggera, analizatora tlenków azotu, analizatora węglowodorów.

Tabela 112. Realizacja zadania PAP.1.6 przez jednostki samorządowe.

Nazwa Jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dziwnów	Zakup kamer termowizyjnych	2020	3 398	-
Gmina Przelewice	Zakup sprzętu i wyposażenia osobistego	2018-2020	324 563	środki krajowe
Gmina Bierzwnik	Zakup 7 sztuk ubrań specjalnych	2020	28 000	WFOŚiGW, środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Boleszkowice oraz Barlinek.

Zadanie PAP.1.7. Modernizacja mazutowni w Elektrowni Dolna Odra

Zadanie zostało zrealizowane w 2016 roku.

Zadanie PAP.1.8. Zakup sprzętu i wyposażenia służącego zapewnieniu bezpieczeństwa na terenie portu morskiego w Kołobrzegu

W latach 2016-2020 Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o. nie realizował działań polegających na zakupie sprzętu i wyposażenia służącego zapewnieniu bezpieczeństwa na terenie portu morskiego w Kołobrzegu.

Zadanie PAP.1.9. Budowa nowych strażnic

W raportowanym okresie zadanie polegające na budowie strażnic rozpoczęła Komenda Powiatowa PSP w Gryficach oraz Komenda Miejska PSP w Koszalinie. Planowany termin zakończenia realizacji zadania to rok 2021, a jednostką nadzorującą zadanie jest Komenda

Wojewódzka PSP w Szczecinie. Na realizację zadania pod nazwą "Budowa obiektów KP PSP w Gryficach ul. Piłsudskiego 35" w raportowanym okresie wydano 11 751 000 zł, natomiast na zadanie pod nazwą: "Budowa strażnicy Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej nr 1 KM PSP w Koszalinie" wydano 19 707 130 zł.

Zadanie PAP.1.10. Przeciwdziałanie katastrofom i ochrona przeciwpożarowa

Działanie polegające na przeciwdziałaniu katastrofom i ochronie przeciwpożarowej w raportowanym okresie realizowane było przez gminę: Drawno, Suchań, Chojna, Dziwnów oraz Gminę i Miasto Mirosławiec. W ramach realizacji ww. zadania poprawiono wyposażenie OSP (zakup nowego sprzętu ratowniczo – gaśniczego, nowych wozów strażackich, hełmów i umundurowania, wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof).

Tabela 113. Efekty rzeczowe osiągnięte w ramach realizacji zadania PAP.1.10.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Drawno	Zakup nowego wozu strażackiego	2019	234 695	-
Gmina Suchań	Zakup sprzętu ratowniczego oraz zakup sprzętu OSP	2018-2020	148 436	środki własne
Gmina Chojna	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP w Krajniku Dolnym	2019	1 099 620	środki budżetu państwa, środki własne
Gmina Mirosławiec	Wyposażenie OSP	2018-2019	46 076	środki własne
Gmina Dziwnów	Zakup hełmów i umundurowania	2018-2019	34 987	środki własne
Gmina Bierzwnik	Zakup 23 hydrantów oraz wyremontowanie budynku remizy OSP	2018-2019	164 000	środki budżetu państwa, środki własne, WFOSIGW
Gmina Radowo Małe	Udział w akcjach ratowniczo-pożarniczych	2018-2020	37 820	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Bielice, Boleszkowice, Dygowo, Tuczno oraz Kozielice.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 114. Ocena stopnia realizacji zadań PAP.1.1.- PAP.1.10.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	monitorowane: WIOŚ	realizowano
PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię	monitorowane: GIOŚ, WIOŚ	realizowano
PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	monitorowane: Sprawcy awarii, PSP	niezrealizowane
PAP.1.4. Kontynuacja działań z zakresu nadzoru nad bezpieczeństwem żeglugi	monitorowane: Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Morski w Słupsku, Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	realizowano
PAP.1.5. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	własne: Marszałek WZ monitorowane: powiaty, gminy, WIOŚ, PWIS	realizowano

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
PAP.1.6. Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	własne: Marszałek WZ monitorowane: powiaty, gminy, służby interwencyjne, WIOŚ	realizowano
PAP.1.7. Modernizacja mazutowni w Elektrowni Dolna Odra	monitorowane: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. - Oddział Zespół Elektrowni Dolna Odra	zrealizowane
PAP.1.8. Zakup sprzętu i wyposażenia służącego zapewnieniu bezpieczeństwa na terenie portu morskiego w Kołobrzegu	monitorowane: Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o.	niezrealizowane
PAP.1.9. Budowa nowych strażnic	monitorowane: Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	w trakcie realizacji
PAP.1.10. Przeciwdziałanie katastrofom i ochrona przeciwpożarowa	monitorowane: gminy	realizowano
Legenda:		zrealizowane
		realizowano
		w trakcie realizacji
		niezrealizowane

2.10.1.2. Kierunek interwencji: PAP.2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych

Zadanie PAP.2.1. Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych

Stopień zagrożenia ze względu na transport drogowy materiałów niebezpiecznych ujęty został w Planie Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla Województwa Zachodniopomorskiego.⁸⁵ Największym IV stopniem zagrożenia (w 5-stopniowej skali zagrożenia) charakteryzują się powiaty: policki oraz Miasto Świnoujście i Miasto Szczecin. Z uwagi na transport kolejowy, największym stopniem zagrożenia (również IV w 5-stopniowej skali) charakteryzuje się Miasto Świnoujście.

Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych jest zadaniem wykonywanym w ramach odrębnych przepisów i regulacji, do których stosują się przedsiębiorstwa logistyczne, m.in.:

- ADR (z fr. L' Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route) – międzynarodowa konwencja dotycząca drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych. Przepisy umowy ADR są nowelizowane w cyklu dwuletnim. W 2018 roku umowa obowiązywała w 50 krajach;
- RID – (z fr. Règlement concernant le transport international ferroviaire des marchandises dangereuses) – Regulamin dla międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych).

Na terenie powiatu szczecineckiego zlokalizowana jest 1 firma ZDR Kronochem, która w swoich zasobach posiada i przewozi towary niebezpieczne. Bezpieczny transport tych materiałów leży w gestii zakładu Kronospan. Do przedsiębiorstwa należy również etap planowania i optymalizacji przewozu towarów niebezpiecznych.

⁸⁵ Wojewoda Zachodniopomorski, Szczecin, 26.01.2011 roku Tekst jednolity. Ostatnia aktualizacja Nr 21 z dn. 06.01.2019 roku

W 2018 roku Starosta Szczecinecki otrzymał informację od Wojewody poprzez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Szczecinie o transporcie towarów niebezpiecznych – ze Stacji Szczecin Glinki do Szczecinka.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 115. Ocena stopnia realizacji zadania PAP.2.1.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
PAP.2.1. Planowanie i optymalizacja przewozu towarów niebezpiecznych	monitorowane: powiaty, gminy, Urząd Morski w Szczecinie, DUM Słupsk	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.10.1.3. Kierunek interwencji: PAP.3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Zadanie PAP.3.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców

Zadanie polegające na edukacji w zakresie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacjach zagrożenia jest realizowane na bieżąco. Większość podmiotów zaopatrujących się w sprzęt ratowniczy przewiduje w ramach projektów także działania edukacyjne. Są one skierowane głównie do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (prowadzone w formie lekcji i spotkań), połączone w zakresie właściwego postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu w wyniku katastrof naturalnych. Podobnie działania te są prowadzone w związku z realizacją ochrony przeciwpowodziowej (systemy wczesnego ostrzegania) informowania o możliwości wystąpienia zjawisk o charakterze katastrof naturalnych.

W latach 2018-2020 przedstawiciele WIOŚ w Szczecinie uczestniczyli na zaproszenie przewodniczących Rad Powiatów w sesjach, podczas których omawiane były m.in. zagadnienia dotyczące poważnych awarii.

Tabela 116. Realizacja zadania PAP.3.1 przez jednostki samorządowe.

Nazwa jednostki	Efekty rzeczowe			
	Nazwa realizacji zadania	Lata	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Potczyn-Zdrój	Prowadzenie lekcji oraz spotkań w szkołach i przedszkolach przez Policję i Straż Pożarną	2018-2019	-	środki własne
Powiat szczecinecki	Kontynuacja kampanii społecznej „Nie dla czadu”	2018-2020	-	środki własne
Powiat stargardzki	Zmniejszenie wypadków z udziałem niechronionych uczestników ruchu	2018-2020	30 000	środki własne

Realizację zadania deklarowały również udzielające odpowiedzi w drodze ankietyzacji gminy: Bielice, Barlinek, Kalisz Pomorski, Szczecinek oraz Świdwin.

Ocena stopnia realizacji zadań

Tabela 117. Ocena stopnia realizacji zadania PAP.3.1.

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Stopień realizacji zadania
PAP.3.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	monitorowane: powiaty, gminy, Służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	realizowano
Legenda	zrealizowane	
	realizowano	
	w trakcie realizacji	
	niezrealizowane	

2.10.2. Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku – zagrożenia poważnymi awariami

W obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami rekomenduje się działania polegające na zapobieganiu zaistnieniu zdarzeń mających znamiona poważnych awarii, a w przypadku ich wystąpienia awarii, na szybkim ograniczeniu jej skutków.

3. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Uwzględniając strukturę Programu oceny stopnia realizacji celów średniookresowych (przewidzianych do osiągnięcia do 2020 roku) dokonano w ujęciu sektorowym, wykorzystując w tym procesie informacje zamieszczone w rozdziałach dotyczących stanu zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Program zawierał 17 celów średniookresowych zgrupowanych wokół 10-ciu sektorów środowiska.

Przy ocenie stopnia ich realizacji uwzględniano takie składowe jak: ogólna liczba zadań realizowanych w ramach celu, ocena indywidualna poszczególnych zadań czy charakter zadań.

Posługując się 4-stopniową skalą:

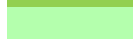
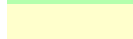

	cel zrealizowany
	cel realizowany
	cel w trakcie realizacji
	cel niezrealizowany

Tabela 118. Ocena stopnia realizacji celów średniookresowych zdefiniowanych w Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024 r.

Lp.	CEL ŚREDNIOKRESOWY DO 2020 r.:	OCENA STOPNIA REALIZACJI CELU
Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)		
1.	OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	cel realizowany
2.	OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu	cel realizowany
Zagrożenia hałasem (ZH)		
3.	ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim	cel realizowany

za lata 2018-2020

Lp.	CEL ŚREDNIOOKRESOWY DO 2020 r.:	OCENA STOPNIA REALIZACJI CELU
Pola elektromagnetyczne (PEM)		
4.	PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	cel realizowany
Gospodarowanie wodami (GW)		
5.	GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych	cel realizowany
6.	GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna	cel realizowany
7.	GW.III. Ochrona pasa wybrzeża	cel realizowany
8.	GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	cel realizowany
Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)		
9.	GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	cel realizowany
Zasoby geologiczne (ZG)		
10.	ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	cel realizowany
Gleby (GL)		
11.	GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	cel realizowany
12.	GL.II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele	cel realizowany
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)		
13.	GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego	cel realizowany
Zasoby przyrodnicze (ZP)		
14.	ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	cel realizowany
15.	ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	cel realizowany
16.	ZP.III. Zwiększanie lesistości	cel realizowany
Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)		
17.	PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	cel realizowany

4. OCENA ZGODNOŚCI WYKONANYCH ZADAŃ Z HARMONOGRAMEM

Ogółem w Programie, w ramach poszczególnych komponentów i określonych dla nich kierunków działań przewidziano do realizacji w okresie sprawozdawczym 215 zadań. Oceny zgodności wykonanych zadań dokonano dla wszystkich planowanych zadań zamieszczonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Oceniając zgodność wykonywanych zadań wykorzystano niżej zamieszczoną skalę:

zadania	zrealizowane
	realizowano
	w trakcie realizacji
	niezrealizowane

Szczegółowe informacje dotyczące liczby zadań wraz z oceną stanu ich realizacji w poszczególnych obszarach interwencji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 119. Zbiornicze zestawienie informacji na temat stanu realizacji zadań w latach 2018-2020 dla poszczególnych sektorów środowiska

Obszar interwencji	LICZBA ZADAŃ			
	zrealizowanych	realizowanych	w trakcie realizacji	niezrealizowanych
Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)	2	27	2	2
Zagrożenia hałasem (ZH)	2	9	2	1
Pola elektromagnetyczne (PEM)	0	3	0	1
Gospodarowanie wodami (GW)	7	25	5	5
Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)	0	18	0	1
Zasoby geologiczne (ZG)	0	5	0	1
Gleby (GL)	1	17	1	2
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)	9	13	0	0
Zasoby przyrodnicze (ZP)	0	38	3	1
Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)	1	8	1	2
Razem	22	163	14	16

5. OCENA SYSTEMU MONITORINGU REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Podstawą procesu monitorowania stopnia realizacji Programu są przyjęte wskaźniki, zestawione w dziesięciu grupach tematycznych. Kryterium doboru wskaźników zostało oparte na założeniu, że ich wartości powinny być względnie łatwe do weryfikacji (między innymi w oparciu o dane publikowane na stronach GUS, WIOŚ). Analiza wskaźników w powiązaniu z rozpoznaniem aktualnej sytuacji w poszczególnych obszarach interwencji powinna ułatwić przewidywanie zmian w nich zachodzących. W związku z powyższym wskaźniki należy traktować również jako punkt odniesienia dla korekty i weryfikacji planowanych oraz realizowanych inwestycji i zadań pozainwestycyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości wyjściowe określone dla 41 wskaźników wymienionych w Programie, w zestawieniu z wartościami tychże wskaźników odnotowanymi według stanu na dzień 31.12.2014 roku lub 31.12.2015 roku, 31.12.2016 roku, 31.12.2017 roku, 31.12.2018 roku, 31.12.2019 roku i 31.12.2020 roku, co pozwala prześledzić trendy zmian w poszczególnych kierunkach interwencji.

W celu ułatwienia odczytywania danych zawartych w Tabeli 120 zastosowano następujące oznaczenie kolorystyczne.

poprawa wskaźnika

pogorszenie wskaźnika

brak wyraźnej tendencji/istotnych zmian lub brak danych

Tabela 120. Ocena realizacji wskaźników celów Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 -2020 z perspektywą do 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (OKPJ)											
OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	liczba stref, dla których opracowano programy ochrony powietrza (jeśli zachodzi taka potrzeba)	szt.	3	3	3 ^a	GIOŚ	3	3 ^b	3	3	
	sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe	GJ/rok	11 199 674	10 365 000	-	Raport o stanie ciepłownictwa w województwie zachodniopomorskim w zakresie jego wytwarzania, przesyłu i wykorzystywania	9 231 000	8 733 000	-	10 000 000	
	udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	35,1	41,8	-/47,8 ^c	Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła	57,8	72,7	-	42	
	liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską w mln	osoby	175	179,5	-/180,1 ^c	GUS	166,9	210,9	145,7	173,7	
	długość ścieżek rowerowych	km	620,2	732,8	-/755,3 ^c	GUS	847,9	896,8	1 016,30	696	
	linie kolejowe ogółem na 10 tysięcy ludności	km	6,9	6,7	-/6,8 ^c	GUS	6,9	7	7	7,5	
	emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	8 603 967	8 433 800	7 742 445	GUS	7 118 007	6 245 818	6 756 701	7 964 798	
	emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	2 347	2 400	2 284	GUS	2 185	1 866	1 652	1 812	

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
	odsetek energii cieplej produkowanej w skojarzeniu	%	30,72	31,4 ^d	-	-*	-	-	-	34,72	
OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu	liczba stref, które otrzymały klasę D2 ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu	szt.	3	3	2	Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2018, 2019 oraz 2020 r.	3	3	3	0	
ZAGROŻENIA HAŁASEM (ZH)											
ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim	liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik LDWN)	osoby	15 490	wielolecie 2012-2016	hałas drogowy: 386761 hałas kolejowy: 46249 hałas przemysłowy: 3 200	Program ochrony przed hałasem dla Województwa Zachodniopomorskiego	-	17538 wg wskaźnika LDWN	-	10 000	
	długość zamiejskich dróg ekspresowych	km	130,5	130,5	130,5 ^e	GUS	130,5	250,9	267,1	150	
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)											
PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	osoby	0	Dla obszarów sąsiadujących z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM (szczegółowy wykaz terenów w rejestrze z 2009 roku) kontynuowane jest postępowanie w przedmiotowej sprawie, uczestniczy w niej 20		WIOŚ	0	0	0	0	

za lata 2018-2020

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
				stron (właścicieli nieruchomości)							
GOSPODAROWANIE WODAMI (GW)											
GW I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych	udział JCWP o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym	[%]	39,8	26,5 (JCWP rzeczne) 47,8 (JCWP jeziorne)	-	GIOŚ	-	14	-	70	
	udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości	[%]	71	80	-	GIOŚ	41,67	79,41	58,33	100	
	udział JCWP przejściowych i przybrzeżnych o dobrej lub zadowalającej jakości	[%]	0	0	-	GIOŚ	-	0	-	50	
GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna	całkowita długość ulepszonych lub utworzonych śródlądowych dróg wodnych	km	-	-	-	-	-			10	
GW.III. Ochrona pasa wybrzeża	długość linii brzegowej zabezpieczonej przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza [km]	km	1,19	3,7	3,87	Sprawozdania Urzędu Morskiego w Szczecinie, sztuczne zasilanie brzegu morskiego 2010-2020	4,52	4,27	4,8	4,23	
GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe	[km/rok]	1	0	-	GUS	0	4,4	0,1	10	
	pojemność obiektów małej retencji wodnej	[dam ³]	65 764,80	65 773,80	-	GUS	65 778,30	65 778,30	65 814,40	66 000,00	

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA (GWS)											
GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³	1 434 534,3	1 395 600	1 340 392,6	GUS	1 192 511,3	958 583,4	965 623	1 291 080,87	
	udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	92,7	92,3	92,2	GUS	90,6	88,47	90,8	85	
	długość czynnej sieci rozdzielczej	km	10 893,1	11 225,5	11 363,5	GUS	11 428,9	11 378,0	11 452,3	11 982,41	
	długość sieci kanalizacyjnej	km	7 590,00	7 857,60	7 967,40	GUS	7 973,50	8 115,60	8 198,10	8 349,00	
ZASOBY GEOLOGICZNE (ZG)											
ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalin	szt.	374	372 ^e	-	Mapa geośrodowiskowa Polski (II): Warstwa normatywna Kopaliny	-	-	372 ^f	300	
GLEBY (GL)											
GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego	szt.	-	3 224	3 792	ARiMR	4 402 ^g	5 135 ^h	5 525 ⁱ	8 000	
	udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych (grunty użytkowane rolniczo)	%	38	bardzo kwaśny 9; kwaśny 27 (razem 36)	-	GUS	Od 21 do 40%	Od 21 do 40%	-	33	
	powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji	ha	108	121	63/35 ^j	GUS	111	60	55	160	
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)											

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024

za lata 2018-2020

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego	masa odebranych odpadów komunalnych	Mg	571 389,7	572 468,8	584 051,18	Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2017-2019	694 866 ^k	705 733 ^k	-	600 598,3	
	liczba monitorowanych składowisk odpadów poddanych rekultywacji	szt.	29	68	-/69 ^c	Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2017-2019	69	69	-	35	
ZASOBY PRZYRODNICZE (ZP)											
ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	liczba ustanowionych planów ochrony dla parków narodowych	szt.	0	0	0	Strony internetowe parków narodowych	0	0	0	2	
	liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	szt.	38	38 (+4 zarządzenia zmieniające)	38 (+25 zarządzeń zmieniających)/ +2 (40) ^c	RDOŚ w Szczecinie	+1 (41)	41	+1 (42)	87	
	liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych	szt.	2	2	2	Strona internetowa Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego	2	2	2	7	
	liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody	szt.	84	84 ^c	+1(85) ^c	RDOŚ w Szczecinie	85	+16 (101)	101	118	

za lata 2018-2020

Cel	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika			Źródło danych	Wartość wskaźnika			Wartość docelowa	Stan
			2014 r. / 2015 r. wskaźnik bazowy	2016 r.	2017 r.		2018 r.	2019 r.	2020 r.		
	liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych monitoringiem	szt.	-	-	-	RDOŚ w Szczecinie	25 typów siedlisk, 21 gatunków ptaków, 16 gatunków zwierząt innych niż ptaki ^l	31 typów siedlisk, 21 gatunków ptaków, 20 gatunków zwierząt innych niż ptaki ^l	5 typów siedlisk, 53 gatunki ptaków, 10 gatunków innych zwierząt ^l	40	
	powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony	ha/szt.	-	-	-	RDOŚ w Szczecinie	Powierzchnia 18,092 ha, 4 gatunki	Powierzchnia 391,37 ha, 13 gatunków	Powierzchnia 505,45 ha, 29 gatunków	50 ha siedlisk, 15 gatunków	
	liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego	szt.	-	3 224 ^m	3792 ⁿ	ARiMR	4 402 ^g	5 135 ^h	5 525 ⁱ	8 000	
ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	wskaźnik defoliacji drzewostanów	%	18,97 ^o	20,10 ^p	19,2 ^p	Rocznik Statystyczny Leśnictwa, 2019,2020, GUS	19,5 ^p	20,9 ^p	-	18,6	
	powierzchnia zajęta przez pożary	ha	43,34	50,91	-/8,68 ^r	GUS	226,36	202,9	58,34	40	
ZP.III. Zwiększanie lesistości	lesistość	%	35,5	35,6	35,6	GUS	35,7	35,7	35,8	36	
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI (PAP)											
PAP I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	liczba poważnych awarii	szt.	5	1	-	WIOŚ Szczecin	0	0	0	0	

Legenda do tabeli:

„-” - brak danych

* - dane od pewnego czasu nie są gromadzone. Wynika to z faktu stopniowego rozproszenia rynku energetycznego. Prywatni dostawcy kogeneracyjni nie udostępniają tego typu danych. Zatem trudne jest uzyskanie pełnego obrazu sytuacji. Brak jest także danych, które obejmowałyby cały sektor ciepłowniczy, wraz z energetyką rozproszoną – dopiero takie dane pozwoliłyby wnioskować o rzeczywiście zachodzących trendach.

a - opracowanie 2017, uchwalenie II 2018

b - opracowanie w 2019, uchwalenie w 2020

c - wartości zostały zweryfikowane i zaktualizowane w stosunku do poprzedniego RPOŚ

d-wartość według URE

e - według MGŚP II w okresie 2008-2015 zidentyfikowano 372 punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalin. Udokumentowane wyniki inwentaryzacji stanowią sumę punktów niekoncesjonowanego wydobycia kopalin z długiego okresu badań. Dane przypadające na konkretny rok inwentaryzacji są w dużym stopniu pochodną intensywności prac inwentaryzacyjnych. Podana wartość bazowa odpowiada wynikom prac inwentaryzacyjnych z lat 2010-2014

f - stan na dzień 4.10.2021, wcześniej dane nie były aktualizowane

g - liczba beneficjentów (realizacja płatności), stan 31.12.2018

h - liczba beneficjentów (realizacja płatności), stan 31.12.2019

i - liczba beneficjentów (realizacja płatności), stan 31.12.2020

j - wartości zostały zweryfikowane i zaktualizowane w stosunku do poprzedniego RPOŚ, wartość 63 obejmuje grunty zrekultywowane i zagospodarowane, wartość 35 odnosi się wyłącznie do gruntów zrekultywowanych

k - odebrane i zebrane odpady komunalne ogółem

l - ocena stanu w oparciu o metodyki monitoringu GIOŚ

m - liczba łącznie podpisanych umów, stan na 31.01.2017

n - liczba łącznie podpisanych umów, stan na 31.12.2017

o - rozbieżność danych podanych w POS WZ jako wartość bazowa: w Roczniku Statystycznym GUS Ochrona Środowiska 2017, za rok 2015 podano wartość wynosi 17,84%

p - ranking przestrzennego zróżnicowania średniej defoliacji monitorowanych gatunków drzew według województw - wartość ogółem

r - dane zaktualizowane na podstawie Rocznika Statystycznego Leśnictwa opublikowanego w 2018 roku (za rok 2017)

6. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

Stopień realizacji zadań

Oceny stopnia realizacji zadań dokonano według czterostopniowej skali:

Zadania zrealizowane - zadania, których realizacja została zakończona w latach 2018-2020.

W analizowanym okresie sprawozdawczym stanowią one 10,5% zadań. Były to w szczególności projekty inwestycyjne w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji, finansowane według ustalonych harmonogramów.

Zadania realizowane – zadania, które były realizowane w latach 2018-2020 i dały efekty rzeczowe w tym okresie. Zadania cykliczne lub zadania, które będą kontynuowane w kolejnych latach.

W latach 2018-2020 realizowano 75% zadań wskazanych w Programie, co pozwoliło na uzyskanie wymiernych efektów rzeczowych. Są to zadania inwestycyjne realizowane przez niezależne podmioty na obszarze województwa z zakresu gospodarki wodnej, wodno-ściekowej, ochrony brzegów morskich zadania o charakterze edukacyjnym, monitoringowym i planistycznym. Do zadań tych zaliczono także zadania, które zostały zrealizowane przez niektóre jednostki/institucje, stąd, w wymiarze regionalnym, nie można było uznać ich jako zadania w pełni zrealizowane.

Zadania w trakcie realizacji – zadania, których realizacja została rozpoczęta w latach 2018-2020. Zadania rozpoczęte, a nie zakończone w okresie sprawozdawczym;

Odsetek zadań wykazanych jako będące w trakcie realizacji wynosi 6,5%. Efekty rzeczowe będą możliwe do wskazania w kolejnym okresie sprawozdawczym.

Zadania niezrealizowane – zadania, których realizacji nie podjęto w latach 2018-2020.

W okresie 2018-2020 nie zrealizowano około 8% zadań. Brak podjęcia realizacji w latach 2018-2020 wynika z różnych uwarunkowań, m.in. przesunięcia harmonogramów finansowych, zmiany przepisów lub uwarunkowań lokalnych.

Zidentyfikowane problemy

Problemy zdiagnozowano na podstawie analizy wyników oceny dokonanej przy wykorzystaniu wskaźników monitorowania (jakość powietrza, wód, gleb, gospodarka odpadami, hałas, zasoby przyrodnicze) oraz informacji z jednostek realizujących.

Jakość powietrza

- niezadowalająca jakość powietrza w zakresie stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu;
- systemy ogrzewania indywidualnego, w których wykorzystywane są niskiej jakości paliwa stałe, spalane w kotłach o niskiej efektywności;
- niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i publicznych;
- postępujące zmiany klimatu.

Zagrożenia hałasem

- dynamiczny przyrost liczby pojazdów, skutkujący wzrostem natężenia ruchu;

- rosnąca presja komunikacji w centralnych częściach większych miast;
- niezadawalająca liczba miast posiadających obwodnice zewnętrzne;
- niezadawalający stan techniczny infrastruktury kolejowej.

Gospodarowanie wodami

- jakość wód powierzchniowych nie odpowiadająca zakładanym celom środowiskowym;
- spływy z terenów rolniczych wód zanieczyszczonych nawozami;
- zły stan jakości wód przybrzeżnych i przejściowych;
- negatywny wpływ zanieczyszczeń wnoszonych przez Odrę do wód Zalewu Szczecińskiego;
- negatywny wpływ zeutrofizowanych wód Zalewu Szczecińskiego na jakość wód Zatoki Pomorskiej.

Gospodarka wodno-ściekowa

- niedostateczne działania w zakresie wdrażania rozwiązań umożliwiających recyrkulację wód opadowych;
- wzrost ilości osadów z przemysłowych oczyszczalni ścieków;
- brak sieci kanalizacyjnej u ok. 20% mieszkańców obszarów wiejskich.

Gleby

- wzrost powierzchni gruntów rolnych i leśnych wyłączonych z produkcji;
- wzrost powierzchni gruntów zdegradowanych.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- niska efektywność selektywnego zbierania odpadów „u źródła”;
- niewystarczający system selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;
- niska świadomość społeczeństwa w zakresie należytego postępowania z odpadami;
- niewystarczająca liczba PSZOK, w tym punktów napraw (przygotowania do ponownego użycia);
- brak ogólnowojejewódzkich badań morfologii odpadów komunalnych;
- wytwarzanie, jako produkt końcowy, kompostu nieodpowiadającego wymaganiom (19 05 03).

Zasoby przyrodnicze

- przekształcenia siedlisk hydrogenicznych i siedlisk półnaturalnych (spowodowane eutrofizacją wód, osuszaniem siedlisk, zmianami klimatu oraz sukcesją naturalną w wyniku zaniechania tradycyjnych form użytkowania np. koszenia łąk);
- presja urbanistyczna, komunikacyjna oraz turystyczna na tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- niepełny stopień opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów objętych ochroną (parki narodowe, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe);

- brak dokumentacji urzędniowej dla wszystkich lasów prywatnych w województwie; pogłębianie się uszkodzeń aparatu asymilacyjnego w drzewostanach (defoliacje);
- spadek dynamiki tempa zalesień przy jednoczesnym wzroście powierzchni zajętej przez pożary;
- ekspansja gatunków obcych, w tym gatunków inwazyjnych.

Świadomość ekologiczna

- niewystarczająca świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleb, gospodarki odpadami oraz zmian klimatu;
- brak systemowych, cyklicznych działań edukacyjnych i promocyjnych.

Finansowanie

- brak kompleksowej oferty dofinansowania wymiany źródeł ciepła na ekologiczne;
- niski poziom dofinansowania zadań polegających na montażu instalacji fotowoltaicznych;
- brak funduszy w budżetach samorządów na zabezpieczenie wkładu własnego, na potrzeby uzyskania dotacji;
- brak programów zewnętrznych na dofinansowanie zakupu i montażu przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych;
- brak bezpośredniego doradztwa i wsparcia dla mieszkańców w zakresie wnioskowania o środki na wymianę źródeł ciepła.

Rekomendacje na okres programowy do 2030 roku

Rozpatrując poszczególne obszary ochrony środowiska pod kątem pilnej potrzeby realizacji działań, zdecydowanie należy kontynuować, a jeśli to możliwe – zintensyfikować działania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, przede wszystkim ze względu na przekroczenia benzo(a)pirenu i ozonu. Wśród głównych działań naprawczych zaleca się kontynuację zadań wdrażanych w latach poprzednich, m.in. wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na źródła zasilane olejem opalowym, gazem, energią elektryczną lub ich wymianę na wysokosprawne kotły węglowe zasilane automatycznie, spełniające normy klasy 5 lub wymagania ekoprojektu. Ponadto zaleca się prowadzenie przez odpowiednie instytucje kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów. Niezbędne jest również prowadzenie działań promocyjnych, edukacyjnych, informacyjnych i szkoleniowych, szczególnie cyklicznych. Istotne znaczenie w kontekście adaptacji do zmian klimatu będzie mieć dalsze wspieranie rozwoju OZE oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

W obszarze zagrożenia hałasem działania obejmują sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny. Ponadto wdrażanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem, monitoring środowiska oraz prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej klimatu akustycznego w zakresie szkodliwości hałasu, a także promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego. Istotne jest, aby w zakresie poprawy standardów klimatu akustycznego stosowane były odpowiednie zabezpieczenia przeciwhałasowe (np. ekrany akustyczne, wały ziemne), a także, aby nawierzchnie dróg i szyn kolejowych utrzymywane były w dobrym stanie technicznym.

W zakresie promieniowania elektromagnetycznego wskazana jest kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych, wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi, prowadzenie i aktualizacja rejestru

zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne oraz realizacja działań edukacyjnych na temat promieniowania elektromagnetycznego.

Kolejnym obszarem równie mocno wymagającym skutecznych działań jest zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, gdyż aktualnie stan wielu jednolitych części wód powierzchniowych jest niezadowalający. Na poprawę wskaźników obrazujących stan JCWP będą mieć wpływ kompleksowe działania podejmowane zarówno w ramach gospodarki wodnej, jak i odbioru oraz oczyszczania ścieków (w tym, w rejonach przybrzeżnych i nadmorskich). W celu ochrony jakości i wielkości zasobów wód, zaleca się kontynuację działań ograniczania zużycia wody, ograniczania wpływu rolnictwa na wody, prowadzenia zrównoważonej gospodarki rybackiej itp. W celu ochrony i poprawy jakości wód konieczne jest również kontynuowanie działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym wodociągów, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, oczyszczalni ścieków (w tym przydomowych). Realizacja tych działań będzie sprzyjać poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych (udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym, udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości, udział JCWP przejściowych i przybrzeżnych o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym, pojemność obiektów małej retencji wodnej) poprzez ograniczenie presji wynikającej z działalności człowieka.

W zakresie ochrony gleb zaleca się realizację działań, które przyczynią się do zachowania wartości użytkowych gleb województwa, takich jak: dostosowanie rolnictwa do zmieniających się warunków klimatycznych, w tym dostosowanie terminów zabiegów polowych do warunków wegetacji roślin (daty siewów, aplikacje nawozów i środków ochrony roślin), właściwy dobór roślin w płodozmianie, zwiększenie nawadniania roślin, optymalizacja wielkości i sposobu stosowania nawozów mineralnych, wymiana odmian roślin uprawnych na lepiej przystosowane do zmienionego klimatu, monitorowanie rozprzestrzeniania się szkodników i chorób oraz opracowanie metod, które zwiększą odporność upraw na te patogeny, ponadto rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz remediacja terenów zanieczyszczonych.

Strategia w zakresie gospodarowania odpadami województwa w perspektywie kolejnych lat powinna skupiać się na zapobieganiu powstawaniu odpadów i ukierunkowanie na gospodarkę w obiegu zamkniętym, w tym celu konieczna jest realizacja zadań takich jak: selektywne zbieranie odpadów i odzysk (w tym recykling) odpadów.

W kontekście ochrony zasobów przyrodniczych, bardzo istotne jest ograniczenie presji na wody powierzchniowe (jeziora, rzeki, Zalew Szczeciński, wody Bałtyku), a także tereny podmokłe (bagna, torfowiska, starorzecza). Konieczna jest kontynuacja i realizacja działań mających na celu ochronę i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych, rozwój turystyki zrównoważonej, między innymi monitorowanie oraz regulowanie liczby osób korzystających z poszczególnych miejsc i szlaków w parkach narodowych, rozwój oferty turystyki ekologicznej i agroturystyki oraz jej promocja, ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej

oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej. Istotne jest również dążenie do zazieleniania miast i terenów zurbanizowanych, w tym nasadzenia drzew przy ulicach i drogach, tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne, konserwacja pomników przyrody, zachowanie istniejącej zieleni.

Działania w zakresie leśnictwa powinny skupiać się na wspieraniu funkcji gospodarczych lasów, przy zachowaniu różnorodności biologicznej, a także adaptacji drzewostanów do zmian klimatu.

Duży nacisk należy położyć na edukację ekologiczną, która powinna być prowadzona w następujących zakresach tematycznych:

- ukazywanie złego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz konieczności podjęcia działań w celu poprawy jakości powietrza;
- poprawa świadomości w zakresie efektywności energetycznej budynków i budownictwa energooszczędnego;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w gospodarstwach domowych i w zakładach przemysłowych;
- promowanie zmian przyzwyczajęń i nawyków odnośnie ochrony środowiska wodnego, w tym podnoszenie świadomości w zakresie zjawisk ekstremalnych: powodzi, podtopień i zagrożenia suszą;
- promowanie rozwiązań z zakresu małej retencji wodnej, w tym mikroinstalacji retencyjnych;
- promowanie rolnictwa ekologicznego, ochrony gleb oraz racjonalnego stosowania środków ochrony roślin;
- zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z odpadami, w tym kształtowanie zachowań ograniczających używanie materiałów i produktów jednorazowego użycia;
- promowanie świadomego postępowania z odpadami niebezpiecznymi wytworzonymi w gospodarstwach domowych (zużyte baterie, akumulatory, przeterminowane leki i opakowania po lekach, przepracowane/zużyte oleje silnikowe itp.);
- przedstawianie roli zasobów przyrodniczych oraz istniejących w regionie wartości krajobrazowych i przyrodniczych, w tym zasad zachowania się w obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- sposoby reagowania społeczeństwa na nasilające się klimatyczne zjawiska ekstremalne i inne sytuacje zagrożenia.

W obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami na bieżąco powinny być prowadzone działania polegające na zapobieganiu zaistnienia zdarzeń mających znamiona poważnych awarii, a w przypadku ich wystąpienia, na szybkim ograniczeniu ich skutków.

Działanie, na które należy zwrócić szczególną uwagę, to adaptacja do zmian klimatu. Ważne jest uwzględnianie prognozowanych zmian klimatycznych, przede wszystkim na etapie projektowania infrastruktury, która powinna być odporna na czynniki atmosferyczne w długim, kilkudziesięcioletnim horyzoncie czasowym, a jednocześnie należy projektować infrastrukturę zmniejszającą oddziaływanie niekorzystnych zmian klimatycznych (np. systemy kanalizacji deszczowej w miastach zdolne do odbioru dużych wezbrań wody w wyniku nawałnych opadów, projektowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury miejskiej, niwelującej odczuwanie upałów itp.).

Rekomendowane cele

Realizacja strategii środowiskowej dla województwa zachodniopomorskiego do roku 2030 powinna wpisywać się w realizację przyjętego celu nadrzędnego:

Wysoka jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego poprzez zielony i niebieski rozwój gospodarczy

Osiągnięcie celu nadrzędnego będzie odbywać się poprzez realizację działań wyznaczonych dla obszarów interwencji w ramach poszczególnych celów strategicznych. Działania powinny również obejmować zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

za lata 2018-2020

Obszar interwencji	Cele strategiczne do 2030 r.
Ochrona klimatu i jakości powietrza	OKJP I. Ochrona powietrza OKJP II. Ochrona klimatu
Zagrożenia hałasem	ZH I. Poprawa klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego
Pola elektromagnetyczne	PEM I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
Gospodarowanie wodami	GW I. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych GW.II. Ochrona przed niedoborami wody i powodzią GW III. Ochrona i racjonalne wykorzystanie strefy brzegowej morza
Gospodarka wodno-ściekowa	GWS I. Zrównoważone gospodarowanie wodą i racjonalna gospodarka wodno-ściekowa
Zasoby geologiczne	ZG I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
Gleby	GL I. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz dostosowanie do zmian klimatu
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	GO I. Racjonalna gospodarka odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami GO II. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym
Zasoby przyrodnicze	ZP I. Ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych ZP II. Rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych ZP III. Dążenie do zazieleniania miast i terenów zurbanizowanych ZP IV. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi	ZPA I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

7. STRESZCZENIE

„Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024, za lata 2018-2020”, zwany dalej Raportem, został opracowany zgodnie z art. 18 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.). Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 (zwany dalej Programem) został przyjęty Uchwałą nr XVI/298/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 listopada 2016 r. Celem Raportu jest dokonanie oceny jakościowej oraz ilościowej (tam, gdzie to możliwe) w zakresie postępu realizacji zadań ujętych w Programie. Raport stanowi zestawienie oraz opis wykonanych zadań wskazanych do realizacji w Programie. Wykonano analizę realizacji założonych wskaźników zarówno rzeczowych, jak i stanu środowiska, które pozwalają ocenić i opisać zagadnienia skuteczności oraz wykonalności Programu. Oceny realizacji zadań wskazanych w Programie dokonano na podstawie informacji przekazanych przez jednostki realizujące i koordynujące poszczególne działania (wymienione w Programie), a także wykorzystano dane pochodzące z GUS, RDOŚ, WIOŚ i innych ogólnodostępnych baz danych. Ankieta objęto łącznie 212 instytucji, w tym wszystkie gminy i starostwa powiatowe na terenie województwa. Wśród ankietowanych znalazły się również instytucje regionalne i krajowe, które posiadają kompetencje w zakresie realizacji celów Programu ochrony środowiska. Uzyskano odpowiedź łącznie od 143 instytucji, co stanowi 2/3 wysłanych zapytań. 81 spośród otrzymanych odpowiedzi pochodziło z jednostek samorządu terytorialnego (gmin i starostw powiatowych), a 52 – z pozostałych instytucji.

W Programie, w ramach poszczególnych komponentów i określonych dla nich celów, przewidziano do realizacji 215 zadań. Spośród wszystkich ocenionych zadań najwięcej było realizowanych - 163. Do nich zalicza się działania, które realizowane były w latach 2018-2020 i dały w tym okresie efekty rzeczowe, ponadto prowadzone są cyklicznie i będą kontynuowane w kolejnych latach. Ponadto stwierdzono 22 zadania zrealizowane (zakończone), 14 w trakcie realizacji oraz 16 zadań niezrealizowanych. Przy każdym zadaniu przedstawiono informacje dotyczące realizowanych projektów, które pochodzą z ankietyzacji lub ogólnodostępnych baz danych.

Diagnozę stanu realizacji programu ochrony środowiska dokonuje się na podstawie oceny realizacji celów, do których zadania są przypisane. Zatem zarówno program, jak i raport z jego realizacji, podzielone są na obszary interwencji – komponenty ochrony środowiska.

1. Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP) – w ramach tego komponentu oceniono 33 zadania, z tego 27 realizowano, a 2 zrealizowano.
2. Obszar interwencji: zagrożenia hałasem (ZH) – w ramach tego komponentu oceniono 14 zadań, z tego 9 realizowano, a 2 zrealizowano.
3. Obszar interwencji: promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) – w ramach tego komponentu oceniono 4 zadania, z tego 3 realizowano.
4. Obszar interwencji: gospodarowanie wodami (GW) – w ramach tego komponentu oceniono 14 zadań, z tego 9 realizowano, a 2 zrealizowano.
5. Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa (GWS) – w ramach tego komponentu oceniono 42 zadania, z tego 25 realizowano, a 7 zrealizowano.
6. Obszar interwencji: zasoby geologiczne (ZG) – w ramach tego komponentu oceniono 6 zadań, z tego 5 realizowano.
7. Obszar interwencji: gleby (GL) – w ramach tego komponentu oceniono 21 zadań, z tego 17 realizowano, a 1 zrealizowano.

8. Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) – w ramach tego komponentu oceniono 22 zadania, z tego 13 realizowano, a 9 zrealizowano.
9. Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze (ZP) – w ramach tego komponentu oceniono 42 zadania, z tego 38 realizowano.
10. Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami (PAP) – w ramach tego komponentu oceniono 12 zadań, z tego 8 realizowano, a 1 zrealizowano.

W Raporcie przedstawiony został sposób monitorowania realizacji Programu. Jego podstawą są przyjęte wskaźniki zestawione w dziesięciu grupach tematycznych. Kryterium doboru wskaźników zostało oparte na założeniu, że ich wartości powinny być względnie łatwe do weryfikacji (między innymi w oparciu o dane publikowane na stronach GUS, WIOŚ i innych). Wartości bazowe określono dla 41 wskaźników wymienionych w Programie, które zestawiono z danymi z lat 2015-2020. Dla ułatwienia odczytywania danych dotyczących monitorowania realizacji Programu zastosowano oznaczenie kolorystyczne, w ramach którego podzielono wskaźniki na 3 grupy:

1. posiadające tendencje do poprawy,
2. posiadające tendencje do pogorszenia się,
3. brak istotnych zmian (w tym również brak miarodajnych danych, które pozwalają na ocenę).

Spośród 41 wskaźników, 21 wskazuje tendencje do poprawy, 5 tendencje do pogorszenia, a 5 jest neutralnych lub brakuje danych. Po dokonaniu analizy stopnia realizacji działań stwierdza się potrzebę kontynuowania, a jeśli to możliwe, wręcz zintensyfikowania działań w zakresie ochrony powietrza. Drugim obszarem wymagającym skutecznego wsparcia jest zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Ważne jest uwzględnianie prognozowanych zmian klimatycznych przede wszystkim na etapie projektowania infrastruktury, która powinna być odporna na czynniki atmosferyczne w długiej perspektywie czasowej, a jednocześnie należy projektować infrastrukturę minimalizującą oddziaływanie niekorzystnych zmian klimatycznych (np. systemy kanalizacji deszczowej w miastach zdolne do odbioru dużych wezbrań wody w wyniku nawałnych opadów, projektowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury miejskiej, niwelującej odczuwanie upałów itp.). Konieczne jest realizowanie działań edukacyjnych w zakresie: jakości powietrza, zmian klimatu i ich skutków, racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej, właściwego postępowania z odpadami.

Rekomendowane cele i kierunki działań w nowej perspektywie czasowej (do 2030 roku) powinny wpisywać się w realizację przyjętego celu nadrzędnego:

„Wysoka jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego poprzez zielony i niebieski rozwój gospodarczy”.

Osiągnięcie celu nadrzędnego będzie odbywać się poprzez realizację działań wyznaczonych dla obszarów interwencji w ramach poszczególnych celów strategicznych. Działania powinny również obejmować zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

8. SPIS TABEL

Tabela 1. Ankietyzacja na potrzeby sporządzenia Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska.....	10
Tabela 2. Stacje pomiarowe uwzględnione w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za 2020 rok.	13
Tabela 3. Zadania o charakterze edukacyjnym i informacyjnym realizowane w ramach działania OKJP.1.5.14	
Tabela 4. Realizacja zadania OKJP 1.5. przez jednostki samorządowe.....	14
Tabela 5. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.1.1-1.5.	15
Tabela 6. Realizacja zadania OKJP.2.1 przez jednostki samorządowe	17
Tabela 7. Realizacja zadania OKJP.2.2. przez jednostki samorządowe.	19
Tabela 8. Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w wyniku realizacji umów zawartych z WFOŚiGW w Szczecinie z zakresu ochrony atmosfery w latach 2018-2020.....	19
Tabela 9. Realizacja zadania OKJP.2.3. przez jednostki samorządowe.	20
Tabela 10. Realizacja zadania OKJP.2.4. przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.	22
Tabela 11. Realizacja zadania OKJP.2.4. przez jednostki samorządowe.	23
Tabela 12. Zadania realizowane w ramach zadania „Poprawa efektywności energetycznej, w tym z wykorzystaniem OZE”.....	24
Tabela 13. Projekty w zakresie montażu OZE rozpoczęte po 1 stycznia 2018 roku, realizowane z funduszy europejskich w latach 2014-2020 (FS-Fundusz Spójności, EFRR- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego).	24
Tabela 14. Realizacja zadania OKJP.2.6 w jednostkach samorządowych.	26
Tabela 15. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.2.1. - 2.7.	26
Tabela 16. Projekty z zakresu „Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych” rozpoczęte po 1 stycznia 2018 r.....	27
Tabela 17. Realizacja zadania OKJP.3.1 przez jednostki samorządowe.	28
Tabela 18. Realizacja zadania OKJP.3.3 w jednostkach samorządowych.	29
Tabela 19. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.3.1. – 3.3.....	29
Tabela 20. Wielkość dofinansowania udzielona gminom w ramach realizacji zadania: „Budowa i przebudowa dróg regionalnych (wojewódzkich) i lokalnych (gminnych i powiatowych) w latach 2018 -2020.	30
Tabela 21. Realizacja zadania OKJP.4.1 przez jednostki samorządowe.	30
Tabela 22. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.4.1. – 4.3.....	34
Tabela 23. Realizacja zadania OKJP.5.3 przez jednostki samorządowe.	35
Tabela 24. Realizacja zadania OKJP.5.4 przez jednostki samorządowe.	36
Tabela 25. Realizacja zadania OKJP.5.5 przez jednostki samorządowe.	37
Tabela 26. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.5.1.- OKJP.5.8.	38
Tabela 27. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.6.1.- OKJP.6.3.	39
Tabela 28. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.7.1.- OKJP.7.2.	40
Tabela 29. Ocena stopnia realizacji zadań OKJP.8.1.- OKJP.8.2.	41
Tabela 30. Zestawienie map akustycznych w trzecim etapie mapowania	42
Tabela 31. Lokalizacja punktów pomiarowych hałasu drogowego i kolejowego.	43
Tabela 32. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.1.1.- ZH.1.5.	45
Tabela 33. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.2.1.- ZH.2.2.	46
Tabela 34. Inwestycje GDDKiA wpisujące się w zadanie ZH.3.1	47

Tabela 35. Inwestycje GDDKiA wpisujące się w zadanie ZH.3.5.	49
Tabela 36. Ocena stopnia realizacji zadań ZH.3.1.- ZH.3.6.	49
Tabela 37. Ocena stopnia realizacji zadania ZH.4.1.	50
Tabela 38. Realizacja zadania PEM.1.2 przez jednostki samorządowe.	51
Tabela 39. Ocena stopnia realizacji zadań PEM.1.1.- PEM.1.4.	52
Tabela 40. Ocena stopnia realizacji zadań GW.1.1.- GW.1.10.	57
Tabela 41. Ocena stopnia realizacji zadań GW.2.1.- GW.2.4.	59
Tabela 42. Ocena stopnia realizacji zadań GW.3.1.- GW.3.4.	60
Tabela 43. Zadania realizowane w ramach działania "Budowa infrastruktury turystycznej w sąsiedztwie terenów wodnych (rzeki, jeziora, morze) za zachowaniem zasad bezpieczeństwa"	62
Tabela 44. Ocena stopnia realizacji zadań GW.4.1.- GW.4.3.	63
Tabela 45. Zadania realizowane w ramach „Programu ochrony brzegów morskich” w latach 2018-2020 ...	64
Tabela 46. Ocena stopnia realizacji zadań GW.5.1.- GW.5.3.	65
Tabela 47. Realizacja zadania GW.6.1 przez jednostki samorządowe.	66
Tabela 48. Realizacja zadania GW.6.2 przez jednostki samorządowe.	67
Tabela 49. Ocena stopnia realizacji zadań GW.6.1.- GW.6.10.	71
Tabela 50. Realizacja zadania GW.7.7 przez jednostki samorządowe.	74
Tabela 51. Ocena stopnia realizacji zadań GW.7.1.- GW.7.8.	74
Tabela 52. Realizacja zadania GWS.1.2 przez jednostki samorządowe.	77
Tabela 53. Realizacja zadania GWS.1.5 przez jednostki samorządowe.	80
Tabela 54. Ocena stopnia realizacji zadań GWS.1.1.- GWS.1.5.	80
Tabela 55. Realizacja zadania GWS.2.1 przez jednostki samorządowe.	81
Tabela 56. Efekty rzeczowe osiągnięte z udziałem środków WFOŚiGW w Szczecinie	84
Tabela 57. Realizacja zadania GWS.2.2 przez jednostki samorządowe.	85
Tabela 58. Realizacja zadania GWS.2.3 przez jednostki samorządowe.	86
Tabela 59. Realizacja zadania GWS.2.5 przez jednostki samorządowe.	87
Tabela 60. Realizacja zadania GWS.2.8 przez jednostki samorządowe.	88
Tabela 61. Realizacja zadania GWS.2.11 przez jednostki samorządowe.	89
Tabela 62. Wielkość osiągniętego w latach 2018-2020 efektu rzeczowego w zakresie realizacji projektu „Czysta Odra w Szczecinie” obejmującego dwie aglomeracje: Szczecin Lewobrzeże (418 000 RLM) i Szczecin Prawobrzeże (118 764 RLM).....	90
Tabela 63. Realizacja zadania GWS.2.14 przez jednostki samorządowe.	90
Tabela 64. Ocena stopnia realizacji zadań GWS.2.1.- GWS. 2.14.	91
Tabela 65. Ocena stopnia realizacji zadań ZG.1.1.- ZG.1.2.....	93
Tabela 66. Realizacja zadania ZG.2.3 przez jednostki samorządowe.	93
Tabela 67. Ocena stopnia realizacji zadań ZG.2.1.- ZG.2.4.....	94
Tabela 68. Efekty rzeczowe działań realizowanych w ramach zdania GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych przez ZODR w Barzkowicach	95
Tabela 69. Realizacja zadania GL.1.2 przez jednostki samorządowe.	96
Tabela 70. Realizacja zadania GL.1.5 przez jednostki samorządowe.	96
Tabela 71. Realizacja zadania GL.1.15 przez jednostki samorządowe.	98

Tabela 72. Ocena stopnia realizacji zadań GL.1.1.- GL.1.16.....	99
Tabela 73. Ocena stopnia realizacji zadań GL.2.1.- GL.2.4.	101
Tabela 74. Ocena stopnia realizacji zadania GL.3.1.....	101
Tabela 75. Efekty rzeczowe działań realizowanych przez WFOŚiGW w Szczecinie w ramach zdania GO.1.4.	104
Tabela 76. Realizacja zadania GO.1.8 przez jednostki samorządowe.....	105
Tabela 77. Realizacja zadania GO.1.9 przez jednostki samorządowe.....	106
Tabela 78. Efekty rzeczowe działań realizowanych w ramach zdania GO.1.10. Umieszczanie na listach przedsięwzięć priorytetowych NFOŚiGW oraz WFOŚiGW zadań związanych z komunalną gospodarką odpadami	107
Tabela 79. Ocena stopnia realizacji zadań GO.1.1.- GO.1.13.....	108
Tabela 80. Realizacja zadania GO.2.1. przez jednostki samorządowe.....	109
Tabela 81. Instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów planowane do rozbudowy/modernizacji	111
Tabela 82. Instalacje do recyklingu odpadów planowane do rozbudowy/modernizacji	112
Tabela 83. Inwestycje związane z modernizacją, budową i rozbudową instalacji do recyklingu odpadów ..	113
Tabela 84. Inwestycje związane z modernizacją, budową i rozbudową instalacji do mechaniczno- biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	114
Tabela 85. Wykaz instalacji o statusie instalacji komunalnych.....	117
Tabela 86. Inwestycje polegające na rekultywacji składowisk i kwater czynnych składowisk odpadów komunalnych	118
Tabela 87. Realizacja zadania GO.2.8 przez jednostki samorządowe.....	121
Tabela 88. Ocena stopnia realizacji zadań GO.2.1.- GO.2.8.....	123
Tabela 89. Realizacja zadania GO.3.1 przez jednostki samorządowe.....	124
Tabela 90. Ocena stopnia realizacji zadania GO.3.1.....	125
Tabela 91. Liczba turystów odwiedzająca parki narodowe województwa zachodniopomorskiego w latach 2018-2020.....	130
<i>Tabela 92. Liczba tablic służących do oznakowania form ochrony przyrody w ramach realizacji zadania ZP.1.14. w latach 2018-2020.....</i>	<i>133</i>
Tabela 93. Realizacja zadania ZP.1.15. przez podmioty odpowiedzialne.....	134
Tabela 94. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.1.1.- ZP.1.15.....	134
Tabela 95. Realizacja zadania ZP.2.2. przez jednostki samorządowe.....	141
Tabela 96. Realizacja zadania ZP.2.5. przez jednostki samorządowe.....	143
Tabela 97. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.2.1.- ZP.2.5.....	143
Tabela 98. Realizacja zadania ZP 3.1. przez jednostki samorządowe.....	144
Tabela 99. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.3.1.- ZP.3.2.....	145
Tabela 100. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.4.1.- ZP.4.2.....	146
Tabela 101. Realizacja zadania ZP.5.2. przez jednostki samorządowe.....	148
Tabela 102. Realizacja zadania ZP.5.3. przez jednostki samorządowe.....	149
Tabela 103. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.5.1.- ZP.5.3.....	150
Tabela 104. Realizacja zadania ZP.6.3. przez jednostki samorządowe	151
Tabela 105. Rodzaje szkód związane z bezprawnym korzystaniem z lasu stwierdzone przez RDLP w Szczecinie i RDLP w Szczecinku w 2019 roku	153
Tabela 106. Realizacja zadania ZP.6.8. przez PGL LP.....	154

Tabela 107. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.6.1.- ZP.6.9.....	155
Tabela 108. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.7.1.- ZP.7.2.....	157
Tabela 109. Realizacja zadania ZP.8.3. przez jednostki samorządowe.	158
Tabela 110. Ocena stopnia realizacji zadań ZP.8.1.- ZP.8.4.....	158
Tabela 111. Realizacja zadania PAP.1.5 przez jednostki samorządowe.	161
Tabela 112. Realizacja zadania PAP.1.6 przez jednostki samorządowe.	162
Tabela 113. Efekty rzeczowe osiągnięte w ramach realizacji zadania PAP.1.10.	163
Tabela 114. Ocena stopnia realizacji zadań PAP.1.1.- PAP.1.10.	163
Tabela 115. Ocena stopnia realizacji zadania PAP.2.1.	165
Tabela 116. Realizacja zadania PAP.3.1 przez jednostki samorządowe.	165
Tabela 117. Ocena stopnia realizacji zadania PAP.3.1.	166
Tabela 118. Ocena stopnia realizacji celów średniookresowych zdefiniowanych w Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2024 r.	166
Tabela 119. Zbiorcze zestawienie informacji na temat stanu realizacji zadań w latach 2018-2020 dla poszczególnych sektorów środowiska	168
Tabela 120. Ocena realizacji wskaźników celów Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 -2020 z perspektywą do 2024 r.	169

9. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja stacji pomiarowych w roku 2020 na terenie województwa zachodniopomorskiego .	13
Rysunek 2. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2018 roku	16
Rysunek 3. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2019 roku	16
Rysunek 4. Rodzaje przedsięwzięć wskazanych we wnioskach złożonych w ramach programu „Czyste Powietrze” na wymianę źródeł ciepła w 2020 roku	17
Rysunek 5. Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej i rozdzielczej w latach 2017-2019	23
Rysunek 6. Pojemność obiektów retencji wodnej w latach 2018-2019 [dam ³].....	72
Rysunek 7. Zróżnicowanie jednolitych części wód rzecznych wydzielonych w ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami.....	76
Rysunek 8. Zużycie wody w przemyśle w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019.....	79
Rysunek 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019.....	81
Rysunek 10. Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019	83
Rysunek 11. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych w województwie zachodniopomorskim w latach 2015-2019	83